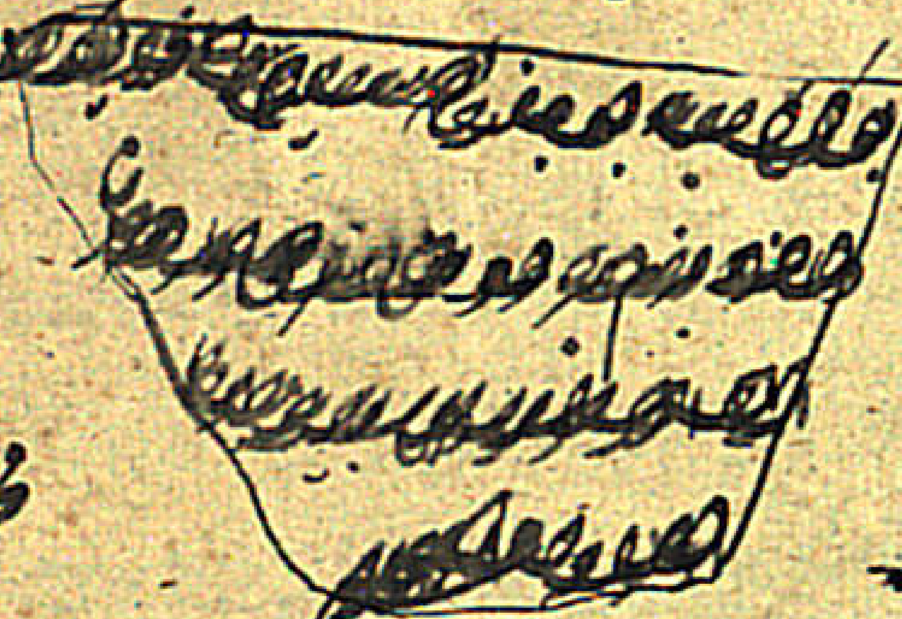
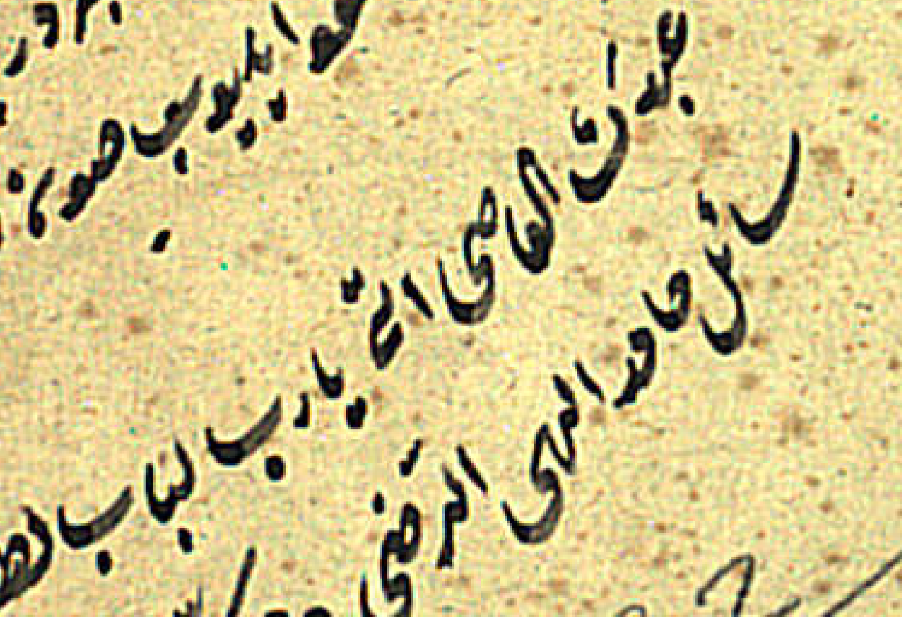
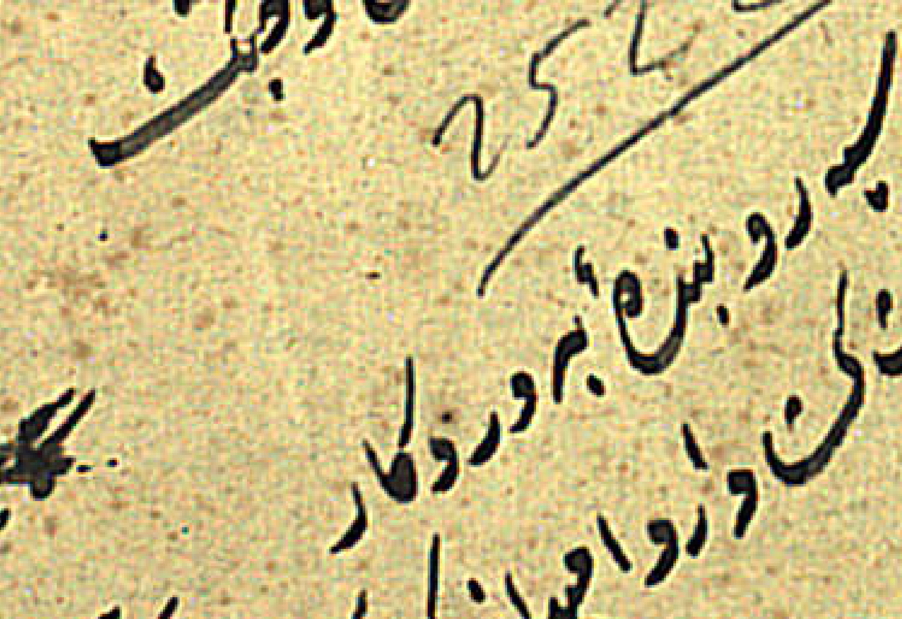
الهی بنم یوزی قاره در بو عبد حامدک یارب یا الهی سکا سیه ایجنده با کوسی نبی بی زوال
شفیع ایله حبیبی انوک حرمتی عفو ایت هب احسن عقبا نصیب ایت حامدی یا ذا الجلال

حامد قولوکه لطف و کرم ایله الهی
محشرده حبیبک اوله هم جای پناهی

قبل بو حامد بنم که لطفکه شاه
فردوس ایل یارب انی ایت بر مراد

الهی عبد عاجزدر بو حامد بیکنه
جرمنی عفو ایلیوب جنت ده بنم ویر امانه

عبدک العاصی اتی یارب لباب لطفک
سائل حامد الهی الرضی وجهک

حامد بنم سیه رو بنم ای پروردکار
بو رو حامد دولتک وارو اعمالی کار

التسابب التمس بو حامد بنم که هب سیئات
عفو ایدوب جمله قصدین رحمتکله و نجات

بنم بنم حامد سیه رو
ولی بیمار درد بالکله تو دارو

بیلک ز جمله کلری شیبو بزا ر یع وعریان
عفو ایله بو حامد جو نیکه ای خالق اکوان

ربنا اغفر عبدک الحامد بفضلک یا غفور
یا الهی انت تقبل حسنه یوم النشور

حامد بنم روسیه واری

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و سپاس بی عد خدایی را که علیم و حکیم و قدیر و پادشاه
بی شریک بی وزیر در و شکر و ثنای لا یعد قادری را که مبدع
بدایع مصنوعات و مخترع صنایع موجودات است مثنوی
مبدع هر چشمه که جودیش هست مخترع هر چه وجودیش هست
لعل طراز کمر آفتاب حله گر خاک و حلی بند آب یعنی صانع که
باغ آنک صنع بهارستاننده ازهار کواکب ایله پر گلستان و روضه
زمین آنک قدرتی نگارستاننده روایح آثار ایله مملو بر بوستاندر
جل جلاله و عم نواله که آنک فیض عمیمی خواص و عوامه بلکه جمیع ذرات فیضان
و حیوان اوزره در و هزاران صلوات زاکیات و تحیات نامیات
بر محمد مصطفی باد که سرور انبیا و رسل و سید کونین و هادی سبل
و صدرنشین صفه صفا و صاحب ما زاغ البصر و ما طغی در مثنوی
شمسه نه مسند هفت اختران ختم رسل خاتم پیغمبران احمد مرسل
که خرد خاک اوست هر دو جهان بسته فتراک اوست و حکم و
حقایق روضه سنک طوطی شکرخایی و اسرار دقایق گلشنی نک
عندلیب دستان سرایی در قطعه زهی هادی که از نور هدایت
زدود از عرصه گیتی ضلالت امیرلی مع الله خاصه اوست
ازان برتر کرا باشد جلالت و سرود تحیت فراوان و درود بی
کران بر آل و اصحاب او باد که شرع شریفک معین لردر رضی الله
تعالی عنهم بیت بنا شروع و دین استوارشی متین ارجار رکنی
چار یارشی هر کون اخوان صفا و خلان وفادن بر نیچه صاحب دل
و صاحب نظرلر ایله مصاحبت ایدرکنی طالع دون دن
وروزکار

وروزکار بوقلمون دن حکایت بلکه حددن زیاده شکایت ایلدوم
اول مجمع ده حاضر بر صدیق صادق و مجروح خاطره طبیب
حاذق بو حقیرک حددن بیرون الم و اضطرابمی کوروب زیاده
ترحمندن پریشان خاطر اولوب لطفله خطاب ایدوب
ایتدی الم و حیرتک کریان و نالان و وادی فقر و محنتک حیران
و سرکردانی نیچون زمامیت و سعادته سبب اولور بر ایشه
شروع و مباشرت ایدوب جد و جهد اتمزسین فقیر ایتدم نیه توجه
و اقدام که آنک سببی ایله آسوده حال و مرفه البال اولوب
قدرتسزلق محنتلرندن خلاصی بولام اول راست گفتار و
راست کردار یار ایتدی مولانا عبد الرحمن جامی حضرتلرینک
بهارستان نام کتابی که نکات ستاد دقایق و حکم حقایق ایله بر
کتابدر آنی وزیر اعظم حضرتلرینک نام شریفینه شرح ایدوب
جناب سعادت مآبلرینه ایلدوب عرض ایلسک امید در که اول
کافه انامه احسان ایدن سرمایه سعادت دن باب احسان
فتح اولوب آنک سببیله فقر و فاقه خزاننده خلاصی بولوب
نشاط قدرت بهارستاننه وصول بولاسین بو فقیر قلیل البضاعه
شمعی بیچاره دخی الفال علی ما جری حسبنجه اول صاحب سعادتک
نامنه شرح اتمکه شروع ایلدوم بیت چو شد نامش محمد ذات محمود
همیشه در دو عالم هست مسعود ظهیر سریر سلطنت مشیر مدبر
مملکت کهف الفقرا ملاذ الغربا محب الاتقیا و الصالحین مربی
العلماء و السالکین ناصر الدولة و الدین غیاث الاسلام و
المسلمین منبع اللطف و الکرم معدن الجود و الهم ممدوح اکابر

افاق مكارم اخلاق صاحب الاحسان والخيرات حفظه الله تعالى
عن الآفات بو اوصاف حميده ايله موصوف وبو القاب مرضيه ايله
معروف اولان صاحب سعادت محمد پاشا حضرتلری دامت سعادته
ودولته واولاده الكرام الى يوم البعث والقيام كه دستور اعظم
سلطان السلاطين قهرمان الماء والطين حامى ثغور الاسلام
مالك ازمة الانام المؤيد من الملك العلام النافع للخواص والعوام
ناشر العدل والاحسان ماحى الظلم والطغيان اعدل سلاطين الزمان
سلطان مراد خان ابن سلطان سليم خان ابن سليمان خان
ابد الله تعالى عمره ودولته وايد الله تعالى سبحانه خلافته الى انتهاء
الزمان وانقراض الدوران بيت بدور او همه عالم بيا سود
كه شد ذات شريف او همه سود معلوم اوله كه بو شرحده كه مجلده
الفاظ تعرض اولنماز بلكه اكثر موضعده معناى محلّ اوزره شرح
اولنه كركدر معناسنه التفات اتمشی دیو دخل اتمیه لر

چو مرغ امر ذى بالى ز آغاز امر ذى باله منسوب اولان قوش
چونكه ابتدادن نه از نيروى حمد آيد به پرواز حمد قوتندن اوجمغه پروازه
كلميه بمقصد نارسيده پر بريزد اول قوش مقصده ايرشمش
ايكن قنادی دوكيلور يعنى دخى خوب در قنادن دوكر برو دخى جایز در
مقصده ايرشمش ايكن قنادی دوكيلور قندزان سان كه عمر كز بر نخيزد
آنك كبى دن محكم دوشر كه كيرو قالقمز بعضى نسخه ده هركز بر نخيزد يرينه ديكر واقع
اولمشدر

٢

اولمشدر حاصل معنا بودر كه كل امر ذى بال لم يبدأ بحمد الله
فهو ابتر واجدع حديث شريفی حسبنجه بر ذى شان وذى شرف نسنه
كه حمد الهى ايله شروع اولنميه اول نسنه ناتمام وناپسنديده در
كه نه خالق ونه مخلوق قتنده مقبول ومرغوب در ابتر دمّ بريده كه
قويروغی كسلمش اجدع قولاغی ودوداغی وبورنی والكی كسلمش
معناسنه در مصنف كل امر ذى بال حديثنى مرغه تشبيه ايلدى كه
لوازمندن آیكی نسنه اثبات ايلدى كه پری پرواز وبری پر در
مرغه تشبيه در امر ذى بال تشبيه در بال بونده شان وشرف معناسنه در
بعض محلده قلب وحال معناسنه دخى كلور آغاز ابتدا ونيرو قوت معناسنه در
مقصد صادك كسره سى ايله بونده اسم مكان در شعر يار ير چند كه
رعنا وسهى قد باشد كر بعناق نكوچى نكند بد باشد هزاران دستان
حمد وثنا بيك حمد وثنا دستانی از زبان مرغان بهارستان عشق ووفا
عشق ووفا بهارستانی قوشلرينك دلندن كه از منابران عصان فصل و
احسان كه فصل احسان شاخلری منبرلرندن بحسن اصوات
وطيب الحان على الدوام خوانند حسن صوتلر ولطيف الحان
ايله دوام اوزره اوقورلر وبما مع حاضران مجامع قدس
وعالم قدس مجمعلری حاضرلرينك سمعلرينه وناظران مناظر انس
وانس منظرلری ناظرلرينك كوشلرينه على مر الشهور والاعوام
شهور واعوامك مروری اوزره رسانند ايرشدررلر مرغان
بهارستان عشق ووفادن مراد عشاق در اغصان جمع غصن در بوداق
معناسنه در منابر جمع منبر در اغصان منابره تشبيه اولنمشدر
اصوات جمع صوت در الحان جمع لحن در ترنّم معناسنه در مسامع جمع
مسمع در كوش معناسنه در مجامع جمع مجمع در مناظر جمع منظر در قدس و

انسی دن مراد قرب الهی در حاضران دن مراد ملائکه در ناظران دن مراد
اولیاء الله اولمق روشن در کلور جمع کهد آی معناسنه در اعوام جمع عام در
ییل معناسنه در رسانند کلمه سنك فاعلی مرغاندر **قطعه** صانعی راکه
گلستان سپهر بزار دستان حمد ثنا سنول صانعه اولسون که فلك
گلستانی یاشدار گلبن صنعنی ورقی آنك صنع گلبنندن بر ورق در گلبن
نخل فدانی در اصل بن گل در بلند بونك محلنده ادات زمانیه در راست
معناسنه کلور یابو دبهار ثناخوانانشی یاخود سپهر گلستانی آنك
ثناخوانلرندن ایدری پر نثار از در و گوهر طبعی در و گوهردن پر نثار
برطبق در بور بونده دخی است معناسنه در بور که معناسنه بو مصرع
ثانیه قید اولندی کلولت معنا ایچون از بونده می بیانیه معناسنه در
زیرا سیم و زر و لعل و گوهر کبی اطلاق اولنور از در و گوهر ذکری ایله نثار
نه نوعدن ایدوکی روشن اولدی جلت عظمت جلاله آنك جلالنك عظمتی
جلیل اولدی وعلت کلمة کماله و آنك کمالی کلمه سی عالی اولدی مراد
آنك عظمت جلالی دائم برحال اوزره ایدوکی اشعار در و کمالی کلمه سی
مرکز علودن منفك اولدوغنی بیاندر ماهم فانی و بقاست ملك تعالی
وتقدسی ترانت **نعت رسول** وهزاران سرود تحیت و درود
وهزاران تحیت درود و کرود که بونلر سلام و اسنلکه در از گلوی
عندلیبان بوستان سرای **فضل وجود** فضل جود بوستان سرای
عندلیبلرینك بوغازندن مطربان بزم شهود که اول عندلیبلر مشاهده
بزمینك مطربلری و مغنیان عشرتخانه وجد و وجود بند و وجد و
جود عشرتخانه سنك مغنیلری در شهود بونده شهود تقدیرنده در
مطرب سازنده مغنی کوینده بعنی ایر لیجی وجد زیاده شوقدن پیدا اولور بر
حالتدر اکثر نسخه ده وجد دن صکره واو عاطفه واقع اولمشدر عندلیبان دن مراد
مقامات طریقت و مراتب حقیقت اسرارندن مترنم و گویا اولانی
مرشدلردر

مرشدلردر **قطعه** بر گل روضه ابلاغ که هست هزاران
تحیت و درود و کرود در رسالت و ابلاغ روضه سنك گلی اوزره اولسون
بو گلدن مراد حضرت رسالت پناه در گل این باغ ز رویش عرقی
بو عالم باغینك گلی آنك منور یوزندن بر عرق قدر در بو مصراعك معناسی مصراع
ثانیه قید اولندی نیست زاوراق چمن مرغ ازاچمن اوراقندن مرغ
تجز اوصاف جمالش سبقی آنك جمالی اوصافندن غیری بر درس
یوقدر گویا مرغ اوراق چمندن آنك جمالی اوصافنك درسیدر اوقورلر
نیست کلمه سنك معناسی بو مصراع ثانیه قید اولندی **وعلی اله وصحبه**
و اول تحیت و درود و کرود آنك آل و اصحابی اوزره اولسون المقتبسین من
مشکوة علومه واحواله اویله آل وصحب که آنك علومی و آنك احوالی
مشکوتندن مقتبسلر و مستفیدلردر مقتبس قبس الیجی آتش پاره سیدر
مشکوت چراغ علوم ایله شریعة و احوال ایله طریقت و حقیقته اشارت
ایلر سبب تألیفه شروع ایلدی **امابعد** اما بو مذکورلردن صکره
نموده می آید کورنمش کلور یعنی زیاده ظاهر در که درین وقت دلبند
که بو دلبند و مقبول وقتده مراد اول طفولیت درکه تعلم زمانی در
فرزند ارجمند ضیاء الدین یوسف عزیز و محترم فرزندم که لقبی ضیاء الدین
نامی یوسف در عصمه الله تعالی حضرتی آنی حفظ ایلسون عما یفضیه الی
التلهف والتأسف اول نسنه دن که آنی اول نسنه تلهف و تأسفه
ایلتدورر تلهف تحیر تأسف تحزن آرج عزت و حرمت ارجمند عزتلو و
حرمتلو معناسنه در عصم فعل ماضی در که موقع دعاده واقع اولمشدر
یفضی باب افعالدن فعل مضارع در با موختن مقدمات کلام عرب
کلام عرب مقدماتنك تعلمنه و اندختن قواعد فنون ادب و علم عربیت
فنلرینك قواعدی کسبنه اشتغال کوستردی مراد علوم تحصیلنه
شروع ایلدی دیمکدر ادبدن مراد بونده علم عربیت در مستور و مخفی قلماز
که طفلان نورسیده و کودکان رنج نادیده را یکی ارشمش اوغلانلرك

ورنج الم گورمش اوغلانلرکه از تعلم اصطلاحات شول اصطلاحلرکه
تعلمندن که مانوس طباع ومألوف استماع ایشان نیست که انلرک طبعلری
مانوسی وسمعلرینک مألوفی دکلدر یعنی هنوز طبعلرینه قوت کلممشدر زیرا
مقدما استماعلری اولممشدر استماع سمع جمعیدر کوش معناسنه در طباع
طبع جمعیدر بر دل بار وحشتی وبر خاطر غبار دهشتی فی نشیند قلبلری
اوزره بر وحشت یوکی وخاطرلری اوزره بر دهشت توزی اونورر مراد
تعلم انسی اولمیان اطفالک قلوبنه اصطلاحات وقواعد حصولنده
الم اضطراب ابرشور دیمکدر نورسیده را ورنج نادیده راده اولان را
بر دل وبر خاطره مصروف در دل وخاطرده جمع معناسنه اعتبار اولنور
اطفال وکودکان اعتباریله باریوک ودهشت حیرت معناسنه در
ازبرای تلطیف سروشحند خاطروی فرزندم یوسفک قلبنی تلطیف
وخاطرنی تیز اتمک ایچون بونده سر قلب معناسنه وشحند تیز کردن
معناسنه در تلطیف سروی تقدیرنده در کاه کاهی درکتاب گلستان
کاه کاه گلستان کتابنده که از انفاس متبرکه شیخ نامدار واستاد
بزرکوارکه اول گلستان نامدار شیخک وبزرکوار استادک مبارک
نفسلرندن در یعنی گلستان آنک تصنیفی در مصلح الدین سعدی
شیرازیست یعنی مصلح الدین شیرازه منسوب اولان سعدی در
مصطفی به مصلح الدین دیرلر مخلصی سعدی اسم شریفی مصطفی در
رحمة الله علیه اللهک رحمتی انک اوزرینه اولسون **مثنوی**
به گلستان که روضهٔ بهشت گلستان دکلدر بلکه جنتدن
بر روضه در خار وخاشاک او عبیر سرشت آنک خار وخاشاکی
خوش قوقولودر بابهایش بهشت را درها انک بابلری جنتک
ابوابی در بوجه دخی جایزدر جنت ایچون بابلر در جنت سکیز
اولدوغی کبی گلستان دخی سکیز باب در فیض ده قصه هاش
کوثرها انک فیض وبریجی وحیات بغشلایجی قصه لری کوثرلردر
نکته هاش

نکته هاش نهفته در پرده اول گلستانک پرده ده مستور اولان
نکته لری رشک حوران ناز پرورده غنج وناز ایله بسلنمش حوریلرک
رشکی در یعنی انلردن خوب ومرغوبدر بو مثاللرکبی این روضه رشک
حورست این محبوب غیرت حورست دلکش اشعار او بلند اشجار
انک دلکش ومقبول اشعاری یوکسک درختلر در از نم لطف تحتها الانهار
انک لطافتی بمنزله اول اشجارک التنده ابر مطلر واردر سطر چند
خوانده می شد بر قاچ سطر اوقونمش اولدی دران اثنا در خاطر آمد
اول اثناده خاطره کلدی یعنی گلستانک برقاچ سطر اوقونمش ایدی
خاطره کلدی که تبرکا بانفاس الشریفه که انک انفاس شریفه سیله
وتتبعا لاشعاره اللطیفه وانک اشعار لطیفه سی تتبعا ورقی چند
بران اسلوب اول اسلوب اوزره برقاچ ورق ان گلستانه راجعدر
ساخته شود مرتب اوله وجزوی چند بران منوال واول منوال اوزره
برقاچ جزء پرداخته دوزلنسه تا خاطران را داستانی وغایبان را ارمغانی
باشد تا حاضر اولنلره بر داستان وغایب اولنلره بر ارمغان اوله
چون این معنی با نجام رسید چونکه بو معنا آخره ایرشدی واین صورت
با تمام انجامید وبو صورت اتمام ایله آخر اولدی مراد چونکه خاطرده
اولان نیت وفکر اوزره بو کتاب تمام اولدی زیرا مصنفلرک
عادتیدرکه دیباجه‌یی کتابدن صکره پیدا ایلرلر **قطعه**
با خرد گفتم چه سازم زیوری این نوعروس عقلمه ایتدم بو نو عروسک زیب زیورنی
دوزنیم تا بچشم خواستکارانش فزاید زیب وزین تا که اول زیور آنکه
طالبلرینک چشمنه زیب وزینت زیاده ایده زیب زیور زینت معناسنه در
نو عروسدن مراد بو کتاب در گفت در پی ثنای شهریار کامکار عقلم یکا
ایتدی اول نو عروسک زینتنی کامکار شهریارک ثناسی درلر یعنی ایله
نصرت الدنیا معز الدوله کهف الخافقین دنیا خلقنک معینی دولتی عزیز

شرق وغربک مغاره سی یعنی مشرق ومغربده اولان خلقک پناهی حافقین
خانک کره سی ایله تشبیه درکه حالت رفع حافقان حالت نصب دجری حافقین در
شرق وغرب معناسنه در کهف مغاره اختر برج جلالت کوهر درج شرف برجینک
اختری شمع بزم دودهٔ تیمورخان سلطان حسین تیمور خانک دوده
بزمنک شمعی سلطان حسین درکه بو اوصاف ایله موصوفدر دوده
برقاچ معنایه کلور اما بونده نسل وقبیله مراد در آسمانی قدری که
چون خور حال ذرات جهان اول سلطان حسین بر آسمان قدر درکه
جهان ذراتنک حالنه باشد از چشم عنایت دیدن اورا فرض عین
عنایت چشمندن اکا کورمک فرض عین در ذرات جهاندن مراد فقرا
وضعفادر فرض عین اولدرکه بعضی کمسنک اداسندن بعضی کمسه دن
ساقط اولا صلوة جنازه کبی دینی دان درذمت جودش همه حاجات
خلق جمیع خلقک حاجاتنی آنک سخاسی ذمتنده قرض بیل
کی بسند جود او درکرفن خود عار دین آنک جودی کندو کردنی
اوزره قرض عاریتی محبی بلنور دان بیل عار عیب معناسنه در بعض نسخه ده
عاریتی بار واقع اولور اعز الله تعالی انصاره الله تعالی حضرتی آنک معینی
لرنی عزیز ایلسون وضاعف اقتداره وآنک قدرتنی ایکی قات ایلسون
وادام الله تعالی اولاد الکرامه وآنک اولاد اکرامنی دائم ایلسون
تحت ظلال ملکه وسلطانته آنک ملکی وقوتی سایه لرنک آلتنده ملک
سلطنت سلطانلق معناسنه در وانام کافة الانام فی کنف عدله واحسانه
وجمیع خلقی آنک عدل واحسانی صفتده وسنه اویوتسون یعنی حق تعالی
حضرتی دنیا اهلینی آنک عدل واحسانی کولکه سنده اسوده حال ایلسون
قطعه کلستان کرچه سعدی کرد از ین بیش کتاب کلستانکه مشهور در
اگرچه شیخ سعدی حضرتی بوندن اوکده بنام سعد بن زنکی تمامش
زنکی اوغلی سعدک نامنه آنی تمام ایلدی کردک معناسی مصراع ثانیه
قید اولنوی

قید اولندی بهارستان من نام از کسی یافت اما بنم بهارستانم بر
کمسه دن نام بولدی یعنی برکمسه نک نامنه ایلدی که پادشاه سعد بن
زنکی غلامش که سعد بن زنکی آنکا غلام اولور بوجهه دخی جایز در انک
غلامی اولور بعضی نسخه ده پادشه بعینه شاید واقع اولور لایق اولور معناسنه در
قطعه بهارستان جامی یافت شرحی بنام آسمان قدری که دائم
چو جامی وچو محمود وحشی هزاران شب وروز آستانش را ملازیم
قطعه کذری کن برین بهارستان بو بهارستانه برکذر ایله تا به بینی درزه
کلستانها تا اول بهارستانه کلستانلر کوره سین وزلطافت بهار کلستانی ولطافتدن
هر بر کلستانده رسته کلها دمیده ریحانها کلر بیتمش ریحانلر ظاهر اولمش
بهارستان جامی اگرچه بویله در اما کلستان سعدی ایله اصلا مناسبت یوقدر
وترتیب اینی بهارستانی وبو بهارستانک ترتیبی بهشت روضه اتفاق
اوفتاده است سکز روضه ایله اتفاق دوشمشدر وهر روضه بهشت
آیین وهر روضه جنت کبی مشتمل برنکی دیکر از شقایق وبوی دیکر از ریاحین
شقایقدن غیری رنک وریاحیندن غیری رایحه یه مشتمل در ریاحین جمع قوقولو
نه شقایقش را از پایمال باد خزان پژمردکی آنک شقایقنه خزان یلینک صولتی و
پایمال اولندن پژمرده لک یوقدر ونه ریاحینش را از دست بردی برد دی افسرده
دخی آنک صووق شدتی اولندن ریاحینه افسرده لک یوقدر یاخود آنک ریاحینه
صووق صووک شدتی اولندن طوکملق یوقدر یعنی بروجهله انلردن زیان
ایرشمز برد طغرو غلبه وصووق دی قیش یعنی قیشنا قطعه
دمیده مرغ زارش مرجوانب اول روضه نک اطراف لری اوزره مرغزار بیتمش
شکفته لاله زارش در نواحی آنک اطرافنده لاله زار آچلمش مرغزار
چمن لک لاله زار لاله لک زار بونک کبی محلده مبالغه معناسنه در کلزار کبی
ز شبنم لاله را خوی بر بناکوش لاله نک بناکوشی اوزره شبنمدن عرق وار
زباران غنچه را می در صراحی غنچه نک صراحی سنده یاغموردن شراب وار
یاغموردن

عزز الدمع من عين السواقي اول روضه نك دمعی کثیر ایدی ساقیلر کزدی خندن
کثر الضحک عن ثغر الاقاحی اول روضه نك خنده سی چوق ایدی اقاحینك
ثغرندن دمع کوز یاشی که آب مراد در عین بونده چشم در سواقی ساقیدر که نهر صغیر
معناسنه در ثغر اوکز دیشی در اقاحی جمع اقحوان درکه بابا دیه دید کلری چیچکدر
مراد کندو بهارستاننه ملمح درکه بر روضه سی بویله در دیو تفاخر ایلر
اشارت میکند نرکس که می نوشی نرکسی اشارت ایدر که شراب ایچ
فان العفو للزلات ماحی تحقیق الله تعالی نك عفوی بنده لرنك خطالرینی
محو ایدیجی در فا سبب و تعلیل ایچون اولمق روشندر تعقیب ایچون او ملقون
ذلات خطالر معناسنه در بیت ترسم که از لطف اشارت خوف ایده رم
اشارتك لطفندن کند بر عزیز کارانرا مباحی متقیلری تقوی دن
دور ایدوب مباحی ایده شول مکه درکه جمیع محرمات آنك قتنده مباحدر
اصلا بر نسنه دن پرهیزی یوقدر التماس از تماشایان این ریاض حالی
از ملاحظهٔ اغراض وخاشاك مطالبهٔ اعواض بو غرضلر ملاحظه سنك
خارندن و عوضلر مطالبه سنك خاشاکندن خالی و پاك اولان روضه لر
اوزره مرور ایدرلر و بنظر اعتبار بانها بنکرند و عبرت نظریله بو روضه لره
نظر ایده لر باغبانرا که در ترتیب شان خون جکر خورده است باغبانی
که انلرك ترتیبنده خون جکر یعنی زحمتلر چکمشی دردر تمیمستانی
جان شیرین بلب آورده و آنلره نشو و نما ویرمکده جان شیرینی لبه کتورمشی
یعنی مشقتلر کورمشدر بدعایی یاد کنند بر دعا ایله یاد ایده لر و یشتاجی
شاکر داننده و بر ثنا ایله مسرور ایده لر کرداننده بو نکته کبی محلده کنند
معناسنه استعمال اولنور باغبانندن مراد مصنف درکه کتابنه التفات
و مطالعه ایدنلردن دعای خیر طلب ایلر **قطعه** هر کسی که
که نیك بختان زین تازه رس درختان اید بختلردن هر کمسه که بو تازه
ارشمش درختلردن در سایهٔ نشیند یا میوه بچیند بر سایه ده یعنی
بر بیتکه

در بر بیتکه سایه سنده اوتوره یا بر میوه دیره تازه رس تازه ایرشمجی معناسنه
آن به که بیش کیرد آیین حق کزاری اول یکدر که انصاف و حق کزارلق
عادتنی اوکنه طوته راه کرم سپار در رسم دعا کزیند کرم طریقنه سالك
اولا دعا رسمنی اختیار ایده کوید که بنده جامی کین روضه ساخت
یارب دیه که بنده جامی که بو روضه یی ترتیب و پیدا ایلدی یارب
همواره از خدا بروز خود تری نشیند دائما خدادن دولو و کندوسندن
تهی اوتوره جز راه او نپوید جز وصل او نجوید آنك یولندن غیریه
یلمیه و آنك وصالندن غیری استمیه جز نام او نکوید جز روی
او نبیند آنك نامندن غیری سویلمیه آنك یوزندن غیری کورمیه
شعری که بونك شارحیدر همچنان بویله دعا طلب ایلر روضه های

نشر صحیح صاحبحق

روضهٔ نخستین در نشر ریاحین چیده از بساتین دور
بینان راه هدایت و صدر نشینان بارگاه ولایت

راه هدایت دوربین لرینك و بارگاه ولایت صدر نشینلرینك
بوستانلرندن دیرلمش ریحانلرك نشری بیاننده در دور بینان
و صدر نشینان دن مراد اولیاء الله و مرشدلر در بساتین جمع
بوستاندر که عجمده بوستان فارسیده بساتین دن مراد آنلرك قلوبیدر
ریاحین دن مراد اسرار و معارف در سید الطائفه جنید قدس
سره می کوید اولیاء الله زمره سنك سیدی جنید قدس سره ایدر
حکایات المشایخ جند من جنود الله تعالی یعنی مشایخ کلماتی در معرفت و
علم معرفتدر الشیخ لشکریست از لشکرهای خدای تعالی را شیخ قوی
لشکردر خدای تعالینك عسکرلرندن بکشور بر دل هر کو کل کشوریکه عنان
عظمت تابد که اول عسکر عزیمت و قصد دیر کینه جو بیره مخالفان
نفس و هوا از وی هزیمت یابد نفس و هوا دشمنلری اول عسکردن

جنود جمع جند عسکر معناسنه

هزیمت بولور و مغلوب و مقهور اولور مخالفان دشمنان معناسنه در
که بونده مراد نفس و هوادر اضافت بیانیه اعتباری ایله **قطعه**
هجوم نفس و هوا اگر سپاه شیطانند نفس و هوا انلرك هجومی كه
انلر شیطان عسكرندر چون زور بر دل مرد خدا پرست آرند چونكه
خدا پرست اروك قلبیه اوزره زور كتوره لر بجز جنود حكایات رهنمایانرا
مشایخك حكایاتی عسكرلرندن غیری ایله چه تاب آن كه بران رهزنانی
شكست آرند آنلرا نه طاقت كه اول یول اورجی لر اوزره صنمق
كتوره لر و منهزم ایده لر تاب طاقت معناسنه در رهزنانیدن مراد
نفس و هوادر خدای تعالی با رسول خود میكند صلی الله علیه و سلم خدای تعالی
كندو رسولنه كه حبیب اكرم حضرتیدر صلی الله علیه و سلم خطاب ایلر بو آیت كریمه ایله
وكلا نقص علیك من انباء الرسل ما نثبت به فوادك یعنی میخوانیم بر تو
قصه های پیغمبران یعنی سنده اول كلمتی پیغمبرلرك قصه لرینی سكا اوقورز
و انلرك احوالنی سكا عیان و بیان ایده روز تا دل ترا ثابت كردانم برآنچه
هستی تو بران تا سنك قلبك ثابت و محكم ایدم اول نسنه اوزره كه
هنوز انك اوزره كه سن كه مراد توحید و اعتقاد در هستی ده یا خطاب
ایچوندر **قطعه** چو صورت بدولت سازی از ارادت راست
چونكه راست ارادتدن قلبكده بر صورت دوزه سین زنفخ صور دم عارفانی
حیاتنی ده عارفلرك نفخی صورتك نفخندن اول صورته حیات ویر
مراد اولیاء اللهك بیخنی نفسی ایله ارادت صورتنی احیا ایله دیمكدر
وگر شود متزلزل دلت ز جنبش طبع دخی اگر طبعك حركتندن قلبك
متزلزل اوله بشرح قصه صاحب دلان ثباتش ده صاحب كوكللرك
قصه سی شرحیله آكا بر ثبات ویر یعنی اگر اول ارادت میلی سببی ایله
بر ضعف عارض اوله كه كوكل اندن اضطراب ایلیه آنی كلمات مشایخ
ایله محكم ایله پیر هرات خواجه عبد الله انصاری قدس سره پیر هرات
كه مراد خواجه عبد الله انصاری در قدس سره هرات اسم شهردر اصحاب
خودرا

خودرا وصیت كرده است كندو اصحابنه وصیت ایلمشدر كه از هر پیری
كه هر شیخدن سخن یاد گیرید بر سوز یاد طوتلوز و حفظ ایلكوز
وگر نتوانید و اگر آنكا قادر اولمیه سیز نام ایشان بیاد آرید باری
انلرك نامنی یاد كلوزه كتوركز و حفظ ایلكز تا بهره یابید تا فائده
بولاسیز **رباعی** آنی تو كه از نام تو می بارد عشق سنی اوسن كه
سنك نامكدن عشق یاغر وز نامه و پیغام تو می بارد عشق و سنك نامه
و خبركدن عشق یاغر عاشق شود آن كس كه بكوی تو گذرد عاشق اولور
اول كمسه كه سنك محله كه مرور ایلر آری ز در و بام تو می بارد عشق بلی
سنك در و بامكدن عشق یاغر در قپو بام طام معناسنه در بو رباعی ده
خطاب الله تعالی حضرتنه در در خبرست كه خدای تعالی حدیث شریفده وار در كه
الله تعالی حضرتی فردای قیامت روز محشرده یا بنده از مفلسی و از مایگی
شرمنده مفلسی لكندن و سرمایه سزلكندن یعنی عمل سزلكندن بر قوله اوتانر
گوید فلان دانشمند یا عارف را دیه فلان عالمی یا فلان عارفی در فلان
محله می شناختی فلان محلده آنلری ایدك گوید آری می شناختم بنده بلی
آنلری ایدم دیه فرمان رسد حق تعالی حضرتندن اول بنده یه فرمان ایریشه كه
ترا بوی بخشیدم كه سنی آنكا باغشلادم شنیدم كه در روز امید و بیم
بدانرا به نیكان ببخشیدم اشتدم كه كونده خوف و امیدی بدانلری ایولره
باغشلارم **قطعه** قدرمن در صف عشاق توزان بیست ترست
سنك عاشقلرك صفنده بنم قدرم آندن ادنی و آلچق ركدر كه زنم كام ارادت
بمقامات وصول كه قرب و وصول مقاماتنه ارادت كامینی اورام خطا بو خدایه در
مراد بودر كه اولیاء الله زمره سینه منسلك اولمغه لیاقتم یوقدر دیو تواضع ایلر
كام آدیم دردم نقش شده نام گدایان درت سنك قپوك گدالرینك نامی قلبمده
نقش اولمشدر نیست بود نامه اعمال مرا مهر قبول بنم اعمالم نامه سنه قبول مهری قبول مهری
كافیدر خطاب خدایه در گدایاندن مراد قبو لا قیدر كه هر بر مهرك ضمه سی ایله
سری سقطی قدس سره جنیدرا كاری فرمود سری سقطی قدس سره
جنیده بر ایشی بیوردی بموجب دلخواه وی قیام نمود جنید اول ایشی

سربینک تمام کوکلنک مرادی اوزره بربینه کتوردی کاغد پارهٔ نوشته بدو انداخت
جنید بر کاغد پارهسین آتدی که آنده بو قطعه یازلمش ایدی **شعر** سمعت
حادیا یحدو فی البادیه بادیه ده حدی ایلر بر حادی بیٔه اشتدم یقول ابکی
وما یدرک ما یبکینی ابدرینی اغلارم و سکاه نه بلدرر که بینی نه نسنه اغلدرماء
اولا استفهام اولق روشندر ماء نافیه اولمقدن ماء ثانیه موصول ایچوندر حادی
ایدیکی یعنی نغمه و ترنم ایله سنتر سورمکه دیرلر **بیت** حادی که بهر ناقهٔ سلمی
حدی کند باید زسر که فرقت ما ابتدا کندر ابکی حذرا ان تفارقنی بی کریه
ایدرم بندن مفارقت ایده سن دیو حذر و خوف ایتدکمدن و تقطع حبلی
وتهجرنی و بنم ایبومی قطع ایده سن و بنی ترک ایده سن بو بیتده اولان اوچ
فعل مفرد مؤنث حاضره در مراد عاشق وصاله وصول بولدقده محبوبنک فراقندن
حذر و خوف ایدر کریه و حیادن حالی اولمق لازم ایدوکنی اشعار در **رباعی**
خون میکریم و زتو جه پنهان دارم قان اغلرم و سندن نه کیزلی طوتیم کر بر تو بی
چشم کریانی دارم که بو چشم کریانی سندن اوتوری آغلاغان طوترم هر چند دلی
بوصل شادانی دارم اکرچه که وصل ایله مسرور بر کوکل طوتارم زیرا وصالکه و
صول بولشم صد داغ بران زبیم هجرانی دارم اما هجران خوفندن اول کوکل
اوزره یوز داغ طوتارم **جنید** قدس سره کوید جنید حضرتی قدس سره
ایدر روزی بخانه سری سقطی در آمدم بر کون سری سقطینک خانه سنه
کلدم این بیت میخواند و میکریست بو بیتی اوقوردی و اغلردی
بیت لا فی اللیل و لا فی النهار لی فرج نه کیجه ده و نه کوندزده آه ناله دن
باکا غمدن قورتلمق واردر فلا ابالی اطال اللیل ام قصرا بن قایرمازم که
کیجه اوزون اوزنمی اولدی یا قصه می اولدی یعنی کرکسه اوزون کرکسه
قیصه اولسون اصلا قیرمازم **بیت** نی شب تاهم نه روز از ناله و آه
ناله و آه دن نه کیجه نه کوندز خالی ام خواهی شب من دراز خواهی کوتاه
ایسترایسکه بنم کیجم دراز و ایسترایسکه قصه اولسون زیرا شب و
اوز

روز ایله مقید دکلدر سنک محبتنک ایله مقیدم منصور حلاج را پرسیدند
منصور حلاجه سوردیلر که مرید کیست که سلوک کرده مرید کیمدر کفت آنست
که از نخست ابتدی اول کمسه در ابتدای سلوک کرده بار که حضرت حق را
حق تعالی حضرتنک بارکاهی نشانه قصد خود سازد کندونک قصدنه
نشانه دوزه تا بوی نرسد مادامکه آکا ایرشمیه بهیچ چیز نیارامد بهیچ نسنه
ایله آسوده و کرور اولمیه و بهیچ کس نپرداز دو هیچ کمسه ایله مقید اولمیه
رباعی یار تو به برو بحر بشتافته ام سندن اوتوری برو بحرده ایوکم
هامون ببریده و کوه بشکافته ام صحرا اقطع و طی ایتمشم و طاغی یارمشم
وز هر چه رسیده پیش رو تافته ام و جمیع نسنه دن که اوکمه ایرشمش یوز
چویرمشم تا ره بحریم وصل تو یافته ام تا که سنک وصلک حریمنه یول
بولمشم مراد ماسوایدن اعراض ایتمکله وصال الهی میسر اولمدوغنی بیاندر
ابو هاشم صوفی کفته است ابو هاشم صوفی ایتمشدر کوه را بسوزن
کندن از بیخ طاغی ایکنه اوجیله کوکندن قزمق و قوپرمق آسانترست آسانترکدر
از ایلت کبر از دل بدر کردن قلبدن کبرک ازالت و قباحتنی اخراج ایلمکدن
قطعه لاف بکبری مزن کان از نشان پای مور کبرسزلق لافنی اورمه زیرا
اول کبر در شب تاریک بر سنک سیه پنهان ترست قره کیجه ده قره طاشی
اوزره اولان قرنجه نک آیاغی نشانندن کیزلورکدر از نشان پای مور که
معناسی مصراع ثانیه مقید اولندی و ز درون کردن برون آسان مکیر
آنرا کزان اول کبری قلبکدن اخراج ایتمکه آسان طوتمه که آندن یعنی زیرا
کوه را کندن بسوزن از زمین آسان ترست یرندن اکنه ایله طاغی قوپرمق
آسانرکدر **ذو النون مصری** قدس سره بیتی بکی از مشایخ **مغرب**
ذو النون مصری قدس سره مغرب شیخلرینک برینک فتنهنه
بنجات مسئله برفت بر مسئله ایچون کتدی آن شیخ کفت

اول شیخ ایدی یا ذوالنون از بهر چه آمده‌ای ذوالنون ندن اوتوری کلمشی سن
اگر آمده‌ئی که علم اولین و آخرین بیاموزی اگر کلمشی ایسک که اولین و آخرین علمینی
اوکرنه‌سین آنا روی نیست آنا امکان و قدرت یوقدر آنی همه خالق داند زیرا
~~بودوکلی خالق بیلور وگر آمده که اورا جوئی~~ بودوکلی خالق بیلور وگر آمده که اورا جوئی
واگر کلمشی ایسک که خدائی طلب ایده‌سن آنجا که اول کام برفتی اول یرده که اول
آدم آتدک او خود آنجا حاضر بود اول الله خود انده حاضر ایدی **رباعی**
زین بیش بیرون ز خویشتن بند اشتمت سنی کندو ریمکده نهایتنده ظن ایلدم اکنون که ترا یافتم
آنی دانم شمدی که سنی بولدم اوسن بلورم کاندر قدم نخست بکذاشتمت که سنی
اول قدمده قودم مراد والله معلم حسینجه باری تعالی هر مکانده حاضر
ایدوکینی اشعار در **پیر هرات قدس سره گوید** پیر هرات که مراد خواجه عبدالله
انصاری در قدس سره او با جو بنده هر است الله تعالی حضرتی کندونک طالبیله همراه در
بو وجه داخی جائز در دست وی گرفته طالبنک اللنی طوتمشی در طلب خودی تا زنده
کندونک طلبنده سکر تدر مراد طالبه وصول هم آنک لطفیله توفیقی ایله میسر اولور
دیگر **بیت** نه خودی رود هر که جویای اوست بعنفش کشان می رود لطف
دوست **رباعی** زانکه نه نام بدست است مرا زو نه نشان اول الله که انذن بنم دستمد
نه نام نه نشان وار در بکرفت دست مرا در عقب خویشتن کشان بکرفت دست مراد عقب
خویشتن کشان بنم الومی طوتمشی کندو آردینجه چکیجی در او ست دستمی و پایمز بر
جا که رود او در بنم الوم و ایاغم دخی هر پرده که کیده رآنک عقبندن پای کویان و دست
فشان کیده رم مراد رقص و سماع ایدر که شوق ذوق ایله انک طلبندن دایم اصلا
زحمت و المدن خبردار دکلم دیگر **فضیل عیاض قدس سره می گوید**
فضیل عیاض قدس سره ایدر که من حق سبحانه و تعالی را که بن حق سبحانه و تعالی
بدوستی پرستم دوستلق و محبت سببی ایله طاپارم نه شکیبم که نه پرستم صبر ایده‌مم
که طاپمیم بعض ازین طائفه را پرسیدند مشایخ طائفه سندن بعضی نکمسیه صوردیلر
که سفله کیست که سفله کیمدر گفت آنکه ایدی اول کمسه در که حق را پرستید
وامیدی پرستند

وامیدی پرستند حق تعالی حضرتنه خوف و رجا اوزرینه عبادت ایده‌لر یعنی طاعتی
دوزخ خوفندن و جنت امیدندن اوتوری ایده‌لر پس گفتند که تو چون پرستی
پس آنا دیدلر که سن نیجه عبادت ایدرسن گفت بمهر و دوستی ایتدی محبت
و دوستلق سببی ایله عبادت ایلرم اصلا دوزخ خوف و هراست رجا سببی
ایله عبادت ایلمزم که مهر و دوستی وی مرا بر خدمت و طاعت دارد که انکده
دوستلغی و محبتی بنی خدمت و طاعت اوزره طوتار **رباعی** جانا
جانا ز در تو دور نتوانم بود ای جان سنک قپوکدن ایراق اولمغه قادر دکلم جانوش
مراد خدادر فارغ بهشت و حور نتوانم بود جنت و حور ایله قناعت ایدیجی دکلم
یعنی فارغ اولمغه قادر دکلم سر بر در تو نهم که تو بجلم عشقم نه بجرد باشی سنک قپوکه
عشق حکمیله در ثواب حکمیله دکلدر زین در چکنم صبور نتوانم بود بو قپودن نه
ایلیم صبور اولمغه قادر دکلم **قطعه** کی شود سوز قتیلت گشته زیر
تیره خاک سنک مقتوللکک سوز و گدازی قره طپراق التنده قچن سونور سونور
زانکه این آتش ز جان روشن او خاسته است زیرا بو آتشی آنک روشن جاننده
ظاهر اولمشدر جمندن ظاهر اولمشی که جسمی کبی محو اوله خونتواند عاشق
از طوق وفایت سر کشید عاشق سنک وفاک طوقکدن باشی چکمکه و
طاعتکدن اعراض اتمکه نیجه قادر اولور قمری آسا طوق او از گردن او
خاسته است حالا که آنک طوقی قمری کبی گردانندن ظاهر اولمشدر
قمرینک گردننده طوقی ذاتی اولدغی کبی سنک وفاک طوقی انلره ذاتیدر
ابدی زائل اولماز طوق بوینی بوغماغی در حطاب خدایه در **معروف**
کرخی قدس سره گفته است که صوفی اینجا مهمانست
معروف کرخی قدس سره ایتمشی در که صوفی بونده مهماندر تقاضای مهمان
بر میزبان جفاست قونغک تقاضاسی قونق آلیجی اوزره جفادر مهمان
که باادب بود منتظر بود نه متقاضی قونق که ادب ایله اوله منتظر اولور
تقاضا ایدیجی اولماز تقاضی برکمسنک اوزرینه سیز کل معناسنه در **قطعه**
مهمان توام در صف ارباب ارادت سنک قونوغکم ارادت اربابنک صفنده

بنم شمیم بر چیز که آید زتو راضی راضی و قانع اوتورشم هر نسنه که سندن کلور
یعنی سندن نه درسه کلورسه الله راضی و قانعم بنهاده بخوان کرمت دیدۀ امید سنک
کرمک خوانینه امید چشمنی قومشم انعام ترا منتظر و نه متقاضی سنک
انعامکه منتظرم متقاضی دکلم خطاب خدایه در انعام جمع نعمت و درت ایکلو چیوان

بایزید بسطامی را قدس سره پرسیدند بایزید بسطامی حضرتلرینه
سوردیلر که سنت کدامست و فرض کدام که طریقتده سنت قنغی و فرض
قنغی در فرمود که سنت ترک دنیاست بیوردی که سنت ترک دنیادر
و فرض خدمت مولی و فرض حق تعالی نک خدمتیدر **رباعی** ای که در شرع
خداوندان حال ای کیمسه که اصحاب حالک طریقتده خداندان حالدن مراد
اصحاب طریقت در میکنی از سنت و فرض سؤال سنت و فرض دن بکا
سؤال ایدرسن سنت آمد رهز دنیا تافتن دنیادن یوز چورمک سنت اولدی
فرض راه قرب مولی یافتن فرض حق تعالی نک قربنه یول بولمق اولدی یعنی سنت
اودر فرض بودر **شبلی را قدس سره شوری افتاد** شبلی حضرتنه قدس سره
هر جهت دهی جنون دوشدی یعنی واقع اولدی بیمارستانش بردند بیمار
ایچون بیمارخانه یه ایلتدیلر جمع بنظارهٔ وی رفتند بر طایفه آنی کورمکه کتدیلر
پرسید که شما چه کسانید شبلی انلره صوردی که سیز نه کیمسه لرسیز گفتند
دوستان تو سنک دوستلرکوز دیدیلر سنگی برداشت و بر ایشان حمله کرد
شبلی حضرتلری یردن بر طاشی قالدردی و آنلرک اوزرینه حمله ایلدی جمله
بگریختند جمیعسی قچدیلر گفت باز آیید ای مدعیان ایتدی ای کذابلر
کیرو کلکوز که دوستان از دوستان نگریزد که دوستلر دوستلردن قچمزلر
و از سنگ جفاء ایشان نپرهیزند و انلرک جفاسی طاشندن پرهیز و حذر
ایلمزلر **قطعه** آنست دوستدار که هر چیز دوستش دوستدار او در که
هر نه قدر بیند ز دوست بیش شود دوستدارتر دوستدن دشمنلک زیاده دوستدار کاولور
اوله

اوله پس بونده بای عربی ایله زیاده معناسنه در بای فارسی ایله اولمق جایزدر که
شود رود معناسنه اولا دوشمنی نک معناسی مصراع ثانیه قید اولندی
بر سر بیزار سنک ستم کر خورد ز دوست اگر دوستدن باشی اوزره بیک ظلم طاشنی
ییه یعنی حددن زیاده جفا کوره کرد د بنای عشق ازان استوارتر آنک عشقی
بناسی اول طاشلردن محکم رک اوله اوله اصلا خلل ایرشمیه **بیت**
در دوستی ملاحظهٔ مرگ و عزیست نیست دشمنی به از که نمیرد برای دوست
و هم ازوی منقولست وهم اندن ایروری منقولدر که وقتی بیمار شده بود که
بر وقت خسته اولمش ایدی خلیفهٔ بغداد طبیب ترسایی بمعالجه او فرستاد
بغداد خلیفه سی بر ترسا طبیبی آکا علاج ایتمکه کوندردی طبیب ازوی پرسید
که ای شبلی خاطر تو چه میخواهد طبیب اندن صوردی که ای شبلی خاطرک
نه استر گفت آنکه تو مسلمان شوی شبلی ایتدی آنی که سن مسلمان اوله سین
ترسا گفت اگر من مسلمان شوم تو نیک شوی ترسا ایتدی اگر بن مسلمان اولورسام
سن ایو اولور میسین و از بستر بیماری برخیزی و خسته لکدن دوشکدن قالقر
میسین گفت آری شبلی ایتدی بلی پس بر وی ایمان عرضه کرد پس
حضرت شبلی ترسایه ایمان عرض ایلدی چون ایمان آورد چونکه ترسا
ایمان کتوردی شبلی از بستر برخاست شبلی دوشکدن قالقدی و بروی
از بیماری اثر نه وانکه اوزرینه خسته لکدن بر اثر یوق پس هر دو همراه پیش
خلیفه رفتند پس ایکیسی برابر خلیفه نک حضورینه کتدیلر و قصه باز
گفتند و اولان حکایه یی کرو دیدیلر خلیفه گفت خلیفه ایتدی پنداشتم که
طبیب پیش بیمار فرستاده ام صاندم که طبیبی خسته نک قتنه کوندرم
قطعه هر کس که از هجوم محبت مریض شد هر اوکمسه که محبت
هجومندن مریض اولدی داند طبیب خویش لقای حبیب را حبیبک
لقاسنی کندویه طبیب بلور لقاء الخلیل شفاء العلیل چون بر سرش طبیب
بنشستی نهد قدم چونکه طبیب وارلق ایله یعنی وجود کبر ایله انک طرفنه علاج
ایچون ایاق قویه نخد شفا ز علت خسته طبیب را وجو کبر مرضندن

طبیبه شفا بغشلر حضرت شبلی ترسایه کفر مرضندن خلاص اندوکه کبی
سهل عبد الله تستری قدس سره می کوید تستره منسوب اولانی
سهل عبد الله قدس سره ایدر تستر بر برکه آسمیدر طلبرکه بامداد
کند و همت او آن باشد که چه خورد طلبرکه صباح لیه و آنک همتی اول اوله که
نه بیه دست از وی شوی آندن ال یویه که طلبرکه اول اصلاحه کلمز **قطعه**
هر که خیزد بامداد از خواب و نبود در سرش طلبرکه صباح ایقودن قالقه و آنک
باشنده جز خیال خورد از و آیین بیداری مجوی یمکه ایچمک فکرندن غیری
اولمیه اول کمسه دن اویانقلق و سعادتمندلک عادتنی استمه ماهی
وانکه شوید دست رو چون پای از بستر کشید و اول کمسه که چون
دوشکندن قالقه النی و یوزینی یویه تا بخوان سفره آرد دست از وی بشوی
تا که طعامه و سفره یه ال کتوره آندن ال یویه یعنی آندن فلاح و سعادت
امیدی طوتمه نته که حدیث شریفده وارد در تعس عبد الدنیا تعس عبد الدرهم
تعس عبد نطفة تعس عبد فرجه تعس عبد قمیصه تعس هلاک اولدی معناسنه در
ابو سعید خراز قدس سره کوید بو سعید خراز قدس سره ایدر [illegible]
در اول حال ارادت مریدلک حالینک اولنده محافظت وقت خود میکردم
کندو وقتمی محافظه ایلردم تا احوال طریقتده قصور اوزره اولمیم روزی
به بیابانی در آمدم و می رفتم برکون بر بیابانه کلدم و کیدردم ناکاه از قفای
من آوازی چیزی بر آمد ناکاه بنم قفامدن برنسنه نک آوازی دل خود را
از التفات بآن و چشم خود را از نظر کردن بآن کندو کوکلومی آکا التفات
دن و کندو کوزومی آکا نظر ایلمکدن نکاه داشتم نکاه دوتدم و کندومه
تغیر کتورمدم آن چیز بسوی من آمد اول نسنه بنم جانبمه کلدی تا بمن
نزدیک شد تا که بانا یاقین اولدی دیدم که دو سبع عظیم کوردوم که
ایکی عظیم یرتیجی بر دوش من بالا آمدند بنم اوموزمه اوزره چیقدیلر و قننده
و نه اوموزمدن اشغه اینمک و قننده **قطعه**
کیست دانی

کیست دانی صوفی صافی ز رنگ تفرقه تفرقه و تشویش رنکندن
صافی صوفی کیمدر بیلورمیسن آنکه انکه در دو بینی رنکی در بنی کاخ دو رنک
اوله که درکه بو ایکی رنکلو چار طاقده بورنخ یک رنکلکه طوغه مراد جمیع خصوصده
توجهی همان خدای تعالیه اوله تفرقه پراکنده لک دو رنکدن مراد بو عالمدر
دو رنکلکی اضداد اعتباریله درکه حیات و ممات و وجود عدم و سرور غم و
ظلمت و نور کبی تا کسلد رشته سیرش ز جانان کر بغرضی آنکه رشته محبتی کسلمشه
سی جانانندن منقطع اولمیه اکر فرضا راه برو کیرد زنکی سو شیر و زیکی سو
پلنک برجانبدن آرسلان و بر جانبدن قپلان آنک یولنی طوته **شعر**
کرروی در دهان شیر و پلنک نخورندت مکر بروز اجل وهم وی نقل
کرده است و بنه اول نقل ایلمشدر که طلبرکه کمان برده که بکوشش
توان رسید که هر کمسه ظن ایلده که سعی ایله حق تعالی حضرتنه و مراده
ایرشمکه ممکندر رنجی کشیده بیهوده عبث بر رنج چکمشدر و هر که
تصور کند که بی کوشش توان رسید دخی هر کیم تصور ایده که سعی سیز
ایرشمک ممکن در راه ازو بیهوده آرزو و هوس طریقنه کیتمشدر بیهوده
اولجق معناسنه درکه بو نکته کبی محللرده کتمش معناسنه در **بیت**
از رنج کسی بکنج وصلت نرسید رنج و سعی دن برکمسه وصال کنجینه
ایرشمدی و بو طرفه که بی رنج کسی آن کنج ندید و بو عجب که رنج و سعی سیز
کمسه او کنجی کورمدی هر کسی که دوید کو رنه کرفت بدست هر کمسه
که صحراده یلدی و کیک طوتدی اول کمسه دن غیری که یلدی و سعی ایلدی
لیکن نکرفت کو رجز آنکه دوید اما کیک طوتدی اول کمسه دن غیری که یلدی
و سعی ایلدی **ابو الحسن نوری قدس سره کوید** ابو الحسن نوری
قدس سره ایدر هر که خدای تعالی خود را ازوی بپوشاند هر کیمکه الله تعالی حضر
کندوسنی آندن ستر و پنهان ایده هیچ دلیل و خبر او بوی نرساند هیچ دلیل

وفهم آنکه خدایه اسرار ووصالنه وسیله اولماز چوندلبرین زیر پرده رو ننماید
چونکه بنم دلبرم پرده دن یوز کوسترمیه کسی نتواند که پرده زو بکشاید
کمسه قادر اولماز که پرده یی آندن رفع وکشف ایده ور جمله جهان پرده شود باکی
نیست واکر جمله جهان پرده اوله اصلا باکی یوقدر آنجاکه پی جلوه جمال آراید
اول پرده که جلوه ایچون جمالنه زینت ایده دلبردن مراد باری تعالی در که جمال الٰهی
مشاهده سی کندونک تجلیسندن غیری ایله میسر اوله جلوه تجلی در اولواو

ابوبکر واسطی قدس سره کوید ابوبکر واسطی قدس الله سره ایدر واسطه بر
آنکس که کوید نزدیکم دورست اوکمه که خدایه یقینم دیر ایراقدر وانکه کوید دورم
واول کمسه که خدادن ایراغم دیر به نیست خود در هستی او مستور کندونک
یوقلغی ایله اول اللهک وجودنده مستور و محجوبدر **قطعه** هر که کوید که بان
جان وجهان نزدیکم هر کم دیرسه که اول جان جهانه یقینم جان وجهاندن مراد باری
تعالی در باشد آن دعوی نزدیکی او از دوری آنک اول یقین دعواسی ایراقدن اولور
زیرا دعوی مانع قرب در وانکه کوید که بان از دورم دوری او واول کمسه که آندن
ایراغم دیر آنکه اول ایراقلغی هست در پرده نزدیکی او مستوری اول خدانک
یا قیندی پرده سنک اما مستورلق حجابیدر **ابوالحسن قوشنجی قدس
سره کفته است** ابوالحسن قوشنجی ایتمشدر قدس سره در دنیا
هیچ چیز ناخوشتر از دوستی دنیاده هیچ اول دوستدن ناخوشرکی وقبیح
رکی نسنه یوقدر که دوستی وی عوضی یا غرضی بود که آنکه دوستلغی
بر عوض یا بر غرض ایچون اوله **بیت** عاشق که زهجر دوست وادی خواهد
عاشق که معشوقینک فراقندن متألم اولوب بر وادی استر تا بر در
وصالش استادی خواهد تا آنکه وصالی قپوسی اوزره بر اقامت
ایستر ناکس تر از وکس نبود در عالم عالمده آندن ناکس رکی و سفله رکی
کمسه اولماز کز دوست بجز دوست مرادی خواهد که دوستدن دوست
غیریله بر مراد استر **بیت** خلاف طریقت بود که اولیا تمنا
کنند

کنند از خدا جز خدا **ابوعلی دقاق راکویند قدس سره که در آخر عمر**
ابوعلی دقاق قدس سره ایدرلر که آخر عمرنده عنوان درد بروی پدید آمده بود
آنکه اوزره اول قدر درد ظاهر اولمشدی که هر روز بر بام برآمدی هر کون
طالع اوزره چیقردی وروی با آفتاب کردی وکفتی کونشه توجه ایدردی و
ایدردی که ای سرکردان مملکت که ای مملکت سرکردانی امروز چون بودی بوکون
نیجه اولدک وجون کذار ایندی ونیچه کچدک هیچ جایی بر اند کین تر ازین یافتی
هیچ بوندن غمناکرک بر یر بلدیرادکمی و هیچ از زیر و زبر شده کان اینی واقعه
خبر یافتی وبو واقعه نک زیر و زبر اولمشلردن خبر بولدکمی اینی واقعه دن
عشق و درد در هم ازین جنس سخنان کفتی هم بونک کبیدن سوزلر ایدردی
بو وجه دخی جایز در هم بونک کبی سوزلردن سویلردی تا آفتاب فرو رفتی تا کونش
غروب ایلردی **رباعی** ای مهر که نیست جون عالم کردی ای کونش
که سنجلین بر عالم دولاشی یوقدر زین ره رو بیم بختی راه اوردی بو یول
یورمکدن بکا بر ارمغان بغلة راه اوردیول ارمغانی در که یولدن کلنلر دوستلرینه
کتورلر امروز کرا دیدی که اندر ره عشق بوکون کیمی کوردک عشق یولنده
بر رخ بود مشی کردی و در دل دردی آنک یکانی اوزره بر طوز و کوکلنده
بر دردا اوله یعنی طریق عشق دردمند کر ینکه خبر یینه کونشدن آرار
ابوالحسن جرقانی قدس سره روزی با اصحاب خود کفت
ابوالحسن جرقانی قدس سره بر کندو اصحابنه ایتدی در عالم چه بهتر دیدی
عالمده ایو نه کوردوکز مریدان کفت مریدلری ایتدیلر شیخا هم شما فرماید
ای شیخ ینه سز بیورکز کفت دلی که در وی همه یاد او بود شیخ ایتدی
عالمده اولانلرک جمیعسندن اول قلبدر که آنده دایما الله تعالی نک حضوری
اوله غیری اولمیه **رباعی** دارم دلی که او هر اندیشه که داشت بر کوکل
طوتارم که او هر فکری که طوتدی جز یاد تو بر صفحه خاطر نه نکاشت
خاطر صفحه سی اوزره سنک یادکدن غیری نقش ایلمدی یاد تو جنانی

فرو کرفتنی که دران سنکی یادکه اول کوکلی انجلین احاطه ایلدی که آنده
کنجانی هیچ چیز دیکر نه کذاشت غیر نسنه یه هیچ صیغمق لق کیجه مز
یعنی قومدی حفظ خدایه در **ابوسعید ابو الخیر قدس سره را**
پرسیدند که تصوف چیست ابوسعید ابو الخیر قدس سره
صوردیلر که تصوف نه در کفت آنچه در سرداری بنهی ایدی هوا و هوسدن آنی
که باشکده طوتارسین قو یعنی ترک ایله و آنچه درکف داری بدهی و اول مال و اسبابه
که الوکده طوتارسین رضاء لله ویر و آنچه برتو آید ازان نه جهی و آلام بلیادن اول
نسنه که سنکه اوز روکه کلور تحمل و صبر ایله نه جهی صحرامیسن **در بیت**
کر کوه فرو غلط آسیا سنکی نه عارفت که از راه سنک بر خیزد **رباعی**
خواهی که بصوفی کری از خود برهی ایستر ایسک که صوفی لق ایله کبر دن
کبر و عجب دن خلاص بولاسین باید که هوا و هوس از سر بنهی کرکدر که
هوا و هوسه باشکدن قویه سین وان چیز که داری بکف از کف بدهی و اول
نسنه یی که الوکده طوتارسن الکدن آنی قو یه سین صد زخم بلا می خوری از جا
نه جهی یوز بلا زخمنی یه سین و تحمل ایدوب برکون صحرا میه سین **رویم تمیمی قدس**
سره کفته است رویم تمیمی قدس سره ایتمشدر جوانمردی آنست جوان
مردلک اولدر که برادران خود را معذور داری که کندو قرداشلرینی معذور
طوتا سین از هر زلتی که از ایشان صادر شود هر خطادن که آنلردن صادر
اولور و با ایشان چنان معامله نکنی و آنلر ایله آنچلین بر معامله ایلمیه سین
که ترا از ایشان عذر باید خواست که سکا انلردن عذر طلب ایتمک لازم
کلور **قطعه** جوانمردی دو چیز ست ای جوانمرد اجوانمرد جوانمردلک
ایکی نسنه در بشنو بگوش نه تا گویمت راست بنم جانمه قولوق قو سکا
دغری دیم یکی آن کز رفیقان درگذاری برن اولکه رفیقلر کون عفو ایده سین
اگر هر لحظه بینی صد گنه و کاست اگر هر لحظه یوز عیب و نقصان کوره سین
دوم آن کز

دوم آن کز تو نباید هیچ کاهی اکنجی اول که سندن هیچ بر وقت کلمیه
چنان کاری که باید عذر آن خواست آنجلین بر ایشی که انلردن آنکه عذر دیله
طلب ایتمک لازم کله آه و فغان زمانه دوستلردن که هر آنده یوز جفا ایلرکن
وهرگز اعتذار ایلمزلر **بشیر حافی را قدس سره مریدی کفت**
بشیر حافیه قدس سره بر مریدی ایتدی جونان بدست آرم چونکه
ایتمک اله کتورم نمی دانم بکدام نانخورش بخورم بلمزم آنی قنغی قتق ایله ییم
بشیر کفت نعمت عافیت را بر یاد آر بشیر حافی آکا ایتدی صحت و
عافیت نعمتینی خاطره کتور و آنی نانخورشی ایلرانی نانخورشی و
آنی ظن ایله و تمام اشتها و سرور ایله **قطعه** چو نان خشک زند
پیسی نادار برفقیر کند او کنه قوری اتمک قو یه نان خورش دن مراد
قتق در نان خشکدن مراد قتق سیز اتمک در نادار دن مراد فقیر در که
روح را دهد از خوان فقر پرورشی که روحه فقر خوانندن پرورش ویره
بنان خورش چو شود طبعش آن زمان مائل اول زمان آنکه طبعی چونکه
قاتغه مائل و راغب اوله چو ذکر عافیتش نیست هیچ نانخورشی
آکا عافیت ذکری کبی هیچ بر نانخورش یوقدر **شقیق بلخی قدس**
سره کفته است شقیق بلخی قدس سره ایتمشدر بپرهیز از
صحبت توانگران اغنیانک مصاحبتندن پرهیز و اعراض ایله زیرا که
چون دلت بدو پیوند گرفت زیرا که قلبک انلرک ایله تعلق و اتصالی
طوتدی و بدادهٔ وی خرسند شدی و انلرک انعام و احسانی ایله قانع
اولدک پس پروردگاری گرفتی غیر از خدای تعالی پس حق تعالی حضرتندن
غیری پروردکار طوتدک بوجود کفردر العیاذ بالله **قطعه**
گر درآید توانگری با تو اگر غنی سکا کلوب سنک ایله دوستلق ایده بر روزی
مکن بدو پیوند رزقدن اوتوری آکا تعلق و اتصال ایلمه مکر را

همسکی راکفیل خود مشمار برعمکی کلندوکه کفیل صانیمه زیرا الکفیل ازراق علی
الاطلاق خدای تعالی در وما من دابه فی الارض الا علی الله رزقها مدبری راخدای
خود دیمسنز بر بز بخشنی کلندوکه خدای قبول ایلمه یوسف بن الحسین
الاشعری قدس سره فرموده است یوسف بن الحسین الاشعری
قدس سره بیورمشدر که همه نکویها درخانه ایست که دوکلی ایلکلر برخانه ده در وکلید
آن تواضع وفروتنی وآنک مفتاحی تواضع وفروتنی لکدر وهمه بدیها در
خانه است ودوکلی فنالر برخانه ده در وکلید آن مایی ومنی وآنک مفتاحی
کبر ونخوت در **بیت** تواضع سر رفعت اندازدت تکبر بچاکی اندر اندازدت
قطعه جمعیت خیرها همه درخانه ایست جمع جمیع خیرلر برخانه ده جمع
آن خانه را کلید بغیر از فروتنی اول خانه نک تواضع دن غیری برمفتاح یوقدر
شرها بدین قیاس بیک خانه است جمع شرلر بو قیاسیله برخانه ده جمع در
وانرا کلید نیست بجز مایی ومنی والا کبر وعجب دن غیری مفتاح یوقدر
مراد تواضع سبب سعادت وکبر موجب شقاوت اید وکینی اشعار در
هان احتیاط کن که نه لغزی زراه خیر آگاه اول احتیاط ایله که خیر طریقندن حکمیه سین
یعنی حرکمیه سین وحکمیه سین خودرا بعرض خطر شر نیغکلینی کلندوکی شر خطری محلنه
برا قمیه سین **سمنون محب قدس سره گفته است**
سمنون محب قدس سره ایتمشدر بنده را محبت خدای تعالی صافی نمود
بنده نک محبتی حق تعالی حضرتنه صافی الماز تا رشته یر عالم نیفکلند مادامکه
جمیع عالم اوزره زشت لکی برقمیه یعنی حق دن غیری هرنه وار ایسه آنکا
قبیح کورونه اصلا برسنه یه میلی اولمیه کرکندجای بدل عشق جمال ازلت
اکر جمال ازلک عشقی سنک قلبکده یر ایلیه چشم امید بحوران بهشتی نسهٔ
بهشته منسوب اولان حوریلره امید کوز ینی قومیه سین بحوران وخاطرکه
کتورمیه سین **بیت** از در خویش خدایا ببهشتم مفرست کندی قپوکدن
بنی جنته کندرمه ای خدا کی مسلم شودت عشق جمال ازل جمال ازلی
بنک عشقک سکا نجه مسلم ومیسر او لور جمال ازلدن مراد جمال اللهی در
تا بر افاق

تا بر افاق همه تهمت زشتی ننهی مادامکه جمیع عالم اوزره زشت لکی
تهمتنی قومیه سین بلکه لازم اولان بودر که جمیع سنی فراموش ایده سین
افاق جمیع افقادر که کوک کناری معناسنه در اما عالم معناسنه استعمال اولنور
ابو بکر دراق قدس سره گفته است ابو بکر دراق قدس
سره ایتمشدر اگر طمع راهرسنز که بدر توکیست اگر طمعه سؤال ایله لر
که سنک پدرک کیمدر کوید شک در مقدورات کردکاری ایدر که الله که
مقدوراتنده شکدر بو خود کفردر زیرا مقدوراته خدادن غیری
نک موجدی یوقدر واگر کوید پیشه توچیست واگر طمعه دیمه لر
سنک صنعت وخویک ندر کوید اکتساب مذلت
ایدر مذلت وخورلق قزنمق ودوشمک ایلمکدر زیرا من طمع ذل
واگر برسید ندر که غایت توچیست واگر صورر لرسه که سنک غایتک
ندر کوید بحیث حرمان کرفتاری دیر محروملق بختنه کرفتارلق
قطعه ابراهیم خواص قدس سره گفته است
ابراهیم خواص قدس سره ایتمشدر رنج مکش زحمت چکمه در طلب
آنچه که در قسمت ازلیست اول نسنه نک طلبنده که قسمت ازلی در
زیرای تو کفایت آن کرده اند سندن اونوری اول که کفایت ایلمشلر در
وآن روزیست واول رزق در که روز ازل تقدیر شده است که ازل کوننده
تقدیر وتعیین اولنمشدر وضایع مکردان آن چیز وضایع ایلمه اول نسنه یی
که از تو کفایت آن کرده اند که آنک کفایتنی که سندن طلب ایلمشلر در زیرا
اول نسنه سنک اوزرکه فرض در وآن انقیاد احکام الهیست وامر ونواهی
واول نسنه که آنک کفایتنی سندن طلب ایلمشلر در اول امر ونهی کردن
اولان احکام اللهی یه انقیاد در **بیت** مکی سعدی بردست کسی
که بخشنده برو در کارست نیسی **قطعه** قسمت رزقت ز ازل
کرده اند سنک رزقکی ازلدن قسمت ایلمشلر در جندی رزقه پراکنده کی

براکنده فقر زوق ایچون نیچه بریلر سین که فایده زنده کیست بنده کیست
زیرا سنک دیرلکک قاعده سی قوللق ایلمک در سرکشی از قاعده بنده
قوللق قاعده سندن باشی چکمه بلکه جان و کوکلدن طاعت و عبادت
ایله زیرا حق تعالی بیورمشدر که وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون

ابو علی رودباری قدس سره کفته است

ابو علی رودباری قدس سره ایتمشدر تنک ترین زندانها زندانلرک دارراکی
معاشرت اضداد است ضدلرک مصاحبتیدر زیرا هر جنسی جنسنه مائلدر
بیت چاک خواهم شدم این دلق ریائی چکنم روح را صحبت ناجنس عذاب
الیم **قطعه** کرچه زندانست بر صاحب دلان اکرچه صاحب
کوکللر اوزره زندانلر هر کجا بوی ز وصل یار نیست هر قنده که یارک
وصالندن بر رایحه یوقدر هیچ زندان عاشق مشتاق را مشتاق
عاشقه تنکتر از صحبت اغیار نیست اغیارک صحبتندن طار
رکره هیچ زندان یوقدر هیچ زندانک لفظی صکره که مصراع ثانیده معنا
ویریلر **شیخ ابو العباس قصاب قدس سره درویشی**
دید شیخ ابو العباس قصاب قدس سره بر درویشی کوردی که خرقه
خود را می دوخت که کندو خرقه سنی دیکردی و هر درزی که راست نیامد
و هر دیکیشی که راست کلمیدی بکشادی و باز بدوختی سوکردی و کرو
دیکردی شیخ فرمود که آن بت تو است شیخ بیوردی که اول خرقه
سنک بتکدر که اکا معتبد اولمش ایله اول قدر زمان عبادتدن اراق
اولمشسین **رباعی** صوفی که بخرقه دوزی بازاریست صوفی که خرقه
دیکمکلک ایله بر بازاری وار در کز بخیه بفقر میزند خوشی کاریست
اکر اول خرقه یه فقر ایله یا خود فقردن نکنده اوره لطیف و مقبول بر ایشی در
ور جنبش طبع دست او جنباند واکر اله طبعینک جنبشی حرکته
کتوره و اکر اول خلافینک ارزو و هوسیله اوله هر بخیه و رشته اش
بت و زنار بست هر اول خرقه نک هر نکنده سی بر بت و هر ایپلکی
بر زنار در **حضرت قدس سره کفته است** حضرت قدس سره
ایتمشدر

ایتمشدر الصوفی هو الذی لا یوجد بعد عدمه ولا یعدم بعد وجوده یعنی
صوفی آنست صوفی اولدر که چون از وجود طبیعی خود چونکه کندونک وجود
طبیعی سندن فانی شود فانی اوله و بعد از آن چون بوجود حقانی آید
و اول فنادن صکره چونکه وجود حق ایله بیته کله و انک ایله متصف اوله و بقاء
بعد الفنا متحقق کردد و فنادن بقا متحقق و ثابت اوله صوفینک کمالی بوده
در بقا بعد الفنا **رباعی** خوشی آنکه چونیست شد ازین نقش مجاز خوش
اولکه چون بو مجاز نقشدن یوق و محو اولدی دیکر بوجود خویشتن نه آید باز
تکرار کندو وجودینه کیرو کلمدی وجوددن مراد ریاضت و مجاهده دن اول اولان
وجود زان هستی چو وجود یافت زان مایه ناز آندن صکره چون اول ناز
مایه سندن وجود بولدی مایه نازدن مراد الله تعالی در جاوید و ز عدم
کشت فراز عدم قیوسی آنک اوزرینه ابدی بسته اولدی یعنی بغلنمش
اولدی زان مصراع ثانیده مصروف اولمیه که معنی بویله اولور چونکه اول مایه ناز
دن وجود بولدی آندن صکره آنک اوزرینه ابدی باب عدم بسته اولدی
زبده کلام چون صوفی ریاضت و مجاهده سبیله طبیعت مرتبه سندن خلاص
بولوب اخلاق حمیده حصولی ایله بر وجوده وصول بولور که ابدی فنا بولمیه
اولماز **خواجه یوسف همدانی قدس سره وقتی در نظامیه**
بغداد وعظ میکفت خواجه یوسف همدانی قدس سره بر وقت
بغدادک نظامیه سنده وعظ ایدردی نظامیه بغداددن مراد بغداده بر جامع در
بر مدرسه دخی وار در نظامیه دیرلر فقیهی معروف با ابن سقا رفقیه ابن
سقا دیمکله معروف در میان مجلس پای بر خاست مجلس اورتاسنده
ایاغ اوزره قالقدی و مسئله پرسید و بر مسئله صوردی خواجه
کفت بنشین خواجه یوسف اما ایدی اوتور که در کلام تو رایحه کفری
یابم که سنک کلامکه کفر رایحه سین بولورم و شاید که مرک تو بر دین اسلام
نبود و شاید که سنک اولومک اسلام دیننه اوزره اولمیه بعد از آن بمدتی
آن فقیه نصرانی شد اندن صکره بر مدتده اول فقیه نصرانی اولدی و در
نصرانیت بمرد و نصرانی لکده اولدی **قطعه** هر که بنده که هستی

آز بوروستی فقر هرکیمکه کورسن که فقر پرورسندی و ریاضت و
مجاهده سندن اصلا کیم در صف زنده دیلان نامم بوارستی درود نامی آنلکم
مشایخ صفنده ارشاد ایله کیده یعنی مرشدلک ایله مشهور اوله یاد
دعوی بسرا و مبرای خواجه مباد ای خواجه انک طرفه بخت دعوی
یاد یعنی التمه که از آن به ادبی دین تو بر باد رود اوقلیه که اول ادبسز
لکدن سنک دینک یله کیده و کافر اوله سین مباد معناسی مصرع ثانیه چید
اولندی **خواجه عبدالخالق غجدوانی قدس سره روزی در**
ویشی پیش او گفت خواجه عبدالخالق غجدوانی قدس سره برکون
بر درویش انک اوکنده ایدی اگر خدای تعالی مرا تخییر کرد انمر میان بهشت
و دوزخ اگر خدای تعالی حضرتی جنت و جهنم خصوصنده بنی مخیر
ایلیه و رضای سکا تسلیم ایده من دوزخ را اختیار کنم بن جهنمی اختیار
ایده رم زیرا بهشت مراد نفس است زیرا جنت نفسمک مرادی در
و دوزخ مراد خدای تعالی و جهنم خدای تعالینک مرادیدر بو خود اولی در
خواجه سخنی **او را** رد کرد خواجه عبدالخالق انک سوزینی رد ایلدی و قرد
و فرمود که بنده را با اختیار چه کار و بیوردیلر قوللک اختیار ایله نه ایشی
وار الخیر ما اختیاره الله هر کجا رو کوید روم الله تعالی هر قنده کیت دیه
کیده روز و هر کجا کوید باشی باشم و هر قنده اول دیر اولور وز **قطعه**
کار چه اختیار خواجه مکن افندینک اختیار نسنه آیتی ایلمه ای که
داری به بنده که اقرار ای کسه که قوللغه اقرار طوتر سین هر کجا اختیار
خواجه بود هر قنده افندینک اختیاری اوله بنده کانرا با اختیار چه
کار قوللرک اختیار ایله ایشی نه **بیت** دیلا عنان ارادت بدست
دوست سپار در ین مقام چه کاری باختیار تو نیست **خواجه**
علاء زامتنی را قدس سره پرسیدند که ایمان چیست
خواجه

خواجه علی زامیتنی حضرتلرینه که لقبی عزیزان در قدس سره سوردیلر
که ایمان ندر فرمود که کندن و پیوستن بیوردیلر که خلقدن انفصال و حقه
اتصال در **قطعه** هر که ایمان ترا کندن و پیوستن هرکمکه ایمانی
کندن و پیوستن در باید که این قول پسندیده از وی پسندی کورک که بو
بیلمشی سوزی آنی قبول ایده سین حاصل معنا آن کندن و پیوستن
چیست اول کندن و پیوستن نه در یعنی محصل معناسی ندر یعنی از خلق
کسنی و بحق پیوستن یوز خلقدن کسمک و حق تعالی حضرتنه متصل اوله سین
خواجه بهاء الدین نقشبندی قدس سره پرسیدند
که سلسله شما بکجا میرسد خواجه بهاء الدین نقشبندی
حضرتلرینه قدس سره سوردیلر که سیزک سلسله کز قنده ایرشور فرمودند
که از سلسله کس بجایی نمیرسد بیوردیلر که سلسله دن کمسه بر یره و بر مرتبه یه
ایرشمز بلکه عمل و مجاهده ایله ایرشور **رباعی** از دلق و عصا صدق و
صفایی نرسد خرقه و عصادن بر صدق و صفا ایرشمز و ز سبحه به جز بوی
ریایی نرسد و تسبیح دن بر ریا قوقوسندن غیریله با خود غیریه ایرشمز
هر دم بکجا رسد مکو سلسلات هر دم دیمه سنک سلسله که قنده ایرشور
کز سلسله هیچ کس بجایی نرسد زیرا سلسله دن هیچ بر کمسه بر یره
ایرشمز **روضه دوم ایکنجی روضه** در شرح
شقایق حکم چیچکلرکه حکمیه دیرلمکنک بیاننده در که بر نسیمات سحاب کرم
که کرم بولوتینک ایرشمه لریله از زمین قلوب حکما حکمانک کوکللری یرندن
وار انجه خاطرشان خاسته و آنلرک خاطرلری یرلرندن ظاهر و پیدا اولمشدر
و بشرح و بیان آن و اول دقایق حکمک شرح و بیانی ایله مطاوی دفاترشان
آراسته آنلرک کتاب و دفترلری مطاوی مزین و بزنمش حکم کسی را کویند
حکم شول کمسه یه دیرلر که حقیقت چیزها را که نسنه لرک حقیقتنی بآن قدر
که تواند بداند اول قدر ایله که قادر اولور بیله و عمل مقتضای آنچه تعلق بعمل دارد
و اول نسنه که عمل تعلق طوتر انک مقتضاسی ایله عمل اتمک ملکه نفس خود کرداند

کندن انفصال
پیوستن اتصال

کاسته دور اولمش

مطاوی صحائف

کندو نفسنه ملکی چوق بیله **رباعی**

خوشی آنکه بخاطر بقا ترک فانی بکنید خوش اول کیمسه که ابدی

بقانک خاطری ایله فانی اولان دونیایی ترک ایلیه کوشه‌نشین یکنی وهرچه بتوان

دانست سعی ایلیه‌سین وهرنسنه‌که بیلمکه قادر سین دانمه‌سی ازانی

هرچه توانی بکنیه بیله‌سین آندن صکره هرنه‌که قادر سین ایلیه سین یعنی

قدرتک کوره علم مقتضاسی ایله عمل ایده سین **اسکندر رومی درا**

درانجهانکیری اسکندر رومی جهان طوتیجیلق زماننده تیجیله تمام

حصاری رایک د تمام حیله ایله بر قلعه آچدی یعنی فتح ایلدی و ویران

و ویران کردن فرمان داد دخی ویران ایلمکه امر ویردی گفتند انجا حکیمی هست

اسکندره ایدیلر اول قلعه ده بر حکیم وار در دانا و بر حل مشکلات

توانا عالم و مشکلات حلنه قادر اورا طلب کرد اسکندر اول حکیمی

طلب ایلدی چون بیامد چونکه حکیم کلدی شکلی دید از قبول طبع دور

اسکندر حکیمده بر شکل کوردی طبعک قبول لندن ایراق وطبع اهل قبول

ازوی نفور واهل قبولک طبعی نفرت ایدیجی زیرا بدقیافت ایدی

گفت این چه صورت مهیب وشکل غریب اسکندر ایتدی بو نه مهیب

صورت وعجیب شکل در حکیم ازان سخن برآشفت حکیم اول سوزدن

پریشان اولدی وخندان دران آشفتگی گفت واول پریشانلقده

کولرک ایتدی **قطعه** طعنه برمن مزن بصورت زشت قبیح

صورتم سببی ایله بکا طعنه اورمه ای تهی از فضیلت وانصاف

ای فضیلت وانصافدن بوشی تن بود چون غلاف وجان شمشیر

چون وجود قین وجان قلیج کبی در کار شمشیر میکند نه غلاف

ایشی و مصلحتی قلیج ایلر قین ایلمز زیرا اعتبار سیر ده در صورده

دکلدر دیگر گفت گیرو اول حکیم ایتدی هرکه را خلق باخلق نه نیکوست

هرکمک خلقی خلق ایله ایو دکلدر پوست بر بدن زندان اوست

پوستی آنکه بدنی اوزره آنکه زندانیدر وجانی از وجود خود در تنکنا

وکندونکه

وکندونکه وجودندن انجلیق طارلقده در که زندان در جنب او تنکنا هست

که زندان آنک یاننده یعنی انکا نسبت ایله دارلق یریدر زیرا بدخوی هر سببیله

هرکیمسه ایله خصومت ایلر بسی انکا حضور وسرور میسر اولمز **قطعه**

کسی با همه کس خوی بد بکار برد هرکیمسه دوکلکمسه ایله بدخویلق ایتسه

ایلدر یعنی بدخویلق ایله معاشرت ومصاحبت ایلر همیشه درکف صد

غصه ممتحن دانش دائم آنی یوز غصه النده مبتلا بیل **بیت**

اگر ز دست بلا بر فلک رود بدخو ز دست بدخوی بدخویشتن دربلا باشد

هرو به شحنه که زندان مقام او کرداد شحنه‌یه کیتمه که آنک مقامینی زندان ایله

یا خود زندان آنک مقامی ایله که پوست برتن بدخو هست زندانیسی

زیرا بدخویک تنی اوزره پوستی انکا زندان ایتدر و دیگر گفت وکرو ایتدی

حسود همه در رنجست حسود دایم رنج والم ده در وبا برور دکار

خود ستیزه دخی کندو پروردکاری ایله عناد وجنک ایدیجیدر

هرچه دیگرانرا دهد وی نپسندد حق تعالی حضرتی غیریلره هرنه که ویرور

اول بکنمز وهرچه نه نصیب وی دل دران بند وهرنه که آنک

نصیبی دکلدر انکا میل ورغبت ایدر اعتراضست بر احکام خداوند

قدیم خداوندک حکملری اوزره اعتراضی در عادت مردحسد

پیشه که خاکی بدهی حسود کمسه‌نک عادتی که آنک آغزینه طبراق اولسون

تا سویلمکه قادر اولمیه هرچه بیند بکف جز فغان بر دارد غیری کلمسنک

النده هرنه که کوررسه فغان یوقاری طور یعنی فریاد ایدر **قطعه** سبب چیست

قالدرر که چرا داد بوی ؟ سبب اندرانه بمنی که نیچون سبب سیز

آنی که ویردی بکا ویرمدی **ودیگر گفت** وکیرو اول حکیم ایتدی خردمندان

کریم کرم ایدیجی عاقللر مال بر دوستان شمارند دونیاده اختیارلر ایله مالی

دوستلری اوزره صایارلر وصبرلر وچه خردان لئیم دخی عقل سیز دنیلر از برای

دوشمنان بگذرند اضطراری دونیاده دوشمنلرینه قورلر **حکمت**

هر چه آمد بدست اید و کریم کرم ایدیجی بلکه الله هر نه که کلدی همه دریای
دوستان افکند جمیع سنه دوستلرک آیاغنه صاچدی و آنچه اندوخت
سفله طبع لئیم و اول سنه که آلچق طبعلو دخی قزاندی و جمع ایلدی
بعد مرگ از برای دوشمنان ماند موت مقرر اولوقدن صکره دوشمنلری ندن
اوتوری قالدی و بوستانده شیخ سعدی حضرتلری دیمشلر **بیت**
برانداز جهان با خود اصحاب رای فرومایه ماند بحسرت بجای **و دیگر گفته**
دهی گرو اول حکم ایتدی باخردان در هزل و فسوس آویختن بهزل و تمسخر
عوام خردلر ایله لطیفه و تعلق ایتمک آب روی بزرگی ریختن اولولفک
یوزی صوینی دوکیلدر و غبار ذلت و خواری انگیختن و ذلت و خورلق
طوزینی قوپرمقدر **قطعه** ای که بر سفله میدری جامه ای کمینه که
آلچقلق اسباب بنی بر در بسی و آنکا جفا ایدرسینی بترسم که بکر که نام خود برود
خوف ایدرم که کندو نامک قورتلوغ ایله کیدر یعنی ظالملق ایله مشهور
اولورسین مشو افسوس پیشه باخردان کوچلا ایله هزل و مسخرالق ایدیجی
اولمورنه فر بزرگی خود برود بوحسنه کندو اولولفک رونقی کیدر **دیگر**
گفت کیرم اول حکم ایتدی هر که شیوه مشت زنی پیش گیرد هر
کمکی مشت زن لک شیوه سنی اوکنه طوته یعنی ضعیفلری رنجیده ایده
در لکدکوب زبردستان بمیرد قوی لوک دیمه سی التنده اولور لکد یمه
کوب آلت **قطعه** دلا کوشی کی از مو اینی نکته خوش ای کوکل بنری
بو لطیف نکته به بیست که ماندست در کوشم از نکته دانان که نکته دانلردن
بنم قولاغمه قالمشدر که هر کی کند تیغ نامهربانی که هر کمسه که شفقت
سیزلق قلیجینی چکه یعنی کمسه یه ترحم ایتمیه شود کشته تیغ نامهربانی
شفقت سیزلرک مقتولی اولور مرادی لا یرحم حسبنجه **بیت**
نمی ترسی ای کورک ناقص خرد که روزی پلنکیت برهم درد چون
اسکندر

اسکندر کوشی خود را چونکه اسکند کندو قولاغینی از آن جواهر
حکمت بریافت اول حکمت جواهرندن دولو بولدی دهانشی را
چون کوشی خویشی پر از جواهر کرد آنک آغزنی کندو قولاغنی کبی جواهردن
دولو ایلدی و عنان از خرابئ آن حصار بتافت و اول قلعه نک خراب لغیندن
در کنینی چویردی یعنی اول قلعه نی خراب ایلمکدن فراغت ایلدی **افریدون**
که **در زمین شفقت** فریدون که شفقت یرنده جز تخم نصیحت
نه کشت نصیحت تخمندن غیری اکمدی و فرزندان خود توقیع چنین نو
دهی کندو اوغللرینه نشانی بویله یازدی توقیع نشانی پادشاه در که صفحات
ایام صفحه اعمارست که ایام صفحه لری عمرلر صحیفه سیدر در آن منویسید اند
بویازمادیه در جز آنچه بهترین اعمالست و آثار اندن غیری که اعمال و آثار کره
یکره که در **قطعه** صفحه دهر بود دفتر عمر همه کس دیگر صفحه سیدر دوکلی
کمسه نک دفتر بر آنچنین گفت خردمند چه اندیشه کماشت عاقل بویله
دفتری ایکی
دید چون بو خصوصه فکره قودی حرفم آنکی که بربین دفتر پاک از همه حرف
حرفم و سعادتلو اول کمسه که بو جمیع حرفدن پاک دفتر اوزره رقم خیر کشید
اثر خیر گذاشت خیر رقمنی چکدی و خیر اثرینی قودی **بیت** صر آنکی که آثار
خیرش بنماند بناید بهی از برکشی الحمد خواند **قطعه یکی از حکما گفته**
است حکمادن بیسی دیمشدر که چهل دفتر در حکمت نوشتم که حکمتده قرق کتاب
یازدم و بآن منتفع نه کشتم و آنکا ایله منتفع و مستفید اولمدم چهل کلمه از آن
اختیار کردم اول قرق دفتردن قرق کلمه اختیار ایلدم از آن نیز بهره بدست
نیاوردم آندن دخی بهره و فایده الی کتورمدم چهار کلمه از آن بر گزیدم
دورت کلمه اوندن آیتلادم و اختیار ایلدم در آن دیدم آنچه میطلبیدم اول
دورت کلمه ده بولدم آنی که طلب ایلدم **کلمه نخستین** اولکی کلمه اولدر که
زنان را چون مردان محل اعتماد مکردان زنلری ارککبی اعتماد ایله زیرا زن اگرچه
از قبیله معتمدان آید زیرا که زن اگرچه معتمدلر قبیله سندن کلمه وی از آن قبیل

نیست که معتمد را شاید زنی اول قبلدن دکلدرکه اعتماده لایق اوله زیرا زنان
ناقصات العقل والدین در **قطعه** عقل زن ناقصست و دینش نیز
زنک عقلی و دینی دخی ناقصدر هرگزش کامل اعتقاد مکن هرگز آنا کامل اعتقاد
ایلمه که بدست ازوی اعتبار مگیر اگر اول زن فسق و فساد جهتندن بری نامعقول ایسه
آندن اعتبار طوتمه و بر شیئه عد ایتمه و رنیکو بروی اعتماد مکن دخی اگر اول
زن زهد و صلاح جهتندن نیکو و معقول ایسه انکه اوزره اعتماد ایلمه زیرا
زن شیئ قلیل ایله اولکی حالندن تغیر و انقلاب پذیر اولور **کلمهٔ دوم**
ایکنجی کلمه اولدرکه بمال مغرور مشو ماله مغرور اولمه اگرچه بسیار بود
اگرچه چوق اوله زیراکه عاقبت پایمال حوادث روزکار خواهد شد زیراکه عاقبت
مال حوادث روزکار ایله پایمال اولسه کرک **رباعی** مغرور مشو بمال چون بیخبران
خبرسیزلر کبی ماله مغرور اولمه که بود مال چو ابر گذران زیرا مال گذر ایدیجی بولت کبیدر
ابر گذران اگرچه گوهر بارد گذر ایدیجی بولت اگرچه گوهر یاغدرر خاطر ننهد
مرد خردمند بران عاقل کمسه آنکه اوزره خاطر قومز و اعتماد ایلمز **کلمهٔ سیوم**
اوچنجی کلمه اولدرکه اسرار نهان داشتنی خود را کندونک گیزلو طوتلمسی
سرلری که بهیچ دوست درمیان منه که هیچ بر دوست ایله فاش ایلمه
ازان جهت اول سبب دن که بسیار باشد که در دوستی خلل افتد زیرا
چوق اولورکه دوستلقه خلل و نقصان دوشر و بدشمنی بدل کردد و
دشمنلغه تبدل اولنور اول وقت پشیمان اولورسین **قطعه**
ای پسر سر کسی از دشمن نهفتن لازمست ای اوغل سر که آنی دشمندن
گیزلمک لازمدر بکه از افشای آن با دوستان دم کم زنی یکدرکه آنک افشاسندن
دوستلره دم اورمیهسین یعنی دوستلره سویلمیهسین دیده ام بسیار کز سیر فلک گردش
نهاد گورمشم چوق که اکثری یعنی اگر دونچی فلکک سیرندن دوستان
دشمن شوند و دوستیها دشمنی دوستلر دشمن اولورلر و دوستلقلری
دشمنلک اولور **کلمهٔ چهارم** اولدرکه جز علم را فراندوزی اول علمدن
غیری قزانمیهسین یعنی تحصیل ایلمیهسین که بهتر کز آن بهرمند مبرکه آنکه

بزه گناه دز

ترکه ایله

ترکه ایله گناهکار اولهسین اول علمدن مراد عبادات متعلق اولان علمدر
تفسیر و حدیث و فقه کبی **بیت** علم دین فقهست و تفسیر و حدیث
هرکه خواند غیر ازین گردد خبیث از فضول بگریز لازم اولمیان علمدن قاج
و آنچه ضروریت در وی آویز و اول علم که ضروری و لازم در آکا یعنی جالش
و آن را گر گریز بود جست وجو مکن و اول علمی که آندن سکا گریز و بد اوله یعنی لازم
اولمیه جست وجو ایلمه **حکمت** ابن مقنع گوید ابن مقنع که علمادندر
نکمه در ایدر کتب خانهٔ حکمای هند را هند حکماسنک کتب خانهسی
برصد شتر بار کردند ایوز دوه یوکلدر لردی ملک از ایشان استدعا کرد در اختصار
کردن هند پادشاهی اول کتب خانهیه اختصار ایتمه انلردن طلب ایلدی اختصار
قلدرمق و کیرو طرغمق در بده شتر بار اوردند اون دوه یوکیله کتوردیلر
دیگر بار استدعا کرد تکرار بنه اختصار طلب ایلدی یعنی دخی ازلتمکه
بر چهار کلمه قرار دادند درت کلمه اوزره قرار وبردیلر غیریسنی رفع ایتدیلر
کلمهٔ اول در دلالت پادشاهان بعدالت اول کلمه پادشاهلری عدالته
دلالت ایلمک بیان ایدر زیرا پادشاهلره اهم والزم اولان عدالتدر
قطعه چو کردد شه عالم عدل پیشه چونکه شاه عالم عدلی صنعت ایلیه
یعنی چونکه شاه عالم عدیل اوله شود آسایشی که همیشه خلق عالمک
شاه اولانی حضوری آنک عدلی سببی ایله دائم اولور چونالدیدی
از سینهٔ ریش چونکه بر کوکل سیز کوکس یاراسندن ناله ایده بودیگر
ریش ظالم گیتی ایله اوجکه پادشاهک ظالم لیغ نیشندن براوج اولور
دلدن مراد دردمند در سینه ریشدن مراد ظلم در زیده کلام هر دردمند
برظالمدن ظلم ایرشمکه ایله پادشاهک ظلم لغندن برائر قلور یکسر براوج
خلاصی از دهر هیچ بر هیچ بو هیچ بر هیچ دهردن خلاص لق ایچون
رشاهان عدل باید دیگر هیچ شاه لردن عدل کرک غیری هیچ نسنه کرکمز
هیچ بر هیچ قبیل الاضداددن در که کاهی مدح ده زیاده خوب و مرغوب و مقبول
معناسنه استعمال اولنور که بوستانک هیچ بیتنده واقع اولمشدر **بیت**
بدو گفت کای دلبر هیچ هیچ زلیخا چه آورده گفت هیچ و کاهی زمده زیاده

دنی وسغله ونامعقول معناسنه استعمال اولنور که بوستانک بیتنده واقع
اولمشدر **بیت** نه دیدم چنین هیچ بر هیچ کس   مکن هیچ رحمت
بر هیچ هیچ کس **کلمهٔ دوم** در وصیت رعیت رعیته وصیت بیاننده در
نیکوکاری فرمان بردار آید ایشلرلر وفرمانه اوزره طوتق لغه یعنی رعایا
لازمدرکه ایو ایشی اوزره اولوب امره اطاعت ایدیجی اوله لرتاکه پادشاهلر
ظلمی انلردن ایراق اوله **بیت** تخم ظلم شان نافرمانی مردم بود ظلم تخمی
خلقک امرینه لغ در یعنی امر طوتمزلر هیچ کار زکیسته حاصل انکی کندم
بود چونکه اریه اکه سین اول الینجی بوغدای حاصل اولور مراد خلقک
خدانک امرینه اطاعت ایتمیه لر ظلمدن خلاصی بولمزلر دیمکدر **کلمهٔ سیوم**
اوچنجی کلمه در محافظت صحت ابدان بدنلرک صحتی محافظه سی بیاننده در العلم علمان
الابدان وعلم الادیان تا گرسنه نشوی دست بطعام نبری مادامکه آج اولمیه سین طعام
ال ایلتمیه سین وچون بخوری وچونکه ییه سین بیش ازانکه به سیر شوی آندن اوکک طویه سین
دست ازطعام کشی طعامدن الک چکه سین یعنی طوق اولمازدن اول طعامدن فراغت
ایلیه سین **رباعی** آن به که زاسباب مرض پرهیز کردی اول یکدرکه اسباب مرضدن
پرهیز ایده سین وزنکه طبیبان دغل بکریزی وحیله باز طبیبلردن قاچه سین
واصلا آنلره محتاج اولمیه سین تا گشته تهی معده بخوان نه نشینی مادامکه معده و
قرینی خالی اولمیه ایکی طعامه اوتورمیه سین زان پیش که معده پرکنی برخیزی آندن
اوک که معده که ودقرنکه طولو ایده سین قلقا سین **بیت** معده چو پر گشت
وشکم درد خاست   سود ندارد همه اسباب راست **کلمهٔ چهارم** در
نصیحت زنان که چشم ازروی بیگانه کان دور دارد دوردنجی
کلمه زنلره نصیحت ایلکلری که یبانجیلردن گوزلرینی ایراق طوته لر وروی
از چشم نامحرمان مستور و نامحرملرک گوزلرندن یوزلرینی اورتونمی طوته
بیت زنا محرمان چشم زن کور باد   چو بیرون شد از خانه کور باد
قطعه زن آن بود که بجز کس که نیست محرم او زن اولدر که اکر

که آنک

که آنک محرمی دکلدر اکرچه مردم چشمست روی ننماید اکرچه گوز بیکی در یوزی گوسترمیه
هرکز آنک جفت وزوجی دکلدر اکرچه حسنی ده
بیرون هرکز نه جفت ونسبت اکرچه بجنی
بود چو ماه فلک طاق چشم تنک باید فلک آیی کبی طاق ولانظیر اوله آنک یوزینه
کوز آچمیه والتفات ایتمیه برور که معناسی مصراع ثانیه قید اولندی غفلت اولنمیه
چهار کلمه است که چهار پادشاه پرداخته اند دورت کلمه درکه دورت
پادشاه انی دوزمشلردر یعنی پیدا وتکلم ایتمشلردر کویا بیر نسبت که ازچهار
کمان انداخته اند کویا یعنی دیرسین اول دورت کلمه بر اوقدرکه دورت یایدن
آتمشلردر زیرا حقیقتده دورد بر در **اول شاه کسری گفته است**
اولی نوشیروان درکه اسمیدر کسری لفظ عربیدرکه عجم شاهلرینک لقبیدر
معرب خسرودرکه پادشاه معناسنه درعلم خاص اولان خسروکه معربیدکلدر
جمع اکاسره در کسری ده کافک فتحی ایله کسری نعمت در اما عجملر انک کسره سیله
ایله اما کسری دن مراد نوشیروان در هرکز پشیمان نشده ام ازانچه نگفته ام
هرکز پشیمان اولمدم اول سوزدن که آنی سویلمه مشم وبسا گفته که از پشیمانی
آن درخاک وخون خفته وچوق سوز سویلمشم که آنک ندامتندن خاک و
خونده یاتمشم مراد چوقدن زیاده رنج والم کورمشم دیمکدر **قطعه**
خاموشی نشین که جمع نشین بخاموشی ایشم اوتور زیرا ایصمق ایله
جمع وآسوده خاطر اوتورمق بهتر زگفتنی که پریشانی آورد یکرک اول
سوزدن که پریشانلق والم کتورر از سر بهار پشیمان نشده کسی مستور ومخفی
اولان سیردن برکسه پشیمان اولمدی بس فاش گشته سری که پشیمان آورد
چوق فاش اولمش سیر که صاحبینه پشیمانلق کتورر سیرک فاش ایتمکدن صقین
سر بهار مستور معناسنه درنته که حافظک بو بیتنده واقع اولمشدر
بیت ترسم که اشک درغم ما پرده درشود   وین راز سر بمهر بعالم سمر شود
دیوم شاه قیصراست ایکنجی سی شاه قیصردرکه فرموده است
که بیورمشدرکه قدرت من برنا گفته که نیم قدرتم سویلمدیکم سوز اوزره
بیشتر ازان است که برگفته اندن زیاده درکه سویلدیکمی اوزره در

نشده کسی

یعنی آنچه نگفته ام یعنی اول سوزی که سویلمشم بتوانم گفت سویلمغه قادرم
وآنچه گفته ام نتوانم نهفت واول سوزی که سویلمشم آنی ستر ونهان ایتمکه قادر اولمازم
وانچه افشای آن بود دشوار هر نه که ساچمسی سین اول مشکل اولور باهر بیغ مکوبان
مصاحبلر که انی اساتلق ایله دیمه که آنچه مگوی نهفته نتوانی وانی که دیدک کیزلمکه
قادر اولمازسین **بیت** سخنی تا نه گفته بر و دست هست چو گفته شود
باید او بر تو دست **سیوم شاه چین خاقانی** اوچنجی خاقان چین درگاه
درین معنی چنین سخنی را یدست بو معناده بو نجلین سوز ایتمشدر که بسیار
بانگ که چوق اولور که پریشانی گفتن سخت تر بود که سویلمک پریشان لغی قطع
رگ ومشکلرکی اولور از پشیمانی نهفتن پشیمانلغی ستر ایلمک **قطعه**
هر ستر سر پنهد که در خاطر افتدت هر مستور کیزلو که سنک خاطرکه دوشه سرعت
ملکن بلوح بیانش نگاشتن آنی بیان لوحنه نقش ایتمکه سرعت ایتمه ترسم شود
غرامت اظهار ان ترا قور قرم آنک اظهار نک غرامت وضراری سکا مشکل تراز
ندامت پوشیده داشتن اور توغنی طوتمق ندامتندن مشکل رک وزیاده
رک اولور شود معناسی مصراع ثانیه قید اولندی غرامت زیاده معناسنه در
چهارم شاه هنداست دوردنجی شاه هنددر که بدین نکته زبان
کشاده است بو نکته دیلینی اچمشدر یعنی تکلم ایلمشدر که هر حرف که از
زبان من جسته است که هر کلمه که بنم دیلمدن صچرامش وظاهر اولمشدر در
دست تصرف من خود بسته کندوسندن بنم تصرف المی بغلمشدر زیرا اخفا ایتمکه
قادر اولمازم وهر چه نگویم مالک اویم وهر نسنه یی که سویلمیم آنک مالکی ام یا خود
آنک مالکیم اگر خواهم بگویم اگر استرسم سویلرم واگر خواهم نگویم واگر استرسم سویلمزم
قطعه بخردی راز فاش ونهان برعاقلک فاش ونهان رازندن او توری
مثلی نیک برزبان رفتست برخوب مثل دیل اوزرینه گتمشدر یعنی براچو
مثل دیمشدر دیل اوزره گیدر مرادی بو مثلی هر بر اهل دل سویلر چو تیر هست مانده
در قبضه قبضه ده قلمش براوق گبیدر وآن چو تیر هست کز کمان رفتست

واول

واول براوق گبیدر که یایدن گتمشدر **حکمت** ملک هند هند
پادشاهی بخلیفه بغداد بغداد خلیفه سنه تحفها فرستاد تحفه لر گوندردی
وهمراه طبیبی فیلسوف بمهارت در طب وحکمت موصوف طب وحکمت ده
مهارت ایله موصوف بر طبیب ایله ارسال ایلدی فیلسوف که عالم وعاقل
معناسنه در پیش خلیفه بر پای خاست اول طبیب خلیفه اوکنده
ایاق اوزره طوردی وگفت سه چیز آورده ام وایتدی اوچ نسنه
گتوردمشم که جز به ملوک نباید که ملوکدن غیریه گرکمز وجز بسلاطین
نشاید دخی سلاطیندن غیریه لایق اولماز خلیفه گفت خلیفه ایتدی
آنها کدام است آنلر قنغیسیدر گفت طبیب ایتدی آن خضابی که موی
سفید را سیاه گرداند اول بر خضاب درکه بیاض قیلی قره ایلر بو جهتله
که هرگز متغیر نگردد بر وجهیله که اول قیل هرگز متغیر اولماز دوم معجونی که هر چند
طعام خورده شود ایکنجی بر معجون درکه هر نه قدر طعام یینمش اوله معده را
گران شدن نگذارد معده یی ثقیل اولمغه قومازو هضم را مقوی باشد دخی
هضمه مقوی اولور سیوم ترکیبیست اوچنجی بر ترکیب درکه پشت را قوی گرداند
که آرقه یی قوی ایلر ورغبت مباشرت آورد دخی جماعه میل گتورر واز تکراران
واول جماعک تکرار ندن نه ضعف بصر خیزد ونه نقصان قوت نه بصره ضعف
ونه قوتده نقصان حاصل اولور خلیفه لحظه تامل کرد خلیفه بر لحظه تامل
ایلدی وگفت دخی ایتدی من ترا ازین دانا تر گمان داشتم بن سنی بوندن عالم رک
ظن طوتدم وزیرک تر ازین پنداشتم وبوندن زیرک رک صاندم اول آن
خضاب که گفتی اول اول خضابکه دیدک یعنی ایتدک سرمایه غرور و
پیرایه کذب وزور است غرور سرمایه سی ویلان وزور پیرایه سیدر و پیرایه
زینت وسیاهی موی ظلمت است وحالاکه قیلک قره لغی ظلمتدر وسفیدان نور ست
وبیاضلق نور در زهی نادان کسی زهی احمق شول کمسه که دران کوشد
که نور را بظلمت بپوشد آنده چالشه که نوری ظلمت ایله اورته زهی قبیل الاضداد
دن در زهی تحسین وکاهی ذم ایچون قدر بونده مراد ذم در ابلهی کوپی گنده موی

سفید خود سیاه بر احمق که او کندونک بیاضی قیلمغه قصد ایده قیلدن مراد صقال
ازبیه بیری جوانی راهمی دارد امید بیر لکدن صکره جوان لغه امید طوتر اول خود
محال در بیتی دانایان که در بزشکار دولتند دانالرک قتنده که آنلر دولت
شکاری قیدنده درکی بود زاغ سیه را رونق باز سفید قره قرغه بیاض طوغنه
رونق و اعتباری قچنی اولور زیرا موی سیاه قره قرغه وموی سفید بیاض طوغنه
مثابه سنده در دانالر قتنده واما مجوزه که ذکر کردی واما شول مجوزه که ذکر
ایلدک منی ازان قبیل نیستم بن اول زمره دن دکلم که طعام بسیار خوارم
که چوق طعام یه یم وباه لذت کیرم وطعام چوقلغی ایله لذت طوتام چه ازان
ناخوشتر آندن قبیح رکی نه در که لحظ بیجای باید رفت که لحظ بر یره کتمک
کرکدر که دروی نادیده خررا باید دید که آنده کورلمی معقول اولمیه کورمک کرک
وناشنیده خررا باید شنید وایشتیمه سینی ایشتمک کرک وبا بوییده خررا باید
بویید وقوقونیمه سینی قوقونمه کرک بیجای دن مراد خلادر که آنده کشف عورت
ویاد قباحت وبوی نجاست لازم کلور عاقل اولانی بونلره اختیار ایلرمی ایلمز
حکما کفته اند حکما ایتمشلر در کرسنکی بیمار رست در مزاج آچلق مزاجده
حسته لغدر که شراب وطعام اوراماده علاج که شراب وطعام آنکه
علاجی ماده سیدر نادان کسی که خودرا باختیار بیمار سازد نادان بر
کمسه که اختیاری ایله کندوسین مریض ایده تا باخطر از تیمار کند تا
احتراز ایله علاج ایده کلوا واشربوا ولا تسرفوا **قطعه**
می کند کسب اشتها خواجه خواجه اشتها کسب ایلر تا بآن رخنه در مزاج کند تا آنکله
ایله مزاجده کدک ایلر کوروک بونده ضرر مراد در وانکه آن راخنه را ز پخته وخام وآندن
صکره اول رخنه یه پخته وخام دن یعنی صوق وخام دن پخته یوزلی هرچه باید بآن علاج
کند هرنه که بولورسه آنک ایله علاج ایلر حاصل معنا اختیار یله کندوسینی حسته
ایلر اشتها سببی ایله صکره اضطراری علاجه مباشرت ایلر اکل وشرب ایله دیکلدر
واما آن ترکیب که فرمودی واما اول ترکیبی که بیورردوک اول دخی مقبولم دکلدر
اول سببدن که بازنان شعبه است از جنون عورتلر ایله ایتی اوزره اولمق جنون دن
که مباشرت بازنان شعبه است از جنون بر بود قدر

وار قاعدهٔ

وار قاعدهٔ خرد بیرون وعقل قاعیده سندن دیشاری در زیرا دورست که
خلیفهٔ روی زمین بعید وبدیع در بیتی دختر که بدو زانو درآید ایکی دیز ایله بر
قیز لکده اوکنه کله وازره شهوت بتملق وچاپلوسی نماید وشهوت طریقنده یعنی
شهوت سببندن آنکا تملق وپلد قلنمق لق کوستره **قطعه** ای که زده لاف
خرد چند زشهوت کری ای عقل لافنی اوران کمسه نیجه بر شهوت پرستلکدن
گیسوی نتا هدور نیجه جنون جنبانی دلبر کر گیسوسنی وجنون زنجیرینی
نیره در سینی فارسی ده تذکیر وتانیث اعتباری یوقدر مراد الجنون فنون حسینجه
یعنی حددن بیرون زن دوستلق وشهوت پرستلق جنوندن بر بوداق ایلدکن اشعار در
حکمت نه دیوانهٔ تیغ بر خود بیزن
بیت ازاندازه بیرون مرو پیش زن
در مجلس کسری نوشروانک مجلسنده سه کس از حکما جمع آمدند حکمادن
اوچ کمسه جمع اولدیلر یعنی حاضر اولدیلر فیلسوف روم رومک فیلسوفی وحکیم هند
وهندک حکیمی وبزرجمهر ونوشروانک وزیری بزرجمهر سخن بانجار سانیدند سوزی بو رایه
ایردیلرکه سخت ترین چیزها چیست که نسنه لرک مشکل رکی نه در رومی
کفت رومی ایتدی پیری سستی با ناداری پیرلک وضعیف لک وفقرلک وقدر
قدر تسزلکدر هندی کفت هندی ایتدی تن بیمار با اندوه بسیار
چوق غصه ایله اولان حسته کمسه بزرجمهر کفت بزرجمهر ایتدی نزدیکی اجل
بادوری از حسن عمل حسن عملدن ایراقلق ایله اجل یقین لغی همه بقول بزرجمهر
رضا دادند جمیعی بزرجمهرک قولنه رضا ویردیلر واز قول خویش باز
آمدند وکندو قوللریندن رجوع وفرغت ایلدیلر **قطعه** پیش
کسری خردمند حکمان معرفت کسرینک حضورنده عاقل حکملر کندیلر سخن از سخت
ترین چیزدر لجهٔ غم بوغم لجه سنده مشکل رک نسنه دن لجهٔ غم دن مراد دنیا در آن
یکی کفت که نادری واندوه دراز بر ایتدی که حسته لک واوزون وچوق غم در وآن دیگر
کفت که ناداری وپیری بهم واول بری ایتدی که فقیرلق وپیرلک در سمین کفت
که قرب اجل وسوء عمل در عاقبت کشت اوچنجیسی ایتدی که قرب اجل وسوء عمل
بترجیح سیم حکم بحکم عاقبت حاکمک حکمی اوچنجینک ترجیحنه اولدی که مراد بزرجمهر کرک
قولی مقبول اولدی **حکمت** حکمی را کفتند بر حکیمه ایتدیلر که آدمی بخوردن

كي ﺷﺘﺎﺑﺪ كه آدمى بيمكه يعنى ايور كفت اول حكيم ايدى توانكر هركاه كه كرسنه باشد
غنى هركاه كه آج اوله ودرويشى هركاه كه يابد ودرويش هركاه كه بولا **قطعه**
بخور چندانكه شهر خانهٔ عمر اول قدريه كه عمر خانه سى زيبشى وكمى رودر خرابى
چوقلق دن وآزلق دن خراب لغه يوز قومية شهدكى معناسى مصراع ثانيه قيد اولنور
مراد اول قدر چوق يمه كه آنك سببى ايله مريض اولوب هلاك اولاسين واول قدر
آز يمه كه آجلقدن هلاك اولاسين اكر دارندهٔ هركه كه خواهى اكر غنى وقادير
ايسك هركاه كه ايسترسنى يه وكرنادارى هركاه كه باجى واكر فقير ايسك
هر بروقت كه بولورسنى يه **حكيمى باپسر خود گفت** بر حكيم كندو
اوغلنه ايدى بايد كه بامداد از خانه بيرون نيايى كركدر كه صباح خانه دن
طشره چقمه يه سين تا نخست لب بطعام نكنى مادامكه اول لبوكى طعامه
آچميه سين زيرا كه سيرى زيرا كه طوقلق تخم حلم وبردبارى ست حلم وبردبارلغك
تخمى در بردبار بردبارلكى اسمدر سنده وكرسنگى مايه خشك مغزى وسبكبارى
وآجلق عقلك قلتى ودماغك قورولغى وعوزى مايه سيدر **قطعه** خوى خود را از روزه تيز مكن
صومدن كند وخويكى تيز وبد ايله كه همه حلم وبردبارى به زيرا دوكلى سندنى حلم و
بردبارلق يكدر چون شود روزه مايهٔ آزار چونكه اوروج آزار وجفايه مايه وسبب اوله
روزه خوارى ز روزه دارى به صايم لقدن صايم اولمق يكدر **نثر** پس چون گرسنه
باشى بس چونكه آج اولاسين هر آش ونان كه بينى هرآشى وهر اتمكى كه كورسينى
از طبيعت تو شهوت باشد سنك طبيعتكدن آنلره ميل واشتها قالقه وبا آشنا
يان نشينى وآشنالر ايله كه طعامه اوتورسنى طامعهٔ تو در ايشان
او بيزد سنك قوت طامعك آنلره تعلق ايلرسين دخى بولنمز اوطمعدن آنلركه حصتو
رنده سكا اوطمعوق لازم كلور **قطعه** هر چه ياجى بخانه از تر وخشك باشور
فورى دن خانه ده هرنه بولورسنك به كزان تا حد شبع بخورى يكه آندن طويميه
سين تا طعام كسان هوس نكنى تا كمسه لرك طعامنه هوا ايلميه سين
وزعطاى حاتان طمع نبرى وادنا احسان ايديجى نك انجانه
طمع ايلمه يه سين **حكمت** چون ميزبان بر كنار خوان نشيند چونكه

فوتوق آلان

شبع بدانى طوقلق

قوتوق الان يعنى اوصاحبى سفره كنارى اوزره اوتوره وخود را درميان بيند وكندو يكنى
اور ته ده كوره يعنى نان نعمتم ديوب امتنا ايده طعمه از جكر خود خورى به كه از نان او
فى الحقيقه كندو جكر كدن طعمه يه سين يك كه آنك اتمكندن وشربت از خون خود آشامى
به كه از خوان او وكندو قانكدن شربت ايچه سين يك كه آنك سفره سندن شربت
ايچه سين **قطعه** هر كه گويد خوان ونان من بكس هر كمكه بنم نعمتم واتمكم ديه
وابتنان ايده پاى خويش از خلقه خوان ودست از نان او كندو آياغكى آنك
سفره سندن واليكى آنك اتمكندن چك يكنى معناسى مصراع ثانى ده قيد اولنور
تره كز بوستان خود خورى شول تره كه كندو بوستانكدن يرسين خوشتر ست
از بره بريان او آنك بريان قوزيسندن خوشكدر زيرا منت سيزدر **بيت**
حرامت بود نان آنكس چشيد كه چون سفرا ابرو بهم در كشيد **پنج**
چيز بهر كسى كه دادند هركمسيه كه بش نسنه ويرديلر زمام زنده كيج
لطيف
خويش در دست نها دند ديرليك بولارينه آنك النده قوديلر يعنى سول كمسه
كه بو بش نسنه اوله اول كمسه نك ديرلك ذوق وصفاده در **اول صحت بدن**
اول صحت بدندر **دوم ايمنى** ايكنجى ايمن لكدر كه كمسه دن خوف اولمية **سيوم**
وسعت رزق اوچنجى رزقك وسعتى در كه تمام قدرته مالك اوله **چهارم**
رفيق شفيق دوردنجى شفقت ايديجى ومحبت ايديجى يولداشدر **پنجم**
فراغت بشنجى فراغت وحضور قلبدر وهر كس را ازين چيزها محروم كرده اند
وهر كمسه يه كه بو بش نسنه لردن محروم ايلمشلردر **در زنده كانى خوش بروى وى بر آورده اند**
لطيف ديرلك قپوسنى آنك يوزينه بستد ايلمشلردر كه ابدى آسوده لك يوزينى كورمز
قطعه به پنج مرد اسباب زندكانى خوش لطيف ديرلكك اسبابى بش ايله
ابدشور باتفاق حكماى نشده آفاق عالمك مشهورى اولانى حكمانك اتفاقى ايله
فراغ وايمنى وصحت وكفاف معاش فراغ وامن وصحت ومعيشت كفايتى ايله قدرت
ورفيق نيك سيرت ايله ايو درو **حكمت** هر نعمتى كه بمركى زوال پذيرد هر نعمت
كه اوكم ايله زوال قبول ايلر خرد منداترا در حساب نعمت نكيرد عاقل لر نعمت حسابندن

ستره هر بوستانك
كه بوستانه اكرلر

طوتماز اگرچه عمر دراز بود اگر عمر طویل اگرچه عمر اوزن اوله چون مرگ روی نمود چونکه اولم
یوز گوستردی ازان درازی چه سود اول اوزونلقدن نه فایده نوح هزار سال درجهان
بسر برده است نوح پیغمبر عم بیک ییل جهانده یاشه التمشدر امروز پنج هزار سا
سالست که مرده است بو گون بش بیک ییل در که اولمشدر قدر نعمتیرا بود
که جاودانه باشد شول نعمتک قدر و اعتباری اولور که باقی اوله وز آفت
زوال برکرانه وزوال آفتندن کناره اوله **قطعه** بنزد مرد دانا نعمت
آنست دانا اردک قتنده نعمت اولدور کر جانت بود جاوید مسرور که
سنک جانک آندن ابدی مسرور اوله نه سیم و زر که چون گورت شود جای
کومش دخی آلتون نعمت دکلدر چونکه سنک یرک قبر اوله بماند همچو سنگ
بر سر گور سیم زر قبر باشنه اوزره اولان طاشی کبی سندن دنیاده قالور وجدا قلور
بلکه نعمت و دولت اعمال صالحه در که منفک اولمایوب ابدی نعمت
وسعادته سبب اولور **حکمت** بزرجمهر را پرسیدند بزرجمهره صوردیلر
که کدام پادشاه پاکیزه تر که قنغی پادشاه پاکیزه رک و عادل در گفت ایدی
آنکه پاکیزه کان ازوی ایمن باشند اول پادشاه که پاکیزه لر و صالحلر آندن ایمین اوله لر
و گناهکاران ازوی بترسند و گناهکارلر و بدبختلر آندن قورقه لر پادشاه دوران
زمان کبی **بیت** شاه آن باشد که روشن خاطر و بخرد بود پادشاه اولدر که
روشن خاطر و عاقل اوله نیکوان را حال از و نیکو بدان را بد بود ایولرک
حالی آندن ایو یرامزلرک حالی آندن یرامز اوله او مور شرعیه ده تمام اجرا ایله
حکمت حجاج را گفتند حجاجه ایتدیلر از خدای تعالی بترس که
الله تعالی دن قورق و با مسلمانان ظلم مکن و مسلمانلره ظلم ایلمه بمنبر
برآمد منبر اوزره چقدی و وی بغایت فصیح بود و اول حجاج زیاده
فصیح ایدی گفت ایتدی خدای عزوجل مرا بر شما مسلط کرده است
خدای عز و جل بنی سزک اوزریکزه مسلط و حواله ایلمشدر که گر من بمیرم
که اگر بن الم شما بعد از من سز بندن صکره از ظلم نخواهید رست
ظلم دن

باین فعل که شما است بو فعل سببی ایله
ظلم دن خلاصی بولمیه سز
که سزک ایچون نذر و خدای تعالی را جز من بنده کان هستند دخی الله تعالی نک
بندن غیری بنده لری وار در اگر چنانکه من بمیرم اگر انچلین که بن اولم یکی بر تر
از من بر شما بگمارد بندن یرامزرک و ظالم رکی بر بنده سین سزک اوزریکزه
حواله ایدر **قطعه** خواهی که شاه عدل کند عدل پیشه باشی است
که عدل ایده سین عدل پیشه اول و امره امتثال و نواهیدن اجتناب
ایتمک ایله در کار خود معرکه گیر دار توست کندو ایشلده که سنک
گیر و دار و کک معرکه سیدر معرکه جنگ و قتال اولان یر در گیر دار جنگ
محلنده طوت معناسنه در بعض محلده طنطنه و طمطراق و سلطانت
معناسنه استعمال اولنور اما وجه اول بو محلده ملایم در شاه آیینه است
هر چه ببینی اندر او شاه آیینه در هرنه که گورر سین پرتو فکند قاعده
کار بار توست سنک احوالک قاعده سی آنده پرتو بر قیشی و منعکس
اولمشدر اندر او معناسی مصراع ثانیه قید اولندی **حکمت** پادشاهی از
حکیمی نصیحت طلب کرد بر پادشاه بر حکیم دن نصیحت طلب
ایلدی حکیم گفت حکیم ایتدی از تو مسئله برسم سندن بر مسئله سورارم
که نفاق جواب کوی آشکار است و ایکی یوزلولق ایتمیز جواب ویر زر را دوست
تر داری یا خصم را آلتونی می یا خصمی می دوست رکک طوترسین گفت
زر را پادشاه ایلدی آلتونی دوست رکک طوتارم گفت چونست که آنرا که
میداری حکیم پادشاهه ایتدی نیچه که آلتونی زری دوست رکک طوتارسن
اینجا بنهی بو نده قورسین یعنی دنیاده قویوب رسین و آنچه دوست نداری
و آنکه دوست طوتمازسین یعنی خصمی با خود ببری کندک ایله آخرته ایلدرسین
یعنی خصمی آخرته سنک ایله بیله کیدر قیامتده حق تعالی حضورینه برابر گتوریر پادشاهک
بگریست پادشاه آغلدی و گفت دخی ایتدی نیکو بندی دادی بر ایو نصیحت ویردک
که خم بندها درین درجست که جمع بندلر بو بنده مندرج و موجود در **قطعه**

طورلو

هزار کونه خصومت کنی بخلق جهان خلقیله بیك طورلو خصومت ایلرسین
ازبس که ورز هوسی سیم و آرزوی زری زیاده که کومش هوسندن و آلتون
آلتون آرزوسنده سین ترا است دوست زر و سیم خصم صاحب آن کومش
و آلتون سنك دوستك و معبود لکدر آنلرك صاحبی سنك خصمك
و مبغوض کدر که کثر از کفتی آنرا بطلو و حیله کری زیرا آنلرك الندن ظلم و
حیله کرلك ایله آلدی ایلرسین نه مقتضای خرد باشد و نتیجهٔ عقل خردك مقتضاسی
و عقلك نتیجهسی دکلدر که دوسترا بکذاری و خصم را بیدری که دوستی
دنیاده قویاسین و خصمی عقبیه ایلده سین حکمت اسکندر
یکی از کاردانان اسکندر اینچی فرزندن بربینه از عمل شریف عزل کرد بر
شریف منصبدن عزل ایلدی و عملی حسیسی بوی داد و آکا ادنی
منصوب ویردی روزی آن مرد بر اسکندر آمد بر کون اول کمسه اسکندره
فتنه کلدی کفت چه کونه می بینی عمل خویشی را اسکندر آکا ایتدی کندو عملك
بعنی منصبکی نیچه کورورسین کفت زندکانی پادشاه دراز باد اول کمسه ایتدی
پادشاهك دیرلکی اوزوه اولسون نه مرد بعمل بزرك و شریف باشد بلکه منصوب
ایله بیوك و شریف اولماز بلکه عمل بمرد بزرك و شریف باشد بلکه منصب کیشی ایله
اولو و شریف اولور پس در هر عمل که هست پس هر منصب که وار در آنده
در آن نیکو سیرتی باید و داد و انصاف برای و سیرت و عدل و انصاف کرکدر
این سخنی اسکندر را خوش آمد بو سوز اسکندره خوش کلدی باز عمل
خویشی را بوی داد کیرو اول کندو منصبی که طوتاردی بینه آکا ویردی قطعه
بایدت منصب بلند بلکوشی سکا عالی منصب کرك ایسه سعی ایله تا
بفضل و هنر کنی پیوند تاکم فضل و هنر ایله اولاشاسین نه بمنصب
بود بلند مراد مرادك رفعت و بیوکلك منصب ایله اولماز بلکی
منصب بود

حکمت سه کار
منصب بود بمرد بلند بلکه منصب ار ایله عالی اولور حکمت
از سه کروه زشت آیده اوج ایشی اوج طائفهدن قبیح کلور تندی از
پادشاه پادشاهدن دارلیق لق و حرص مال از دانایان و علما
دن ماله حریصلق و بخل از توانکران و اغنیادن بخیللق این سه کار زشت
کس نکار و زشت بو اوج ایشی در که آنی زشت نقش ایلر از سه
کس خامهٔ نکارنده اوج کمسهدن نقاشك قلمی تند خوی زپادشاه قوی
پادشاهدن قاقیغی حریص دانا و بخل دارنده عالمه حرص و غنیه بخل
حکمت حکیمان کفته اند حکملر ایتمشلر در که همچنان که جهان بعدل آبادان
کردد همچونکه جهان عدل ایله معمور اولور بجور همچنین ویران شود همچنین
ظلم ایله ویران اولور عدل از ناحیت خویش عدل کندو ناحیهسیندن بیك فرسنك
روشنائی بخشد بیك فرسخه دکین روشنالق بغیشلر فرسنك اون ایکی بیك آدیم در فرسخ
آنك معرب جور و جور از جای خود و جور کندو یرندن بهزار فرسنك تاریکی دهد
بیك فرسنکه دکین قرهکولق ویرر قطعه بعدل کوشی بعدل کوشی که چون
صبح آن طلوع کند عدله چالش زیرا چونکه آنك صبحی طلوع ایده فروغ
آن رود تا هزار فرسنکی اول شعله و اسباب بیکی فرسنکه دکین کیدر
ستم کری چو ظاهر شود بر آید بر ظالمك ظلمی چونکه ظاهر اوله و یو قاری کلور
جهان زتیره که وتلخ عیشی و تنکی تیره لکدن و آجی دیرلکدن و دارلکدن جهان بر
اولور اصلا ذوق و صفا قلماز حکمت درویشی قوی همت و قوی شوکت
با پادشاه بر درویش همتی قوی صاحب شوکت بر پادشاه ایله طریقهٔ اختلاط
بر اختلاط و مصاحبت طریقه سینی و سابقهٔ انبساطی داشت و بر انبساط
و ملاطفت سابقهسینی طوتردی روزی از وی نسبت بخود درویشی بر کون پادشاهده
کندویه نسبت کثراخ نفرسی کرد نقلت و انقباض فهم ایلدی هر چند تجسس نمود
هر نه قدر که تجسس کوستردی تجسس خبر الطلب ایلك معناسنه در جز کثرت و بسیاری
آمد شد نکوب کتمك چوق لغندن غیری آنرا سببی نیافت آنده بر سبب بولمادی
دامن از اختلاط او در چید آنك مصاحبت اختلاطندن اتکنی دیردی و بساط

انبساط در نور دید ولطیفه دو شمه سینه دیردی یعنی فراغت ایلدی روزی شاه را
در راه باوی ملاقات افتاد برکون بر بولده پادشاه اول درویشی ایله کورشمکلق
اتفاق دوشدی زبان بمقالات او بکشاد درویشی ایله مصاحبت دل اچدی بویله دیو
که ای درویش موجب چیست که ای درویش سبب ندر که ازما ببریدی که بزدن
کسیلدکز وقدم از آمدو شدن ما در کشید وبزه کلوب کیتمکدن آیاغکزی چکوب یعنی فراغت
ایلدکز گفت موجب آنکه درویش ایدی سبب اولدر که دانستم بلدم که
از جهت نا آمدن کلممک طرفندن به که از جهت آمدن اظهار ملال آیه یکدر که کلمک
طرفندن ملالک اظهاری کله **قطعه** بدر ویشی گفت آن توانگر چرا درویش
اول غنی ایتدی نیچون که غنیدن مراد پادشاهدر نه بیشتر نمی از در ما آمدی بنم حضوره
مدت مدیدن صکره کلدک ایگفت اینی چرانه آمدی بیتی منی درویش آکا ایتدی نیچون
بنم قتمه کلمدک دیمکدن بس خوشتر ست که چرا آمدی نیچون کلمدک دیمک خوشکدر بیت
نیچون کلدک دیمکدن

روضهٔ سیوم دربیان شکفتن شکوفه های باغستان حکومت وایالت اوچنجی روضه حکومت وعیالت باغستاننک
باغستاننک شکوفه لرینک آچلمسی بیاننده در باغستاندن مراد باغلق که بور کبی
باغلردر که متضمن میوه های نصفت وعدالتست که اول مذکور اولان شکوفه لر
نصفت وعدالت میوه لری متضمن در ایالت امانت وزنی اوزره حفظ طوتمق
معناسنه در که بونده والی لق وپاشالق مراد در حکومت حاکملق نصفت کثرت وزنی اوزره
انصاف وداد معناسنه در مراد بودر که روضهٔ سیوم پادشاهلرک حکم وحکومتی
بیاننده در که آنلره لازم اولان عدل وانصافدر **حکمت** حکمت در وجود سلاطین
سلاطینک وجود ظهورنده حکمت وفائده ظهور نصفت وعدالتست انصاف
عدلک ظهوریدر که تا خلق عالم آنلرک سببیله حضور وسرورده اولالر نه ظهور بصفت
عظمت وجلالت عظمت وجلالت صفتیله ظهور دکلدر که تا جلال وکبریا ایله متصیف
اولوب عدل وانصافی فراموش ایده لر نوشیروان با آنکه از دین بیگانه بود نوشیروانک
برله که دینی دن بیکانه واراق ایدی زیرا آتش پرست ایدی در عادلی وراستی یکانه بود
عادللق وراستلقده یکانه ایدی لاجرم سید کائنات اول سببدن کائناتک سیدی علیه
افضل الصلوات واکمل التحیات صلواتک افضلی والتحیاتک اکملی آنکا اوزرینه
السون

اولسون تفاخر کنان می گفت تفاخر ایدرک ایتدی ولدت انا فی زمن السلطان
العادل بن سلطان عادل زماننده وجوده کلدم **مثنوی** پیمبر که عهد نوشیروان
پیغمبر حضرتی صلی الله تعالی علیه وسلم نوشیروان عادل زماننده بر رخ گشت چشم و
چراغ جهان منور جهانک چشم وچراغی منور اولدی که جمیع عالمه هدایت آندن ایرشدی
همی گفت از ظلم ازان ساده ام ایتدی اول سببدن ظلم دن ساده وپاکم که در عهد
نوشیروان زاده ام که نوشیروان عادل زماننده طوغمشم **مثنوی** چه خوش گفت
آن ناصح نیک خواه اول ایلک استیجی ناصح نه لطیف دیدی بگوش دل آن ستمکاره
اول ظالم شاهک کوکلی قولاغنه مراد سوزی آکا اصغا وفهم ایتدردی دیمکدر معقول قول بو
ایکی بیت در گماز ظلمت ظلم اندیشه کن که ظلمک قرهکولغندن وضررنده فکر ایله وقورق
پی آزمون عدل رابیشه کن امتحان وتجربه ایچون عدله عادت ایله اگر عدلت از ظلم
نایدفزه اگر عدل سکا ظلمدن فائده لو وفزه کلمیه فزه فضل زیاده لکدن کنایه در دیگر باره یادر
ره ظلم نه تکرار ظلم طریقنه ایاق قویعنی ظلمه شروع ایله در تواریخ چنانست تواریخده
انجلین در که بنج هزار سال که بیک ییل سلطنت عالم عالمک سلطنتی بگبران ومغان
تعلق داشت گبرلره ومغلره تعلق طوتدی گبر آتش پرست ومطلق کافر بونده ثانی
مراد در مغ پیرامغ آتش پرست معناسنه در واین دولت درخانه دان ایشان بود
وبو دولت آنلرک نسلنده اولدی زیرا که بارعایا عدل کردند زیرا که رعایا به عدل
ایلدیلر وظلم روا نمیداشتند وظلمی روا ومعقول طوتمدیلر ودر خبرست که خدای تعالی
بر داود علیه الصلاة والسلام وحی کرد داود پیغمبره عم
وخبرده واردر که خدای تعالی که بگو قوم خویش را بگوی که کندو قومکه دی که پادشاهان عجم را بد
وحی ایلدی بویله که قوم خویش را بگوی که کندو قومکه دی که پادشاهان عجم را بد
نگویند که عجم پادشاهلرینه نامعقول سویلمیه لر وذم اتمیه لر ودشنام نزهنند و
سوکمیه لر که ایشان جهان را بعدل آبادان کردند زیرا آنلر جهانی عدل ایله معمور ایلدیلر
تا بنده کان من درو بزند کانی کنند تا که بنم قوللرم آنده دیرلک ایده لر **قطعه**
عدل وانصاف دان نه کفر و نه دین عدل وانصافی بیل کفر ودینی بیلمه آنچه در حفظ
ملک درکارست اول نسنه که ملک حفظنده ایشده در یعنی لازم ومهم در
عدل وبی دین نظام عالم را نظام عالمه کافرک عدلی یا خود بو وجه دخی جائز در

نظام عالم ایجون کافرک عدلی بهتر از ظلم شاه دین دارست مسلمان پادشاهک
ظلمندن یکرکدر ومقبول رکدر **حکمت** قرین پادشاه حکیم فکر پیشه باید پادشاهک
همدم ویقین صاحب فکر کرکدر نه ندیم هزل اندیشه باید هزل فکرلو ویاوه کوی
مصاحب کرکمز که از آن بدرجات کمال برآید زیرا که پادشاه اول فکرت پیشه
لو حکیم دن کمال درجاتنه چقر وازین بدرکات نقصان گراید وبو هزل فکرلو ندیم
نقصان درکاتنه میل ایلر زیرا الطبیعة سارقة حسبنجه کشینک مصاحبی نه
حال اوزره ایسه آنا دخی اول حالدن البته بر بهره ایرشور بهره نصیب در **قطعه**
هر نکته که آید از لب دانا چو گوهریست هر نکته که بیلیجی نک طوطغنه کله بر گوهر کبیدر
خوش آنکه ساخت گنج گهر درج سینه را خوش وسعادتلو اول کمسه که سینه سی درجینی
گوهر گنجی دوزدی یعنی سعادتلو اول کمسه که نکات ونصایح ایله قلبنی پر ایلدی
درج صندوق نکته جمع نکته دانا دل از جوهر حکمت خزینه ایست عالم کوکلی علم حکمت
جواهرندن بر خزینه در از خویشتن جدا مدار آن خزینه را اول خزینه یی کندکدن
جدا طوتمه **حکمت** بامدادی بر صباح موبد موبدان با قباد شاه موبد
موبدان قباد شاه ایله همعنان بود همعنان اولدی موبد آفتاب پرستلرک اولو
دانشمندیدرکه جمیع مشکلرنی آندن سؤال ایدرلر وسوزلرینی آندن روایت ایدوب
تأیید ایدرلردی اما عجم شاعرلرینک شعرلرنده استعمال اولنان هر ملتک اولو دانشمندینه
اطلاق اولنه بو سوز معقولدر زیرا قباد آتش پرست ایدی حقا بودرکه موبد موبدان
ملت پرینه کوره مفتی معناسنه اولان کمسه درکه مشکلرینی آندن سؤال ایدرلر
مرکب وی بدفع فضلات موبد موبدانک ترسی دفع ایله یعنی کندونک نجاستی ایله
قوایم خودرا از دم تا بستم بیالود آیاقلرینی قویروقدن طرنقلرینه دکین
بولاشدردی تشویر تمام بوی راه یافت اما تمام خجالت یول بولدی یعنی او
دران اثنا قباد شاه اول اثناده قباد شاه یعنی اول اورته ده وبرا از آداب همرکابی
وهمعنانی سلاطین سوال کرد اما ملوکک همرکابی وهمعنانلغی آدابندن سؤال ایلدی
گفت یکی آنست موبد موبدان قباده ایتدی بری اولدرکه در شبی که بامدادان
تول کجه ده که علی الصباح با پادشاه سواری خواهند کرد سوارلق پادشاه ایله

سوارلق

سوارلق ایله لرکرکدر مرکوب خودرا چندان علف ندهند کندو بنکینه اول قدر علف ویرمیه لر
که صباح مرکبک خجالتنه سبب اوله قباد استحسان
که بامداد موجب تشویر راکب گردد
کرد قباد آنا تحسین وآفرین ایلدی وگفت دخی ایتدی بدین حسن کیاست
وصدق فراست سببیله درکه یافته آنچه که یافته
وصدق فراست بو حسن کیاست وصدق فراست

قطعه

ناخردمندی که بر قاعده طبع رود نادان که
بو کمسنه آنک که بو کمسنه
طبع قاعده سی اوزره کیدر وآنک مقتضاسی ایله عمل ایلر همه آداب وی افتد
زره صدق وصواب آنک جمیع آدابی صدق وصواب طریقندن دوشر اصلا مقبول
اولماز لیک بجز دیکه بدستور خرد کار کند اما عاقل که عقلک قانونی ورویشی ایله ایش
ایلر حسن زیرکلک ایله حیوان لره
ایلر شود از حسن کیاست ادب آموز دواب معتاد در
ادب تعلیم ایدیجی اولور کیاست زیرکلک فراست فهم دستور وقانون عادت
پادشاهک مقربلری شول کمسه لر کبیدرکه در
کلمه مقربان پادشاه چون کسانی اند که
بر بوکسک طاغه چیقارلر اما عاقبت بزلازل قهر ونوازل دهر
بکوهی بالا می روند از آن کوه بزیر خواهد آمد اول
اما عاقبت زلازل قهر ونوازل دهر سببیله
طاغدن آشغه لرکرکدر زلازل زلزله جمعیدر نوازل نازله جمعیدرکه اینک
معناسنه کلور شک نیست که افتادن بلندتر آن شکی یوقدرکه یوکسکرک لرک دوشمسی
صعبتر خواهد بود مشکلرک اولیسر در وزیر آمدن فروتران وآشغه رکلرک آشغه کلمه
سهلتر خواهد بود آسانرکی اولیسر در **مثنوی** بود ایوان قرب شاه والا
یعنی پادشاه لغی بوکسک کوشکه تشبیه ایلمشدر بران ایوان
ساهک قرب ایوانی بوکسکدر کتیمه که ترسم چون ازان ایوان افتی
مرو بسیار بالا اول کوشکه اوزره چوق بوکسک
زیرا قورقرم چونکه اول ایواندن دوشه سین زهر افتاده حکم تراو فتنی هر بر افتاده دن
در مصراع ورطه هلاکه دوشه سین هولناک جایی سلطان قرب مراد
حکم رکه دوشه سین پادشاهلرک قرب پادشاهلرک
قرب سلطان آتش سوزان بود **حکمت** می باید که پادشاه
ندیمان منهیان راست گفتار وراست کردار باشند قولده وفعلده راستلر ندیملری
برکار باشند ایش وتجسس اوزره اوله لرتا احوال رعایا کما ینبغی پریشان

تا رعایانک و انلر اوزره حواله و حاکم اولنلرک احوال و اخباری بوی رسانند یانی
ارشدوره لر گویند ایدرلر اردشیر بابکان بابکانک اردشیر بابکان بر نسل در
که انلردن اردشیر نام بر پادشاه کلمشدر که اول داخی نسل کیومرزدر پادشاهی آگاه
بود جمیع احوالندن آگاه و خبردار پادشاه ایدی چون ندمان بامداد بیامدندی
چون ندیملر صباح گلهلر ایدی گفتی فلان کس ایدردی فلان کمسه امشب چه خورده است
بو گیجه نه یمشدر و فلان زن و کنیزکه و فلان آورت و فلان جاریه ایله صحبت داشت
مصاحبت دوتمشدر و هر چه کرده بودی و اول کمسه هر نه که ایلمش ایدی
یک یک بگفتی بر بر ایدردی تا مردمان گمان بردند تا ارظن ایلرلردی که مگر از
آسمان فرشته می آید که مگر گوکدن ملکلر گلور و اوری آگاه ایدهد و آگا جمیع اقوالندن
آگاه لق ویرر و محمود سبکتکین نیز ازین قبیل بوده است و سلطان محمود سبکتکین
دخی بو قبیلردن اولمشدر قبیلرلوکی مغناسنه در **قطعه** چو شاه را نبود آگهی
زحال سپاه چونکه پادشاه عسکرینک حالندن آگاه لق اولمیه کجا سپاه ز ظلم روی
احتراز کنند عسکر قنده انکه قهرینه احتراز ایدرلر بقصد ظلم هزاران بهانه پیش آرند
ظلم قصدینه بیکلر بهانه گتورلر بچنگ فسق هزاران ترانه ساز کنند فسق چنکی ایله
بیکلر ترانه ساز پیدا ایدرلر **حکمت** ارسطالیس گوید ارسطو ایدر
بهترین پادشاهان آنست پادشاهلرک یگرکی اولدر که بگرکسی ماند کرکسه بگزه یه
که گرد اگرد او که انک اطرافنده مردار و جیفه در نه انکه بمردار ماند اولیه کرکمز که پادشاه
جیفه یه بگزیه که گرد اگرد او کرکس باشد که انک اطرافنده کرکس اوله یعنی وی باید که
یعنی او کا کرکدر که از احوال حوالی خود کند و احوالی سنک احوالندن برخبر شد
خبر اوزره اوله و حوالی وی از حال وی غافل شد و آنک احوالی سنک حوالیسی
آنک حالندن غافل اوله و حوالی وی از حال وی آگاه شد و آنک حوالیسی آنک
حالندن آگاه اوله **قطعه** پادشه باید که باشد همچو کرکس با خبر پادشاه کرکدر که
کرکس کبی خبر ایله اوله زانچه افتاده است گرداگردش از مردارها اول نسنه دن
که جیفه کردن آنک اطرافنده دوشمشی در یعنی کرکس اطرافنده اولان
جیفه کردن

جیفه کردن خبردار اولدوغی کبی پادشاه لازمدر که اطرافنده اولانلرک احوالندن آگاه
اوله نه چون مرداری که گردش صف کشیده کرکسان پادشاه اول جیفه کبی کرکمز که کرکسلر
آنک چورسنه صف چکمشلر و جمیع اولمشلر در تیز کرده بهر نفع خود بران منقارها کندو نفعی
اوتوری اول جیفه اوزره بورنلرینی کسکین ایلمشلر یعنی پادشاه عسکر و رعایانک احوالندن
غافل اولمق قباحت در بلکه ضرر محض در **حکمت** نوشیروان روز نوروز با مهرجان
مجلس داشت نوشیروان نوروز کونی مهرجان ایله مجلسی طوتدی **بیت**
روز نوروز است ما را مجلس افروزی چنین سال الهی باشد کز خدای خواستیم روزی
چنین مهروجان وقت آزر اول آزر آینک اون ایکنجی کونیدر که عجملر اول کونده بیرام
ایدرلر دید یکی را از حاضران نوشیروان اول مجلسده اولانلردن برینی کوردی که باوی
نسبت خویشی داشت که نوشیروان آنک ایله قرابتده خصم لق نسبتینی طوتردی
یعنی کندو آقرباسندن ایدی جامی زرین در بغل نهاد بر التون جامی قولتغنده قودی
تغافل کرد انوشیروان اول خصوصده تغافل ایلدی که گویا گورمدی و هیچ نگفت
و الحاصل هیچ نسنه دیمدی چون مجلس بر شکست چونکه مجلس آخر اولدی شرابدار
گفت ساقی ایتدی هیچ کس بیرون نرود هیچ کمسه طشره کتمسون
تا تجسس کنیم تا خبر طلب ایلیک ایلیم که یک جام زرین می باید زیرا بر التون جام
گرک که مجلسدن ناپیدا اولمشدر نوشیروان فرمود که بگذار نوشیروان بیوردی که قو
یعنی شرابداره امر ایلدی که تجسس ایلمه که آنکس که گرفت باز نخواهد داد که اول
کمسه که آلدی گیرو ویرمیسر در و آنکه دید غمازی نخواهد داد و اول کمسه که
کوردی غمازلق ایلمیسر در بعد از چند روز نجه کوندن صکره آن شخص
پیش نوشیروان در آمد اول شخص نوشیروانک اوکنه گلدی جامهای نو پوشیده
یکی اسبابلر گیمش و موزهای نو در پای کرده و آیاغنه یکی چزملر ایلمش یعنی گیمش
نوشیروان اشارت بجامهای کرد نوشیروان آنک اسبابلرینه اشارت ایلدی که
اینها از آنست که بو جامهلر اول زرین جامدن در وی نیز دامن ازموزه بر داشت
او داخی اتکی موزه سندن قالدردی یعنی دیدی که ازین نیز از آنست که بو داخی

آنده نی دریننده اول جام دن در نوشیروان بخندید نوشیروان کولدی و دانست
که آنرا بضرورت برداشته است وبیلدی که اول آلتون جامی ضرورت سببیله
کتورمشدر پس بفرمود پس نوشیروان بیوردی تا هزار مثقال زر بوی دادند تا که
آکا بیک آلتون ویردیلر **قطعه** برگناه تو چو آگاه شود شاه کریم کریم شاه چونکه
سنک گناهکه اوزره آگاه ومطلع اوله معترف باشی بآن وز کرمش عذر بخواه اول
گناهکه معرف اول وآنک کرمندن اول گناهک عذرنی دیله معرف بللو و احسان ویرمک معناسنه
بونده احسن معناسنه الوزیر ملکی انکار کنه زانکه گناهی دیگرست گناهی انکار ایلمه زیرا که انکار
برغیری گناهدر بلکه بسیاری ازان هم بدتر انکار گناه بلکه انکار گناه هم اول
گناهدن چو قلق برامز کرکه وقبیح رکدر **حکایت** مأمون غلامی داشت
مأمون خلیفه بر غلام طوتردی مأمون هارون الرشیدک اوغلی در که ترتیب
آب طهارت بعهده وی بود که طهارت صوینی ترتیب انک عهده سنده ایدی یعنی
اول غلام مأمونک ابریق طاری ایدی هر چند روز طاشته وآفتابه کم می شد
هر قاج کونده برکلی ایله برابریقی ضایع اولوردی بیک روز مأمون باوی گفت
برکون مأمون خلیفه اول غلامه ایتدی کاشکی آن آفتابه با طاشت که زانجا می بری
اول لکن ایله ابریقه که بورادان ایلدرسنی کاشکی هم بما بفروشی نه اولایدی بزه
صاتسنک گفت همچنان کنم غلام مأمون خلیفیه ایتدی اویله ایدیم گفت
این سطل حاضر را بخیر غلام اول محلده مأمون خلیفیه ایتدی بو حاضر سطلی صا
صاتون آل گفت بچه میفروشی مأمون غلامه ایتدی نجه یه صاترسین گفت
بدو دینار غلام ایتدی ایکی دیناره صاترم بفرمود تا ایکی دیناری دو دیناری
بوی دادند خلیفه بیوردی تا اول غلامه ایکی دینار ویردیلر وگفت این سطل
از تو در امان شد خلیفه غلامه ایتدی بو سطل سندن امین و امانده اولدی شمدن
صکره بوندن آله گفت غلام ایتدی بلی شمدن صکره آلمازم آفتابه ابریق سطل لکن معناسنه در
قطعه سیم زر بر جریده نتک ملکیر آلتون کومش او غلنجق اوزرینه طارطوتمه یعنی اقچه ویر
تا بدان نفس او بیار امد تا کومش و آلتون ایله او غلنجغک نفسی آسوده و فارغ
اوله

اوله واسبابدن النسی خیانتدن قصه ایلیه تن با تلاف مال ازو درده اول قوله
مال اتلافنه رضا ویر تا با تلاف جان نه پنجامد تا عاقبت جانی تلفنه سبب
اولمیه **حکایت** میان عقیل ابن ابی طالب ومعاویه دوستی بود
ابی طالب اوغلی عقیل ایله معاویه نک اورته سنده بر دوستلق وار ایدی
روزی در راه مودت ایشان خاری افتاد برکون انلرک محبتی طریقنده بر
خار دوشدی و بر چهره ایشان غباری نشست وآنلرک چهره سی اوزره بر طوز
اوتوردی مرادی بنلر نده بر کدورت واقع اولدی عقیل از معاویه ببرید
عقیل معاویه دن منقطع اولدی وازامد شد مجلس او پای در کشید
وآنک مجلسنه کلوب کتمکدن ایاغنی چکدی معاویه عذر خواها بوی نامه نوشت
معاویه عذرلر دلیه رک اکا نامه یازدی که ای مطلب اعلای بنی عبد المطلب
که ای اولاد عبد المطلبک مطلب اعلاسی وای مقصد اقصای آل قصی
وای آل قصی نک مقصد اقصاسی مقصد اصل صادک کسره سیله در
صادک فتحه سیله غلطدر وای ابوی نافه کشای عبد مناف وای عبد منافک
نافه آچیجی آهوسی وای منبع مکارم بنی هاشم وای بنی هاشمک اولادلرینک
خالصی والکراملری آیت نبوت در شان شماست نبوت آیتی سیزک شانکزده در
وعز رسالت در خاندان شماست ورسالت عزتی سیزک خاندانکزده در
کی اشد آن همه بزرگواری وحلم بردباری اول دو بیلا اولولق وحلم ویواشلق
قنده کتدی بازای که از افته بیشمانم کیرو کل که واقع اولمش خطادن بیشمانم
رباعی تا کی وازکفته پریشان و پولمنی سوزدن پریشان وبیحضورم
هدف ناوک کین خواهم بود مجنه دکین کینی اوقنه نشانه اولسم کرکدر
وز دوری وی بدل وبیدین خواهم بود وسنک فراقکدن کوکل سیز و دین سز
اولسم کرکدر بر روی زمین بیش توام رو بر زمین بر یوزی اوزره سنک اوکنکده یوزم
یر اوزره در یعنی سکا تواضع ایلرم در زیر زمین نیز چنین خواهم بود یر آلتنده دخی

بویله اولسم کرکدر عقیل درجوابش صواب چنین نوشت عقیل آنک جوابنه صواب
ومعقول بویله یازدی **رباعی** صدقت وقلت حقا غیر انی قولکده
صادق اولدک وحق دیدک الا ابو قدر وار درکه تحقیق سنی اقول ان لا اراک
ولا ترانی بونی کوردم که بنی سنی کورمیم وسن بنی کورمیه سن ولست اقول سوء
فی صدیقی دوستم حقنده بن نا معقول سوز سویلر دکلم ولکنی اصدا ذا جفانی
ولکن بن دوستدن مفارقت ایدرم قچان دوست بکا جفا ایده اداجی کبی
غیبت ومعاویه شروع ایلزم وبکوی مهاجرت کرایید ومهاجرت مجلسنه میل ایده
نه آنکه بدی میان بند دو زبان بکا اید آنی انمز که قباحته میل میان بغلیه
ودل آچه یعنی آنک حقنده غیب وقباحته شروع وضرر وهلاکنه قصد ایلمز
بلکه آنک جمیع احوالندن فارغ اولور **مثنوی** چون شود با تو یار جنک
اندیش چونکه یارک سنک ایله جنکه ایرنجی اوله جز جدائی مکیر با اویش
آنک ایله جدالقدن غیری او کوکه طوتمه مراد همان مفارقت اختیار ایلیه
غیبت وضرر قصد ایلمه جدمکن درخصومت بسیار چوق خصومه جهد ایله
اندکی روی آشتی بکذار بر آز آچق صلح یوزینه قو زیرا صلحی مجالت واقع اولور
باز معاویه باعتذار معاودت نمود معاویه کیرو اعتذاره عودت کوستردی
یعنی تکرار اعتذار ایلدی اعتذار حدون کچمه واعتبار ایلمکه در ودر التماس طلب
کشود وصلح ادیلمک قپوسنی آچدی وصد هزار درم بدل صلح
فرستاد وصلح بدلی یوز بیک درهم عقیله کوندردی وبنیاد عهد نهاد وعهد
تملنی قودی **قطعه** عذر خواهی بکن وعفو طلب تو چو فتد عذر استملق
ایله وطلب عفو اول چونکه دوشه قاعده یاری یاران قدیم قدیم یارانک یارلغی
قاعده سنه چونکه دوشه جو فتد معناسی مصراع ثانده کرکه ور نیاید بهم آن
رخنه بکفتار زبان واکر اول رخنه کفتار دل ایله دورست کلمیه در
درعمارت کش کوش بخشش زر وسیم آنک بونیادینه قطعه جلوش کومش
دخی النون

۱۷ **حکایت** حجاج بن یوسف درشکارکاه حجاج اوغلی
دخی النون کربیج ایله
یوسف برشکارکاهده از لشکریان خود جدا افتاد کنتو لشکرلرندن جدا دوشدی
بیلا برآمد بر بوتکرتلی لو اوزره کلدی دیدی که اعرابی نشسته کوردی که براعرابی
اوتورمش واز حرقه خود کمان می چنبد وکندی نک حرقه سندن بت لری دیر
وشتران کرد او میچرد وشترلر انک چوره سنده اوتلارلر چون شتران کرد او میچرد
چونکه شترلر انک اطرافنده اوتلرلر حجاج را بدیدند حجاجی کوردیلر برمیدند
اورکدیلر اعرابی کربالا کرد خشمناک که اعرابی خشمناک باشنی قالدردی وکفت دمی ایدی
کیست که ازین بیابان باجامهای درخشان برآمد کم درکه بو بیابانده درخشان جامه
ایله کلدی که لعنت بروی باد که لعنت آنک اوزرینه اولسون حجاج هیچ نکفت
وپس آمد حجاج هیچ سویلمدی واعرابینک قتنه کلدی وکفت وایدی السلام
علیک السلام علیک اعرابی درجواب او کفت اعرابی آنک جوابنه ایدی لا علیک السلام
ولا رحمة الله ولا برکاته بونک معناسی بلی در حجاج ازوی آب طلبید حجاج آندن صو
طلب ایلدی کفت فرود آی وآشغه این وبذلت وخواری آب بخور وذلت وخورلق ایله
صو ایچ والله من رفیق تو نیستم والله بن سنک یولداشک دکلم حجاج فرود آمد وآب خورد
حجاج آندن آشغه اندی وصو ایچدی پس کفت ای اعرابی بهترین مردمان کیست صکره
ایدی ای اعرابی ارکک یکرکی کیمدر اعرابی کفت رسول الله صلی الله علیه وسلم براغم تو
اعرابی ایدی رسول الله در صلی الله علیه وسلم سنک راغمکه باز کفت حجاج کیرو ایدی چه کوئی
درحق امیر المؤمنین علی امیر المؤمنین علینک حقنده نه دیرسین کفت از کرم بزرکواری
ایدی اولولق کرمنده نام وی در دهان نه کنجد آنک نامی آغزده صیغماز پس کفت
چه میکوئی صکره ایتدی نه دیرسین درحق عبد الملک بن مروان اوغلی عبد الملک حقنده
هیچ نه کفت هیچ سویلمدی حجاج کفت جواب من بکوی حجاج ایتدی ای اعرابی سوزمک
جوابنی دی کفت بد مرد ایست اعرابی ایدی فنا اردر کفت چرا حجاج ایتدی نیچون
کفت خطائی از وی در وجود آمده است اعرابی ایتدی آندن خطا وجوده کلمشدر وبر قباحت
صادر اولمشدر که از مشرق تا مغرب ازان پر شده است که مشرقدن مغربه دکین آندن

طولو اولمشدر گفت آن کدامست حجاج ایدی اول قنغیسیدر کہ بر مسلمانان گماشته است حجاج
حجاج مسلمانلر اوزره حواله اولمشدر حجاج هیچ نگفت حجاج هیچ سویلمدی ناگاه مرغی برید ناگاه
برقوشی اوچدی و آوازی کرد و برآواز ایلدی اعرابی روی بحجاج کرد و گفت اعرابی حجاجه توجه
ایلدی و ایتدی توخیکه ای مرد ای ارسنی نه مکه بیسی گفت اینی چه سوالست که میگنی حجاج
ایتدی بو نه سوال درکه ایلرسین گفت اینی مرغ مرا خبر داد اعرابی ایتدی بو قوشی بکا خبر ویردی که
لشکری می رسد که بر عسکر ایرشدی که تو سرداری ایشان که سنی الکرک سرداری سنی دربنی
سخن بود بو سوزده ایدیلر که لشکریان وی رسیدند که آنک لشکرلری ایرشدیلر و ویرا سلام
گفتند و حجاجه سلام دیدیلر اعرابی چون آن بدید اعرابی چونکه آنی کوردی رویشی متغیر شد
خوفدن آنک یوزی متغیر اولدی حجاج ویرا فرمود تا همراه ببردند حجاج بیوردی تا آنی بله
ایلتدیلر چون روز دیگر بامداد کرد چونکه ایرتسی کون حجاج صباحلدی یعنی صباح اولدی
مائده نهاد و مردمان جمع آمدند صفرا قودی و آدملر جمع اولدیلر اعرابی را آواز داد
حجاج اعرابیه آواز ویردی یعنی طعام دعوت ایتدی چون درآمد چونکه کلدی گفت
السلام علیک ایها الامیر ایها الامیر ایتدی السلام علیک ای امیر حجاج گفت حجاج
ایتدی من چنان نگویم که تو گفتی بن انجلین دیرم که سنی دیدک وعلیک السلام
حجاج وعلیک السلام دیدی پس گفت طعام میخوری حجاج ایتدی پس طعام
یرمیسین گفت طعام تراست اعرابی ایتدی طعام سنکدر اگر اجازت میدهی میخورم
اگر اجازت ویریرسک یرم گفت اجازت دادم حجاج ایتدی اجازت ویردم اعرابی
پس نشست و دست دراز کرد اعرابی ایلروا توردی و النی اوزادی و گفت
بسم الله ان شاء الله که آنچه بعد ز طعام پس اید خیر باشد و ایتدی بسم الله ان شاء الله
که اول نسنه طعامدن صکره ایللر و گلور خیر اوله حجاج بخندید و گفت حجاج گلدی
و ایتدی هیچ میدانید که دی روز هیچ بیلورمیسین که دونکی کون آزین برمن چه گذشته است
بوندن بنم اوزره نه گچمدر گفت اعرابی ایتدی اصلح الله الامیر الله تعالی امیرمزی اصلاح
ایلیون سیری که دی روز سول سیر که دونکی کون درمیان من و تو گذشته است سنک ایله
بنم اورتامزده گچمدر امروز افای آن میگنی بو کون آنی اف ایلرمسین بعد از ان حجاج گفت
آندن صکره حجاج ایتدی ای اعرابی یکی از دو کار اختیار کن ای اعرابی ایکی ایشدن برینی
اختیار ایله

اختیار ایله یا پس من باشی که ترا از خواص خود گردانم یا بنم قتمده اول که سنی کندو
خاصمدن ایلیم یا ترا بپیش عبد الملک ابن مروان فرستم یا سنی مروان اوغلی عبد الملک
قتنده کوندریم و آنچه اور الفتنه و آنی که آنا دیدیکنی سنی اعلام کنم اعلام ایلیم تا هر چه خواهد
آن کند تا هر نه استرسه آنی ایده اعرابی گفت صورتی دیگر نیز می تواند بود اعرابی ایتدی بر غیری
صورت دخی اولمق ممکن در پرسید این کدامست حجاج صوردی که بو قنغیسیدر گفت
آنکه مرا بگذاری اعرابی ایتدی صورت آخر اولدرکه بنی قویه سین تا بسلامت بدیار خود
روم تا سلامت ایله کندو دیاره کیدم که دیگر نه تو مرا بینی و نه من ترا بینم که غیری
نه سن بنی کوره سین نه بن سنی کورم حجاج بخندید و فرمود حجاج کلدی و بیوردی
تا ویرا هزار درم دادند تا آنا بیک آقچه ویردیلر و بدیار وی فرستاد و دیارینه
کوندردیلر **قطعه** مرد باید که بلطف سخن و حسن خطاب ارکک که لطف
سوز ایله و حسن خطاب ایله طبع ارباب ستم را ستم باز آرد ظالم صاحب لرینک طبعنی
ظالم دن منع و دفع ایده هر لئیمی که ز احسان و کرم دور است هر لئیم که احسان و کرمدن
ایراقدر لئیم یوز اصلو ملامت ایدیجی معناسه در بخوی سخن اورا بکرم باز آرد
سوز قوتی ایله آنی کرمه کتوره **حکایت** یزدجرد پسر خود بهرام را یزدجرد
کندو اوغلی بهرامه یزدجرد عجم پادشاهلرندن بریسنک آدیدر در موضع دید از حرم خود
کندو نکه حرمندن بریرده کوردی که مناسب نبود که اول موضعده مناسب و معقول
دکل ایدی ویرا فرمود که بیرون روی آنا بیوردی که طشرا کیده و حاجب را
تازیانه بزد و بکنجیه اوتوز قمچی اوردی و از پرده سرای دور کن و پرده سرای دن ایراق
ایلدی و دیگر کسی را نام برد که بجای وی بنشان و غیری کمسنہ آد ایلتدی که
آنک یرینه نصب ایلیه بهرام بموجب فرموده پدر عمل کرد بهرام پدرینک امری موجب
جنبجه عمل ایلدی اما هنوز سیزده سال بیش نبود اما بهرام هنوز اون اوچ یاشنده
زیاده دکل ایدی ندانست که سبب غضب وی چه بود بلمدی که حاجبه شاهک
غضبینک سببی نه ایدی بعد از ان روزی آندن صکره برکون بهرام پدر پرده سرای آمد
بهرام پرده سرای قپوسنه کلدی پرده سرای دن مراد پادشاهک خاتونلرینک سرایدر و خلوت
که در آید و ایستدی که ایچرو یه کیده حاجب دوم دست بر سینه وی زد ایلچی

حاجب الثنی کلامک سندن سنه اوردی و نکذشت که در آید و قوملدی که ایچروه
کله و کفت و نامه ایتدی اکر بعد ازان ترا درین موضع ببینیم اکر سنمدن صکره سنی
بو یرده کورورم آثار زیانات بز نیم سنا او تور مجق او رورم از جهت حیاتنک که با حاجب
بیشین کردی شول حیاتندن او تورری که اولکی حاجبه ایلدک و سن دیکر از جهات حیاتنک
که خواهی با من کنی و او تورزار زیانه دخی اورورم شول حیاتندن او تورری که اشترین
بکا ایده سین اکی خبر به یزدجرد رسید بو خبر یزدجرده ایرشدی حاجب دوم را
طلبید ایکنجی حاجب طلب ایلدی و تحسین کرد دخی تحسین ایلدی و خلعت
داد و خلعت ویردی و مرتبه را بلند کرد و مرتبه سنی یوقرو ایلدی قطعه
حفظ شه باید چنان کز آستان او عبور پادشاه آنجلین حفظ ایلمک
کرک که آنک آستانندن کچمک در ضمیر بنده و آزاد نتواند کذشت بنده دخی
آزادک ضمیر و خاطرینه خطور ایلمک ممکن اولمیه ضمیر کوکلنده که نسنه و فکر و کیز لو
در حریم حرمت عزتش که ستر دولتست آنک عزتی و حرمتی حرمنده که ستر دولتی در
مرغ نتواند پریدو باد نتواند کذشت قوشی او چمغه قادر اولمیه و یل
کچمکه قادر اولمیه **حکایت** وزیر هرمز ابن شابور شابور اوغلی
هرمزک وزیری بوی نامه نوشت هرمزه بر نامه یازدی یعنی ارسال
ایلدی که بازرکانان دریا که دریادن کلمشی بازرکانلر بار جواهر بسیار
آوردند چوق جواهر یوکینی کتوردیلر و آنرا بصد هزار دینار خریده ام
برای پادشاه و اول جواهری پادشا ایچون یوز بیک دیناره صاتون آلدم
شنیدم که پادشاه آنرا نمی خواهد اشتدم که پادشاه آنلری استمز اکر راست
اکر بو سوز کرچک ایسه فلان بازرکان بصد هزار دینار سود بخیرد فلان
بازرکان یوز بیک دینار فائده ایله صتون آلور هرمز جواب نوشت
هرمز اول مکتوبک جوابنده یازدی که صد هزار دینار و صد هزار چندان
که یوز بیک دینار و یوز بیک اول قدر دینار پیش ما قدر ندارد بزم
قتمزده بر قدر و بر اعتبار طوتمز چون ما بازارکانی کنیم چونکه بز

بازارکانلق

بازرکانلق ایده وز پادشاهلر که کنند پادشاهلغی کیم ایلر بازارکانان چه کار
کنند بازارکانلر نه ایشی ایلر ان نه ایش ایلسونلر **قطعه** نه طور منصب
شاهان بود که بیع و شری شاهلرک منصبنک اسلوب و عادتی دکلدر که بیع
و شرای بقصد کسب معاش خود اختیار کنند کندولرینک معاشی کسبی
قصدینه اختیار ایده لر چو شاه پیشه کند کار تاجران جهان چونکه پادشاه
جهان تاجرلرینک کارینی کندو سنه عادت و صنعت ایده تو خود بکو که دیکر
تاجران چه کار کنند سن کندوکه دی که تاجرلر کیرو نه ایش ایده لر یعنی
نه کار ایلسونلر **حکایت** امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه در وقت خلافت خود
حضرت عمر رضی الله عنه کندونک خلافتی وقتنده در مدینه دیواری باطل میکرد مدینه
منوره ده کندو خانه سنک بر دیوارینی بالچق ایله پیار دی یهودی پیش وی تظلم کرد
بر یهودی انک قتنده تظلم ایلدی یعنی ظلم دن شکایت ایلدی که حاکم بصره بصد
هزار درم که بصره نک حاکمی بندن یوز بیک اقچه یه متاع خریده است بر متاع صتون
آلمشدر و در ادای آن ثمنی تعلل میکند و آنک بهاسنی ویرملکده بهانه ایلر حضرت
عمر فرمود که کاغذ پاره داری حضرت عمر رضی الله عنه بیوردی که یانکده بر کاغذ پاره سی
طوترمیسین کفت نی یهودی یوق دیدی سفال پاره بر داشت حضرت عمر رضی الله عنه
یردن بر صقسی پاره سنی قالدردی و بر انجا نکاشت و آنک اوزرینه نقش ایلدی
یعنی یازدی که شکایت کننده کان از تو بی حسابند که سندن شکایت ایدیجیلر
حساب سزدر و شکر کذاران نایاب و شکر ایدیجیلر بولنماز از موجبات شکایت
پرهیز کن شکایت سبب لرندن پرهیز ایله یا از مسند حکومت برخیز یا حکومت
مسندندن قالق و در آخرش نوشت و آنک آخرنده یازدی کتبه عمر ابن الخطاب
که بونی عمر ابن الخطاب یازدی نه بر ان مهری زد آنک اوزرینه مهر اورمدی و نه طغرای
رقم کرد و نه طغرا ایلمدی اما چندان صولت عدالت و هیبت سیاست از وی
اما حضرت عمردن رضی الله عنه عدالت حمله ایلمکی و سیاست هیبتی اول قدر در
که خاطرها نشسته بود خاطرلرده او تورمش ایدی که چون یهودی ان سفال
پاره را که چون یهودی اول سفال پاره سنی بحکم بصره آورد بصره نک حاکمنه کتوردی
وی سوار بود اول آتلو ایدی از اسب پیاده شد آتدن پیاده اولدی و زمینی

بیوسید دخی برا او بردی و وجه بهاسودی را بتمام ادا کرد و بهاسو دینک آقچه سینی بتمام
ادا ایلدی **قطعه** چون نبود شاه را عز سیاست چونکه شاهنک سیاست
عزتی اولمیه گر از دست گستاخان ذلیل گستاخلرنک الیندن خوارلوق
جگر چو ریزد شیر دندان و ناخن چونکه ارسلانک دیشی و طرنغی دوکیله خورد
از رو باهان لقمه سیک اقساق دلکولردن سیله پر **حکایت**

هرم الباری بلعب به العصافیر

جوانی را بدو زدی گرفتند برکت حرسوز لغه طوتدیلر خلیفه حکم کرد که دستش
ببرند تو خلیفه حکم ایلدی که آنک الینی کسه لر که از مال مسلمانان کوتاه شود
که مسلمانلرک مالندن قصه اوله جوان بنالید و گفت اول یکت اغلدی وایتو
مرا بدست چپ و راست چون خدا آراست چونکه حق تعالی حضرتی صاغ و
صول الاال ایله بیتی بزه دی یعنی زینت ایلدی روا مدار که گردو جدا جیم از
راست روا طوتمه که بنم صول صاغمدن جدا اوله خلیفه فرمود که دستش ببرند
خلیفه تکرار بیوردیکه آنک الینی کسه لر که این حدیست از حد خدای تعالی زیرا بو حدای
تعالینک حدلرندن بر حد در ما اهله دران از مسلمانی نیست آنده ما اهله و ما هه
اتمک مسلمانلق دن دکلدر مادرشی همراه بود آنک اناسی اول جوانیله بیلا ایر
برخوباست و گفت ایاغ اوزره قالقدی و ایتدی ای خلیفه این فرزند منست ای خلیفه
بوجوان بنم اوغلم در بدستاری وی روز بشب می آرم آنک معاونتی ایله کونی کچیره
کتورورم و از دست یاری او روزی میخورم و رزقی آنک معاونتی الندن یرم
فرزند بود چو جان بیجای اوغلان انا سنک جانی کبی در ترحم ایله بر جان ما
ستم رسید بنم جانمه ظلم ایرشتر شرر شیئه روزیم گفت اوست بنم رزقمک سببی
و ایلک او جیدر انک سوبله سی در مگذار که آن شود برید قوم که اول کسیله
زیرا حققنده بنم رزقم کسیلور خلیفه گفت که دستش ببرید خلیفه
ایتدی که آنک الینی کسک که من این گناه را از وی نمیگذارم که بنی بو گناهی
آندن عفو ایلمزم و گناهکاری ترک این حد بر خود روا نمیدارم و بو حد

ترکیننک

ترکیننک گناهکار لغی کندو اوزره روا طوتمازم مادرشی گفت اول جوانک
اناسی ایتدی این را یکی از آن گناهان طن کن بو گناهی اول گناه لردن بری طن ایله
که همواره از آن استغفار میکنی که دائم اول گناهلردن استغفار ایلرسین
و امرزش میخواهی و مغفرت استرسین خلیفه را این سخن خوش آمد خلیفه یه
بو سوز خوش کلدی و بجام خلاصی فرمود و قطع یدن خلاصلق حکمینی بیوردی
قطعه ای خوش آنان که پیش شاه دم لطیف آنلرکه شاه قتنده کاه قهر از نکته
خوش می زنند قهر وقتی لطیف نکته دن دم اوررلر نکته چون آب می آرند خوب صوکبی
خوب و لطیف بر نکته کتوررشاه را آب بر آتش می زنند شاهک آتشی اوزره
برصو اوررلر **حکایت** گناهکاری را پیش خلیفه آوردند بر گناهکاری خلیفه
نک قتنه کتوردیلر خلیفه وی را بعقوبتی که مستحق بود بفرمود خلیفه آنک اول عقوبته
که مستحق ایدی بیوردی گفت ای امیرالمؤمنین اول گناهکار ایتدی ای امیرالمؤمنین
انتقام بر گناه عدلست گناه اوزره انتقام عدل در و تجاوز از آن فضلست و گناه
دن فراغت فضل در و پایه همت امیرالمومنین و امیرالمؤمنین همتی پایه سی از آن
عالی ترست آندن عالیرکدر که از آنچه بلند ترست تجاوز نماید که اول نسنه دن که
یوکسک رکدر فراغت گوستره حاصل مراد بود رکه خلیفه عالی قدره لایق دکلدر
که فراغت که فضل و احسان پایه سی اعلا ایکن آنی ترک ایدوب عدل پایه سینه
تنزل ایده که آکا نسبت بونک پایه سی ادنی در خلیفه را سخن وی خوش
آمد خلیفه یه آنک سوزی خوش کلدی و گناه وی را عفو کرد و آنک گناهینی
عفو ایلدی **قطعه** عفو از گناه فضل بود انتقام عدل گناه دن عفو
ایلمک فضلدر انتقام ایلمک عدلدر زان تا بابی ز چرخ برین تا زمین رهست
فضلدن عدله دکین یوکسک چرخدن یره دکین یول وار در مراد فضل و
عدل ما بیننده حددن زیاده تفاوت وار در که فضل را گذارد و آرد بعدل
روی تحیان فضلی ترک ایلر و عدله یوز کتورر دانا که از تفاوت این هر دو آگه است
دانا که بو ایکیسنک یله تغا و تیندن آگاه در **حکایت** کودکی از بنی هاشم

پیشه کامدن براوشاق بابایکه از ارباب مکارم احسان صاحبلرندن برینه بی ادبی کرد ادبسیزلیق
ایلدی شکایت بعضی بردند آنکه عموسنه شکایت ایلدیلر خواست تا ویرا ادب
کند عموسی استدی که اول اوشاغنی تادیب ایده کوذرک کفت ای عمی اوشاق ایدی ای عمی
من کرده ام آنچه کرده ام بنی ایلمشم آنی که ایلدم وعقل من با من نبود وبنم عقلم بنم ایله دکل ایدی
زیرا هنوز طفلم تو بکنی آنچه میکنی سنی ایله آنی که ایلرسین یعنی سکا لایق اولان عفو در عفو ایله
وعقل تو با تست وسنک عقلک سنک ایله در زیرا عاقل سین **قطعه**
کر سفیهی بحکم نفس وهوا اکر بر سفیه نفس وهواسی سبب ایله نه بوفق خرد کند کاری
عقله موافق دکل بر ایشی ایلیه بر تو نفس وهوا چو غالب نیست نفس وهوا چونکه
سنک اوزرکه غالب دکلدر جز براه خرد مرو باری باری عقل طریقندن غیریله کتمه وعقله
مخالف بر ایشی ایلمه **حکایت** زنی را که از جماعتی که بر حجاج خروج کرده بودند
بر زنی شول جماعتدن که حجاج اوزره خروج ایلمشلر ایدی بیشی وی اوردند حجاجک
قتنه کتوردیلر حجاج با وی سخن میکفت حجاج آنک ایله سوز سویلردی وزن سر
در پیش انداخته بود و اوکنه عورت باشنی اوکنه آتمشی ایدی ونظر بر زمین
دوخته ونظر یننی یر اوزرینه دیکمش ایدی نه جواب وی میداد حجاجه جواب ویرمز
ونه بوی نظر میکرد و اکا نظر ایلمزدی یکی از حاضران با وی کفت اننده حاضر اولانلر
اولنلردن بریسی اول عورته ایدی امیر با تو سخن میکوید امیر سکا سوز سویلر
وتو از وی اعراض میکنی وسن آندن اعراض ایلرسین یعنی اندن یوز دوندررسک
کفت من از خدای تعالی شرم میدارم اول عورت ایدی بن خدا تعالی دن اوتانرم
که بمردی نظر کنم که خدای تعالی بوی نظر نمیکند که شول کمسنه یه بقیم که حق تعالی اکا بقمز
قطعه زوی ظالم مبین که بر رویت ظالمک یوزینه بقمه زیرا سنک یوزکه اوزره
آن ز دوزخ دریست بکشاده اول ظالمک یوزی جهنمدن اچیق اولمش بر قپودر
سوی او تا که شد ز خدا آنک جانبنه مدام که آچلمشی خدادن یا خود مدامکه آنک
یوزک ده اولدی آنکه جانبنه ز خدا نظر رحمتی نیفتاده خدادن بر رحمت
نظری دوشمش مدد مرادان الله لا یحب الظالمین حسبنی خدای تعالی ظالمه
محبتی ورحمتی نظری اولمدوغی در **حکایت** اسکندر را کفتند از چه سبب
یافتی اسکندره ایتدیلر نه سببدن بولدک آنچه یافتی آنی که بولدک که
ازدولت

وسعت مملکت دولت وسلطنتده ومملکتک وسعتی
ازدولت وسلطنت ووسعت آزیاشلق ایله یعنی زمانی ایله تازه لکی کفت باستمالت
کشتمندن وصغر سنین حداثت
دوشمنان اسکندر ایتدی دوشمنلره استمالت ایله استمالت کوکل خوشلغی ویرمکدر
تا دوشمنلک غائله سندن یوللر چویردیلر وفراغت ایتدیلر
تا از غائله دوشمنی زمام تافتند تادر قاعدهٔ دوستی استحکام یافتند
واز تعاهد دوستان ودوستلر ایله عهدلشمکدن
بیت بادت ملک اسکندر چون وی از
تا دوستلق قاعده سنه محکملک بولدیلر حسن سیرت ترکی او حسن دن سیر ترکه اول
حسن سیرتر سکا ملک اسکندر کبی که ایسه آنک کبی
دشمنان را دوست کردان دوستان را دوست تر دوشمنلری دوست ایله ودوستلری دوست
حکایت روزی سکندر با سرهنکان خویش نشسته بود
بر کون اسکندر کندو سرهنکلری وکزیده لری ایله اوتورمش ایدی یکی از
ایشان کفت آنلردن بریسی ایتدی خداوند تعالی ترا ملک بزرکی داده است الله
زنان را بسیار کن عورتلری چوق ایله تا فرزندان
تعالی سکا بر عظیم سلطنت ویرمشدر
تو بسیار باشند تا سنک اولادلرک چوق اوله لر ویادکار تو اندر جهان بماند وجهانده
سنک یادکارک قاله اسکندر کفت اسکندر ایتدی یادکار مرد نه فرزند اوست
بلکه سنتهای خوب وسیرتهای نیکوست
ارککک یادکاری آنک اوغلی دکلدر
نیکو نبود آنکس که بر مردان جهان غلبه کرده است
بلکه خوب آدتلر وایو سیرتلر در اول کمسنه که جهانک ارلری اوزره
زنان بروی غلبه کنند ایو ومقبول اولماز
غلبه ایلمشدر دخی عورتلر اول ارککه اوزرینه غلبه ایلیه لر خوب نیست یعنی
پدر را بی قدر یقین پسر چونکه پدر رفتنده اوغل بو قدر یقین وظاهر دکلدر
پدرانی قدر یقین پسر زیرا ابراو اوغلان یاعقل سزلردن
که پسری زخیل بی خردمندانست یاخردمندانست در زمره دخی دیهنور بیست
باعقللو زمره سندن میدر خیل بلوکه معنا سنه
سیرت نیکو حکم رافرزند عاقلرا ایو سیرتلو اوغلان بیتر زبون چرا شود او
براهید فرزندان اول یعنی عاقل اوغللر امیدی اوزره آنک زبونی اولور
روضهٔ چهارم دردنجی روضه دربیان وصف میوه
بخشی درختان باغستان جود وکرم جود وکرم باغستانی درختلرینک میوه بخشی
لیکنک وضع بیانده در و شکوفه ریزی شان ببذل دینار ودرم ودینار و

درم بزلے ایله انلرکه چیچک دیرلکی نکه آنتما سے بیاننده در مراد روضهٔ چهارم جود و
کرم صاحبلرینکه وصافی بیاننده ایدوکین بیان ایدر **فایده** جود بخشیدن چیزیست
بایستے جود مقبول ولطیف برنسنه یه بغیر لا مقدر بے ملاحظهٔ عرض بر عوض
ملاحظه سنسیز و بمطالبهٔ عوض وبیر عوض مطالبه سنسیز اگرچه آن عرض یا عوض
ثنای جمیل یا ثواب جزیل باشد اگرچه اول عرض یا اول عوض ثنای جمیل یا ثواب جزیل
اوله ثنا مدح در جزیل عظیم در **قطعه** کیست کریم انکه نه بهر جزاست کریم کیمدر اول
کمسه در که جزا وعوض ایچون دکلدر هر کرمی کاید ازو در وجود هر بر کرم که آندن وجوده کلور
آنکه بود بهر ثنا و ثواب اول کرم که ثنا و ثوابدن اوتوری اوله بیع وشری کیر نه احسان
وجود آنه بیع وشری طوت احسان جود دکلدر **قطعه** هر که مقصودش ازکرم
آنست هر کیمکه انک مقصودی کرمدن اولدر برآرد بعالم آوازه عالم اوزره شهرت کتوره
یعنی عالمه شهرت حاصل ایده باشد از مصر جود وشهر کرم جود شهرندن وکرم شهره سندن
خانهٔ او برون زدروازه آنک خانه سے دروازه دن طاشره اولور آنک کیبی کمسه
جود وکرم اهلندن اولماز باشدکه معناسے مصراع ثانیه قید اولندی دروازه شد
حکایت جودی را پرسیدند بر کریمه سوردیلرکه ازانچه که محتاجان صوقاغی
مددهی اول نسنه دن که محتاجلره ویررسن و برسائلان میبری وسائللره
ایرسال ایلرسین هیچ در باطن خود رعونتے هیچ کندو باطنکده برخشونت وبر
وبرغیران بارمنتے بازمی یابے وفقرلر اوزره برمنت یوکلنے بولورمیسین کفت
هیهات اول کریم ایدی قنده ابراق که اصلا بو فکر بنم خاطریمه کلمز کفرمن در
کوششی وبخششی بنم ایام سعی واحسانده حکم آن کفکیر دارد در دست
طباجست اول کبیچه نکه حکمین طوتر که آشجی الینده در اگرچه طباج هرچه میدهد
اگرچه آشجی طعامدن هر نه ویرر بر کفکیر میکزد کبیچه اوزره کچر اما کفکیر بخود دهند
دهنده کی کمان نبرد اما کبیچه کندوکه قوماسینه فکر ایلمز زیرا ذوی العقولدن
دکلدر **قطعه** گرچه روزی از کف خواجه است اگرچه ظاهرا رزق خواجه نک

الندندر

الندندر اما حقیقتده رزق ویریجی خدادر بر کس روزی خوران خویش نیست **از** منت
نهای رزق ویریجی لرکه باشے اوزره خوشی دکلدر که منتے قویه سین نیست اوجز
کاسه وکفکیر دیکه رزق را رزق چو ملکنکه جانانی دخی کبیچه سندن غیری اول
دکلدر زیرا رزاق خدادر او ظهاان بر مظهر در به که باشد کاسه وکفکیر منت نهای
یک که کاسه وکبیچه بو منت نهای اوله ومامن دابة فی الارض الا علی الله رزقها
حکایت صوفی دیگر را صفت کرده بر صوفی بر غیری یه بر تمثل صفت
ایلمش صفتے ازروی شناسایی و معرفت اورده شناسالکه **و** معرفت یوزندن
بر صفت وتمثل کتورمش یعنی وصف ایلمش اول وصف بود فرمودکه فلانکس سفره آرست
صوفی بیورمش فلانکمسه سفره کتوریجی در نه خوان دار سفره طوتیجی دکلدر یعنی سفره
صاحبی دکلدر خود را بشر یکه سفره میداهی دارد صاحب طعام کندوسنی سفره نکه
شریکے طوتر نه ملیکه سفره می شمارد کندوسنی سفره نکه مالکے وصاحبے عد ایلمز بلکه در نظر جود طفلی
وبا سایر خورندکان یکسانست وسایر ییجلر ایله برابر در براوشاقدر **قطعه**
ایفانسست بلکه کندو نظرنده انلر ایچون طعام کتوریجی
چون بمهمان سرای خویش نهد چونکه کندو مهمان سراینده خواجه خوان ازبرای درویشان
خواجه در ویشلردن اوتوری نعمت قویه نهدکه معناسے مصراع ثانیه قید اولندی
خویشتن را طفل راهست اگرنعمید اند صاحبے نعمت اولان خواجه بیول او شاغیدر
اگر بلمیه خویشتن را طفیلی ایشان کند کندوسنی انلرکه اوغلان لفین ایلر زیرا جمیع
بیت نسنه خالقک الندہ در مخلوقک الندہ اصلا نسنه یوقدر
ملکی سعدیا دیده بردست کسی که بخشنده پروردکار ست بس
حکایت اعرابی بنزدیک حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه آمد وخاموش بنشست
بر اعرابی حضرت امیر المؤمنین علینک کرم الله وجهه قتنه کلدی وایسم اوتوردی که ذل
فقر وفاقه ازجبین وی ظاهر بود که فقیرلق خورلغی آنکا اول قدر ظاهر ایدی حضرت
امیر المومنین ازوی پرسید حضرت امیر المومنین رضی الله عنه اعرابیدن سوردی که چه
حاجت داری که نه حاجت طوترسین شرم داشت که بزبان بکوید اعرابی اوتاندی
دل ایله سویلیه بر زمین نوشت که مرد فقیرم براو زره یازدی که مرد فقیرم

امیروی را دو حله عطا داد حضرت امیر رضی الله عنه آنکا ایکی حله احسان ایلدی
وغیر ازان هیچ چیز را مالک نبود دخی اندن غیری هیچ نسنه یه مالک دکل ایدی
اعرابی یکی را ردا ساخت و باستاد اعرابی برسینه ردا و برسینه ازار دوزدی
وایاغی اوزره قالقدی ردا بلدن یوقاری وازار بلدن اشاغیه کوردر
وچند بیت مناسب حال درکمال فضل وبلاغت وفضل وبلاغت
کمالنده حاله مناسب بر قاچ بیت در بدیهه انشا کرد بداهت ایله
انشا ایلدی حضرت امیر را بسیار خوش آمد حضرت امیره زیاده خوش
ولطیف کلدی سه دینار دیگر اوچ دینار دخی از جهت شاهزاده ها شاهزاده لر
حضرتدن امیر المؤمنین حسن وامیر المؤمنین حسین رضی الله عنهما شاه زاده لر
بونلر درویشی وی بود حضرت علینک قتنده ایدیلر رضی الله آنهارا تیز بوی داد
اول دینارلری شاه زاده لر الوب انکا ویردی اعرابی آنهارا بر گرفت وعذر خواه
گفت اعرابی اول دینارلری الدی وعذر استیبرک ایتدی یا امیر المؤمنین
مرا تو انکر ترینی اکمل بیت حق گردانیدی ای امیر المؤمنین بینی بنم اکمل بیتمک
غنیرک ایلدک وبرفت وکتدی حضرت امیر فرمود حضرت امیر بیوردی
شنیدم از حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم که فرمود حضرت رسالتدن
صلی الله علیه وسلم دن اشیتدم که بیوردی قیمة کل امرء ما یحسنه یعنی هر کس
یعنی قیمت هر کسی یعنی هرکسک قیمتی بقدر ان چیزست که ویرا آراید اول نسنه
نک مقداری ایله در که آنی زینت ایده از محاسن افعال وبدایع اقوال خوب
فعللردن وبدیع ولطیف قوللردن **قطعه** قیمت مرد نه از سیم وزر
ارکک قیمتی کومشی دخی التوندن دکلدر قیمت مرد بقدر هنرست ارککک قیمتی
هنری مقداری ایله در ای بسا بنده که از کسب هنر ای چوق قول که هنر کسب ایدنده
قدرش از خواجه بسی بیشتر است آنک قدری افندیسندن چوق اوکرکدر
یعنی زیاده رکدر وای بسا خواجه که از بی هنری دخی ای چوق افندی که هنر
سیزلکندن ذره بنده خود بی سپر است کندو قولینک یولنده سپرسیزدر
یعنی قولینک

یعنی قولینک جوینده مغلوبدر وآلچق در که هرکز آنک پایه سنه ایرشمز **حکایت**
از عبد الله ابن جعفر رضی الله عنهما منقولست جعفر اوغلی عبد الله دن
رضی الله عنهما منقولدر که روزی عزیمت سفر کرده بود که برکون سفر قصدین
ایلمش ایدی ودر نخلستانی قومی فرود آمده بود وبر قومک خرما لغنده قونمش
ایدی غلام سیاهی نکهبان آن بود وبر قره قول اول خرمالغک بکجیسی ایدی
عبد الله دید که سه قرص نان بجهت قوت وی آوردند عبد الله کوردی که اول
قره اوغلانک قوتی ایچون اوچ قرص اتمک کتوردیلر قرص دکرمی کومش کبی دیمکلر
اتفاقا در این جا سگی بود اتفاقا آنده برکلب حاضر اولوب غلام یک قرص را بوی
انداخت غلام بر قرصی اول کلبه آتدی بخورد کلب آنی یدی پس دیگری را هم بوی
انداخت پس برینی دخی اکا آتدی انرا هم بخورد کلب آنی دخی یدی عبد الله
رضی الله عنه ازوی پرسید عبد الله رضی غلامدن سوردی که هر روز قوت تو
چیست که هر کون سنک قوتک ندر گفتا این که دید بود ایتدی بو در که کوردک
در فرمود که چرا بر نفس خود اختیار نکردی عبد الله حضرتی بیوردی که نیچون کندو
نفسکی اوزره اختیار ایلمدک اول کلب اوزره ایثار ایلدک گفتا این درین
زمین غریبست غلام ایتدی اول بو یرده غریبدر چنین کمان می برم بو یله
ظن ایلدرم که از مسافت دور آمده است که ایراق مسافه دن کلمشدر
مسافه ایلمه نسنه ارا سنداغی دیمکدر وگرسنه است وآچدر نخواستم که آنرا گرسنه
بگذارم استمدم که آنی آچ قویم عبد الله گفت امروز چه خواهی خورد عبد الله حضرتی
غلامه ایتدی بوکونی نه یمک استرسین گفت روزه خواهم داشت غلام ایتدی
اوروج طوتمق استرم عبد الله رضی الله عنه با خود گفت عبد الله حضرتی کندو کندویه ایتدی
اسراف ایلرسین دیو ملامت همه خلق مرا در سخا ملامت کنند جمیع خلق سخاده
ایلرلر واین غلام از من سخی ترست وبو قول بندن سخی رکدر آن غلام
ونخلستانرا اول غلامی ونخلستانی وهرچه در انجا بود همه را بخرید وهر نه که
اوراده واردی جمیعسنی صاتون الدی وغلام را آزاد کرد دخی قولی آزاد ایلدی
وآنهارا بوی بخشید دخی انلری اکا بغشلدی **قطعه** نفس سگ را یک

دو لقمهٔ نان کلبک نفسه بر ایکی لقمه اتمکی ایله نیز سک نفسی خوش طرکه کرد ایثار کند و نفسه
کوبکی اوزره طرکم که ساچدی و تقدم ایلدی گر بود بنده ٔ المثل شاید فرضا اکر اول کمسه
قول اوله خواجه کانرا به بنده گیتی اقرار افندیلره لایقدر اول بنده نک بنده
لکنه اقرار ایلمک یعنی بنده سیوزدیسونلر روادر شاید که معناسی مصراع ثانیه ده
قید اولندی **حکایت** در مدینه عالمی بود عامل مدینهٔ منوره علمی ایله عامل
بر عالم وار ایدی و در علوم دینی کامل و دینه منسوب اولان علوملرک جمیع سنده
کامل ایدی روزی گذرش بدار اسیران افتاد بر کون اسیرلر خانه سنه آنک کذر
یعنی کچمک واقع اولدی کنیزه که دید مغنیه ایرلایجی بر کنیزک کوردی که بحسن
صورت غیرت ناهید بود که حسن صورتده زهره یه غیرت ایدی یعنی آندن خوب
ایدی شفتهٔ جمال و فریفتهٔ زلف و خال او شد آنک جمالنک آشفته سی و زلف
و خالنک الدانیجی سی اولدی مراد آنک عاشق شیداسی اولدی از سماع غنا یعنی
رخت هستی بصحرای عدم برد آنک ترنم غناسنک سماعندن وارلق رختنی
یوقلق صحراسنه ایلتدی و باستماع نوایش و آنک نواسنی یعنی نغمه سنی
ایشتمه غیله از مضیق خردی عقللولق طار لغندن راه سخت سرای بیخودی
سپرد ~~قطلق سرای~~ قطع سرای لق یولنی بیخودلقه اصرلدی یعنی عقلدن دور
اولوب جنونه ایرشدی **قطعه** خوبی روی خوبی آواز یوز خوبلغی و آواز
خوبلغی بیر دهر یکی به تنها دل هر بیرسی کوکلی تنها یه ایلدم چون شود هر دو
جمع بجاچی چونکه آیکسی بر یره جمع اوله کار صاحب دلان شود مشکل صاحب
دللرک ایشی مشکل اولور نشد لباس دانا چه دانا یغلکی عالم معلوم دانالق
لباسنی براقدی و بلاسی رسوای بوشید و رسوای لق بلاسنی کیدی و
خلیع العذار در کوی و بازار مدینه می گردید و مدینهٔ منوره نک محله و بازارنده
خلیع العذار گزردی خلیع العذار یولار سیز معناسنه در بعضیده ضبط و بیپروا گزردی
دوستان بملامت او بر خاستند دوستلر آنک ملامتنه قالقدیلر اما هیچ سود
نداشت اما هیچ فایده ویرمدی زبان حالش بدین کلمه تکلم بود آنک حالی دیلی
بو سوزی سویلیجی ایدی و این ترانه مترنم بود و بو ترانهٔ ترنم ایدیجی ایدی
زین کونه

زین کونه که جلوهٔ آن دلاویز کند اول دل آویز که بونک کبی دن جلوه ایلر عاشق از بلا
چکونه پرهیز کند عاشق بلادن نه طورلو پرهیز ایلر بادست ملامت که کسان در کوشم
کمهٔ ترکه ملامتی بنم قولغوم ه یل دلکی بادی که آتشم تیز کند اما اول بر یلدرکه
آتشمی کسکین ایلر یعنی زیاده ایلر این قصه را به عبد الله بن جعفر رسانیدند بو حکایه یی
جعفر اوغلی عبد الله ارشدردیلر ~~کنیزک~~ کنیزک را بچهل هزار درم بخرید حکایه یی فرق بیک
اقچه یه صتون آلدی و فرمود که تا بصوت آن که عالم بسماع ان گرفتار شود و عبد الله
خلایقه بیوردی تا اول صوت ایله که اول عالم آنک سماعنه طوتلمش اولدی تغنی کرد
تغنی ایلدی پرسید که این را از که آموخته سؤال ایلدی که بو تغنیی کمدن اوکرندک که
گفت از فلان مغنیه ایتدی فلان مغنیه دن اوکرندم او را طلب کرد عبد الله آنی دخی
طلب ایلدی بعد از آن آن عالم را بخواند آندن صکره اول عالمی اوقودی و گفت می خواهی
و عبد الله اول عالمه ایتدی استرسن آن صوت را که آشفتهٔ او شدی اول صوتی که آنک
آشفته سی اولمش سین اول از او ستاد آن کنیزک بشنوی اول کنیزکک اوستادندن
ایشیده سین گفت بلی عالم ایتدی بلی استرم پس مغنیه را فرمود پس عبد الله مغنیه یه
بیوردی تا بان تغنی کرد تا اول صوت ایله تغنی ایلدی عالم بیخود افتاد عالم اول
صوتک لذتندن بیخود دوشدی چنانچه آنچلین که تصور کردند که بمرد که صاندیلر که واریسه
~~اولدی~~ اولدی عبد الله ابن جعفر رضی الله عنه عبد الله ابن جعفر الله ایکسندن راضی
اولسون گفت ایتدی دیگر که ما بکشتن این مرد در کناه افتادیم کوردکمی که بز بو ارینی اولدرکه
کناهه دوشدک آندن صکره بعد از آن فرمود آند صکره بیوردی تا آب بر روی او زدند
تا آنک یوزینه صو سردیلر تا بخود باز آمد تا کیرو کندو سنه کلدی عبد الله گفت
ماندا فتسنه بودیم عبد الله ایتدی بز بلمیشی ایدک که تو در عشق آن کنیزک بدین
مرتبه رسیده باشی که سن اول کنیزکک عشقنده بو مرتبه یه ایرشمش اوله سین گفت
والله عالم ایتدی والله که آنچه پنهان است بیشتر از آنست که آشکار شد که انچلین
که پنهاندر آندن زیاده در که آشکار اولدی پرسید که می خواهی این صوت را از آن کنیزک
عبد الله عالمه صوردی که استرمیسن بو صوتی اول کنیزکدن دخی ایشیده سین
گفت ایتدی که آن آهنک را از غیری شنیدم عالم ایتدی کوردوکی که اول صوتی بر غیری
دن ایشتدم که عاشق او نبودم که آنک عاشقی دکل ایدم بر منی چه گذشت

بنم اوزره منه کچته یعنی مرور ایلدی اگر از لب ودهان معشوق خود بشنوم اگر کتره معشوقک
لب دهانندن استماع ایدیدم حال من چه کونه شود بنم حالم نیجه اولوردی عبد الله حضرتلری
عالم را پرسید که آیا ویرابین شغلیسی عبد الله عالمه صوردی که اگر آنی کورر سنک املر مبینی
بلیر بیست وگفت آغلدی وایتدی کفتنی که شناسی که ببرد از تو دل ودین ابترکه
که املر مبینی که سن دن دل ودینی کیم الدی والله که در آفاق جز او رانه شناسم
والله که عالمده آندن غیری آلمزم بفرمود تا کنیزک را بیرون آوردند بیوردی تا کم
کنیزکی ایچرو کتوردیلر وگفت که این کنیزک تراست وعبد الله علیمه ایتدی بو
کنیزکی سنکدر والله که در وی جز بگوشهٔ چشم نظر نکرده ام والله که آنا کوشه
چشمدن غیری ایله نظر ایتمدم آن عالم در دست وپای عبد الله رضی الله عنه او فتاد
وگفت اول عالم عبد الله حضرتلری رضی الله عنه الی وایاغنه دوشدی وایتدی ازکرم پرور کار ومنی آب
آوردی سنک کرمکدن ایشمک یوزیمه صو کتوردک یعنی بنی کیر وعرض وعاره ایرشدردک
وز موج فراقم بکنار آوردی وفراق طلازندن بینی کناره کتوردک یعنی جانانک وصالنه ایر
کوردک صبرم بدل از غم افکار آوردی غم فکرلرندن کوکلمه بنم صبر کتوردک خوابم بدو چشم اشکبار
آوردی بنم آغلیجی یاغدوریجی کوزلرومه اویقو کتوردک پس دست کنیزک را گرفت
پس عالم کنیزه که الینی طوتدی وبخانهٔ خود روان شد وکندو خانه سنه کتدی بیت
چه خوش باشد وصال آن دو عاشق که در خلوت شوند باهم موافق عبد الله غلامی را فرمود
عبد الله بر غلامنه بیوردی که چهل هزار درم بگیر وبدرو که قرق بیک اقچه طوت وبوری وبایشا
بده وآنلره ویر تا بجهت معیشت تا دیرلمک طرفیچون غباری بر خاطر ایشان نه
نشیند آنلر خاطری اوزره برطوز اوتورمه سین یعنی فراغت ایله بربرندن متمتع اوله لر
حکایت عبد الله ابن جعفر را در عهد معاویه جعفر اوغلی عبد الله معاویه
زماننده از خزائن بیت المال خزینه سندن هر سال هزار هزار درم می دادند
هر ییل بیک کره بیک اقچه ویرلردی چون نوبت یزید ایرشدی چونکه یزید نوبتی ایرشدی
به پنج هزار هزار درم رسانید بش بیک کره بیک ایرشدردی ملامتش کردند آنی
ملامت ایلدیلر که این حق همه مسلمانست که بو مال جمیع مسلمانلرک حقی در چرا بیک
کس میدهی نیچون بر کمسه یه ویررسین گفتا من این همه را یزید ایتدی بن بو جمله
مالی

مالی بمحتاجان اهل مدینه میدهم مدینهٔ منوره نک محتاجلر خلقینه ویررم
زیرا که هیچ چیز را زیرا که هیچ نسنه یه از ارباب حاجات دریغ نیجه دارد حاجتلر صا
حبلرندن دریغ طوتمز وپنهان از وی کسی را بمدینه همراه فرستادند وعبد الله دن
کیزلی بر کمسه‌یی اول اقچه لر ایله کیدن ایله بیله مدینهٔ منوره کوندررلر تا تفحص احوال
او نماید تا آنک احوالنی تفحص کوستره وتجسس ایله در مدت یک ماهه برای
مقداری مدینه همه را صرف کرد جمیع سینی صرف ایلدی جناتکم کوینده بعرض محتاج شد
آنجلین که دیرلر محتاجلره اودنج الدی **قطعه** اگر بدست کریم افتد جهان یکسر
اگر جمیع جهان کریمک الینه دوشه بالکلیه باشه چه باشد وصد بار از جهان هم بیشی جهان
وبوز کره هم جهاندن زیاده نه اولور حرا شود دل درویشی از آن حسرت ریشی درویشک
کوکلی جهانک حسرتندن نیچون مجروح اولور چو هست کیسهٔ جود ویش خزینهٔ درویش
چونکه آنک جودی کیسه سی واردر درویشک خزینه سنده یعنی چونکه آنک جومردلکی کیسه سی
واهردر هیچ لمه به فقیر قلمز **حکایت** خلیفهٔ بغداد در موکب حشمت وشوکت
خود میراند بغداد خلیفه سی کندونک حشمت وشوکتی جریانلریله سوررردی
دیوانهٔ پیشی وی رسید بر دیوانه آنک اوکنه ایرشدی وگفت وایتدی ای خلیفه
عنان کشیده دار ای خلیفه دیزکنی چکرک طوت که در مدح تو سه بیت گفته ام
که سنک مدحکه اوچ بیت دیمشم خلیفه گفت بخوان خلیفه ایتدی اوقو دیوانه
بخواند دیوانه اوقودی خلیفه را خوش آمد خلیفه یه خوش کلدی دیوانه چونکه
آن را دید دیوانه چونکه آنی کوردی که سه درم عنایت کنی ایتدی بکا اوچ اقچه عنایت
واحسان ایله تا روغن وخرما تا روغن وخرما نان بخورم تا الام وطونیجه بیم خلیفه
فرمان داد تا بهر بیتی هزار درم بوی دادند خلیفه امر ویردی که هر بیتی ایچون
اوتوزی دیوانه یه بیک اقچه ویردیلر **قطعه** چون ذل فاقه زور کند بر سخنوری
چونکه فقر خورلغی بر سوله یجی اوزره زور ایده که مدح پادشاه سخاور کند رواست
اگر سخاوتلو پادشاهه مدح ایده روادر ممدوح چون کریم بود ز شعر او مدح اولنمشی
یا خود مدح لنمش اگر کریم اوله آنک شعر بنده هر بیت را خزانهٔ گوهر دهد سزاست
هر بیته گوهر خزینه سی ویره لایقدر **حکایت** ابراهیم ابن سلیمان ابن

عبد الملک ابن مروان اوغلی عبد الملک اوغلی سلیمان اوغلی ابراهیم کوید ایدر دران
وقت که نوبت خلافت اول وقتده که خلافت نوبتی از بنی امیه بنی العباسی انتقال
یافت بنی امیه دن بنی العباسه انتقال بولدی و بنی العباسی بنی امیه رامی کرفتند و
می کشتند و بنی العباسی بنی امیه نی طوتدیلر و اولدیلر منی ایرون کوفه بن کوفدن طشره
بر بام سرایی که بصحرا مشرف بود بر سرایک طامی اوزره مشرف وحواله ایدی بسر
نشسته بودم اولتورمشی ایدم دیدم که علمهای سیاه از کوفه بیرون آمد کوردم که قره علملر کوفه
دن طشره کلدی در خاطرمن جنان افتاد بنم خاطریمه آنجلاین دوشدی که این جماعت بطلب من
می آیند که بو جماعت بنی طلب ایتمکه کلورلر از بام فرود آمدم طامدن آشغه کلدم و متفکر
وار بکوفه آمدم فکرلو کیبی کوفیه کلدم هیچ کس نی نی شناختم هیچ کمسه نی آکلمدم که بیشی وی
پنهان شوم که آنکه قتنده کیزلنیم بدان سرای بزرک رسیدم براولونک سرایی قپوسنه ایرشدم
دیدم که مردی خوب صورت سوار ایستاده کوردم که خوب صورتلو بر کمسه سوار اولوب
طورمشی و جمع از غلامان وخادمان کرد او درآمدند و غلاملر وخادملردن بر بلوک که
آنک چوره سنه جمع اولدیلر سلام کردم سلام وردم گفت تو کیستی وحاجت
توچیست ایبدی سن کمسین و سنک حاجتک نه در گفتم مردیم واز خوف خصمان
خود کریخته ام ایتدم برارم کنز و خصملرمکه قورقو سندان قچارم و بمنزل تو
پناه اوردم و سنک منزلکه صغنمغه کلدم آن بزرک چون این سخن بشنید مرا بمنزل
خود برد اول اولو چونکه بو سوزلری ایشتدی بنی کندو منزلینه التدی و در حجره
که نزدیک حرم وی بنشاند و شو حجره که آنک حرمنه یقین ایدی اولتوردی و
هر چه دوست داشتم وهرنه دوستدرکه طوتاردی همه از مطاعم ومشارب وملابس
دوکلی طعاملر وشرابلر ولباسلر همه را پیش من حاضر کرده جمله سنی بنم قتمده حاضر
ایتمشی وازمن هیچ نمی پرسید و بندن هیچ سوز صورمزدی و هر روز یکبار سوار می شدی
و هر کون بر کره سوار اولوردی و زود می آمدی دخی تیز کلوردی یک روز ازوی
پرسیدم بر کون آندن صوردم که هر روز ترا می بینم سواری شوی که هر کون سنی
کورورم سوار اولورسن و زود می آیی و تیز کلورسن بنجکار ای روی نه ایسه کیدرسین
کوز

گفت ایبدی ابراهیم ابن سلیمان پدر مرا کشته است سلیمان اوغلی ابراهیم بنم
پدرمی اولدردی شنیدم که در بین شهر پنهان شده است ایشتدم که بو شهرده
کیزلنمشدر هر روزی روم بامید آنکه بیابم که مرا بیابم هر کون کیدرم اول
امید ایله که کرکه بولام و بقصاص پدر خود رسانم و کندو پدرمکه قصاصنه
ایرشدررم چون این سخن شنیدم چونکه بو سوزلری ایشتدم از بد بختی خود
تعجب ماندم کندو بدبختلکمدن تعجبه قالدم که مرا قضا بمنزل کسی
انداخت که بنی حکم الهی بر کمسنک منزلینه آتمشی که طالب قتل منست که اول
کمسنه بنم قتلمه طالبدر از حیات خود سیر شدم کندو دیرلکمدن طویدم یعنی امید قطع ایلدم
آن مرد را از نام پدر وی پرسیدم اول کمسنه نک پدرینک آدینی صوردم دانستم
راست میکوید بلدمکه دوغری سویلر گفتم ای جوانمرد ترا در ذمه من حقوق بسیار است
اما ایتدم ای جوانمرد بنم ذمه مده حقوقک چوقدر واجبست بر من که خصم ترا بتو نمایم
بنم اوزریمه وجبدر که سنک خصمکی سکا کوسترم واین امد سفر را بر تو کوتاه کرداتم و
بو کلوب کیتمکلکی سنک اوزرکه قصه ایلیم بیت عمری براه عشق زهر داشتیم قدم
بازار زوی آن تک دو میکند مرا ابراهیم ابن سلیمان منم سلیمان اوغلی ابراهیم بنم
منم خون پدر خود از من بخواه کندو پدرکک قانینی بندن استه از من باور نکرد
بندن اینانمدی وگفت دخی ایتدی همانا که از حیات خود تنک آمده
بکزرکه کندو دیرلکدن داره لمشی سین یعنی صاغلغکدن اوصانمشی سین
میخواهی که ازین محنت خلاص شوی استرسین که بو محنتدن خلاصی اولاسین
گفتم لا ایتدم ایله دکل والله که من کشته والله که بن قتل ایلمشم و نشانها را
باز گفتم و پدرینک نشانلرینی کیرو سویلدم دانست که راست میکویم بلدیکه دوغرو
دیدم رنک وی برافروخت آنک رنکی شعله لندی و چشمان وی سرخ شد و آنک
کوزلری قزاردی یعنی غضبناک اولدی زمانی سر پیش انداخت بر زمان
باشنی اوکنه آندی یعنی فکره واردی و بعد زان گفت واندن صکره ایتدی
زود باشد که پدر من برسی تیز اوله که بنم پدرمه ایرشه سین واما ایندوکک جزا سنی

بولاسین واو خون خود خواهد واول یعنی پدرم کندو قاتلنه اسنترمی زینهاری
که ترا داده ام بن قول اما ذکی سکا ویرشیم باطل نکنم باطل و لغو ایلمزم
برخیز و بیرون رو قلق وطشره کیت که از نقض خود ایمین نیستم زیرا کنواو
نفسمدن امین دکلم مباداکه کزندی بتو رسانم اولمیه که سکا برضرر ایریشدرم
پس هزار دینار عطا فرمود پس بیک دینار احسان بیوردی برکرفتم و بیرون
آمدم بیک دیناری قبض ایلدم وطشره کلدم **مثنوی** جوانمردا جوانمردی
بیاموز ای عم جوانمردلکی اوکرن زمردان جهان مردی بیاموز جهان ارلردن ارلک اوکره
دارون از کین جویان نکه دار قلبکی کین استیجلرک کیندن صقله زبان از طعن بدکویان
نکه دار فنا سویلیجیلرک طعنندن دیلوکی صقله یعنی حفظ ایله و پاک طوت نیکوئی کن
بان کوی یا نو بد کرد ایلک ایله آکاکه او سکا قباحت و ضرر ایلدی کزان بدرخنه در افتد
خود کرد زیرا اول برامز کندو اقباله رخنه یعنی بدبلک و ضرر ایلدی سکا اصلا زیان ایلمز
چو آیین نیکوکاری کنی ساز چونکه ایلک ایتمکلکه عادتنی دوزه سین یعنی ترتیب ایده سن
نکردد آن بتو جز نیکوکاری باز اول کیرو سندن غیریه رجوع ایلمز یعنی غیر غیریه ایتدکک
ایلکک فائده سی عاقبت سکا عاید اولور **حکایت** شنیدم در جامع مصر
برکجه مصر جامعنه آتش افتاد و سوخت آتش واقع اولدی و یاندی مسلما
مسلمانان توهم آن شد که اینرا نصارا کرده اند مسلمانلره شبهه اولدی که نصارا
ایلمشلر در آتش در خانهای ایشان انداختند مسلمانلر دخی انلرک اولرینه آتش
آتدیلر سلطان مصر مصرک سلطانی جماعتی راکه آتش در خانهای ایشان انداخته
بودند بکرفت شول جماعتی که انلرک اولرینه آتش آتدیلر ایدی طوتدی و در یکی
و در یک جا جمع کرد و بریره جمع ایلدی و بفرمود تا بعد ایشان و بیوردی تا
انلرک عددنجه ورقهای نوشتند کاغد پاره لری یازدیلر در بعضی دست برید
بعضی سنده ال کسیله و در بعضی تازیانه زدن و بعضی سنده قمچی اورلو و در بعضی
کشتن و بعضی سنده قتل یازلدی ایلدی و آن رقعها را بر ایشان افشاندند و اول کاغد
پاره جقلری انلرک اوزرینه صاچدیلر تا بر هر کسی هر رقعه که افتد تا هر کمه اوزره
هر رقعه که دوشه بمضمون آن عمل کند آنک مضمونیله عمل ایده لر بیک رقعه که
مضمون آن

مضمون آن کشتن بود بر رقعه که آنک مضمونی قتل ایدی بریکی افتاد بر کمسه
اوزره دوشدی کفت من از کشتن باک ندارم اول کمسه ایتدی بن قتلدن
خوف طوتمازم مادری دارم که جز من کس ندارد اما برانام وار در که بندن
غیری کمسه سی یوقدر و در ابوای دیکری بود و آنک یاننده بر غیری کمسه وار ایدی
که رقعه تازیانه زدن بروی افتاده بود که آنک اوزرینه قمچی اورمق دوشمش
ایدی رقعه خود را بوی داد کندو رقعه سنی اکا ویردی و رقعه وی را بستد و کفت
و آنک رقعه سنی آلدی و ایتدی که من مادر ندارم که بن اناطوتمازم این را بجای وی بکشتند
بو آنک یرینه قتل ایلدیلر و آنرا بجای این تازیانه زدند و کا بونک یرینه قمچی اوردیلر
قطعه خوشی آن جوانمردی که بجان اوکرد خوشی اول کمسه که او جان ایله جوانمردلک
ایلدی کندولک حیات خود فدای جان او ساخت کندو دیرلکنی دوستنک جاننه فدا
ایلدی بجان دوست چون احتیاج بشناخت دوستنک جانه احتیاجی بیلدی
الدی
حکایت اصمعی کوید که باکریمی آشنایی داشتم اصمعی ایدر که برکریم ایله آشنالق
طوتاردم که همواره بتوقع کرم و احسان که دائما کرم و احسان امیدیله بدر خانه وی رفتم
آنک خانه سی قپوسنه کیدردم یکبار بدر خانه وی رسیدم برکره آنک خانه سی قپوسنه ایرشدم
دیدم که دربانی نشانده بود کوردم که برقپوجی نصب ایلمش ایدی مرا منع کرد بنی منع ایلدی
از در آمدن بروی آنک اوزرینه کرمکدن دربان کفت قپوجی ایتدی ای اصمعی سبب منع کردم
بنی منع ایلدکمک سببی ای اصمعی آنکه ازدر آمده بروی آنک اوزرینه کرمکدن نکا دیمنی و نادارست
قدر شیرلق و فقیرلق درکه و در اب ایشی آمده است که آنک اوکنه کلمشلر من این
بیت را انشا کردم بن بو بیتی انشا ایلدم و بدربان دادم و قپوجیه ویردوم
که تا باوی رساند که تا اول کریمه ایرشدوره **بیت** اذا کان الکریم له حجاب کریم ایچون
حجاب واقع اوله فما فضل الکریم علی اللئیم پس لئیم اوزره کریمک فضلی و مزیتی نه در
بعد زمانی بر زماندن صکره برآمد قپوجی کلدی و رقعه در آورد و بر کاغد پاره سنی کتوردی
که بر پشت او نوشته بود که آنک آرقه سنه اوزرینه یازمش ایدی **بیت** اذا کان الکریم
قلیل المال کریمک مالی قلیل اوله فیستر بالحجاب عن الغریم غریمدن حجاب ایله

مستتر وپنهان اولور وهمراه رقعه صرۀ پنج صد دینار دروی ورقعه ایله بیله برکیسه کتوردی
آنک ایچنده بیشیوز دینار وار ایدی باخود کفتم کندمه ایتدم هرگز ازین قصۀ عجیب
تر بر معنی نگذشته است هرگز بولنده عجب ترر بر قصۀ بکا واقع اولمشدر این تحفه
مجلس مأمون خواهم ساخت بونی مأمونک مجلسنه تحفه ایلیم ترکی یعنی بو قصۀ
مأمونه بیان ایده یم مأمون هارون الرشیدک اوغلیدر پس چوپیشی وی رفتم پس چونکه
مأمونک قتنه کتدم کفت ازکجا رسی ای اصمع ایتدی قندن ایرشورسین ای اصمع
کفتم از پیش کریمترین کسی از احیای عرب ایتدم عرب قبیله لرندن کریمترک بر کیمسنه نک
قتندن کلورم پرسید که آن کیست مأمون صوردی که اول کیمدر کفتم مردی که مرا از علم
ومال خود بهره ور ساخته است ایتدم بر ار درکه بنی کندونک علم ومالندن نصیبلو
ایلمشدر وآن رقعه را با صرۀ پیشی وی نهادم واول رقعه کیسه ایله آنک اوکنه
قودم ~~چون صره کوردی~~ چون صره را دید رنگ وی برآمد چونکه مأمون صره یی کوردی
آنک رنکی متغیر اولدی کفت ایتدی این بمهر خزینۀ منست بو کیسه بنم خزینه مک مهریله
میخواهم که آنکس را طلب کنم استرم که اول کمسه یی طلب ایلیم کفتم ای امیر
المؤمنین مأمونه ایتدم ای امیر المؤمنین والله که من شرم میدارم والله که بنی
اوطانورم که بجهت بعضی از کماشتکان تو که سنی ارسال ایلدوکک کمسه یی کردن بعض
بعضی سنک سببی ایله خوفی بخاطر وی یابد آنک خاطرینه بر خوف یول بولا مأمون
یکی از خواص خود را کفت مأمون کندو خاصلرندن برینه ایتدی که همراه اصمع
برو اصمع ایله بیله اش بوری چون آن مرد را ببینی چونکه اول اری کوره سین
بکو که امیر المؤمنین ترا می طلبد دیکه امیر المؤمنین سنی طلب ایلر نه انکه تفرقه رسد
آن سیزه کا اما پریشانلق ایرشه والم حکه یعنی رفق ولطف ایله سویله چون مرد حاضر
آمد چونکه سنی کمسه حاضر کلدی مأمون با وی کفت مأمون آکا ایتدی تو آن
شخص نیستی سنی اول کمسه دکل میسین که دی درویش با امدی که دونکی
کون بزیم قپیمزه کلدک واظهار فقر وفاقه کردی وفقر وفاقه اظهار ایلدک این
صره را بتو دادیم بو کیسه یی سکا ویردک تا صرف معاش خود کنی تا کندو

معاشنکه صرف

معاشنکه صرف ایده سین بیک بیت که اصمع پیشی تو فرستاد بر بیت ایله که اصمع سنک قتکه
کوندردی بموجب آن آنک سببی ایله آنرا بوی دادی اول کیسه یی آکا ویردوک کفت اول
کمسه ایتدی اظهار فقر وفاقه که دی روز کردم چونکه اوته کون که فقر وفاقه اظهار ایلدم دروغ
نکفته ام یلان سویلمشم لیکن نخواستم اما استمدم که قاصد وی را باز کردانم که آنک
قاصدینی کرو دوندرهیم مکر چنانچه که امیر المؤمنین مرا باز نه کرانید مکر آنجیلین که امیر المؤمنین
کیرو کوندرمدی یعنی ننه که سبز یعنی محروم کوندرمدوکز بنی داخی آنی محروم کوندرمدوم دیکلر
پس بفرمود که هزار دینار بوی دادند پس مأمون بیوردی که اول سخیه هزار دینار بدهر
بیک آلتون ویردیلر اصمع کفت اصمع ایتدی یا امیر المؤمنین مرا ازین عطا نیز ملحق
کرد ای امیر المؤمنین بنی بو عطاده داخی الحق ایله فرمود تا هزار دینار ویرا نیز تکمیل کردند
مأمون خلیفه بیوردی تا آکا داخی بیک دیناری تکمیل ایلدیلر یعنی بشیوز داخی ویردیلر
که بیک اولدی وآن مرد را زمرۀ ندیمان خود کردانید واول اری کندو مصاحبلری
مصاحبلرینک زمره سندن ایلدی **قطعه** کوز صاحب کرم شد چون درم صاحب
کرمک آیاسی آقچه کیسی اولدی زر نادار ی شمر کز در ببندد اکر قپوسینی بغلیه آلتون طو
طوتماز صاحی لقدن صای یعنی ویره ویره مال قلمدی نه یا پیسون قپوسینی بغلر ولی در
بستن مدخل از انست اما بخلک قپو بغلمه سی اندندر که همیان در زر را سر ببندد
که آقچه کیسه سنک باشنی بغلر یعنی باخللر عادتدر کیسه بغلر قپو بغلمز **حکایت**
خاتم را پرسید نز خاتم سوردیلر که هرگز از خود کریمتری دیدی که هرگز کندودن کریمترک
کوردکمی کفت بلی دیدم بلی کوردم دیدی روزی در خانۀ غلامی یتیم فرود آمدم
بر کون بر یتیم غلامک خانه سنه قوندم ووی ده کوسفند داشت واول غلام اون
قیون طوتردی فی الحال یک کوسفند را بکشت وبپخت اول غلام فوری بر
قیون بوغزلدی وپیشوردی وپیشی من آورد ونیم اوکمه کتوردی مرا قطعۀ ازوی خوش آمد
بکا آندن بر پاره خوش یعنی لطیف کلدی بخوردم وکفتم یدم وایتدم والله این قطعه
مرا خوش شد والله بو پاره بکا زیاده لطیف ولذیذ اولدی غلام بیرون رفت
غلام طشره کتدی ویک یک کوسفند را بکشت وبر جمیع قیونلری بوغزلدی وان
موضع را ببخت وپیشی من آورد واول یره پیشوردی ونیم اوکمه کتوردی
ومن از ان آگاه نیستم وبن آندن خبردار دکلم چون بیرون آمدم که سوار شوم
چونکه طشره کلدم که بنم دیدم که بیرون خانه کوردمکه خانه نک طشره سنده

خون بسیار ریخته است چوق قان دوکلمش بر یسیدم که این چیست سوردم که
بو ندر گفتندوی کوسفندان خود را کشت انده اولانلر ایتدیلر اول غلام کندو
نک جمیع قیونلرینی بوغزلدی ویرا ملامت کردم که چرا چنین کردی نیچون بویله ایلدک
دیو ملامت ایلدم گفت سبحان الله اول غلام ایتدی سبحان الله یعنی نه عجب
که ترا خوش آید که سکا بر نسنه ترا چیزی خوش آید سکا بر نسنه خوش کله که منی تمالکه
آن باشم که بن انا مالک اولام و دران بخیلی کنم و آندن بخللق ایدم زهی زشت سیرتی
باشد بو چرکن سیرتلک در درمیان عرب اورته سنده یعنی حاتم را پرسیدند بعنی
حاتمه سوردیلر که بود در مقابله آن چه دادی که سن آنک مقابله سنه انا نه ویردک گفت
حاتم ایتدی سیصد شتر سرخ موی و پانصد گوسفند اوچیوز قزل قیللو دوه
وبشیوز قیون گفتند بینی تو کریمتر باشی حاتم ایتدیلر بس سن کریمترک اولورسین گفت
هیهات حاتم ایتدی قنده ایراق نه مناسبت وی هرچه داشت مناسبت دکل اول
هرنه که طوتردی ویردی و من از انچه داشتم و بنی اندن که طوتارم از بسیار اندکی
بیشتی بنودادم جو قلقدن آزر قلو که اوکنده ویرمدم بعنی برنسی قلیل دن غیری ویرمدم
قطعه چون کدایی که نیم نان دارد چونکه برکدا که یارم اتمکه مالک اوله
بتمامی دهد زخانه خویش اول یارم اتمکی بتمامه کندو اویندن محتاجه ویره بیشتر
زان بود که شاه جهان آندن زیاده ترک اولور که جهانک پادشاهی بر دهد نیمی از
خزانه خویش کند و خزینه سندن یارم خزینه ویره **حکایت** شاعری بتوقع
فایده بر شاعر فایده و احسان امیدیله بدر خانه معین بن زائده آمد زائده اوغلی
معینک اوی قپوسنه کلدی چندی روز انجا بود اول شاعر بر نیچه کون آنده اولدی
مجال بار نیافت معنک حضورینه وارمغه مجال بولمادی از باغبان وی التماس
کرد آنک باغباننده دیلمک ایلدی که چون معین بباغ در آید که چونکه معین
باغچه کله و در کنار آب نشیند و صو کنارینه اوتوره مرا آگاه کنی بینی آکاه ایله
چون آن وقت رسید چونکه اول وقت ایرشدی باغبان ویرا آگاه کرد باغبان آنا آکاه ایلدی
شاعر این بیت را بر تخته پاره نوشت و بآب داد شاعر بو بیتی بر تخته پاره سی
اوزره یازدی و صویه ویردی **بیت** ای جود معن ناج معنا بحاجتی
معنک جودی معنه بنم حاجتمی اعیان بیان ایله تاج امر جاحز در فمالی الی معن سواک
شفیع معنه بنم ایچون سندن غیری شفیع یوقدر چون تخته پاره پیش معن

رسید

رسید چونکه تخته پاره سی معنک اوکنه ایرشدی فرمود تا انرا بکرفتند بیوردی تا آنی
طوتدیلر یعنی تخته یی طوتدیلر چون بخواند شاعررا طلبید چونکه اول بیتی اوقودی شاعری
طلب ایلدی وده بدره زر بوی داد و انا اون بدره آلتون ویردی و آن تخته پاره را
در بساط خود نهاد و اول تخته پاره سنی کندو بساطینک آلتنده قودی بساط دوشم در
روز دوم آن تخته پاره را ایکنجی کون اول تخته پاره سنی از زیر بساط برون آورد دوشمک آلتندن
چقردی و بخواند و اوقودی دیکر شاعررا طلبید بر داخی شاعری اراردی و صد هزار درم
بوی داد و یوز بیک اقچه انا ویردی و روز سیوم و اوچنجی کون بهمه دستور کرد دوکلیه
دستور ایلدی که شاعررا طلبند که شاعر ارایه لر شاعر بترسید که مبادا پشیمان شود
شاعر قورقدی که مبادا پشیمان اوله و داده را باز ستاند و ویردوغنی کیروا له بکریخت
قچدی چون روز چهارم چونکه دوردنجی کون باز شاعررا بطریق معهود طلبید نیافتند
کیرو شاعری معهود طریق ایله آرادیلر بولمدیلر فرمود در ذمه کرم من بیوردیکه بنم کرمم
واجب آن بود که ویرا چندان عطا دهم واجب اول ایدیکه اول قدر عطا ویرم که در خزینه
من یک دینار درم نماند بنم خزینه مده دینار و درم قلمیه اما دریغ که وی را حوصله آن نبود
اما حیف که آنک اول حوصله سی اولمادی **قطعه** کیست اهل کرم آنکس که
چو سائل بدر رسی اهل کرم کیمدر اول کمسه در که چون سائل آنک قپوسنه آورد آن قدر
امید که در دل نگنجد اول قدر امید کتوره که آنک کوکلنه صیغا بلکه بیزکف احسان
و ببخت زچندان اهل کرم احسان ایاسنی آچه و اول قدر بخشش ایده که نه در حوصله
بیمت سائل نکنجد سائلک همتی قور صغنه صیغمیه **حکایت**
اعرابی بتهنیت قدوم کریمی از رؤسای عرب را براعرابی عرب رئیسلریندن بر کریمک مبارک
لق کلمسی مژده سی ایچون قصیده کفت و بروی خواند بر قصیده دیدی و آنک اوزرینه
اوقودی و در آخر قصیده این بیت را گفته بود و قصیده نک آخرنده بو بیتی دیمش
ایدی **بیت** امد الی یدا تعود بطنها بذل النوال وظهرها التقبیلا یعنی دراز کن
بسوی من یعنی بنم یانمه اوزن ایله دستی را که وی عادت کرده است ببخشش
زر و مال برای که آنک ایاسی التون مال احسان اتمکه عادت ایلمشدر و پشت او
بقبیل اهل حاجت و سؤال و آنک ارقه سی یعنی اشکاره سی حاجت و سؤال اهلنه
اوپدرمکه عادت ایلمشی در یعنی اهل اهلینک النک آرقه سنی اوپرلر آن کریم دست
بسوی او دراز کرد اول کرم ایدیجی الینی اعرابینک جانبینه اوزادی چون

جون بوسید جونکه اوپدی بر وجه طیب کفت اول کریم لطیفه طریق اوزره ایتدی
مصراع موی‌های لب تو دست مرا خراشید سنک طوداغک قیللری بنم الومی
طرملادی اعرابی کفت اعرابی ایتدی پنجهٔ شیر زبان را قفان ارسلانک پنجه‌سی
ازخار درشت خارپشت خارپشتک اری دیکلننده چه زبان دارد نه زبان
طوتر آن کریم را این کلمه بسیار خوش آمد اول کریمه بو کلمه زیاده خوش کلدی
وکفت دخی ایتدی این کلمه بیشی من بو کلمه بنم قتمده ازان قصیده خوشتر ست
اول قصیده دن لطف‌رکدر بفرمود تا برابر مقابل قصیده اول کریم بیوردی
اعرابی‌یه اول قصیده نک مقابله سنده هزار درم دادند بیک آقچه ویردیلر
ودر برابر ان کلمه سه هزار درم دادند واول کلمه نک مقابله سنده اوچ بیک
آقچه ویردیلر **قطعه** انرا که بمدح زفلک سر کذرانند اول کمسنه‌نک که مدح ایله
باشنی فلکدن کچورررکر وقدرینی عالی ایلرلر چون نیست سخن‌دان بود از جمله فروتر
چونکه سویلیجی دکلدر جمیع سندن آشغه رک و دنی رک اولور دانی که سخن‌دان که بود
آنکه بدانو بلور میسن که سخن‌دان کیمدر اول کمسه که بیلیر از نیکو باز نیکو را ز نیکوتر
ایودن کیرو ایو بی ایورکدن **روضهٔ پنجم بشنجی روضه**
در تقریر حال بلبلان چمن عشق و محبت عشق و محبت چمنی
بلبللرینک حاللری تقریرنده و بیاننده در یا خود تقریری بیاننده در و حرمت بال
پروانه‌کان انجمن شوق مودت دخی شوق و مودت مجلسی پروانه‌لرینک قنادلرینک یا نماسی
بیاننده در از مقتبسان مشکوة نبوت است نبوت چراغنک یاندیلرندن درقبسی
آتش بردخی قبیی لمعی یعنی شعلهٔ لمعی در حدیث شریف موجبنجه من عشق
عفت ان مات شهیدا هر که درجذبهٔ عشق آویزد هر کیم که عشق جاذبه‌سنه آسیله یعنی تعلق ایله
وبا لطافت عشق امیزد و لطافت عشق ایله قرشمی و دران طریق عفت کتمان پیش
کیرد و اول عشقده پرهیز ایتسه طریقینه اوکینه طوته چون بمیرد شهید میرد چونکه اوله
شهید اولور و شرط عفت و کتمان از برانی آنست وپرهیز ایتسه‌لو طریقنه الک ایچوندر
که چون بمیل طبع و هوای نفس آلوده باشد زیرا چونکه نفس هواسیله طبیعت میلی ایله
بولشمش اوله و در وصول بان وسایط توسل جویند و آنک وصولنده توسل
واسطه لرینه

واسطه لرینه استیه‌لر و اظهار کنند واشکاره ایده‌لر از قبیل شهوات نفس حیوانی
اول عشق حیوانه منسوب اولان نفسک حظوظ و شهواتی قبیلندن اولور
نه از فضایل روح انسانی انسانه منسوب اولان روح فضیلتلرندن اولمز
قطعه آن عشق را که منقبت خاص آدمیست اول عشق که آدمی‌نک
مخصوص حصله‌سیدر که حیوانات آندن نصیب یوقدر هرجا که هست عفت
وستر از لوازمیست هر یرده که واردر عفت وستر انک لوازمندندر ستر پرده عفت
کزدی عشق که هست شهوت طبع و هوای نفس بر عشق طبعک آرزوسی نفسک
هواسیدر خاصیت طباع سباع و بهایمیست بر تیجیلر حیوانلرک طبعلرنده در
که هر نه استرلر ایسه ایدرلر ادم لایق دکلدر یعنی عشق آدم ایچوندر حیوانه لایق دکلدر
فایده میان دو خردمند سخن عشق میرفت ایکی عاقل اورته‌سنده عشق
سوزی کچمشدی یعنی واقع اولدی یکی کفت بر بیری ایتدی خاصیت عشق همیشه
عنا و رنجست عشق خاصیتی همیشه رنج در عنا رنج و زحمت معناسنه کلور
عاشق همه وقت بلا و محنت سنجیست عاشق دائما وقت بلا و محنت چکیجی در
دیکری کفت بر بیری دخی ایتدی خاموش باش ایسیم اول کمانا تو هرکز نکشته بعد از
جنک ندید بلکه سن هرکز جنکدن صکره بارشمق کورمدک وجاشنیٔ وصال
از فراق نچشیده و فراقدن صکره وصال لذتنی طتمدک که هیچ کس در عالم از صاف
دلان عشق بیش لطیف ترنیست عالمده عشق صنعتلو صافی کوکللولردن
عالی‌رک و لطیف‌رک هیچ کمسه یوقدر واز کران جانان دور ازین اندیشه کثیف تر
نیست دخی آغیر کوکللولر بو عشق فکرندن کثیفه ایراقرک بوقدر زیرا انلرک
عقللری ارمز **بیت** ستر را چو شور و طرب در سرست اکر آدمی را نباشد خرست
قطعه بر تو شاهد عشقت جمال دل برد اروک کوکلی جمال شاهدینک
بر تو یدر کچی کند میل جمال انکه بدل نیست جمیل جمالنه کچی میل ایلر اول کمسه که
کوکلی ایله جمیل دکلدر یعنی شونک که کوکلی جمیل در جماله مائل و راغبدر زیرا جنسیت
وار در کر برین قاعده حجت طلبد نا دانی اکر بو قاعده‌یه بر نادان حجت استیه حجتم
بس بود الجنس الی الجنس یمیل کلام بدا حجت

قال ابو علی سینا من لم یتعشق بوجه بهی و لم یتلذذ بصوت شهی فهو علیل
المزاج یحتاج الی العلاج **حکایت** وقتی صدیق اکبر رضی الله عنه
بروقت صدیق اکبر رضی الله عنه که مراد ابو بکر حضرتدر درکوچهای مدینه گشت
مدینهٔ منوره نک سوقاقلرنده گزردی و بر درخانهٔ می گذشت و هر خانه نک
قپوسنه اوغرار دی تا که بخانهٔ رسید تا که براوه ایرشدی **آواز** ان خانه آواز
گریه بشنید و اول خانه دن گریه آوازینی ایشتدی که زنی بیتی میخواند که
برزن بر بیت اوقوردی واز دیده سرشک گرم میراند و گوزندن سیجاق و
وافر گوز یاشی سورر وروان ایلردی مضمون بیت اینست بیتک مضمونی
بودر **رباعی** ای طلعت تو بخوبی از ماه فزون ای جانان که سنک طلعتک
خوبلقده گونشدن زیاده در بیتی مه طلعت تو خورشید زبون سنک ای کیبی طلعتک
فتنه گونشی مغلوب زان بیش که دایه بر لبم شیر نهد آندن اول که دایه
دوداغم اوزره صوت قور یعنی امزردیکن بر یاد لب لعل تو میخوردم خون
سنک لب لعلک یادی اوزره قان یردم در سماع این بیت در دل صدیق
اثر کرد بو بیتک ایشتمه سی حضرت صدیقک گوکلنه اثر ایلدی در را بکوفت
قپوبی قاقدی صاحب بیت بیرون آمد بیت صاحبی طشره کلدی ازوی
پرسید آندن سوردی که آزادی یا بنده که آزاده میسن یا قول میسن گفت
بنده ایدی بنده یم فرمود که این را در هوایی که میخواندی صدیق رضی الله عنه
بیوردی که بو بیتی کمک محبتنده اوقوردک و این اشک گرم برای که میراندی
و بو ایسی و وافر اشکی کمک ایچون سورر وروان ایلردک گفت ای خلیفهٔ پیغمبر
کنیزک ایتدی ای پیغمبرک خلیفه سی بروضهٔ منوره ی آنک منور روضه سی
حقیچون یعنی طوربهٔ شریف حقیچون ازمن بگذر بندن گچ یعنی فرغت ایله
گفت صدیق رضی الله عنه ایتدی ازین مقام کام برندارم بو مقامدن آدم
یوقاروطوتمایم تا سر دل ترا بر سر نیارم ما دامکه سنک گوکلک سرّو مرادینی
باشه گتورمیم کنیزک آه سرد از دل پر درد بر آورد کنیزک دردیله طولو اولان
گوکلندن آه سرد گتوردی و یکی از جوانان یعنی هاشم زار گرد دهی یعنی هاشم
جوانلردن

جوانلردن بر یعنی یاد ایلدی که محبتنه الا ایدی صدیق رضی الله عنه بمسجد آمد
صدیق رضی الله عنه مسجده گلدی و خواجهٔ آن کنیزک را طلبید و اول کنیزک
افندیسنی استدی و وی را بخرید واول کنیزکی صاتون الدی و بهای وی را
بداد و آنک بهاسنی باتمام ویردی و بپیش معشوقش فرستاد و آنی
معشوقی قتنه گوندردی **بیت** کرم بباغ ارم کرم بود کم بخورد بلوشی
هر که بگفتیم کرم گفت کرم **قطعه** دلا بشا هد کامت که جفت دانوساند
ای گوکل سنکی مرادک دلبر ایله جفت کیم دو زمکه بیلیر یعنی جفت اتمکه کیم قادر اولور
جز آنکه از همه کار زمانه فرد آید اول کمسه دن غیری که زمانه نک جمیع ایشندن
فرد کله اصلا عالمده ارزوسی اولمیه صدیق کیبی رضی الله عنه بدر دکار بر آید
و گر ترا ان نیست دردایله مراد وایشی حاصل اولور واگر سنک دردوکک
یوق ایسه بنال تا دل اهل دلی بدرد آید ناله ایله تا بر اهل دلی سنک
نالکون دردده گله ومتأثر بارنکک سببی ایله مرادک حاصل اوله **حکایت**
کنیزکی مغنیه که بحسن غنا موصوف بود و بلطف نوا معروف ایر لیجی بر کنیزک
که حسن غنا ایله موصوف ولطف نغمه ایله معروف ایدی جمالی بی بدل داشت
وحسنی بی خلل بدلسز بر جمال خللسز بر حسنی طوتردی روزی در منظر خواجه
خود سازی مینواخت بر گون اول جاریه کندو افندیسنک قصرنده بر ساز چالردی
وغزلی میپرداخت و بر غزل ترنم ایلردی نوجوانی که در دل هوای او داشت بر
نوجوان که گوکلنده اول جاریه نک محبتی در سر سودای آنک سوداسنی باشنده
طوتردی در زیر منظر ایستاده بود قصر التنده طورمش ایدی وگوش هوش
براواز او نهاده دهی قولق واوصینی آنک آوازی اوزره قومش ایدی یعنی حوش
کوکل قولغیله دیکلردی و در وقت اشعار او تأمل میکرد و آنک اشعارنک وقتنده
تأمل ایلردی و در لذت الحان او تأملی می نمود و آنک مجذوب ترنم لرنده بر تأمل
گوستردی بیت حرم آن دلداره محروم از دیدار دوست حرم و مسرور اول
معشوقنک دیدارندن محروم اولمش عاشقی گزیبی دیوار حرمان گوشی برگفتار
اوست که حرمان دیواری اردندن دکلیه آنک سویلدوغی اوزره باری یورقه

بحر وم دکلدر ناگاه خواجه سر از منظر فرو کرد ناگاه چاریه نک افندیسی قصردن
باشنی اشغه ایلدی جوانرا دید جوانی کوردی نزدیک خود خواند کندو قتنه اوقودی
و با خود بر خوان بنشاند و کندو سیله سفره اوزره اوتورتدی هردم از جایی باوی
چیزی میگفت هردم بر بردن آنک برنسنه دیر ایدی و هر لحظه در هر هنری باوی کلدی
میسفت و هر لحظه هر خنده برکوهر دکردی مراد چیا در رفع ایلمک ایچون مصاحبت ایلدی
جوان با خاطر فارغ از همه چیز جوان دوکا نسنه دن فارغ خاطر ایله کوشی با خواجه دا
وچشم با کنیزک قولاغی خواجیه و کوزی جاریه طوتردی هرچه آن بغمزه سؤال میکرد هر
بر بینی خلایق غمز ایله سؤال ایلردی یعنی آن اول که مراد جاریه در واین با برو جواب میگفت
واین یعنی اوغلان قاشی ایله جواب ایدردی **بیت** او کس راکه با هم بود جان هوش
اول کمسه که بیله ایدی جان اوصی چه کنایه صوز لبها خموش نه کنایه سمتدی دودقلر
ایسه وهرچه او بطره کره می بست وهرنه که او یعنی کنیزک طره ایله دوکوملر بغلردی
این بشکر خنده ایله میکشاد بوکه مراد جوانر شکر کلمک ایله آچاردی یعنی چوزردی
مثنوی چه خوشتر از وصال دو عاشق اول ایکی عاشقک وصالندن خوشترک ندر
بود برغم دشمنان باهم موافق دوشمنلرک رغمنه بری بریله موافق اولیلر باهم از چشم و
ابرو در فسانه کوز و قاشی ایله مصاحبت بیله و کنار و بوسی راجو یان بهانه دهی
قوچیغه و اوپیغه بهانه ایسیجی اوله چون صحبت تمامی شد چونکه صحبت تمام
اولدی خواجه چنانکه دانی افندی آنچلین که بلورسن بضرورت بعض حاجات
انسان انسانه منسوب اولان بعض حاجتلرک ضروریله مثلا حلاده کیتمک
کبی قدم برداشت آیق قلدوردی یعنی صحبتدن قلقدی وآن هردو ارزو
مندی مشتاق را واول ایکی مشتاق آرزولولری بهم بگذشت بیله قودی
مجلس حالی گشت مجلس حالی اولدی و دو داعی مواصلت از جانبین متوالی
و ایکی دوعاجی مواصلت جانبلردن بری بری آردنجه کنیزک زبان بگشاد
جاریه دلینی آچدی و در مخاطبه آن جوان و اول جوانک یوزه سویلمکده این
صدا به ندای خویش در داد بو صدایی لطیف ندا ایله ویردی **قطعه**
بخدای که اشکارو نهان خدا حقیچون که کزلی و اشکاره بندهٔ اوست آدمی و پری
آنک قوللریدر آدمی و پری آدمیلر اشکاره دیو پریلر کیزلیدر زهر کسی که در جهان بینم
هر کسی دن

هر کسی دن که جهانده کورورم بیشی من از همه عزیز تری بنم قتمده دوکلیدن عزیزرکه
سن جوان چون این نکته راکوش کرد جوان چونکه بو نکته یه اشتدی فریاد براورد
فغان کتوردی **رباعیه** ای آنکه مرادیده و دل منزل توست ای اول کمسه
که بنم کوزم و کوکلمک منزلکدر که بنم کوزم دخی کوکلم سنک منزلک در حسن همه
خوبان جهان حاصل توست جمله جهان خوبلرینک حسنی سنک حاصلک در یعنی
سنک وارلغک دن در گر هست دلم مایل تو نیست عجب اگر کوکلم سکا مایل
ایسه عجب دکلدر سنک ایست نه دل آن دل که نه مایل توست طاشدر کوکل
دکلدر اول کوکل که مایل دکلدر کنیزک گفت خلایق ایتدی در جهان همین آرزو
دارم جهانده آنچق بونی آرزو طوتارم که دست در میان بر هم کونیم که بربرو مزکه بلینه
ال ایده لم یعنی قوچشالم و از لب و دهان یک دیگر شکر خوریم و بربرومزک لب و
دهانمزدن شکر ییلم یعنی اوپشالم جوان گفت جوان ایتدی من نیز این ارزو دارم
بن داخی بو ارزوی طوتارم اما چکنم که خدای تعالی میفرماید اما نیلیم که خدای تعالی
بیوردی الاخلاء یومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقین یعنی فردای قیامت
یعنی یارین قیامتده دوستیٔ دوست داران برنکرهٔ دوشمنی برآید دوست طوتنجیلرک
دوستلغی دوشمنلک عدا و نه مبدل اولور مگر دوستی پرهیزکاران ملکر پرهیز
کارلرک یعنی محقیقلرک دوستلغی که بدوستی بیفزاید که دوستلق ایله زیاده اولور
اما نمیخواهم که فردا روز قیامت بناء محبت ما خلل داشت لیکن یارین قیامت
کونی استمزم که محبتمز تملی خلل طوته و دوستیٔ ما بدوشمنی بدل گردد و بزم
دوستلغمزی دوشمنلغه تبدیل ایلیه لر این بگفت و دامن صحبت بگذاشت
بونی دیدی و صحبت اتکنی قودی و بر بی ترانه راه رفتن برداشت و بو ترانه
اوزره کیتمک یولینی طوتدی **رباعیه** این عشق دو روزه را دلا باز گذار ای
کوکل بو ایکی کونلوک عشقی کیرو قو یعنی ترک ایله زین عشق دو روزه بر نمی آید کار بو ایکی
کونلوک عشقدن ایش بوقار و تکمز یعنی خیر بوقدر ز انسان عشقی کزین در روز
شمار آنک کبیدن بر عشق اختیار ایله که قیامت کوننده که فردا بان قرار داره
قرار که یارین آنک ایله قرار طوتاسین قرار **حکایت** یکی از دانشمندان
کوید عالم لردن بری ایدر که وقتی مجلسی داشتم دانشمند بلخی معتاسنه در
هر وقت مجلسی طوتاردم

ودرزمین دل مستمعان و مستعملر کرک کوکلاریر بینه تخم ارادت میکاشتم
نصیحت تخمینی اکردم پیری ملازیم مجلسی مادی بود بر پیر بزرم مجلسمزه
ملازیم ایدی ملازیم دایم لق ایلملکدر و از وظیفهٔ ملازمت نیچه تنود و ملازمت
وظیفه سندن تخلف کوسترمزدی دایم کلوردی اما دایم آه میزد و اشک میریخت
اما دایم آه اوردی و کوز یاشی دوکردی و یک لحظه آه و اشک را زکم نمی کشت و بر
لحظه آه و اشکی بر بردن قطع اتمزدی روزی در خلوت اورا طلبیدم بر کون آنی
خلوتده طلب ایلدم و ازوی موجب آن حرکت پرسیدم و اول بیردن اول حرکتک
سببینی صوردم گفت من کسی بودم پیر ایدی بن بر تمه ایدم که غلامان
و کنیزه کان میخریدم و میفروختم که غلاملر و خلایقلر صاتون آلوردم و صاتاردم
یعنی اسیرجی ایدم و وجه معاش خود از ان بیع شری می اندوختم و کندو رزقومی
اول صاتوب آلمادن حاصل ایلردم روزی غلام صغیر بر کون براکک غلام بیت
بلب چو شکر ناب و برخ چو بدر منیر طودق ده صاف شکر کبی دخی یکاقده بدر
منیر کبی منور ایدی هنوز شکر اورا نشسته دایه زشیر هنوز دایه آنک طوداغنی
سوت دن یومشی یومه مش ایدی یعنی دخی سوت ایچردی شکردن مراد طوداقدر اویله
معناوی بیلر بمبلغ سیصد دینار بخریدم او چیوز دینار مبلغ ایله صاتون آلدوم و در
تربیتی او بسی رنج کشیدم و آنک تربیتنه چوق زحمت چکدم چون شیوه
دلبری بیاموخت چونکه دلبرلک شیوه سنی اوکرندی و چهره دلداری برافروخت
و چهره سنی دلدارلق ایله شعله لندردی یوسف وار بیازارش بردم یوسف کبی آنی
بازاره التدم و بر خریداران شمائل و اخلاقش برشمردم و مشتریلره وزره آنک
لایق الموق ایچون بو قوصیدم ناگاه دیدم که درزی اهل صلاح ناگاه کوردم
اهل صلاح لباسنده نازنین سواری نازلی بر آتلو بلکه در خانه زین زیبا نگار
بلکه ایو خانه سنده بر زیبا نگار در آنجا رسید اول یره ایرشدی و به گوشه
چشم آن غلام را دید و کوز اوجیله اول غلامی کوردی یا خود بقدی خود را در
دربار که درانداخت کندوسنی آت اوستوندن اشغه آتدی یعنی آتدن اندی و
در پهلوی وی منزل ساخت و اول غلامک یاننده اوتوردی و پرسیدش
که چه نام داری و غلامی سوردی که نه ادطورسین و از کدام دیاری و قنقی دیار
دنسین

دنسین و چه هنر میدانی و نه هنر بیلورسین و کدام کار میتوانی و قنقی ایشه
قادرسین آنگاه روی بمن آورد آندن صکره بکا توجه ایلدی و از ثمن وی سؤال کرد
و آنک بهاسندن سؤال ایلدی گفتم اگرچه در حسن یک دینار نیست ایدم اگرچه
حسن ده بر دینار در اما بهای وی هزار دینار نیست اما آنک بهاسی بیک دینار در
آن جوان هیچ نگفت اول یکیت هیچ سویلمدی و از حاضران در ساعت و آنده حاضر
اولانلردن کیزلی دست بدست غلام برد الفی غلامک الندن التدی و چیزی
بدست وی سپرد و غلامک الینه بر نسنه تسلیم ایلدی بعد از رفتن وی
جوان کتدکدن صکره آنرا وزن کردم آنی صیدم صد دینار بود یوز آلتون ایدی
و روز دویم و سیوم ایکنجی و اوچنجی کون بهمین دستور عمل کرد همین بو اولوب ایله
عمل ایلدی و اینی معامله بیستی آورد و بو معامله ده ایلرو کتوردی یعنی طر کلدوکره
یوز آلتون کتوریردی مبلغ آنچه بغلام داده بود اول قدر مقدار غلامه ویرمش اید
بسیصد دینار رسیده بود او چیوز آلتون ایرشمش ایدی باخود گفتم
کندو مه ایتدم مایهٔ غلام را بتمام ادا کرد غلامک سرمایه سنی ادا ایلدی
همان که اورا بالزرکه آنک با این غلام تعلق خاطر شده است بو غلام ایله خاطری اوشمش در
یا خود خاطری قینیمشدر و برادای که آنچه گفتم قدرت ندارد وانی که دیدم آنک ادا سنه
قدرتی طوتماز چون وی روان شد چونکه جوان روان اولدی من نیز بی توقف در عقب جندان
وی بشتافتم بن داخی توقف سیز اول قدر ایودم که خانهٔ وی را یافتم که آنک اونی
بولدم چون شب در آمد بر خاستم چونکه کیجه کلدی یعنی کیجه اولدی قالقدم آن
غلامرا بجامه های نفیس بیاراستم اول غلامی نفیس جامه لر ایله زینت ایلدم
و ببوی های خوش معطر گردانیدم و لطیف قوقولر ایله قوقولاندم و بدر خانهٔ آن جوان
رسانیدم و اول جوانک اوی قپوسنه ایرشدردم و در را بکوفتم و قپوبی قاقدم
جوان در بکشاد و بیرون آمد جوان قپوبی آچدی و طشرا کلدی و مارا دید و بزی
کوردی بیکاره هوش شد باالدی چون بعده بخوش آمد چونکه بر آزدن ای کلدی یعنی
خوش اولدی پس گفت شمارا که آورده است صکره ایتدی سزی بورایه کیم
کتورمشدر و درمن که رهنمون کرد و ینم قپوسی کیم کوستردی گفتم بن ایتدم بعض
ابنای ملوک بک زاده لرکه بر قیچی این غلام را خریداری کردند بو غلام سنی

اولدیلار اما بیع ما بر چیز قرار نیافت اما برم بیعمز بر نسنه اوزره قرار تپمادی بولمادی کویدم
که امشب قصد این غلام کنند قورقدم که بو کیجه بو غلامه قصد ایلیه لر گفتم امشب
وی را بنو سپارم ایلتدم بو کیجه سکا تسلیم ایلدم تا پناه تو امین خواب کند تا سکا امین
امین اویویه گفت تو هم درای ایتدی که بو کیجه سن داخی کل گفتم مرا کاری ضروری
هست ایتدم بنم ضروری برایشم واردر که اینجا نمیتوانم بود که بونده اولمغه قادر
دکلم غلام را گذاشتم غلامی آنکا قودم و من برگشتم و بن دوندم چون بخانه رسیدم
چونکه خانه مه ایرشدم و در بستم و قپویی بغلدم و در بستری راحت نشستم
و راحت دوشکنده اوتوردم بهزار اندیشه بیک فکر ایله که امشب میان ایشان
ایشان چون گذرد که بو کیجه انلرک اورتاسنده نیجه کچر و مصاحبت ایشان
چه قرار گیرد و انلرک مصاحبتی نه قرار اوزره طوتر ناگاه شنیدم که اواز در برابد
ناگاه اشتدم که قپونک اوازی کلدی و غلام از عقب آواز درآمد و غلام اواز
دن صکره ایچرو کلدی کریان لرزان اغلایان و تتره یرک گفتم ترا چه بوده است
ایتدم سکا نه اولمشدر و در محبت او چه روی نمود و آنک صحبتنده نه
یوز گوستردی یعنی نه ظاهر اولدی که بدین حال می آیی که بو حال ایله کلدک
گفت آن جوان بمرد غلام ایتدی اول جوان اولدی و جان بجانان سپرد
و جانی جانانه اسمرلادی گفتم سبحان الله ان چه کونه بود ایتدم سبحان
الله اول نیجه اولدی گفت چون تو برفتی ایتدی چونکه سن کتدک مرا بخانه
درون برد بنی خانه سی ایچنه التدی و از برای من طعام اورد و بنی
اوتوری طعام کتوردی چون طعام خوردم و دست شستم چونکه طعام
یدم وال یودم از برای من بستر بینداخت بندن اوتوری دوشک
براقدی و مشک و گلاب بر من زد و بنم اوزریمه مسک دخی کلاب اوردی یعنی
سرپدی و مرا بخواب آید و بنی اویخویه یاتردی و بعد زان انگشت بر رخسار من نهاد
و گفت و آندن صکره یار مغنی بنم یکاقلروم اوزره قودی و ایتدی سبحان الله
سبحان الله بو نه خوب و نه محبوب و
اینی چه خوبست و چه محبوب و چه مرغوب
نه مرغوبدر و چه ناخوشست آنچه نفس من که میخواهد و نه قبیح در آنچلین نفس
که بنم نفسم ایستر و در هوای میکاهد و در هوای او میکاهد و آنک ارزو سنده

اسکیلور

اسکیلور یعنی زیاده زحمت و مشقت چکرو عقوبت خدای تعالی ازان سخت ترست
دخی خدای تعالی نک عقوبتی آندن قتی رکدر و گرفتاران او و نفسک اول قبیح آرزوسنه
توتلان لر از همه کسی بد بخت ترست دوکلیسنه دن بد بخت رکدر و نا معقول رکدر
بعد زان گفت انا لله و انا الیه راجعون آندن صکره ایتدی انا لله و انا الیه
راجعون تحقیق بز الله ایچون و تحقیق بز الله رجوع ایدیجیلرز بو کلمات مصیبت
قتنده تسلیم ایچون اوقونور و دیگر بار انگشت بر رخسار من نهاد و گفت و تکرار
یار مغنی بنم یکاقلروم اوزره قودی و ایتدی کواهی دهم که این بغایت جمیلست
طانقلق ویرم و بر ورم که بو غایت ایله کوزلدر و بنهایت امانی و آمال دلیلست
و برامان املرکره نهایتنه دلیل در یعنی بو آرزو نفسک مطلب اعلا سیدر اما
عفت و پاکی ازان اجملست اما عفت و پاکلک آندن کوزلرکدر و ثواب موعود ست
وعده لنمش ثوابدر از همه در جمال اکملست دوکلیدن جمال کمال ده در بس این بگفت
و بی افتاد بس بونی دیدی دخی دوشدی و چون اورا بجستانیدم دخی چونکه اول
جوانی دپردتدم مرده بود و بحیات جاودانی برد اولمش ایدی و باقی حیاته دوا
واصل اولمش ایدی پیر عالم را گفت پیر عالمه ایتدی این همه گریه من بر یار
آن جوانیست بنم دوکلی اغلادوغم اول جوانک یاری اوزره در که هرگز عفت
و نظافت و لطافت و ظرافت وی که هرگز آنک پاکلکی و آری لقی و لطفلکی و ظرافتی
از خاطرم نمی رود خاطرمدن کیتمز و حسن شمایل و لطف مخایل او و آنک کوزل
خلقی و لطف علامتی از نظرمن غایب نمیشود بنم نظرمدن غایب اولماز
تا باشم این راه بویم مادام که اولام بو یوله یلم و این ره خواهم سپرد و بو یوله کتم
کرکدر و چو بمیرم بدین حال خواهم مرد و چونکه اولم بو حال ایله اولسم کرکدر
قطعه یار چو یار رفت بخواب ازهم عالم فزون چونکه یار ایچوقده کتدی
آنک خرقون دوکلی عالمدن زیاده درفراقش عالم افزون ازهم خواهم گریست
فراقنده دوکلی عالمدن زیاده اغلاسم کرکدر زرد الکون خون دل از گونهم
زرد بنکلک شمدی کوکل قانی صاری رنگلوچهره مدن طپراغه دوکیلور
یعنی کوکل قانی کوزمدن یوزم اوزره روان اولوب خاکه دوشر چون روم در خاک کم
هم زین کونه خون خواهم گریست چونکه طپراغه ایچنه کیدم ینه بونک کبی قان

قرار ده صحابه

آغلامسم گرگ **حکایت** جوانی سلیل نام از سلالهٔ کرام نسل کرامدن
آدی سلیل بر جوان که در قبائل عرب بکمال ادب مشهور بود که عرب قبیله لرنده کمال
ادب ایله مشهور ایدی و در رتبهٔ شیران و ارسلانلرک صانعتنده و معرکهٔ دلیران
و بهادرلر معرکه سنده معرکه جنکی بری دیکلدر از ضعف و سستی دور ضعف و
سستلکدن ایراق ایدی یعنی بهادر و شجیع ایدی دل از دختر عم هوای داشت
کوکلنده عمی سنک قزنده بر محبت طوردی و در سر از وسوسهٔ عشق سودای داشت
و باشنده آنک عشقی وسوسه سنده بر سودا طوردی عمری از بیع طلب میبرد
چوق زمان طلب رنجی الندی الدرمشی تا بمطلوب رسید تا مطلوبنه ایرشدی
و ضربت عشق خورد و عشق ضربنی یردی تا جمال معشوق بدید تا معشوقنک
جمالینی کوردی هنوز در بزم وصال هنوز وصال بزمنده جای گرم ناکرده بود
بر ینی اسیتمشی ایدی یعنی لکجک ایشه برامز و از جام وصال از جرعهٔ بیشی نخورد
و وصال جامندن بر جرعه دن زیاده ایچمشی ایدی عزیمت آنتی خاست
اما اول آرزو و قصد پیدا اولدی که از آن منزل بجای دیگر مقام کند
که اول منزلدن نقل ایدوب غیری یره مقام ایلیه و در وطن تازه تر آرام گیرد
دخی تازه رکه وطن ده قرار طوته آن ماه را در عماری نشاند اول آیی یعنی اول ایکیز
کوزلی بر محفه قودی و عماری آن راه که خاطرش میخواست راند و اول محفه یی حیوانلر ایله
اول یوله که آنک خاطری ایستردی سوردی چون یکی مرحله از مقام خود برفت
چونکه کندو مقامندن بر قوناق کتدی بجای خوش و منزل دلکشی رسید بر لطیف
یره و بر کوکل چکیجی منزله ایرشدی آنرا نزول کرد آنده قوندی و عماری را فرود آورد
و محفه یی آشاغه کتوردی یعنی دوه دن ایندوردی ناکاه دید که از یک سو اکسوزین
کوردی بر یکادن سه سوار آشکار شدند اوتوز آتلو ظاهر اولدیلر بر خاست
و سلاح در بست قالقدی و سلاحینی بغلندی و در خانهٔ زین نشست
و اربر خانه سنده اوتوردی یعنی بینیدی چون نزدیک آمدند چونکه یقین کلدیلر
دانیست که دوشمنان وی اند بلدیکه آنک دشمنلریدر و قصد وی دارند و اکا
قصد طوتارلر بمقابله و مقاتلهٔ ایشان مشغول شد آنلره مقابله و مقاتله
اتمکه

اتمکه مشغول اولدی و بیشتر ایشان را بکشت و آنلرک اوکثرلرینی قتل ایلدی
اما زخمهای کاری خورد اما کندو ایشی محکم زخملردن چون از جنک فارغ شد چونکه
جنکدن فارغ اولدی پیش دختر عم آمد و گفت عمیسی نک قزی قتنه کلدی
وایتدی **قطعه** آمد زعدو بکشتن من خبری بنم هلاکمه دوشمندن بر خبر کلدی
یعنی هلاکم مقرر در بنشین که ببینمت بحسرت نظری اوتور که بقیم حسرتیله
بر نظر با خود داوتور که حسرتیله بر نظر کوره یم با خود بقیم ریزیم خون تا چو خونم
ریزند سنک قانوکه دوکیم تا چونکه قانیمی دوکه لر تا که زلبت کام نگیرد دیگری
تا کیم سنک لبکدن بر غیری مراد حاصل اتمیه دختر گفت والله گر تو خونم
قیز ایتدی والله اگرسن قانیمی دوکمیه سین من خون خود خواهم ریخت بن کندو
قانیمی کندم دوکیم گرگ و با خون تو هم آمیخت آمیخت و سنک قانک ایله خلط
ایلیم گرک اما آن به که تو بیشی دستی کنی اما اول یکدر که سن الککی اولوک ایله
ایلیه سین و این عقده را از دل خود بگشایی و بو عقده یی کندو کوکلکدن آچه سین
سلیل برخاست و این ترانه را میکرد سلیل قالقدی و بو ترانه یی آغاز ایلردی
رباعیه از گردن نادرست این چرخ درشت بو ایری چرخک یعنی غدار رونا
مرا چه سان بنجاکه آمد بهشت ١ باق که
دوروستی یعنی اکری دونمه سندن بنکر که مرا چه
یعنی کور که بنم آرقم نه حال ایله طپراغه کلدی آن کز و بیم این نقد حیاتست بهشت
اول کیمه که بو حیات نقدی آنک سببندن اوجمده ایدی یعنی بو بنم دیرلغم آنکه الندن
ایدی امروز بدست خود همی باید کشت بوکون کندو الوم ایله آنی تسلیم کرک
مراد عمی قزی که کندو سنه سبب حیات ظن ایدرکن بر حاله ایرشدیکی بالضروری
آنی قتل اتمک لازم کلدی پس کلوجی که بران از زه گریبان رشک میبرد نیست بر بوغاز
که آنلوک غبطه سندن رشک ایلردی و از غیرت عقد حمایل اشک میریخت
و حمایل باغندن یعنی حمایل بغلماسی غیرتندن کوز یاشی دوکردی یعنی
سلیل بیاردی یک تیغ براند بر قلج اوردی و آن شمع جهانتابرا بیکدم بنشاند
و اول جهانه شعله ویریجی بر دمده سوندوردی و روی خاک آلود خود را
در خون او بمالید و کندو تک طپراغه بولشمش یوزینی آنک قاننه سوردی
و بان سرخ روی بار دیگر بمالید دخی اول قزل یوزلق ایله تکرار اوردی و اوی

ورووی دران سه روزان نهاد واول قبر کونلرده بوزقودی وچند دیکررا سر برداشت
وبرهیچ غیرلرکه باشلرینه قالدردی یعنی برقاچ کمسه لرکه باشنی دخی کسدی واحنیر سر بی
بگذاشت وعاقبت باشی قودی یعنی هلاک اولدی چون قوم سلیل از زمین
چون ازین واقعه خبر یافتند چونکه سلیلک قومی بو واقعه دن خبر بولدیلر
جامه دران وموی کنان اسبابلرینی بیرطراق وقیل لرینی یولدلر یول لراق
بشتافتند اوردیلر وآن دو کشته را بمقابر قبیله بردند دخی اول ایکی
مقتول قبیله نک مزارلرینه ایلتدیلر ودریکه قبر بخاک سپردند دخی ایکیسنی
برمزاره قیوب کومدیلر **قطعه** هردو را زیر زمین از سر عزت بردند هرایکیسنی
عزت ایله یر آلتنه ایلتدیلر تا نه در روز جزا خوار ودژم برخیزند تا قیامت کوننده
خور وغمکین قالقمیه لر دژم غمکین دیمکدر زیر خاک بیکه بستر شان جا کردند
طپراق آلتنده آنلره بر دوشکده یر ایلدیلر تا بهم نه بخسبند وبهم برخیزند تاکم
بری بریله نه دیتالر دخی بیله دقالقه لر **حکایت** جوانی با کمال ادب باشتر
ملقب کمال ایلد کمال ادب ایله اشتر لقب ایله برجوان بیر دوختری جمیله ازم آرا
قبیله حبیدا نام قبیله نک اولولرندن آدی حبیدا بر جمیله قزه عاشق شد عاشق اولدی
ورابطه وداد دخی محبت بکلمه سی بیکلمه سی وقاعده اتحاد برین کلمه قاعده
میان ایشان مستحکم کشت آنلرک ارتاسنده مستحکم اولدی این رازرا
از نزدیک ودور بوسری یقین واوزاقدن میپوشیدند اورتدیلر ودر اخفای آن
بحسب المقدور وانک اخفاسنده قدرتلری قدر میکوشیدند چالشدیلر
اما بحکم آنکه کفته اند اما اول سبب ایله ایتمشلر **بیت** عشق سر پیست که کفتن
نتوان عشق بر سیر درکه سویلمک ممکن دکلدر بز وصد پرده نهافتن نتوان ایکیوز
پرده ایله آنی اورتمک ممکن اولمیه عاقبت راز ایشان بر روی روز افتاد عاقبت
آنلرک رازی کوننک یوزی اوزره دوشدی یعنی تمام فاش اولدی وستر ایشان
وانلرک سیری از نشیمن نهان کیزلو اوتوریه دن یا خو کیزلو مجلسدن یا نجمی روز
آمد کوننک قالبالغنه کلدی ومیان دو قوم ایشان وانلرک ایکی قومی اورته
سنده جنکها انگیخته شد جنکلر ظاهر اولدی وخونها ریخته شد وقانلر دوکلمش اولدی
قبیله حبیدا خیمه توطن ازان دیار برکندند حبیدانک قبیله سی اول دیاردن
توطنی جیهم سنه

توطن خیمه سنی قوپردیلر وبار اقامت بدیار دیکرا فکندند ومقیملک یوکنی
غیری دیارده براقدیلر چون شد ایدپ فراق متمادی شد چونکه فراقک شدتلری
اوزلمشی اولدی ودواء اشتیاق متقاضی کشت دخی ارزو ایلمکه دواسی
اقتضا اولدی روزی اشتر بایکی از دوستان خود کفت برکون اشتر کندو دوستلرندن
برینه ایتدی هیچ توانی که بامن بیایی هیچ قادر میسن که بنمله کله سین که مرا
در زیارت حبیدا مددکاری نمایی که بکا حبیدا زیارتنه مددکارلق کوستره سین
که جان من در آرزوی او بلب رسیده است که بنم جانم آنک ارزوسنده دوداغمه
ایرشمشدر وروز من در مفارقت او بشب انجامیده است وبنم کونم آنک
ایرلمسنده کیجه یه دونمشدر کفت سمعا وطاعة هرچه کوید بنده ام اول دوست
ایتدی ایشیدوب طوتارم واطاعت ایده رم هرنه دیرسک قولوکم وهرچه فرمایی بآن شتابنده ام
وهرنه بیورر ایسک سرعت واقدام ایدیجیم هردو برخاستند ایکیسی بیله قالقدیلر
وراحلها بیاراستند وراحله لری دوزدیلر راحله دن مراد دوه لردر یک روز ویک شب
برکون برکیجه ودیکر روز تا بشب راه بریدند وبرکون دخی کیجه یه دکن یول ایلتدیلر و
شب بآن دیار رسیدند وکیجه اول دیاره ایرشدیلر در شعب کوهی نزدیک بآن قوم
اول قومه یقین برطاغ اراسنده قوندیلر وراحلها بخواب آیند وراحله لری یاتدور
دیلر اشتر آن دوست را کفت برخیز اشتر اول دوستنه ایتدی قالق وآن کم شده را
سراغ کنان باین قبیله بگذار دخی اول یاوقلمشی تجسس ایده رک قبیله یه کیج و
باهیچ کس نام من مبر وهیچ کمسه یه بنم نامی ایلتمه مکر باکنیزکی مکر شو کنیزکه
که فلان نام دارد که فلان آدی توتر که راعی کوسفندان ومحرم راز های پنهان حبیدا
که حبیدانک قیونلرینک چوبانی وکیزلو سرلرینک محرمیدر راعی حبیدا اسلام
من برسان حبیدا چو بآنته بنم سلامی ایرشدر واز وی خبر حبیدا پرسی وحبیدا
نک خبرینی آندن صور وموضع فرود آمدن ما ورا نشان ده وانکا بزم قوندیغمز
یرکه نشانینی ویر آن دوست کوید من برخاستم اول دوست ایدر بن قالقدم
وبآن قبیله درآمدم واول قبیله یه کلدم اتفاق اول کسی که مرا پیش آمد
اتفاق اول برکمسه که بنم اوکمه کلدی آن کنیزک بود اول کنیزک ایدی
سلام اشتر رسانیدم اشترک سلامنی ایرشدردم وحبیدا وحال
حبیدا پرسیدم وحبیدانک حالنی صوردم کفت شو هر وی بروی

تنك كرفته است كنيزك ايدى حبيد انك ارى آنى محكم ضبط ايلمشدر ودر
محافظت وى آنچه مملكت وآنى حفظ ايلمكده اول مرتبه كه تمكين در بجاى مى آورد
يرينه كتورر اصلا قصور قومار اما موعد شما آن درختا نست اما سيزك وعد
وعده اولنمش ير بو آغجلر دركه عقب فلان بيشه است كه ثنيه تلك اردن
دركه خميد بايد وقت نماز خفتن انجا باشند كركه بيتسو نمازى وقتنه آنده
اوله سيز من زود باز كشتم بنم تيز كيرو دوندم واين خبررا باشتر رسانيدم
وبو خبرى باشتره ايرشدردم هر دو برخاستيم ايكمز بله فالقدق وراحله هاى
كشيدم ودوه لرى بله چكدم تا بوقت موعود بموعد معهود رسيدم
تا وعده اولان وقته دكين معهود اولان يره ايرشدك رباعيه بوده
در انتظار با كريه وآه كريه وآه ايله انتظارده ايدك بنشسته براه يار
ناكاه ناكاه يار بولده اوتورمش واز خلخال وبانك خلخال آمد دخى خلخال دن و
خلخال دن آواز كلدى يعنى خيزيد كامدن چارده ماه يعنى كويا خلخال خلخالدن آواز
كلدى كه قالقكز اوده دورت كونلك آى كلدى اشتر از جاى بجست واستقبال كرد
اشتر يرندن صچرادى وحبيدا يى استقبال ايلدى وسلام كفت وسلام ويردى
وجبين بوسيد دخى آلنين اوپدى مى روى ازيشان تا فتيم بن آنلردن يوزمى
چويردم وبجانب ديكر شتافتيم دخى غيرى طرفه ايوردم مرا آواز دادند باز اى
بكا آواز ويردىلر كه كيرو كل كه ضيح ناش يعنى درميان ما نيست كه قبيح او
اوره مزده لايق سيزه بوقدر يعنى بر فعل قبيح بوقدر وجز كفت كوى بر زبان نيست
ودل اوزره اولان كفت كويدن غيرى بوقدر من باز آمدم بن كيرو كلدم وهردو
باهم نشستند وايكسى بيله اوتورمشلر وباهم سخنان از كذشته وآينده
دربيوستند وكچمش وكلمش دن بربريله سوزلرا اولاشدردىلر در اخير اشتر
كفت آخرده اشتر ايدى كه امشب اميد دارم كه بوكيجه اميد طوتارم
كه با من باشى كه بنم ايله اوله سين وحبيده اميد مرا بناحق مفارقت تنحيراشى وبنم
اميدم حبيده سنى آيرلق طرنا غيله طرملميه سين حبيدا كفت لا والله اين هيچ كونه
ميسر نيست حبيدا ايدى لا والله بو هيچ بردورلو ميسر دكلدر يعنى اولمز
وكارى برمن ازين دشوار نيست وبكا بوندن مشكلرك برايشى يوقدر
ميخواهم كه باز آن واقعهاى پيشين پيش آيد استرميين كه اول اول اولان
واقعه لر

واقعه لر واقع اوله لر وكردش ايام وايامك دونمسى باتارك ابواب شدايد
الام برمن بكشايد يعنى الملرشدتلريله بنم اوزرمه قبولر آجله اشتر كفت اشتر
ايدى لا والله ترا نمكذارم لا والله سنى قومازم ودست ازدامنت
نميكشم واليسنك اتككدن چكمزم مصرع هرچه آيد كو بيا وهرچه خواهد
كو بكو هر نه كلورليسه دى كلسون وهر نه ايسترسه دى ديسون يعنى ايستسون
حبيدا كفت حبيدا ايدى دوست تو طاقت اكر دارد سنك دوستك اول
تا قتمنه طوتارسه هرچه كويم بآن عمل كند كه هرنه ديرسم آنك ايله عمل ايده
من همان برخاستيم وكفتم بن همان آيق اوزره فالقدم وايتدم هرچه كوئى چنان كنم
هرنه ديرسكز اويله ايدرم وهزار منت برجان خود نهم وكندو جانم اوزره بيك
منت قويم اكرچه جان من درسر آن رود اكرچه بنم جانم آنك هوسنه كيده جامهاى
خود را بيرون كرد حبيدا كندونك اوستنده اولان اسباچلرينى چيقاردى وكفت
دخى ايتدى اين بپوشى وجامهاى خود را بمن ده بوني كيى دخى كندو اسبابلروكى
بكا وير پس كفت برخيز وبرو صكره ايتدى قالق ويورى وبخيمه من دراى
وبنم چادرمه كير ودر پس پرده بنشين دخى پرده اردنده اوتور شوهر من
خواهد آمد بنم زوجم كله كركدر وقدحى شير خواهد آورد وبر قدح سوت
كتوره سى كركدر وخواهد كفت ودييه كركدر اين آشام تو ست بو سنك ايچه جككدر
بستان آل ودر كرفتن آن تعجيل مكن وآنى طوتمقده عجله ايلمه وانى كه
تعلل پيش كير ويرا آزا چق برهانه اوكوكه طوت آنرا بدست تو خواهد داد
آنى سنك الوكه ويره سه كركدر ويا بر زمين خواهد نهاد ويابر اوزره قويه سى كرك
وبرفت وكيته كركدر وتا بامداد ديكر نخواهد آمد واير صباحه دكين كلمه
كركدر هرچه كفت چنان كردم حبيدا هرنه ديديسه آنجليين ايلدم
اما چون شوهرى قدح آورد اما چونكه حبيدانك ارى سوت ايله قدحى
كتوردى من باز دراز كرفتيم بن واقيرا اوزون طوتدم يعنى تازه شرع ايلدم
وى خاست كه قدح برزمين نهد اول استدى كه قدحى يرا اوزره قويه ومن
خاستيم كه بستانم وبن استدم كه الندن آلام دست من بر قدح آمد
بنم الوم قدحه طوقندى وسرنكون شد قدحك باشى آشغه اولدى وشير بريخت

وسوت دوکلدی شوهر حبیبه ادر غضب شد حبیبه انک اری غضب لندی و گفت
دخی ایتدی این با من ستیزه میکند بونم ایله عناد ایلر دست دراز کرد الینی
اوزاتدی و از آن خانه تازیانه و اول اودن برقمچی که از چرم کورو کوزن ازیبی
کردن تا به پشت دم بریده یابان اشکی کونی که کردنی قفاسندن قویروغی نک آرقه
سنه دکین کسلمش ایدی و به نیروی سرپنجه شدت برهم پیچیده و شدت
و جلادت سرپنجه سنک قوه سیله بربرینه اورلمش ایدی تازیانه دیمکه اما بو قمز باجور
قطعه در سطبری نمونه افعی یوغنلقده قره ایلانک کورنمسی کبی در
در درازی قرینه ثعبان اوزونلقده اژدرهایه بکزردی بود تصویر ما صنعت او
اول تازیانه نک صنعت صو تصویری ایدی بلوح تصویر او تن عریان انک
تصویرینک لوحی ایله عریانک تنی زیرا اوردوکلری وقت ایلانقش کبی شکل قلور
برداشت یوقارو طوتدی و پشت مرا و بنم ارقمی چون شکم طبل برهنه ساخت طبلک
قرنی کبی عریان دوزدی و چون طبال روز جنگ دخی جنک کونی نک طبلجیسی کبی
بضربات متعاقب و انقرات متوالی بنواخت متعاقب ضربلر و متوالی نعره لر
ایله اوردی نه مرا زهره فریاد نه بکا فریاد زهره سی وار ایدی که می ترسیدم که
آواز مرا بداند زیرا خوف ایدردم که بنم آوازمی بیله و نه طاقت صبر صبره طاقت
وار ایدی که می اندیشیدم پوست برمن بدرند زیرا فکر ایلردم که پوستمی سویارلر
بران شدم که برخیزم اما اولدم که قالقم و بنجنجر کردنی او دخی آنک بوغازینی
خنجر ایله کسم و چون او را بزیرم و آنک قاتلی دوکم باز کفتم فتنه بیلای خواهد شد
کیرو ایتدم برفتنه یوکلفه اولمق اسستر که نه ناندن آن از دست هیچ کس نیاید
که اول فتنه منع دفع ایتمک هیچ کمسنک الندن کلمیه صبر کردم صبر ایلدم
تا در خواهروی آکاه شدند تا کم انک قز قرنداشنه خبر ایلدیلر قز قرنداشی کلدی
خواهر آمد قز قرداشی کلدی و مرا از دست او کشید و بنی آنک الندن چکدی و
وی را بیرون بردند و آنی طشره ایلدیلر ساعتی بر نیامدم که مادر حبیبه در آمد
بر ساعت کچدی که حبیبه انک آناسی ایچرویه کلدی برکمان انکه من حبیبه ایم
اول ظن ایله که بن حبیبه ایم من بکریه در آمدم بن اغلامغه باشلدم و ناله برداشتم
و فغان قالدردم و جامه در کشیدم و اسبابچه باشمه چکدم و بیت بروی
کردم

کردم و آرقمه اما ایلدم گفت ای دختر از خدای تعالی بترس حبیبه انک آناسی
بکا ایتدی ای قیز الله تعالیدن قورق و کاری که خلاف طبع شوهر ست و برا ایتمه
که اروک طبیعتنه مخالفدر انی ایتمه مکر او کوکه طوتم یک موی از شوهر تو سنک اروکن
برقیل خوشتر از هزار اشتر ست بیک اشتردن یکرکدر اشتر خود کیست
اشتر خود کیمدر که تو از برای وی این محنت کشیی که سن آندن اوتورو بو محنته
چکرسین و این شربت چشیی و بو شربتی طاتارسین بی برخاست صکره
قالقدی و گفت خواهر ترا فرستادم و ایتدی قیز قرنداشکی کوندررم تا امشب
دمساز همراه از تو باشد تا بو کجه سکا دمساز و همراز اوله و برفت دخی کتدی بعد از
ساعتی خواهر حبیبه آمد بر ساعتدن صکره حبیبه انک قیز قرنداشی کلدی و گریه
بگرفت و اغلامغه باشلدی و بر زننده من دعای بد کرد و بنی اورینجی اوزره بددعا
ایلدی باوی سخنی نگفتم اما سوز سویلمدم و زبهلوی من بخفت بنم یانمده یاتدی
چون قرار گرفت چونکه قرار طوتدی دست دراز کردم ال اوزاتدم و دهان وی را سخت
گرفتم و انک آغزینی محکم طوتدم و گفتم اینکه خواهر تو باشتر ست و ایتدم
اشته شمدی سنک قز قرنداشک اشتر ایله در و می بجای او این همه محنت
کشیدم و بن آنک یرینه بو دکلو محنتی چکدم این را بو شنیده دار بونی کیزلو طوت
و گرنه هم شما فضیحت شوید و هم ما یعنی هم سز رسوای اولورسز هم بز اول وحشت تمام بود
راه یافت اول تمام اما وحشت ظاهر اولدی و آخر آن وحشت بمؤانست بدل شد و آخر اول
وحشت مؤانسه تبدیل اولدی و تا صبح آن قصه را میگفت و میخندید و صباحه
دکین اول قصه یی ایدردی و کولردی چون صبح بدمید چونکه صباح ظاهر اولدی حبیبه
در آمد حبیبه کلدی چون مارا بدید چونکه بزی کوردی بترسید قورقدی و گفت آن کیست
در پهلوی تو دخی ایتدی بو سنک یانکده اولان کیمدر گفتم خواهر تو ایتدم سنک قز قرنداشکدر
و این نیک خواهر بیست مرترا و بو سکا برابو قز قرنداش دکلدر گفت وی اینجا چون افتاد ایتدی
خواهرم بو رایه چه دوشدی گفتم این راز از وی بپرس ایتدم بو رازی آندن صور که فرصت
ننکست زیرا فرصت طار در و جامه خود برگرفتم و باشتر بیوستم و کندو اسبابمی الدوم
واشتره اولاشتم و هردو سوار شدیم و هر ایکمز اتلندک و در راه آمدیم و یوله کلدک
و در اثنای راه این قصه را باوی بگفتم و یول اثناسنده بو قصه یی اکا ایتدم
پشت مرا بکشاد بنم آرقمه آچدی و جراحتهای مرا بدید و بنم یارالرمی کوردی و

وعذرخواهی بسیار کرد وچوق عذر ایستملو ایلدی وکفت که حکما گفته اند
وایتدی که حکما ایتمشلردر یار از برای روز محنت باید یار محنت کوننده
اوتوری کرک وکرنه روز راحت یارکم نباید بو خصوص راحت کونی یار المک کلمز
یعنی اکسک اولماز **قطعه** دیلا کر ایدرت روزی غمی پیش ای کوکل بر کون
اکر سنک اوکله بر غم حله چو یاری باشدت غمخوار غ نیست چونکه سنک
غم پیچی بر یار کره وار در غم بو قدر برای روز محنت یار باید محنت کوننده
اوتوری یار کرک وکرنه روز رحت یارکم نیست بو حسم راحت کونی یار ح
الک اکو بو قدر هم شیخ سعدی بیورر دوست مشمار آنکه در نعمت زند
لاف یاری وبرادرخوانده که دوست آن دارم که گیرد دست دوست
در پریشان حالی ودر مانده کی **حکایت** وقتی رشید بکوفه رسید بر وقت
رشید کوفیه ایرشدی ووزیر وی به نخاسان درآمد وآنک وزیری اسیرجی کره
کلدی غلامی بر وی عرض کردند وزیره بر غلام عرض ایلدیلر که چون آهنگ غنا کرد
که چون ایرلمغه یعنی ترنمه قصد ایدیدی مرغ از هوا در اوردی قوشی هوادن اندر
خبر اورا بر رشید رسانیدند اول غلامک خبرینی رشیده ایرشدوردیلر بفرمود تا اورا
بحضور بیوردی تا اول غلام صوت الدیلر چون از کوفه عزم رحلت کردند چونکه کوفه دن
رحلت قصد ایلدیلر شنیدند که در روز اول می گریست ایشتدیلر که اول
کون اول غلام آغلردی وخذی کتان میکفت وترنم ایدرک ایدر ایدی **قطعه**
انکله ریزد چه کنه خونم به تیغ هجر یار اول کمه که کناه سیز یار کره فراق قلیجیله بنم
قانمی دوکه به که از خون چونی شوریده حالی بکذرد بلکه بنجلین بر شوریده
حالک غصه سندن کچه یعنی فراغت ایده من که از یکی روز هجران انجنین رفتم
زدست بن که بر کون معداری فراقدن بو نجلاین الدن کتدم وای جان من
اکر ماه و سالی بکذرد وای بنم جانم اکر بر آی و بر ییل کچه این خبر بر رشید برد
بو خبر رشیده ایرشدی وبرا احضار فرمود اول غلامی حاضر ایلمک بیوردی
واز حال وی استغسار نمود وانک حالندن استغسار کوستردی دانست
که در کوفه بعشق کسی گرفتارست بلدی که کوفه ده بر کمسنک عشقنه طوتولمش
ترحم کرد ووی را آزاد ساخت مرحمت ایلدی واکی آزاد دوزدی یعنی ایلدی
وزیر گفت حیف باشد وزیر ایتدی حیف اوله که چنین خوش آواز را آزاد
کنند

کنند بو نجلاین برخوش اوازی آزاد ایده لر رشید گفت دریغ باشد که چنین بلند پرواز را
بنده گیرند رشید ایتدی حیف اوله بو نجلاین یکسک اوجوجی بی قول طوتالر **قطعه**
ای انکه ترا دولت شاهی هوس است ای شول کمسه که سکا شاهلق دولتینه تک
هوسی وار در آزادی بنده کان ترا دست رس است قوللرک آزاد لغینه سنکا
الک ایرشور یعنی قوللر آزاد ایلمکه قدرتک وار در آزاد کن از که بود بنده عشق
آزاد ایله آنی که عشقک قولی اوله کان دل شده را بنده کی عشق بس است
که اول عاشقه عشق قوللغی یتر یعنی کافیدر **حکایت** خوبرویرا که
هزار دانا از سودای او شیدا بود بر خوبرویک که بیک دانا آنک سوداسندن
دیوانه ایدی وهر لحظه بر ستر کوی از آمد شده سودائیان ولسودایی لرک کلوب
کیتمه سندن هر لحظه آنک ستر کوییدن هزار غوغا هست بیک غوغا وار در که نوبت
خوبی بسر آمد که خوبلق نوبتی باشه کله ونکبت زشتی از بام و در در آمد دخی
زشتلک نکبتی طامدن وقپودن کله یعنی کیده عاشقان بساط انبساط
باز چیدند عاشقلر کستاخلق دوشکنی کرودر دیلر وپای اختلاط در کشیدند و
قرشمق آیاغنی چکدیلر بایکی از ایشان کفتم اول عاشقلردن بر سنه ایتدم آنی شمان
یار ست که یار بود بو شمان اول محبوب در که بلدر ایدی شمان چشم وابروی جان
اول کوز ودکلی برنده در و شمان لب ودهان بر قرار دخی شمان اول دودق و
اغز قرار اوزره در قامت ازان بلند ترست بوی اولکه دن بوکسکدر روئی
ازان نرومند تر ویتنه اندن قوی ترکدر این چه وقاحت وبی شرمست بونه عقل
سیز لقدر واوطنمق سیزلقدر ودیچ وفادی ازرع وینه وفاسیزلق وحرمت سیزلقدر
که دامنی ازو چیدی که صحبت اتکنی اندن دیردک وپای ارادت ازو کشیدی
دخی ارادت آیاغنی اندن چکدک کفت هیهات چه میکوی اوکمسه ایتدی
قتی ایراق نه دیرسین آنچه دل من می برد اول نسنه که بنم کوکلمی ایلتدی و
خوشی من می ربودی وبنم اوصومی قپدی روحی بود در قالب تناسب اعضا
بر روح ایدی که تناسب اعضا قلبنده وتغومت بدن ولطافت جلد دخی بو مطلق
وبدنک بو مشقلو جلدک لطافتندن وملایمت آواز دمیده وآوازک
ملایمتندن ظاهر اولمشی یعنی اول روح بونلره هویدا اولمشی ایدی چون آن روح ازین
قالب مفارقت کرد چونکه اول روح بو قلبدن ایرلمق ایلیه با قلب مرده چه عشق

بازم اولمش قالب ایله عاشق اولام وبر کل بژمرده چه نغمه سازم وصولمش کل اوزره
نه ترنم دوزم **قطعه** کل رفت زباغ خار خس راچکنیم کل باغدن کتدی خار و
خاسله نیلیلیم شه نیست بشهر عسس راچکنیم شهرده شاه یوقدر عسس
نیلیلیم چو پران قفسند وحش طوطیست چو بلر قفسدر دخی کوزللوک طوطیه
طوطی چو پرید من قفس راچکنیم طوطی چونکه اوچه قفسی بن نیلیلیم **حکا**
حکایت دلارامی که رونق جمالش رفته بود بر
محبوب که انک جمالنک رونقی کتمش ایدی وظلمت ریش صفحهٔ رویش کرفت
وصقلینک ظلمتی یوزی صفحه سنی طوتمش ایدی طالبانرا از مصاحبت
خود صبور دید طالبلر ینی کندو مصاحبتندن صبور کوردی یعنی مبالغه صبر ایدیجی
وعاشقانرا از مواصلت خود نفور وعاشقلر ینی کندو وصالی طلبندن نفرت
ایدیجی دانست که در راه محبت بلدی که محبت یولنده حجاب ایشان
موی چندست آنلره حجاب برقاچ قیل در که بر عرض وزنخدان دمیده
که عرض والکی اوزره بتمش وازان دام چه اندام واول اندام سیز دوزقدن
مرغ دل ایشان رمیده انلرک کوکلی قوشی اورکمش درحجابی را طلب کرد
بر بر طلب ایلدی وکفت از بهر یار بجان آمده ام وبربره ایلدی یار سیزلقدن جانه
کلمشیم یعنی زیاده مضطرب اولمشم واز بی خریداری بفغان آمدم ومشتری سیزلکدن
فغانه کلمشیم بیا واین حجاب را ازپیش من بردار کل وبو حجابی بنم اوکمدن یوقاری طوت
یعنی رفع ایله واین دام را زهم بدر وبو دوزاغی پاره پاره ایله حجام مرد ظریف بود
بر بر ظریف کمسنه ایدی وطبع لطیف داشت وبر لطیف طبیعه مالک ایدی ستره سیر
واین قطعه میخواند استرادی سوردی وبو قطعه‌یی اوقودی **قطعه** نوبت
خوبی امرد چو سر آید آن به ارمود که خوبلغی نوبتی چون باشه کلور اول امردک کرچه عشوه
بنا کوش وزنخ بتراشد عشوه ونازدن اوبوری قولاق دیبینی والکی تراشی ایده
لوح عارض چو شد از موی تراشید درشت عارض لوحی چونکه تراشی اولنمش
قیلدن ایری اوله چو بیابست که حجره دل بخراشد برطوریده در که کوکل
مارم سندن غیر یعنی طومارلر مانه دن مراد کلمکدر **حکایت** عاشقی که ازدست
حبیب دلسنک بود بر عاشق که محبوبینک اورکه سندن دار کوکل اوله واز وحشت
رقیب

رقیب پای در سنک بود ورقیبک وحشتندن اباقی طاشده اوله یعنی رقیب وصاله
مانع دیر آرزو میبرد که کی باشد آرزو ایلدردی که قجان اوله که آن ساده روی
ریش براورد که اول یالکز یوزلو صاقل کتورمش اوله وپندار حسن از سر بدر کرده
وحسن صانو سینه باشندن چقرمش اوله تا بی تحاشی در خدمت او توانم بود تا
وحشت سیز انک خدمتنده اولمغه قادر اولام وبی تکلف از صحبت او توانم بود
وتکلف سیز انک مصاحبتندن راحت اولمغه قادر اولام شنیدم که چون آرزوی وی
برآمد اشتدم که چون اول عاشقک آرزوسی حاصل اولدی وتاریکی جمال او بسر آمد
وانک جمالینک قره‌لغی کوسه باشنه کلدی یعنی حسنی تمام زائل اولدی یارکی اسپ او نیز چون
دیکرانی اول عاشق دخی غیرلر کبی آت یوکلتی ازراه تمنای او بنشست آنک تمناسی
یولندن او توردی یعنی فراغت ایتدی ودیده از تماشای او برخاست وکوزی آنک
تماشاسندن قالدردی یاری کفتند اول عاشقه ایتدیلر این خلاف آنست که کفتی
بو انک خلافیدر که دیر ایدک کفت من چه دانستم ایتدی بن نه بیلرم که این
صید بهوا میخواهد کرفت که بو اووجه هوایه قچمق استیدی واین قید بمویی بخواهد
کسیخت وبو باغ یعنی بند بر قیل ایله قوپه‌جق ایدی **قطعه** در لغت دیده ام
که ریش پراست لغتده کورمشم که صقل قناتدر ریش دانشمند لغت
بردار لغت آنبجی عالمک قتنده لیک ان برکز وبلانه زودا ما اول قنات که اوچمق ایله انیانه
کیدر میکند مرغ حسن در پرواز حسن قوشنه اوچار **شعر** رونق نوای ببر
برضت سنک حسنک لطافتنه کندی ای اغلان ازنهال خشک سر سبزی مجوی
قوری بوداقدن یشللک اوجنمه استمه زیرا قوری تازه اولمز خط سبزت بکلبیاهی
مبدل سنک یشیل خطک سیا طلغه قونلور حرف پندار جمال ازدل بشوی
حسن ظننی بک حرفینی کوکلدن یو یعنی حسن اثری قلماز یک دو موبت کر زنخدان
زده بر ایکی قیل که سنک زنخدن باتن قوش یعنی ظاهر اولمش کرده
کرده یکسانست به پیران دو موی ایکی قیلق قوجه لق ایله برابر ایلمشدر یعنی
دو موی دن مراد قرغلدر که صقلک یاروسی بیاز یاریسی قره تثوت آق صقل ایله برابر در
حکایت درویشی بعشق جفا کاری کرفتار شد بر درویش بر جفا کارک
عشقنه کرفتار اولدی تیسری راه امید وامید اسکی میر بخت واه میکشید
بر یولک اوجنده یلردی وکوز یاشنی دوکردی واه چکردی وازوی بچشم موجبت

هر کز نکاهی نه بد واول دلبر اول درویشه هر کز بر مرحمت نظر یله کورمدی با او کفتند
معشوق تو آنک ایله دیدیلر که سنک معشوقک همواره همخانه که مستانست
دائم سرخوشلرکه همخانه سیدر و همخوابه سی پرستان وی پرستلرکه همخوابه سیدر
با درویشان یار نیست درویشلره دوست دکلدر و با معتقدان جز بر سر انکاری
ومعتقدلر و محبلر ینه انکار اوزره دکلدر طالب او همخواهی
باید آنک طالبی بر انجلین کرکدر و مصاحبت او همخواهی شاید وآنک مصاحبی
بر انجلین لایقدر هیچ بهرازان نیست که دامن از و درچینی هیچ آندن یکرکه
بو قدر که انلر آندن دیرکسین و بکار خود بنشینی و کندو ایشو که اوتورلیسن
درویشی چون این سخن بشنید درویشی چونکه بو سوزی اشتدی بخندید
وکفت کلدی و ایتدی **قطعه** درد عشق است مرا ابر رخ جانانی
نخورم جانا ندن بکا نصیب عشق درد دیدر درد غصه اکر از و جز حسن و
تحمل بیلد غصه دردینی یمزم اکر آندن غیریسی حسن و تحمل کوره نخورم معنا
مصراع ثانیه ده کلور اول کلستان جمالست عجب نیست که او اول حسن کلستانی
درعجب دکلدر که او خار کشی خار برد طالب کل کل چیند دیکنی چکمه دیکنی
ایله کل طالبی کل دیره **حکایت** خوبروی کمند ارادت بحلقه
درویشان کشید بر کوزل یوزلو ارادت کمندینی درویشلر خلقه سنه چکدی
یعنی مرید اولدی و چون نقطه مرکز در دایره صوفیان آرمید و مرکز نقطه سی یعنی
صوفیلرک دایره سنده قرار و آرام ایلدی **قطعه** شد رخش قبله خدا
جویان آنک یکانی خدا استیجی لرکره قبله سی اولدی از خدا روی خود درا
کردند خدادن فراغت ایدوب اکا توجه ایلدیلر حرقه بوشان بران شکر کفتار
حرقه لیلر اول شکر کفتار اوزره چون مکس بر شکر غلو کردند غلو ایلدیلر
شکر سینکیلر اوزره سنکلر غلو ایتدوکلری کبی هر کس او را خاصه خود
خاست صوفیلر هر بیری آنی کندو سنه مخصوص استدی و خود را در نظر قبول
او آراست و کندو سنی آنک قبولی نظرنده زینت ایلدی عاقبت در بین کشاکش
عاقبت بو چکشمه ده میان ایشان خلاف افتاد آنلرکه اورتاسنده خلاف
دوشدی و نزاع برخاست و خصومت قالقدی **قطعه** نیست دور از
عشق بازان کو فتن بر یکدیکر عشق اوینایجی لردن ایراق دکلدر بر بیرلریله مجادله
وخصومت

وخصومت ایلمک چون دم از عشق یکی معشوق زیبا روزنند چونکه بر زیبا یوزلو معشوقک
عشقندن دم اوره لر طایفان کعبه را چون شوق سازد تیز کام کعبه نک طواف ایدیجیلری چونکه
شوق تیز کام و تیز پای دوزه جای آن دارد اکر یکدیکر پهلو زنند او یوری طوتار یعنی محلدر اکر بر برینه
یان اوره لر یعنی تیزلکدن بر برینه بنشه لر پیر خانقاه که او تیز از بی غم کلاهی داشت خا
نقاهک شیخی که او دخی بو غمدن بر کلاه طوتردی یعنی او داخی دلبره محبت اغتدی
و دران دعوا هر دم بخود کواهی میداد و اول دعواده هر دم کندوسنه طانقلق ویردی
یعنی بن داخی آنک عاشقیم دیردی آن پیر الطبید اول اوغلانی استدی و زبان
نصیحت کشید و نصحت دلینی چکدی وکفت وایتدی ای فرزند ارجمند و جوان
دلپسند ای عزتلو اوغلان و کوکل بکندوکی جوان با هر کسی چو شیر شکر میامیز صوت
دخی شکر کبی هر کمسه ایله قرشم و بر سمان فریب هر کسی و ناکسی درمیان منه و هر کسی
و ناکسی که آلدمق ایپنه اورتاده اصلمه یعنی با هر کسه تو آیینه صداتی نمائی سن آیینه
خدا نماسین دریغ باشد که بهر جز رو بای چهره کنایی حیف اوله که هر حقیر و فقیره یوز
کوستره سین **قطعه** هر لحظه عنان بجنکی اغیار مده هر لحظه دیزکنکی اغیار که
بنجه سنه ویرمه درخلوت خاص عامه را بار مده خاص خلوته عامه یه اجازت ویرمه
رخسار تو مرآت صقالت زده است سنک رخسارک مصقول آیینه در
مرآت تو صیقل را بزنکار مده سنک مصقول آیینه که زنکاره ویرمه زنکار پاسی معناسنه در
یعنی شهوت برسته التفات ایدوب رخسارکی کوسترمه چون آن شیرین
پسر چونکه اول شیرین اوغلان این نصیحت بشنید بو نصحتی ایشتدی
بروی تلخ آمد آنک اوزرینه آجی کلدی روی ترش کرد و برخاست یوزینی
اکشتدی و قالقدی و ببهانه از خانقاه بیرون رفت و بر بهانه ایله خا
نقاه دن طشره کتدی و چند روز بنامد و بر قچ کون کلمدی پیر و مریدان
شیخ دخی مریدلر از غم مفارقت او بجان آمدند آنک مفارقتی غمندن
جانه کلدیلر و از الم مهاجرت بفغان و آیرلماسی المندن فغانه کلدیلر و با الماس مژه
دخی کیربی الماسیله کوهر عجز و اضطرار سفتند چاره سزلق ضعفلغی کوهرینه
دلدیلر و بزبان اعتذار کفتند و دخی دل عذر ایله ایتدیلر **بیت** بازای
که بر تو هیچ کس حکمی ندارد ای بیر کیر و کل ای اوغل که کمسه سنک اوزرکه
هیچ بر حکم طوتماز با هر که خواهی مینشین و زهر که خواهی در کذر هر کمسه که
ایله استرسنی اوتور و هر کمسه دن استرسنی کچ یعنی فراغت ایله

رباعیه هرچند فریب عقل وخصم دینه اگرچه عقلك الاییجی ودینك خصمی سین
بازای که دل شکسته را تسکینی گیروکل زیرا قریبی کوکلك ساکینی لق ویریجی سین
اینی بیس که بلا ومحنت ما بینی بو بیتر که بزوم بلا ومحنتمزی کوررسین با ما بطفیل
دیگران نشینی غیریلرکی سببی ایله بزم ایله اوتوررسین آن جوان اعتذار درویشان
استماع فرمود اول جوان درویشلرکی اعتذارینی استماع بیوردی وقبول ایلدی اگرچه
تندخویی درگذشت تندخویلق شیوه سندن گچدی ومصحبت آن تنها ماندگان مهجور
وفراق زدگان رنجور دخی اول تنها قالمشلرک ورنجور فراق زده لرکی مصاحبته بازگشت
گیرو گلدی **قطعه** بعد ازچهار چیز زجانان چهار چیز جاناندن دورت نسنه دن صکره
دورت نسنه خوشتر بود زراحت ورحمت پس ازعذاب عذابدن صکره اولان
راحت ورحمت دن خوشترکدر ولذیذرکدر وصل پس ازفراق ووفاق پس ازخلاف
شول وصل که فراقدن صکره درو شول دیرلک که خلافدن صکره در صلح پس
ازنزاع ورضا پس ازعتاب شول صلح که نزاعدن صکره درو شول رضا
که عتابدن صکره در چهار چیزدن مراد وصل ووفاق وصلح رضا **روضهٔ**
ششم التنجی روضه درکه وزیدن نسایم ملاطفات
وروایح مطایبات در لطیف یومشاق یللرینك اسمه سی
ومطایب اوکلش رایحه لر ایله که غنچه لرها را بخنداند که غنچه دودقلولری کولمه
کتورر وشکوفهٔ دلها را بشکفاند وکوکللر چچکلرینی آچار نسایم جمع نسیم در
ملاطفات جمع ملاطفه در روایح جمع رایحه در مطایبات جمع مطایبه در از حضرت
رسالت علیه افضل الصلوات واکمل التحیات وارد است حضرت رسالتدن
صلواتلرک افضل وتحیاتک اکمل تك اوزرینه اولسون وارد در یعنی بیورمشدر
که مؤمن فراخ کن وشیرین سخن باشد که مؤمن لطیفه ایدیجی وشیرین سوزلو اولور
ومنافق ترش روی گره برابرو ومنافق اکشی یوزلو وقاشی اوزره بوکم
اولور وحضرت علی کرم الله وجهه فرموده است وحضرت علی کرم الله وجهه بیورمشدر
که بیباک نیست کسی راکه چندان مزاج کند که هیچ باك یوقدر بر کسه یه که

اولقدر

اولقدر مزاج ایده که ازحد بدخویی ودایرهٔ ترش روی بیرون آید که بدخویلق
حدندن واکشی یوزلق دایره سندن طشرا گله وحضرت رسالت پناه صلی
الله علیه وسلم مرعجوز را گفت دخی حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم
بر عجوزه یه دیدی که عجایز در بهشت نیایند که عجوزه لر جنته گلمزلر یعنی کرمزلر
آن عجوزه بگریه درآمد اول عجوزه آغلامغه باشلادی حضرت رسول صلی الله علیه
وسلم فرمود حضرت رسالت پناه بیوردی خدای تعالی ایشانرا جوان کند الله تعالی
آنلری گنج ایلر وخوب تر آنچه بودند برانگیزند وآندن خوبرکی خلق ایلر آنچه که دنیاده
ایدیلر آنگاه ببهشت برد آندن صکره جنته ایلدیر ومرزنی را ازانصار گفت و
حضرت سرور انصاردن بر زنه ایتدی بشو هر خود بوس کندوارو که سورکه در
چشم وی سفیدی واقعست که آنك گوزنده بیاض وار میدر آن زن بسرعت
واضطراب تمام اول عورت سرعت واضطراب ایله بر سوردی آنچه آن
حضرت فرموده بود آنکه حضرت بیورمشیدی مرد گفت ای ایتدی
راست فرموده اند دوغری بیورمشلر درکه درچشم من سفیدی است
وسیاهی نیز امانه ببیندی که نیم گوزمده بیاض وقره داخی وار در اما قباحت
وضرر ایله دکلدر **قطعه** گر مقبلی مزاج کند عیب او مکن اگر بر سعادتلو
لطیفه ایلیه تعییب ایلمه شغلیست آن تقاعدهٔ عقل دین مباح زیرا اول
لطیف عقل دین قاعده سی ایله مباح ومعقول برشغل در دل آینه است
وکلفت چو زنك اینه ست کوکل آینه در وجد وجهد کلفتی اول آینه نك پاسی در
آن زنك را چه عملی صیقل بجز مزاج لطیفه دن غیریله اول پاسه صیقل نه عملی در
کوکل پاسی یعنی کوکل قباقوتی اولدوغی زمانده لطیفه آچار مزاج لطیفه در مباح حلالدر
حکایت روزی اصمعی بر مایدهٔ هارون حاضر بود بر گون اصمعی هارون رشیدکی
صفره سی اوزره حاضر ایدی ذکر پالوده کردند پالوده نك ذکر ایلدیلر اصمعی گفت
اصمعی ایتدی بسیاری از اعراب باشند اعرابدن چوق اولورلر که هرگز پالوده
نه دیده اند که هرگز پالوده گورممشلر در ونام نیز نه شنیده اند وآدینی دخی
ایشتممشلر هارون گفت هارون ایتدی برینی دعوی که کردی گواهی برآور
بو دعواکی اوزره که ایلدك بر شاهد گتور وگرنه دروغست یوخسه یلاندر

اتفاقا روزی بشکار بیرون رفت اتفاقا هارون بر کون طشره آوه کتدی اصمع نیز
باوی بود اصمع دخی آنک ایله بله ایدی ناگاه دیدند اعرابی حالی از بادیه میرسد
ناگاه کوردیلر بر اعرابی طاغدن یابانده ایرشور هارون با اصمع گفت او را پیش
ما بیار هارون اصمعه ایتدی آنی بزوم قتیمزه کتور اصمع پیش اعرابی رفت
اصمع اعرابینک قتینه کتدی و گفت دخی ایتدی امیر المؤمنین ترا می طلبد مؤمنلرک
بکی سنی استر اجابت کن قبول ایله اعرابی گفت اعرابی ایتدی مؤمنانرا امیری
باشد مؤمنلرک بکی اولورمی اصمع گفت اصمع ایتدی بلی اولور من باور ایمان
ندارم اعرابی ایتدی بن آکا ایمان و اعتقاد طوتمازم اصمع وی را دشنام داد
اصمع آکا سوکدی و گفت یا ابن زانیه و ایتدی ای ولدی زنا اعرابی غضب کرد
اعرابی غضب ایلدی و اصمع را گریبان گرفت و اصمعک یقاسین طوتدی
و هر سو میکشید و هر یکا چکدی و دشنام میداد و سوکدی هارون مخندید
هارون کولدی بعد ازان پیش هارون آمد آندن صکره اعرابی هارونک قتینه
کلدی و گفت یا امیر المؤمنین و ایتدی یا امیر المؤمنین چنانکه این مرد کماه میبرد
انجلین که بو ارطن ایلتدی که من ابن زانیه گفت که من ولدی زنایم دیدی داد
من ازو بستان نم دادومی آندن آل هارون گفت دو درهم بوی ده هارون
اعرابیه ایتدی اصمعه ایکی آقچه ویر اعرابی گفت سبحان الله این مرا دشنام داد
اعرابی ایتدی سبحان الله بو بنی سوکدی دو درم دیگر بوی باید داد و کیرو
ایکی اقچه ویرملیکه کرک هارون گفت آری حلم ما چو نیست هارون ایتدی بلی
بزوم حلممز بویله در پس اعرابی با اصمع رو نمود و گفت پس اعرابی اصمعه یوز کوستردی
و ایتدی یا ابن الزانیه یا ایکی ولد زنا خود باشی و بحکم امیر المؤمنین چهار درم بده
بزا اول و امیر المؤمنین حلمی ایله بکا درت اقچه ویر هارون از خنده بپشت
افتاد هارون کولمکدن آرقه سی اوزره دوشدی پس وی را همراه ببردند
پس آنی اوردان شهره ایلتدیلر چون بقصر هارون در آمد چونکه اعرابی هارونک
قصرینه کلدی و آن عظمت و شوکت بدید و اول عظمت و شوکتی کوردی و
مجلس هارون نزا مشاهده کرد و هارونک مجلسینی مشاهده ایلدی در چشم
وی بزرک نمود آنک کوزینه اولو و عظیم کورندی پیش آمد و گفت
هارونک

هارونک اوکینه کلدی و ایتدی السلام علیک یا الله السلام علیک یا الله
هارون گفت هارون ایتدی خاموش کن ایسم اول چه میگوئی نه دیر سین
گفت السلام علیک یا نبی الله اعرابی ایتدی السلام علیک یا نبی الله هارون
گفت وای شما چه میگوئی هارون اعرابیه ایتدی وای سیزه نه دیر سز که این سخن
نیز نا معقول است که بو سوز دخی نا معقولدر گفتند وی این امیر المؤمنین
است آنده حاضر اولانلر آکا ایتدیلر بو امیر المؤمنیندر گفت السلام علیک
یا امیر المؤمنین اعرابی ایتدی السلام علیک ای مؤمنلرک بکی هارون گفت
علیک السلام هارون آکا علیک السلام دیدی پس وی را بنشستند پس
اعرابیی اوتورتدیلر و مائده کشیدند و مائده چکدیلر و از هر چیزی میخوردند
و هر نسنه دن یدیلر آخر پالوده آوردند آخر پالوده کتوردیلر اصمع
گفت امید میدارم اصمع ایتدی امید طوتارم که وی نداند که پالوده چیست
که اعرابی پالوده نه در هارون گفت اگر چنین باشد ترا یک بدره زر بدهم
هارون ایتدی اگر بویله اوله سکا بر بدره آلتون ویره یم بدره اون بیک آلتون در
اعرابی دست دراز کرد و پالوده خوردن گرفت اعرابی الینی اوزاتدی و پالوده یمکه
طوتدی بو چنان که می ماندی که هرگز نخورده باشد بر وجهیله که بکزدی یعنی حاضر اولدی
که هرگز یمش اوله هارون ازوی پرسید که آن چیز است هارون اعرابیه صوردی که او نه نسنه در
که میخوری که بر سین اعرابی گفت سوگند بخدای اعرابی ایتدی الله حقیچون که ترا
بخلافت مکرم کرده است که سنی خلافت ایله مکرم ایلمشدر من نمیدانم که چه چیز
بن بلمزم که بو نه نسنه در اما خدای تعالی در قرآن مجید میفرماید که وفاکهة ونخل ورمان
فاکهة میوه تازه نخل خرما انجیر رمان انار دیگر نخل دو بار ماهست آنچ ایکی بر زده وار در
گمان میبرم که این رمانست ظن ایلدیرم که بو رماندر یعنی رمان انار در
اصمع گفت یا امیر المؤمنین اکنون دو بدره بر تو واجب شد اصمع ایتدی یا امیر
المؤمنین شمدی سنک اوزرکه ایکی بدره واجب اولدی که رمانرا نمیداند
زیرا بو اعرابی اناری دخی بلمز هارون فرمود که اصمع را دو بدره زر دادند هارون
بیوردی اصمعه ایکی بدره آلتون ویردیلر و اعرابی را چندانکه غنی شد و اعرابی چه
اول قدر ویردیلر که غنی اولدی **قطعه** خواهی مال خود آن کو نه رحیمست

وشفيق خواجه كندو ماليله وزره اول طورلو رحيم وشفيق دركه بچشم شفقت مى نگر
در طعم چيز كه دوكلى نيسنه يه شفقت كوزيله بقار كر كرفته در بره ومثى وى اندكى خطرى
اكر آنك قيون و قوزيسنه آزاجق برزيان طوته بغدا ... شان بدهد مادر فرزند
عزيز عزيز آنا سنى واوغللرينى آنلركى فدا ايسين ويرر **قطعه** فى المثل كرخواجه
نان وبره بريان نهد فرضا اكر خواجه اتمكنى و قوزيسنه بريانى قويه بيشى نو برخوان اكر
نو بچه هان او سفره اوزره سنك او كله اكر بركون آكا قوشق اوله سين كرگينى صد رخنه
دردندانش از سنگ ستم ظلم طاشندن اكر آنك دبشينه يوزكدكى ايده
به كه از دندانت افتد رخنه در نان او يك كه سنك ديشلكدن آنك ديشنه
بركواكى دوشه آنك اتمكنده مراد آنك ديشنه يوز كدكى دوشه اكا خوشى كلور
اتمكنه بر كدك واقع اولمقدن كرخورد از دست توصد زخم بر پهلو و پيست اكر
ياخد اوزره سنك اللكدن يوز زخم بيه يه كه بر سازى تر نكاه افود از بريان او
يك كه كندو بوشى بو كروكه آنك بريانندن طولو ايده سين يعنى آنك يانغارغه
سنه يوز زخم اورموق آكا مقبولدر برياننى يمكدن **مطايبه** بهلول را
كفتند ديوانكان بصره را بشمار بهلوله ايتديلر بصره نك ديوانه لرينى صاى كفت
ايتدى از حد شمار بيرون نست الحاقلرى صايمقدان طاشرادر وصايلمغه قابل
دكلدر اگر كويد عاقلان را بشمارم اكر دير سكوز عاقللرينى صايم كه معدود چند
بيشى نيستند زيرا عقللر بر قاج صاغللر ايله معلوم دن زياده دكللر در
انلرى يلمك وحسابه تمكين در **قطعه** هركه عاقيلى بنى اورا بهره ايست
هر كميكى ظاهرا عاقل كوررسين بر نصيبى واردر نقد وقت ازمايه ديوانكى
الآن ديوانه لك سرمايه سندن ميزيد از آفتاب حادثات كونشنكى خبر لرزده
شادمان درسايه ديوانه كى ديوانه لك كولكه سنده شادمان ديريلور ودير لاين
ايلر ميزبوركى معناسى مصراع ثانيه قيد اولندى **مطايبه** فاضلى ميلى
از دوستان صاحب راز خود نامه مينويشت بر فاضل كندونك صاحب
راز دوستلرندن برينه مكتوب يازاردى شخصى در پهلوى وى بنشسته
برشخصى آنك يانده اوتورمشى ايدى وبگوشه چشم نوشته وى را
ميخواند وكوز اوجيله آنك يازدوغنى اوقوردى اين حال بروى دشوار آمد
بوحال اوكا مشكل كلدى بنوشته كه اگر در پهلوى من دزديده زن بجز دنشسته

بودى

بودى وانو شته مرا ميخواندى يازديغى كى اكر ديم يانمده عورت بر قحبه
عورت اوتورمشى وبنم يازدوغمى اوقومشى همه اسرار خود نوشتمى دوكلى سرلريمى
يازاردم ان شخص كفت والله مولانا اول شخص ايتدى والله مولانا من
نامه ترا مطالعه نكردم بن سنك مكتوبوكى مطالعه ايلمدم ونخواندم واوقومدم
كفت اى نادان پس اين از كجا ميكويى فاضل آكا ايتدى اى احمق بو سوزلرى
قندن ديرسين **قطعه** هر آنكس كه دزديده برسر مرد هر اول كمسه كه
كيزلى حيله كسنك سرنى شود مطلع شايد شى خواند دزد مطلع اوله آخر دزد
اوقوموق لابد در بر آن كار كر مزد دارد طمع اول ايشى اوزره اكر ثواب اميد طوته
همين بس كه نامش نهى زن بمزد همين يتر كه آنك آدينى قحبه عورت قويه سين
مطايبه مستى از خانه بيرون آمد بر سرخوش اونندن طشرا كلدى ودر ميان راه
بيفتاد وقى كرد ويول اورتاسنده دوشدى وقوصدى ولب ودهان خود را بيالود
ولب ودهاننى بولاشدردى سكى بيامد وآنرا لبسيدن كرفت بر كوپك كلدى
وآنى يلمغه باشلدى پنداشت كه آدمى است مست ظن ايلدى كه آدمدر كه آنرا
پاك ميكنند كه آنى پاك ايلر كفت خداى تعالى فرزندانى وفرزندان ترا خدمتكار
كرداند الله تعالى حضرتلرى سنك اوغللركى واوغللركنك اوغللرينى خدمتكار
ايليه بعد ازان پاى برداشت آندن صكره كلب اياغينى قالدردى وبروى
بول كرد وآنك اوزرينه بول ايلدى كفت بارك الله اى سيدى من مست
ايتدى بارك الله اى بنم سيدم آب كرم اوردى تاروى مرا بشوى صيجق
صو كتوردك تا بنم يوزمى يويه سين **رباعيه** شراب خواره جو بر خود بشتى
روادارد شراب ايچيجى چونكه كندونك اوزره روا طوته كه سبلت
از قى ناپاك مى بيالايد كه ايچدوغى شرابك ناپاك قصه دن بولشمش ايده
سكى از مثانه كر ابريق آب كرم آرد كوپك سيدكدن اكر سيجاق صو ايله طولو
ابريق كتوره كه غسل سبلت ناپاك اوكند شايد كه آنك ناپاك لغينى ابريق يويه
سبلت ابريق مثانه بول در **مطايبه** قاضيى بغداد اكر بغداد قاضيى تعزيه
مسجد آدينه جمعه مسجدى قصد ينه پياده بيرون آمد ياياه طشرا كلدى مستى
پيش وى رسيد برسرخوشى قتنه ايرشدى و ويرا بشناخت قاضيه انلدى

اعزك الله ايها القاضي الله سني عزيز ايلسون اى قاضي ديدى روا باشد كه تو بياده روى
روا ميدر كه سن بابه كيده سين آنكه بطلاق سوكند خورد اول وقت طلاقه
يمين ايلدى كه قاضي را بر كردن خود سوار كند كه قاضي ده كندو بوينه اوزره
سوار ايده قاضي كفت بيشى آى اى ملعون قاضي ايتدى ايلروكل اى ملعون كرد
چون بر كردن او سوار شد چونكه قاضي مستوكى كردن او اوزره سوار اولدى روى بازشى
مست يوزنه آنكه آردنه ايلدى وكفت دحى ايلدى كه بنك تيز روم يا آهسته كه تك
وكرعت ايله تيز مى كيده يم يوخسه آهسته مى كيده يم كفت ميان اين وآن قاضي ايلدى
بونك وآنك اورتاسى كه خير الامور اوسطها بايدكه دم نكنى ونلغزى كركه كه بچرا مينه
وسور چيه سين وبپاى ديوارها نزديك روى وآما قيله ديوار لره يقين كيده سين تا
از مزاحمت رونده كان ما مون باشيم تاكيد بچيلر كه چو قلو قلو لطيفه سندن امين اوله
وآسوده اولام كفت باركه الله ايها القاضي مست ايتدى تحسين اى قاضي تو خود
قاعدهٔ سوارى رانيكو ميدانسته سنى خود سوارلق عادتنى ايو بلمش سين
چون قاضي را بمسجد رسانيد چونكه قاضي ده مسجده ايرشوردى فرمود تا ورا
در زندان محبوس كنند بيوردى تا آنى زندانده محبوس ايليه كفت اصلحك الله
ايها القاضي مست ايتدى الله سنى اصلاح ايلسون اى قاضي اين سزاى آن
كست بو اول كمسنه لايق ميدر كه ترا از مذلت بياده كه برهاند كه سنى
پايه لق خوار لغندن خلاص ايده وبيرين تو تنى در دهد وسنك مركوب لغكه رضا
ويره وبعزت سوارى بمسجد رسانيد وسوارلق عزتيله مسجده ايرشدوره
قاضي بخنديد ووير ابكذاشت قاضي كولدى وآنى قودى يعنى حبس ايلمدى

قطعه مستى بقصد عربده چون راه كيرد ت بر كرخوشى جنك عوغا
قصد بينه چونكه سنك يولكى طوته باوبرفق كاركنى اى كاردان حكيم اى ايشى
حكيم آنك ايله يواشلق ايشيله معامله ايله مو نيست عرض مرد خرد مند
خرده دان عقللو اركه عرضى بر قيل در عقل طوت يعنى بيل ميسند از كسى
كسى ناخرد آن دونم عقلسز لركه چكلشم سندن آنى ايكى مارم بكلشم يعنى
آنى ايكى باره ايلمك معقول معقول كورمه **مثنوى** دو عاقيل را نباشد كين وبيكار
دل بجويد
نه دانا يى ستيزد باسبكبار اكر نادان بوحشت سخت كويد خردمندش بنرمى

مطايبه

مطايبه جولاهى جولاهه درخانهٔ دانشمندى امانتى نهاد بر جولحه بر عالمك
اوينه بر امانت قودى جولاه عوام تحريفها ايدوب جولحه ديرلر يك چندروز بر آمد
بر قاچ كون يوقاروكلدى يعنى بر قاچ كون كچدى بآن محتاج شد آنكا محتاج اولدى
بيش وى رفت عالمك قتنه كتدى ديدكه بر در سراى خواجه كوردى كه
كندو سرايناك قپوسى قرينده بر مسندى تدريس نشسته درس وير مك تحجى
اوزره او تورمشى وجميع از شاكردان پيش او صف بسته وشاكردلر نزه
بربلوك آنك قتنه صف بغلمش كفت اى استاد بآن امانت احتياج
دارم جولحه ايتدى اى استاد اول امانته احتياج طوتارم يعنى لازم اولمش
كفت ساعتى بنشين تا از درس فارغ شوم عالم ايتدى بر ساعت اوتور
تا درسدن فارغ اولام جولاه بنشست جولحه اوتوردى مدت درس او
بر كشيد آنك درسى زمانى يوقارو كچدى يعنى تمام اولدى ووى مستعجل بود
وجولحه اوردى وعادت آن دانشمندان بود واول عالمك عادتى اول ايدى
كه در وقت درس كفتن كه درسى وقتنده ديمكه سر خود مى جنبانيد
كندو باشنى دبيردردى جولاه را تصور آن شد جولحه يه اول تصور اولدى
كه درس كفتن همان سر جنبانيدنست كه درسى ديمكه همان باشى دبرتمكدر
كفت اى استاد جولحه ايتدى اى استاد برخيز وم ا تا آمدن خود كردانى
قالوم وكلنجه بنى كندوكه نايب ايله تامنى بجاى تو سر مى جنبانم تا بنى سنك
يرو كه باشمى دبيره ده يم وامانت مرابيرون آور وبنم امانتمى طشرا كتورمنى
تعجيل دارم بنم عجلهم وار دردانشمند چون آن بشنيد بخنديد وكفت
عالم چونكه آنى ايشتدى كولدى وايتدى **قطعه** فقيه شهر زند لاف
آن بمجلس عام شهرك فقهاى عامك بجلسنده اول لاف اورر
كه اشكاروينها علوم ميداند كه عيلمله كه اشكاروكيزلو سنى بيلور
جواب هرچه از وپرسى آن بودكه بدست هرنه كه آندن صوراسين جوابى
اول اولوركه آليله ايشارتى بكند باسرى بجنباند بر ايشارت ايليه يا بر
باشنى تيره ده **مطايبه** نابينا چه در شب تاريكى بر كور قره كوكيه ده چراغى
در دست وسبوى بر دوش در راهى ميرفت الندة بر چراغ واوموزى اوزره

بر دسته بر بولده کیدر دی قضنو کی بوی رسید وگفت بر مفصول آتها ایرشدی و
ایتدی ای نادان روز وشب هیچ تو یکسانست ای احمق کیجه کوندز سنکا قنکده
برابردر و روشنی وتاریکی درچشم تو یکسانست ور وشنلق وقرانکولق کوزکده برابر
این چراغ را فایده چیست بو چراغک سکا فایده سی نه در نابینا بخندید
وگفت کور کولدی وایتدی که این چراغ نه ازبهر خود ست که بو چراغ کندمدن
اتوری دکلدر ازبرای چون توکور دلان چه خود ست سنکبی عقلسز کور
کوکلیلردن اتوریدر تا بامن بپهلو نزنند تا بکایان اور میه لر وسبوی مرا
نشکنند و بنم دستومی صمیه لر **قطعه** حال نادان را زنادان به نمیداند
کسی نادانک حالینی نادانلن یکه بر کمسه بلمز کرچه در دانشی فزون از بوعلی
سینا بود اکرچه علمده ابوعلی سینادن زیاده اوله طعن نابینا مزن ای
دم زبینا چه زدم ای کورلیقدن دم اوران کورسزه طعن اورمه زانکه نابینا
بکار خویشتن بینا بود زیرا که کورمین کندو ایشنده کورر وبیلور **مطایبه**
عمرولیث یکی از لشکریان خود را دید بر اسبی لاغر لیث اوغلی عمرو کندو لشکرندن برینی
بر آریق آت اوزره بنمش کوردی **قطعه** زین لاغر اسبی که همانا نیافته است
بونک کیبی دنی بر آریق آت جفر ایدی که کویا بو بنمشی در چه جز از عظام جوهر ترکیب او
نظام آنک ترکیبی جوهری عظامدن یعنی کمکدن غیری نظام کویا کمکدن مخلوق اید
همچون عزیر عظام آمده بهم عزیر پیغمبرک عوم اشکی کبی کموکلری برینه جمع اولمش
لیکن هنوز کوشت نروییده از عظام اما هنوز کموکدن آت بتمشی وظاهر اولمش
قطعه لاغر اسبی که کر بچوری بر آریق آت ایدی که اکر استرسن از کوشت
درونش نشان نیابی اتدن آنده نشان بولمازسین از سر با سم کرش بکاوی اکر
آیاغندن باشنه دکین صوبا سین جز پوست بر استخوان نیابی کموکی اوزره بوستدن
غیری بولمازسین ستم ظریف کفت لعنت بر لشکریان من باد عمرو ایتدی
لعنت بنم لشکری لرم اوزره اولسون که هر دینار درهم که با ایشان دادم
که هر آلتون واقچه که انلره ویردوم فروج زنان خود را فربه ساختند کندو
عورتلرینک فرجلرینی سیمز ایتدیلر ومرکوبان خود را از کرسنکی بکدا خستند دخی
کندو

کندو مرکوبلرینه آجلقدن اریتدیلر آن شخص بشنید وگفت اول شخص
بو سوزلری ایشتدی وایتدی والله ای امیر اکر نظر استبطارا استبصار بر فرج
زن من کماری والله ای امیر اکر بنم عورتمک فرجی اوزره بصیرت نظری حواله
ایده سین آنرا از زین اسب من لاغرتر شماری آخی بنم آتمک اوجندن آریق کرک
صیارسین عمرو از آن سخن بخندید عمرو اول سوزدن کولدی واورا چیزی انعام
کرد وآنکا بر نسنه انعام ایلدی وگفت دخی ایتدی بروهر دو مرکوب را خود را
فربه کن یوری کندنک ایله مرکوبکی بله سمیز ایله **قطعه** مرکوب تو دو داد خدا
بار خویشتی خدا سکا ایکی مرکوب ویردی کندو یوکنکی کاهی ازان بر یکی بنه وکاهی
ازجی بران کاهی آندن بوینکک اوزرینه وکاهی بوندن آنک اوزرینه قو آندن مراد
عورت ابن دن مراد آتدر زان بارکیر شب کن وزین بارکیر روز آندن کیجه بارکیری
وبوندن کون بارکیری ایله این رابزیر زین کش وآنرا بزیر ران بوخ ابر ألتنه وآنی
اوبلوغ التنه چک **مطایبه** علوی در بغداد بر علوی بغداد ده زنی را بخود خوانند
بر عورتی کندوسنه ایستمشی آن زن از وی دینار و درم خواست اول عورت
علویدن آلتون اقچه ایستدی علوی کفت علوی ایتدی تو بان راضی نیسستی
سن آنکا راضی دکلمیسن که جزوی از خاندان نبوت وخاندان ولایت که خاندان
نبوت وخاندان ولایت اهلندن بر آز ها زتو فرو دآید سندن آشاغه کله
علوی امیر معناسنه در زن کفت این فسانه را عورت ایتدی بو فسانه یی با
قحبکان قم وکاشان کوی قم وکاشان قحبه لرینه دی قم وکاشان بر شهر ادیدر این
آرزو را جز بدینار درم مجوی بو آرزوی آلتون واقچه دن غیری ایله استمه
قطعه سفله را نا ندهی ضعف وی که میخواهی سفلیه یعنی الجفه مادامکه
ویرمیه سین آنکا ضعیفنی که استرسین طمع مدار کز و کام دل بدست آید
امید طوتمه که الجفه دن کوکل مرادی اله کله کره کشای کیسه که قحبه بند ازار کیسه
دن بند و باغی چوز ومرادلک حصولی ایچون قحبه بر منسنه وینه زیرا قحبه ازار بندینی
بدوستی خدا ورسول نکشاید خدا ورسول دوستلغی ایله اچماز یعنی چوزمز یعنی
قحبه مفت ویرمز **مطایبه منظومه** کفت مملوکی بمالک خویشتی بر چاریه
کندو افندیسنه دیدی کر قفایش کر فت راه فساد که افندیسنه انک

مفاسدن فساد یولینی طوتدی مراد دوبرندن فعل قبیح ارتکاب ایلدی ترکی انی فعل
کی که جائز نیست بو فعلی ترک ایله زیرا جائز دکلدر بیتی دینی بستان شرع
نهاد دینی ایشلولرکی فتنده یعنی شرعت اهللرکی فتنده گفت خاموشی که
شیخ دینی مالک افندینک جاریه یه ایتدی خاموش دینکی شیخی
مالک که صاحب منو بیلدر بیجنین عیش رخصت ما داد یوبنجلین عیشه
بزه رخصت ویردی گفت مسکین ززیرا اوکه خدات مسکین جاریه
افندینک آلتنده ایتدی که خداسنی دیو رتو درکیر مالک انداز د سنک
کوتوکه مالک سیکینه آتنون **مطایبه** فاضلی که صورتی قبیح وهیئاتی
کریه داشت بر فاضل که بر قبیح صورت و بر کریه هیئات طوتردی کبفرزوق رسید
فرزوقه ارشدی فرزوق بر مشهور شاعیر در و برا دید فرزوقی کوردی که روی او
بیچکانسی مرضی زرد شده است که آنک یوزی بر مرض سببی ایله صاری اولمش
گفت ترا چه بوده است اول فاضل فرزوقه ایتدی سکا نه اولمشدر که رنکک تو
چنین زرد شده است که سنک رنکک بویله صرو اولمشدر گفت چون ترا دیدم
چونکه سنی کوردم از کناهان خود اندیشیدم کندو کناهلرمدن فکر ایلدم
رنکک من چنین زرد بر آمد بنم رنکم بویله صارو اوزره کلدی یعنی بویله صاراردی
گفت در وقت دیدن من فاضل فرزوقه ایتدی بنی کورمکده وقتنده چرا از
کناهان خود یاد کردی نیچون کندو کناهلرو کی یاد ایلدکز گفت ترسیدم که
خدای تعالی قور قدوم که خدای تعالی حضرتی مرا عقوبت کند و همچون تو مسخ
کرداند بکا عقوبت ایلیه و سنجلین مسخ ایده مسخ تغیر صورت دیمکدر
قطعه چون روی زشت تو بینم دل من چونکه سنک چرکین یوزکی کوردم بنم کوکلم
گناه سیرلرینکی بو غمینی چوزر زانکه ترسم که ز شومی گناه
عقد اصرار کنه فسخ کند
زیرا قور قدم که کناهک شومندن قهر ایزید چون تو ام مسخ کند حق تعالی حضرتی
منکی قهری بنی سنجلین مسخ ایده **مطایبه** و همین فاضل کوید و ینه فاضل
ایدر که با دوستی در راهی استاده بودم که بر دوست ایله بر یولده طورمش ایدم و سخن
میگفتیم و مصاحبت ایلردم زنی آمد در برابر من استاد بر عورت کلدی و بنم
برابرمده

برابرمده طوردی و در روی من نظر میکرد و بنم یوزومه بقدی چون نظر کرد
وی آن از حد در گذشت چونکه آنک بقمه سی حددن کچدی غلام را گفتم بیتی
آن زن رو غلامه ایتدم اول عورتک قتنه وار و بیر سی که چه میجوید و سور
که نه استر غلام باز آمد که زن میگوید غلام کیرو کلدی که عورت ایدر چشم من
گناهی عظیم کرده بود بنم کوزم بر عظیم کناه ایلمشی ایدی میخواستم که ویرا عقوبت
بتر کنم استردم که آکا عقوبتی بر مزرک ایلیم هیچ عقوبت زیاده تر از آن نیافتم هیچ
آندن زیاده رکرکی عقوبت بولمادوم که با این زشت رو نظر کنم که بو زشت یوزه
نظر ایلیم **قطعه** نامهٔ مردم چشم زکنه شسته نشد کوزم بیکنک نامه
یونمشی اولمادی کوچه از گریه دو صد بار بر آبش کردم اگرچه آغلامه دن آکی
ایکیوز کره صو ایله دولو ایلدم تا رهد ز آتش فردای قیامت امروز تا قیامت
تا که یارین قیامت ده آتشدن قورتلا، بنظر در روی زشت تو عذابش کردم
بوکون سنک زشت یوزوکه بقما غیله آکا عذاب ایلدم امروز کی معناسنه مصراع
ثانیه ده قید اولندی **مطایبه** جاحظ کوید که هرگز خود را چنان خجل ندیدم
جاحظ ایدر که هرگز کندی انجلین خجل کورمدم جاحظ علمادن بر عمر در
که روزی مرا زنی بکرفت که برکون بنی بر عورت طوتدی و بدکان استادی بنخته کر برد
و دو کمرجی استادک دکاننه ایلتدی که همچنین کفت و اول زن اول استاده انجلین دیدی
من متحیر شدم که آن چه بود بن متحیر اولدوم که اول نه اولا از آن استاد پرسیدم
اول استاددن سوردم که مراد چه بود که مراد نه ایدی مرا فرموده بود او استاد بکا ایتدی
اول زن بکا بیورمشی ایدی که تمثالی بر صورت شیطان که شیطان صورتی اوزره
بر تمثال برای من ببار بنم ایچون دوزمی گفتم نمی دانم که بر چه شکل میباید ساخت
بن ایتدم بلمزم که نه شکل اوزره دوزمک کرکدر ترا آورد که بدین شکل ساخت
بنمدی سنی کتوردی که بو شکل اوزره دوز **قطعه** بو العجب روی و گونه
داری زیاده عجب بر کونه طورسین کس بدین روی و گونه نتوان کرد که بو یوزی
و بو کونه جمله ایلمک ممکن دکلدر بجز تصویر صورت شیطان شیطان صورتی
تصویر اتمکدن اوزری جز رخت را نمونه نتوان کرد سنک رخکدن غیر سنی نمونه
ایلمک ممکن دکلدر نمونه اورنک **مطایبه** شخصی زشت رو بیرا دید
بر شخص بر چرکین یوزی کوردی که از کناهان خود استغفار میکرد که کندو کناهلرندن

استغفار ایلردی ونجات از آتش دوزخ میطلبید وطمع آتشدن نجات استردی ان شخص
کفت ای دوست بدین روی اول شخص ایتدی ای دوست بو یوز ایله چرا بر دوزخ بخل میکنی
نیچون طمع اوزره بخللق ایلرسین وآنرا از آتش دریغ میداری وآنی آتشدن حیف طوترسین
قطعه چون نبینی نوروی خود زان او چونکه سن کندو یوزکی کورمزسین اول سببدن برک
ناخوش نیست نخ بر تو سنک یوزک غیریلره اوزره ناخوشدر سنک اوزرکه دکلدر یعنی سکا ایو کلیر اما
غیریلره دکلدر کر بدین روی در آتش فکند اکر بو یوز ایله سنی آتشه براغه لر حیف بر
آتش نیست نه بر تو حیف آتش اوزره در سنک اوزرکه دکلدر
مطایبه زشت رویی بپیش طبیب رفت بر چرکین یوزلو طبیبک قتنه کتدی وکفت
دخی ایتدی بر زشت ترین جایی دمبلی بر آورده ام بر چرکین رکی پرده بر چبان چقاردم
طبیب تیز در روی او نکریست وکفت طبیب تیز دیقت ایله آنک یوزینه بقدی
وایتدی دروغ میکویی یلان سویلرسین آینک روی ترا میبینم ایشته سنی دیسنک
یوزکه بقدم بر روی هیچ دمبل نیست آنک اوزره هیچ بر چبان یوقدر
قطعه زشتی است که سلطان شرع نپسندد چرکینلکدر که شرع سلطانی
بلتم که عضوهای فرود از کمر برهنه کنند که کمردن اشاغه اولان عضولری عریان
ایده سین سلطان شرعدن مراد الله تعالی در چو روییت از همه جا زشت تر بود چه عجب
چونکه سنک یوزک هر یردن چرکین رکدر نه عجب یعنی عجب دکلدر که روی بپوشی وجای دکر
برهنه کنی که یوزوکی اورته سین وغیری یرکی عریان ایده سین یعنی دو بوروکی آچاسین
مطایبه شخصی بزرک بینی بیوک بورونلی بر شخص زنی را خواستکاری میکرد
نکاح ایله بر عورت کندوسنه طلب ایلدی و در تعرف خود میکفت وکندونک تعرفنده
ایتدی که من مردی ام خفت وسبکبار دور که بن ایغوده دحی یکلی یوکده ارامم و بر احتمال
مکاره صبور والام مکاره احتماللی اوزره صبر ایدیجیم زن کفت عورت ایتدی اکر تو
بر احتمال مکاره صبور نبودی اکر سن مکاره احتماللی اوزره صبور اولمیدک ابنی بینی
قطعه چهل سال نتوانستی کشید بو بورنکی قرق ییل چکمکه قادر اولمازدوک
از بینی بزرک تو بار نیست بر چشم سنک بیوک بورنکدن دوکلیسی اوزره یوک کدر
تا کی بار زه روی سوی آن واین نمای نجه دکین عبث ایله یوزن آنک وبونک جانبنه قوریسی
هر لحظه سجده تو نه از بهر طاعتست هر لحظه سنک سجده‌ک طاعتدن ایوری
دکلدر باری کران بینی خود بر زمین نهی کندو بورنونک آغیر یوکینی یر اوزره قور
مطایبه

مطایبه ظریفی شخصی را دید بر ظریف بر شخصی کوردی که موی بسیار بر روی
او دمیده بود که آنک یوزی اوزره چوق قیل بتمش ایدی کفت این موها را بکنی ظریف
اول شخصه ایتدی بو قیللری قوپارزیرا زیبش از آنکه روی تو سر کردد آنی اوکه که سنک
یوزک باشی ایلرلر یعنی یوزکه باشک کبی قیللی ایلرلر اول یوزکه باشک ایله
قطعه خواجه هر روز کر بجو چینه خواجه اکر هر کون طورق کبی دانه اوله از رخ خود نه موی بر کیرد
کندو یکاغندن بر قیل یوقاره طوترسه چند روزی چو بکذرد بروی بر قاچ کون آنک اوزره
عله که یعنی مرور ایده رویش از موی حکم سر کیرد آنک یوزی قیلدن باشی حکمنی طوتار
مطایبه معاویه وعقیل ابن ابو طالب معاویه وابو طالب اوغلی عقیل باهم
نشسته بودند بیله اوتورمش ایدیلر معاویه کفت معاویه ایتدی ای اهل شام
ای شام اهلی هیچ شنیده آید هیچ اشتمش میسز قول الله تعالی را الله تعالینک قولینی
آنجا که میکوید اول یرده که ایدر تبت یدا ابی لهب وتب کفتند آری شام اهلی
ایدیلر بلی اشتمشز کفت ابو لهب عم عقیلست معاویه ایتدی ابو لهب
عقیلک عمیدر عقیل کفت عقیل ایتدی ای اهل شام ای شام خلقی هیچ شنیده اید
هیچ اشتمش میسز قول الله تعالی را الله تعالینک قولینی آنجا که میکوید اول یره که ایدر
وامرأته حمالة الحطب بو آیت کریمه حمالة الحطب عمه معاویه است حمالة الحطب
معاویه نک عمه سیدر
قطعه چون هست در تو منقصت عیب دیکری چونکه
سنده بر عیب وار در کردن آن نه قاعده مرد باهوشست اول عیب ایله بر
غیریسینی تعییب ایلمک عاقللر ارکی عادتی دکلدر دیکرینک معناسی مصراع ثانیه قید
اولنری او خاموشست از تو واز عیب تو چرا اول ابسم در سندن وسنک
عیبکدن سنکه عیبکه نیچون کویا کنی بعیب خود آنرا که خاموشست نیچون
سویلیجی ایلرسین اول کمسنه که سنک عیبکدن ابسم در چرا انک معناسی
مصراع ثانیه قید شد
مطایبه علوی با شخصی در اثناء خصومت کفت
بر امید خصومت آراسته بر شخصه ایتدی مرا چون دشمن میداری یعنی نیچون
دوشمن طوترسین وحال آنکه تو مأموری وحال بو که سن مأمورسین یا انکه در هر نماز
بر منی صلوات فرستی انک ایله که هر نمازده بنم اوزریمه صلوات کوندره سین
وبکوئی اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد بو کلامی دیه سین کفت اول کمسه ایتدی من طیبین
والطاهرین نیز میکویم اول کلامیله بو ایکی کلمه دخی دیرم وتو ازان بیرونی وسن آنلردن
طشره سین
قطعه ای که از آل نبی میشمری خویش را ای کمسه که کندکی

آل نبی دن صیار سین هست کواهت بران پاکی ذات وصفات آنک اوزره
سنک شاهدک ذات وصفاتنک پاکلکیدر یعنی علامت ودعوا دکلدر
چون نو دم از طیبات می زنی وطیبین چونکه سن طیبات وطیبین دن دم اورر سین
که بن انلر دنم دیر سین کو صفت طیبین یا علامت طیبات قنی سنده طیبلک
صفتی یا طیبات علامتی مطایبه مدعی خودرا بصورت علویان
اراسته بر یلانجی کندوسنی امیر کر صورتی ایله زینت اتمش ایدی وبرا عوای
آن نسب عالی بر خاسته واول عالی نسب دعوی سی ایله قالقمش ایدی بیت
در دعوای وی عیان نه از صدق فروغ آنک دعوا کلیسنده انا نمق ونوازلجك بوقا ایدی
آشکاره ایدی هم دوشی زکیسوان کواهان دروغ کیسولرندن یلان شاهدلر
آنک ایله هم او موز آنک ایله هم او موز در کیسو صاج بلوکی کیسوان جمع در
موی بر صاحب دلی آمد مدعی بر صاحب کوکلوک قتنه کلدی آن صاحب دل
اول صاحب کوکل بر جوست یو قارو صحرادی وویرا بر صدر نشاند واول
مدعی یی صدره اوزره اوتورتدی وخود در صف نعال نشست وکندوسی
نعلار یرا سنده اوتوردی وهرچه طلب داشت دخی هرنه که آنده استدی
زیادت ازان عطا کرد آندن زیاده عطا ایلدی ودروقت خروجش وآنک
خروجی وقتنده ادب مشایعه بجای اورد یا نیجه بله کیتمک ادبینی یرینه کتوردی
بیت کزین بهزاد زین غم بادل تنگ مشایع کشت با ایشان دو فرسنگ
اصحاب کفتند ما این شخص را شناسیم اول صاحب دلک مصاحبلری
ایتدیلر بز بو شخصی اتلارو زیعنی بیلیرور نسب وی ازین نسب دورست
آنک نسبی بو نسبدن ایراقدر ودعوی وی درین صورت کذبست
وبو صورتده آنک دعواسی کذبدر نه پدرش را ازین خاندان بود راست نه آنک
پدرینه بو خاندان دن بر قوقووار در ونه مادرش را درین خانمان رویی نه
آنه سی بو اوطو طو منه بر یوز وار در مادرش شد کرد و خانه کذاشت
آنک آناسی شاکرد یجی واو دلنجی پیدر پدرش دیکی بیز ودوک تراشی
آنک باباسی چولکجی ایک دوریجی آن یکی از قبیلهٔ ازدال اول بر یسی که مراد
آناسیدر ازدال قبیله سندندر وانی دیکر از طویلهٔ اوباشی وبو غیر یسی که مراد
باباسیدر اوباشی طویله سندندر در آن صاحب دل کفت اول صاحب کوکل
ایدی

ایدی آنچه ما کردیم آنی که بز ایلدک نه لایق صادیقان این خاندانست بو خاندانک
صادیقلرینه لایق دکلدر بلکه فراخور مدعیان از راه افتاده لایق است بلکه یولدن
سبرکیدن ایراق اولان کذابلره لایقدر قطعه هرکس زخاندان نبوت
نصیب یافت هرکمه نبوت خاندانندن نصیب بولدی که آنکر تعظیمینی یرینه
کتوردی تعظیم او وظیفهٔ هرجه نصیب نیست اما یعنی خاندان نبوتنه
تعظیم ورعایت ایلمک هربی نصیبک وظیفه سی دکلدر دهر غریب لیک براه
محبتش خاندان نبوت دهرکه غریبی در اما کرمال وملک وجاه بیاری غریب
نیست الرمال وملک ومنصوب یکتورر سی یعنی فدا ایدر سی عجب دکلدر
چه اکر آنک محبتنه مال وملک ومنصوب کتورر سی عجب دکلدر
مطایبه خلیفه با اعرابی از بادیه طعام می خورد خلیفه بادیه دن کلمش
بر اعرابی ایله طعام یردی ودران اثنا نظرش بر لقمهٔ وی افتاد واول اثناده خلیفه نک
نظری اعرابی نک لقمه سی اوزره دوشدی موی بچشم وی در آمد خلیفه نک کوزینه بر قیل کلدی
یعنی اعرابی نک لقمه سنده خلیفه بر قیل کوردی کفت ای اعرابی آن موی را از لقمهٔ خود دور کن
خلیفه ایتدی ای اعرابی اول قیلی کندو لقمکدن ایراق ایله یعنی چقار اعرابی کفت اعرابی ایتدی
بر مائدهٔ کسی که چندان در لقمهٔ خورنده نکرکرد شول کمسنه نک حاضر نعمتنه که ییجی نک لقمه سنه
اول قدر نظر ایده که موی را ببیند که بر قیل کوره طعام او خوردن سزا نیست
آنک طعامنی یمک لایق دکلدر ودست از طعام باز کشید دخی الندی طعامدن
کیرو چکدی وسوکند کرد که دیکر بر مائدهٔ وی طعام نخورد ویمین ایلدی که غیری آنک
مائده سی اوزره طعام یمیه قطعه چو میزبان بنهد خوان مکرمت آن به
چونکه قونق آلان کرم سفرا سنی قویه اول یکدر که از ملاحظهٔ میهمان کنار کند که مو
قونق ملاحظه سندن کنار ایده یعنی آصلا مقید اولمیه ورنه بر سر خوان نشاید
که لقمهٔ او را بو خشم کر کمزکه سفره باشی اوزره آنک لقمه سنی چشم بیز بر چشم ببینو
بدل شمار کند کوز آلتنده یعنی کوز اوجیله بغه کوکل ایله صایه مطایبه
جمعی نشسته بودند بر طایفه اوتورمش ایدیلر وسخنان کمال ونقصان رجال
بیوسته دخی ارلرک کمال ونقصان سوزلرینی اولاشدرمش ایدیلر یعنی
مباحثه ایلرلردی یکی ازان میان کفت اول اورته دن بری ایتدی هرکه دو چشم
بینا ندارد هرکمکه کوریجی ایکی کوز طو تماز نیم مرد است یاروم اردر وهرکه
درخانهٔ عروسی زیبا ندارد نیم مرد است وهرکمکه اوینده بر مزین کلین طو تماز

یارم اردر وهرکه وقوف سباحت دریا ندارد نیم مردست وهرکمسه که دریاده یوزمکه وقوف طوتماز یارم اردر نابینایی درمجلسی حاضر بود بر کور مجلسده حاضر ایدی که زن نداشت وسباحت نمی دانست که عورت طوتمازدی ویوزمک بلمزدی بانک بروی زد که ای عزیز اول کمسه اوزره بانک اوردی که ای عزیز عجب مقدمه گفتی عجب اوکه دیدک ومرا از دایرهٔ مردی چنان دور انداختی وبنی ارلک دایره سندن انجلین ایراق آتدک که هنوز نیم مردی میباید که هنوز بکا یارم ارلک کرک تا نام مردی هیچ برمن شاید تا هیچ ارلک نامی بنم اوزریمه لایق اوله زیرا نابینا وعورت طوتماز ویوزمک بیلمز **قطعه** چنان زپایهٔ مردی فتاد خواجه برون خواجه ارلک پایه سندن انجلین طشره دوشدی زنبی فرد که وخام ریش و سردی زیاده دوکمش لغندن وخام طنتور لکندن وسوقلغندن که کر هزار فضلت رسد زمردانش که اکر آنکا ارلردن بیک فضلت ایریشه قدم برون ننهد از حدود نامردی ارلک ارسیزلکک حدلرندن ایاغنی طشره قوماز **مطایبه** بهلول بر هارون الرشید درآمد بهلول هارون الرشیدک قتنه کلدی یکی از وزرا را گفت وزیر لردن برسنه ایدی بشارت باد ترا ای بهلول سکا مشتلق اولسون ای بهلول که امیر المؤمنین ترا بر قرده وخنازیر سردار وامیر گردانید امیر المؤمنین سنی میمونلر وخنزیرلر باشنه اوزره سردار وامیر ایلدی گفت گوش بمن دار وفرمان من بجای آر بهلول اول وزیره ایدی قولاغنی بکا طوت ونیم امریمی یرینه کتور **قطعه** که از جملهٔ رعایای منی زیرا بنم رعیت لریمک جمله سندن سین بشمار یار تو کاو وخرم دهی مژده اوکوز واشک پادشاهلغی ایله بکا مژده ویررسون رعیتیمه که بود خاص شمار یار تو چی شول رعیت که شمار یارکه خاصه در سنسین شمار لشکر یا نیم زخرس وخوک کمتر بنم لشکریم ایمک صیماسنه آیو ودوموز ایلرسین یعنی آیو وخنزیر سنک عسکرک دردیدسین نخست کسی که درآید درین شمار تو چی اول کمسه که بو صیماده کلور سنسین **مطایبه** توانگری درعهد یکی از ظالمان بمرد بر غنی ظالملردن برینک زماننده اولدی وزیر آن ظالم اول ظالم پادشاهک وزیری پسر ویرا طلب کرد وپرسید طلب ایلدی وسوردی که پدر تو چه گذاشته است که سنک باباک مال واسبابدن نه قومشدر گفت از مال ومنال

چنان

چنان وچنین بهره ایلدی مال ومنالدن انجلین وبونجلین یعنی آنی بونی قودی لا یبوعیان وبیان ایلدی واز وارثان وزیر کبیری اوانی فقر حقیری را ووارثلردن وزیر کبیری وبو حقیر فقیری قودی وزیر بخندید وزیر کولدی وفرمود که میراث ویرا بدو نیم کردند ویبوردی که آنک باباسندن قالدوغی مالی ایکی پای ایلدیلر نیمی را بوی گذاشت بر پاره سی اوغلانه قودی ونیمی را برای پادشاه بر داشت وبر پاره سی پادشاه ایچون قالدوردی **قطعه** ظلم پیشه وزیر نشناسد ظلم عادتلی وزیر المالماز جز حق پادشاه مال یتیم یتیمک مالنی حقنه پادشاهک حقنده غیری عدل داند اکر بداد تمام اکر تمام آلمیه عدل بلور فضل خواند اکر کند بدو نیم احسان اوقور اکر انکه یارم ایده یعنی بر یتیمه اله وبر یتیمه آلمیه احسان صیار **مطایبه** ترکی را گفتند کدام دوست تر داری بر تورکه دیدیلر قنغی سنی دوست رکک طوترسین غارت امروز یا بهشت فردا بو کونکی یغمایمی یا یارنکی جنتمی گفت آنکه امروز دوست دارم که بغارت دست کشایم تورک ایدی آنی دوست رکک طوتارم که بو کون یغمایه ال آچم وهرچه که یابم رو بردم وهرنه که بولورسم قپیم وفردا با فرعون باتشی برایم ویارین فرعون ایله آتشه یوماری طلم یعنی کیرم **قطعه** آن شنید ستی که ترکی وصف جنت چون شنید آخر ایشتمدکمی که بر تورک چونکه جنتک وصفنی اشتدی گفت با واعظ که آنجا غارت وتاراج هست واعظه ایدی که آنده یغما وتاراج وارمیدر گفت نی گفتا بتر باشد زدوزخ آن بهشت واعظ دیدی یوقدر تورک ایدی اول جنت جهنمدن یرامزرکه اولورکه اندروکوته بود از غارت وتاراج دست که آنده غارت وتاراجدن ال قصه اوله **مطایبه** کدایی بر در سرایی چیزی خواست بر فقیر بر سرای قپوسندن بر نسنه استدی کو خدای خانه از درون آواز داد صاحب خانه ایچرودن چاغردی که معذور دار که خانه کیان اینجا نیستند که معذور طوت که او صاحبلری بونده دکللر در کدا گفت من پاره نان میخواهم فقیر ایدی بن اتمک پارچه سنی استرم نه مبارکت باخانه کیان اوده کیلر ایله جماع اتمزم مبارکت جماع دیمکدر **قطعه** کدا چون بر در سرایت رسد چونکه فقیر سنک سرایکک قپوسنه ایریشه هرچه داری بده بهانه مکن هرنه طوتارسن ویر بهانه ایلمه تا نیاید بخاطرش چیزی تا آنک خاطرینه بر نسنه کلمیه بیتی او ذکر خانه ملکی

آنك قنده اهل خانه یه اکمه یعنی ذکر ایله **قطعه** کسی در حرم سفلهٔ ناپاك سیر
ناپاکه سیر اکجیننك حرمنده آش چون نان نبود نعمت از چشم بشر انسانك کوزنده
اتمکی کبی مستور اولماز یعنی اکجکی اتمکی کندو وزننده مستور در که عورتی غیره کوسترمز
ازخانهٔ او توقع نان به نیست آنك اوندن امیدی براماز رکدر که خانه کیدن توقع
چیزی دیکر که اوینده اولانلرده بر غیر نسنه توقع ایلمکه یعنی اتمکه توقع آکا مشکل کلور
عورتیله فعل قبیح توقعندن **مطایبه** معلمی را پسر بیمار شد بر معلمك اوغلانی
خسته اولدی و مشرف بر موت کشت وموت اوزره مشرف اولدی یعنی اولدی
گفت غسال بیارید تاوی را بشوید ایتدی غسال کتورك تا آنی یویه گفتند
هنوز نمرده است ایتدیلر هنوز اولمدی در گفت باکی نیست ایتدی غصه
یوقدر آن زمان که از غسل وی فارغ شوید اول زمانه که آنك غسلندن فارغ
اولاسیز بخواهد مرد اوله ترکدر **قطعه** هرکه در کار خویش بیش
از وقت هرکه کندو ایشنده وقتدن اول میشتابد بحکم طبع شتاب طبع
سببی ایله سرعت کوستره بخورد در روزهٔ تارسید بشب صلوهتی بر کیجه یر تیمشی
ایکی میکند موزهٔ تاره سید یه آب صوبه ایرشمشی ایکی چیزمه اینشکه حیکرمه یعنی چقار
جمیع اشیاده معقول اولور **مطایبه** پسر معلمی را گفتند چه بلاحمقی بر معلمك
اوغلنه ایتدیلر نه زیاده احمق سین گفت اگر حمق نبودی ایتدی اگر بن احمق اولمسیدم
ولدی زنا بودی ولدی زنا اولوردم زیرا اصلم احمقدر بن دخی احمقم بلا زیاده دیکلر
قطعه عیب مادر بود ار فرزندی آنه نك عیبیدر اکر براوغلان در خلق
خوبیش نه بوفق پدر ست اغلانك خلقی وخویی بوقدر باباسنه موافق و مشابه در
کوشش استر که دراز ست کواست قاطر وکی قولاغی که اوزون در شاهد در
کسی نه اسپست پدر بلکه خرست که آنك باباسی آت دکلدر بلکه اشکدر
مطایبه از معلمی پرسیدند که تو بزرگتری یا برادرت تو بر معلمدن صوردیلر
دیباشده سنیه اولور کرسین یا سنك قرنداشك گفت من بزرگترم ایتدی
بن اولورم اما چون یك سال دیکر برود بگذرد اما چونکه انك از پی
قطعه بریل دخی کچه بامن برابر خواهد شد بیملم برابر اوله کرکدر
خبر صحیح چیز نشد حاصلت چه میپرسی چونکه صحیح نسنه سکا عاید
اولمدی

اولمدی نه صور رسینی که روزکار غلان چه در چیز میکذرد که غلانك روزکاری نه سنده
کچر بشمار عمر کسان میکنی نمیدانی کسه لرکه عمرینی حساب ایلرسین بلمزسین
که در مقابلهٔ عمر تو نیز میکذرد که آنك مقابله سنده سنك دخی عمرك کچر
مطایبه بیماری بر موت مشرف بود بر خسته موت اوزره مشرف ایدی
شخصی که از دهانش بوی ناخوشی آیدی بر شخص که آنك آغزندن برازو
قوقو کلور ایدی بر بالین وی نشسته بود آنك یاصتغی اوزره اوتورمشی
ایدی شربنز دیگ وی میمیرد یاسین آما یقین ایلدردی و تلقین شهادت
میکرد و شهادته تلقین ایلردی و در روی وی نفس میزد و بیمارك یوزینه
نفس اوررردی هرچند بیمار روی خود میتافت هر نه قدر که خسته یوزینی
آندن چوررردی وی الحاح بیشتر کرد اول کمسه بجد طمع اغنی زیاده رکده ایلردی
وکر بتر دیکتروی میبرد وباشنی اما یقین رکد ایلدردی چون کار بر بیمار بتنك
آمد چونکه خسته اوزره ایشی طار اکلدی یعنی زیاده بیحضور اولدی گفت
خسته ایتدی ای عزیز میکذاری که من خوشی وپاکیزه بمیرم ای عزیز قومیسین
که بن خوشی و پاك اولم یامیخواهی که مرکرا مرا برهد چه از آن ناپاکتر نیست
بیالایی یا استرمیسن که بنم اولومی آندن ناپاکلکه بوقدر هر نسنه ایله
بولاشدره سن که مراد ناخوشی نفسیدر **قطعه** درجهان اهل فضل ناپابند
جهانده فضل اهلی بولنماز گر کوشی بر فضول نتوان کرد هر فضوله قولاق ایلمك
اولماز یعنی فضولك سوزی اشتمکه معقول دکلدر
هرکه بوی ریا دهد ز لبش هرکمکه آنك طودغیندن ریا قوقوسی ظاهر اولور
نفس را قبول نتوان کرد آنك نفسنی قبول ایلمك اولماز **مطایبه**
فردی به شخصی رسید و گله آغاز کرد برابر شخصه ایرشدی و شکایته باشلدی
که روا باشد که مرا نمیشناسی و رعایت حق من نمیکنی که روا میدر که بنی بلمیه سین
و بنم حقم رعایت ایلمیه سین آن شخص حیران ماند و گفت اول شخص
حیران قالدی و ایتدی ازینکه تو میکویی من خبری ندارم بونلردن که سنی
دیمیسین بن بر خبر طوتمازم گفت پدرم مادر مرا خواستگاری کرده بوده است
اول ار ایدی بنم بابام سنك آناکه نکاح ایله استمشی ایدی اکر ویرایسته ایدی

اگر آخ آلایدی منی و تو برادران میبودیم بنی وسن قارداشلر اولوردوک آن شخص
گفت والله این خویش است اول شخص ایدی والله بو خصملق در که سبب
آن می شود که اول سبب اولور که من از تو میراث برم و تو از من میراث بری که بن
سندن میراث ایلدم وسن بندن میراث ایلدرسین **قطعه** گمان تمام طمع
آن بود که بر همه خلق خام طمعک ظنی اولدر که دوکلی خلق او زره قرضه است
که وی شونده احسان شنیج لازم در که آکا احسان اوجین ایده لر شنیج اوج معامله در
چو جای طمع او به پختگی نرسد چونکه آنک طمعنک خاملغی پخته لکه ایرشمیه
فتد ز تنک دلی در مصیف محنت و رنج دار کوکل لغندن یعنی کوکل اضطربد
محنت و رنج مضیقنه دوشر مضیق طارلجی پر دیکور **مطایبه** کور بیشنه را
گفتند بر بوکریه دیدیلر آن میخواهی که خدای تعالی آخ استر مسین که حق
تعالی پشت ترا چون دگران راست گرداند سنک ارقه که غیر یلرک ارقه سی
کبی دوغری ایلیه یا آن میخواهی که پشت دیگران را چون تو کوز گرداند
یا انلر استر مسین که غیر یلرک ارقه سی سنک ارقنک کبی بوکری ایلیه گفت
آن که همه را چون من کوز گرداند آخ که دو کلی چی بن کبی بوکری ایلیه
ایدی تا اول کوز ایله که انلر بکا نظر ایلمشلردر
تا بان چشم که ایشان در من نگرسته اند
من نیز بهمان چشم در ایشان نگرم بن دخی همان اول کوز ایله آنلری بقم **قطعه**
خوش آنکه خصم بعیبی که طعنه تو زند خوش اولا که دوشمن شول عیب ایله
که سکا طعنه اورر تو زعم وی زجهان رسته بنینی سنی آنک کورلوغنه
انجلین عیبدن قورتلمش او تو را سین و زین نشستن چی عیب خوشتر ان
باشد و بو عیب سیز او تو مقدن خوشترک اول اولور که مبتلا شده او را
بعیب خود ببینی که آنی کندو عیبنک مبتلا سی اولمش کوره سین
مطایبه شخصی نماز را گذارد بر شخص نماز ادا ایلدی
و بعد از نماز دعا کرد و نماز دن صکره دعا ایلدی و در دعای خود و کندو
دعا سنده در بهشت در آمدن و خلاص از آتش دوزخ خواست
جنته گیرملک و جهنم آتشندن قورتلملغی استدی پیر زنی در قفای او استاده
بود و آنرا می شنید و میگفت بر قوجه قری اول کمسنک آردنده طورمش
ایدی

ایدی و آنی ایشیدردی و ای دردی ای خداوند انرا در آنچه میخواهد
شریک کرد ای افندی انلری نیجه اول استدر بنی شریک ایله چون
آن شخص انرا بشنید چونکه اول شخص آنی ایشیدی گفت خداوندا مرا
بر دار گشی و بر حم تازیانه یکش ایدی ای خداوند بنی آصی و تازیانه زخمی ایله
ده یله پیره زن گفت مری ایدی خداوندا مرا بیامرز و از آنچه میطلبد نگاه دار
ای خداوند بنی یار لغه و اول استدوغی نسنه حفظ ایله آن شخص روی
باز پس کرد اول شخص یوزینی آردینه ایلدی که این عجب نا راست حکمی
است و ناپسندیده قسمتی که بو عجب دو غرو دکل بر حکم در و بکنلممش
بر قسمت در که در راحت و آسودگی با من انبازی که راحت و دنکمکده بنمله
اورتق سن و در محنت و فرسودگی از من ممتازی و محنت و اوشمکده بندن
ممتاز و جورسن **قطعه** نه منصف باشد آن طامع که کامی
منصف دکلدر اول طمعکار جویا ج از خدای انبازی کرد جون خدی دن
بر مراد بولاسن اورتقلق ایلرسین کامی نک معناسی بو مصرعه قید اولنه
و گر در راه ناکامی نهد پای و اگر مراد سزلق یولنه آیق قویا سین ظلم از کام تحتمین
باز کردد هم اول که آدمدن کیرو دونرسین **مطایبه** زنی از شوهر خود
شکایت پیش قاضی برد بر عورت کندو زوجندن قاضیه قتنده شکایت
ایلدی که مرا یک لحظه فارغ نمیگذارد که بنی بر لحظه فارغ قومز نه در خلا
و نه در ملا و نه در وقت خمیر کردن و نه در وقت نان پختن نه حلاده و نه قصه
کجه ده و نه خمیر ایلمک وقتنده و نه اتمک پشورمک وقتنده و نه در وقتی که
روزه میدارم و نه در وقتی که نماز میگذارم و نه شول بر وقت که صایم صاوم
طوتارم و نه شول وقتده که نماز قیلارم شوهرش گفت من ترا از برای این
خواسته ام آنک روجی ایدی بن سنی بونندن او توری ایستمشم زن گفت
ایها القاضی عورت ایدی ای قاضی حسبة لله تعین کن حسبة لله تعین ایله
که در شبانروز چند بار با من نزدیکی کن که کجه ده کونده قچ کره بکا یقین لق ایده
تا من بدانم و خود را با آن راست گیرم تا بن بیلیم و کندومی آنک ایله دوغری
طوتام قاضی گفت ده بار قاضی ایدی اون کره زن گفت طاقت این

نذارم عورت ایتدی بو کا طاقت طوتمازم قاضی کفت وای بر تو قاضی ایتدی وای سکا
نفی خواهی کی ای مسکین را از تو بهره باشد استمز میسن کی مسکینه سندن بر نصیب اوله
زن کفت خواهی شدم عورت ایتدی بنه راضی اولدم مرد کفت ای قاضی بفرما تا کسی را کفیل
خود کند ار ایتدی ای قاضی ببور تا کمسه ضمن کندو بنه کفیل ایلیه زن کفت ایتدی قاضی
مسلمانان کفیل منست عورت ایتدی ای شته مسلمانلر کی قاضیه بنم کفیلم در
قاضی کفت ای زانیه بخواهی که از وی بکریزی قاضی ایتدی زانیه استرسین که
آندن قچه سین و مراد در دست وی اندازی و بینی آنک الینه آتاسین تا انجه بازی
کند با منی کند تا آنچه سکا ایلر بکا ایلیه برخیز و بیرون رو قالق دیشره طشره کیت
که لعنت خدای بر تو باد که اللهک لعنتی سنک اوزرکه اولسون قطعه
در روایتهای نفی کفیل کسی مشو نفی آرزولرنده بر کمسه یه کفیل اولمه بترسم
که با هزار عزیزی شوی ذلیل قورقرم که بیک عزیزلق ایله یعنی بیک عزیز ایکن خوار اولاسین
تن در در صد تعجب که آید چو وقت کار تحمیه لکه رضا وبر چونکه ایش وقتی کله هر باکره
دامنی که شود تحمیه را کفیل هر باکره آنک لوکی تحمیه یه کفیل اوله مطایبه
پیری که جوان کام جوانی رانده بود و از قوت کامرانی مانده بر پیر که جوانلق مرادینی
سورمشی و کامرانلق قوتندن قالمشی ایدی کنیزکی صاحب جمال خرید صاحب جمال
بر جاریه صاتون آلدی و بوقت فرصتش در کنار کشید و فرصت وقتنده آغ
کناره چکدی هرچند حریص بود اکرچه که پیر حریص ایدی اما آلتی مساعده
ننمود اما آنک آلتی موافقت کوسترمدی پیر با کنیزک کفت پیر جاریه یه
ایتدی لطفی بنمای و دست عنایت بکشای بر لطف کوستر و عنایت الینی آچ
و بانک مالیشی این خفته را برخیزد و بر آزاجق اوملق ایله بو اویومیشی قالدر
قطعه وانی مرده را بر انکیزد و بو اولمیشی دیرلده یعنی مرده یی احیا ایله
چو رشته آلتمی سخت سست است ایلیک کبی بنم آلتم قتی ضعیفدر
بنمایتش یارده ای نیکوزن اوملق ایله اما بر معاونت وبر ای ایو عورت
تا نماید سر رشته با نکتت مادام که ایلیکک اوجینه پرملق ایله اومیه سین
نیار درفت در سوفار سوزن اکنه نک دلکینه کرمکه قادر اولماز کنیزک
هرچند

هرچند دست جنبانید جاریه هر نقدر که الینی دیردی بیجایی نرسید بر یره
ایرشمدی و هرچند مالیش داد و هر نقدر اوملق وبردی کاری نکشاد
بر ایشی آچلمدی شنیدند که این ابیات میکفت ایشتدیلر که جاریه بو بیتی
لری آیدردی و اما ازان بیری نهفت لیکن اول بیردن کیزلردی قطعه
بمنزل رسیده آلت پیر منزله ایرشمش پیرک آلتی بسان لاشه لاغر
بخسبد آریق لشی کبی یاتور بزور دست چون خران از جای ال قوتیله
چونکه آخی پرندن قالدراسن خوداری دست از و دیکر بخسبد چونکه آندن
الکی طوتاسن یعنی چکه سین کیرو یاتور مطایبه اعرابی شتری کم کرد
بر اعرابی دوه سینی ضایع ایلدی سوکند کرد که چون بیابد بیمین ایلدی که چون بولا
بیک درم بفروشد بر اقچه یه صاته چون شتر را یافت چون دوه یی بولدی
از سوکند خود پشیمان شد کندو بیمینندن پشیمان اولدی کربه در کردن شتر
آویخت دوه نک بوینینه بر کدی آصدی و بانک می زد که می خرد و چاغردی
که کیم صتون آلور شتری بیک درم بر دوه یی بر اقچه یه و کربه را بصد درم وبر
کدییی یوز اقچه یه اما ایکسی بیلکیده فروشم اما بری برنیه صاتمازم شخص
به انجا رسید بر شخص اوره یه ایرشدی کفت چه ارزان بود این شتر
بود دوه نه اوجوز ایدی کر ایه فلاده در کردن نداشتی اکر بو بیتل کردانده
طوتمیدی قطعه لئیم کر شتر بخرت عطا مستان یوز اصللو با خود
ملامت ادجی اکر سها دوه بغشلرایسه عطایی آلمه که این زعادت اهل کرم
برون باشد زیرا بو یعنی لئیم دن عطا اهل کرمک عادتندن طشرادر
فلانه که زمنت بکردنش بندد بر بیتل که منت دن انک کردنینه
بغلر هزار بار زبار شتر فزون باشد بیک کره دوه یوکندن آرتوق اولور
مطایبه طبیبی دید بر طبیبی کور دیلر که هر کاه که بکورستان رسیدی
که هر کاه که مزارلره ایرشیدی ردا در سر کشیدی ردا سینی باشنه چکردی
از سبب آنش پرسیدند انک اول سببدن صوردیلر کفت از مردکان
این کورستان شرم میدارم ایتدی بو مزارلرک اولولرندن اوطانیرم

طوتارم یعنی اوتانرم بر هر کیمه بکا ذرم ضربت من خورده است هر کمکه
اوزرینه الجحیم یعنی ضربی یمندر و در هر که می نکرم و هر کیمه که بغم از شربت
من مرده یم شربتمدن اولمشدر **رباعیه** ای رای تو در علاج بیمار علیل
ای کیمه که حاسته نک علاجنده سنک رایکه علیل در برآمدن مرکه قدوم تو دلیل
مونک کلمه سنه سنک قدومکه دلیلدر قدوم کلمه‌سی معناسنه در در کشوه مونت
جان سنده بزم اقلمزده جان آلمق مشقتنی برداشته زکردن عزرائیل
عزرائیلک کردننن یوقاری طوتمشسن یعنی رفع ایلمشسن **رباعیه**
ای صنعت طب شکسته بازار از تو ای کیمه که طب صنعتنک بازاری سندن
صنق وخراب اولمشدر هرچند بود برنج بیمار از تو هر رنجه که خسته سندن رنج والمده در
المنة لله که عجب خشنود دنز المنة لله که عجب خشنودلردر غسال وکفنی
فروش وحفار از تو میت یویجی وکفن صاتیجی وقبر قزیجی سندن **مطایبه**
یکی از حکما گفته است حکمادن بری ایتمشدر طبیب ناقص وبا است عامه
ناقص یعنی حاذق اولمیان طبیب بتون خلقه وبادر **قطعه**
ای که هستی زطبیب ناقص خویشتن ای کیمه که کندو کندوکه ناقص طبیبکدن
عامه خلق زجای وبا بتون خلقه وبا برنده سین هستی وارلق در مصرع
تا نبوده قید شد همه عجب دکلدر اگر سکا نفرت ایدهلر
هست نفرین تو و دعای وبا سکا نفرت وار در و وبایه دعا وار در
مطایبه روزی در فصل بهاران برکون بهارلر فصلنده با جمیع از دوستان
دوستلردن بر جمع ایله بهوای کیشت وتماشای صحرا ودشت اکین هواسی
ایله وصحرا واوه تماشاسی ایله بیرون رفتیم طشره کتدک چون موضع
خرم منزل ساختیم چونکه برخرم موضعده منزل دوزدوکه وسفره انداختیم
وسفره قودوکه سکی از دور آنرا دید بر کوپک ایراقدن آنی کوردی
وخود را به آنجا رسانید کندوسنی اول یرده ایرشدردی یکی از حاضران
پاره سنکی برداشت آنده اولان حاضرلردن بری بر طاش پاره سنی
قالدوردی

قالدردی واستخوان صفت پیشی وی انداخت دخی کمک کبی کوپکک
اوکنه آندی سک آنرا بو چه کرد کوپک آنی قوقولدی وبی توقف برکشت
وتوقفسز یوه دوندی هر چند آواز دادند هر نقدر که آواز ویردیلر نه استاد
طورمادی اصحاب متعجب ماندند اصحاب بو خصوصه تعجب ایدیجی
قالدیلر یکی از آن میان گفت اول اورتادن بری ایتدی میدانید
که این سک چه گفت بیلورمیسز بو کوپک نه دیدی نه ده دی
گفت که این بدبختان از بخیلی و گرسنکی سنک میخوارند کلب ایتدی
که بو بدبختلر بخیللکدن واجلقلرندن طاشی یرلر از خوان ایشان
توقع نتوان داشت آنلرکه سفره طعامندن نه امید طوتمق ممکن در
واز سفره ایشان چه تمتع توان گرفت وآنلرکه سفره‌سندن نه فایده
لنمک میسر در **قطعه** خواجه چون افکند خوان نزدیک و دور
خواجه چونکه سفره براقدی یقین وایراق حظ وبهره برده زانجا
بیدرنک اول برده یعنی اول سفره ده الکلمک سیز نصیب التمشدر
حظ دخی بهره نصیب معناسنه حظ عربی بهره فارسیدر حظ مسکین کربه
ازنزدیک چوب مسکین کدینک نصیبی یقیندن چوب در یعنی چبوق در
بهره بیچاره سک از دور سنک بیچاره کوپکک نصیبی ایراقدن طاشدر
مطایبه پسری را گفتند براوغلانه دیدیلر میخواهی که
پدر تو بمیرد استرمیسن که باباک اوله تا میراث وی
بگیری تا آنک میراثنی طوته سین گفت نه ایتدی اوله استمزم
اما میخواهم که او را بکشند اما استرم که آنی قتل ایدهلر تا چنانچه
میراث وی بگیرم تا انجلین که آنک میراثنی طوتایم وخون بهای
وی نیز بستانم وآنک قان بهاسنی دخی الام **قطعه**
فرزند که خواهد زپی مال پدر را اوغلان که باباسنک اولمسنی مالدن
اوتوری استر خواهد که نماند پدر و مال بماند آنک کبی اوغلان استر
که باباسی قالمیه دخی مال قاله خوشی نیست بجز که پدر و بردن

میراث بدرنیک میراثنی ایلتیمک ایله خوش دکلدر خواهد که گشندشی
که دیت هم بیتاند استر که آنی قتل ایلیه لر که دیهتی دهی آله

مطایبه کنیزکی صاحب جمال می گذشت جمال صاحبی بر حلایق
کجدی شخصی درعقب وی استاد بر شخص آنکه عقبنده طوردی کنیزک
باوی گفت حلایق آنکه ایله ایتدی آنچه خواجه می میکند میخواهد آنی که بنم
افندم بکا ایلر استر میمی اول گفت بلکه اول کمسه ایتدی بلی استرم گفت
بنشین حلایق آنا ایتدی اوتورکه اینک خواجه می از عقب میرسد که آشته بنم افندم
عقبمدن ایر شور تا بتوان میکند که با می میکند تا سکا آنی ایلیه که بکا ایلر **مطایبه**

مثنوی کوزکه را بدر آمد سفر براو شافکه باباسی سفردن کلدی هر که گردشی زدری
خانه کزر هر بکه آنکه اوی قیوسندن کجه گفت کای خواجه بره سم وزرم ایتدی
که ای کشی بکا کومشی التون وبر مژده کاخیر قدوم پدرم بابامک کلمک مشتلغی زیرکه
گفت بدو کای فرزند بر زیرک آنا ایتدی ای اوغلان مقدم ام همه را نیست بیسند
آنکه مقدمی دوکلیسنه بیلمشی دکلدر مادر تراز سفر آمده شوی سنک انانک ای سفردن
کلمشی مژده کانی زکوسی مادر یعنی مشتلغی انانک آمیندن استه **مطایبه**

شخصی بر شعری بیتی خواند بر شخص بر شاعیر اوزره بر بیت اوقودی که قافیه
دربکی مصراعی که بر مصراعده قافیه بی راء مهمله مضموم آوردبودی مضموم رای
مهمله کتورمشی ایدی و در دیکری زای معجمه مکسور وبر غیری مصراعنده مکسور
زای معجمه کتورمشی ایدی شاعیر گفت این قافیه راست نیست شاعیر ایتدی
بو قافیه راست دکلدر یعنی بکی حرف راست بی نقطه که بر پرده حرف را در نقطه سیز و
یکجا حرف زاست با نقطه وبر پرده حرف زادر نقطه ایله آن شخص گفت این را
نقطه مزن اول شخص ایتدی بو کا نقطه اورمه شاعر گفت یکجا قافیه مضموم نیست
و یکجا مکسور شاعیر ایتدی بر پرده قافیه مضموم وبر پرده مکسور در گفت بنکرید آن چه
نادان مردست اول شخص ایتدی کور دو کزمی اول نه آحمق ادر منی میکویم نقطه

رباعیه

مزن وی اعراب میکند بن نقطه اورمه دیرورم اول اعراب ایلر
ان سفله که مدح را از زم نشناسد اول آلچق که مدحی زم دن آکلمز فتح از کسر
وکسر زضم نشناسد فتحی کسردن وکسری ضمدن آکلمز زور درعجم جون دم

از شعره زند

از شعره زند تعجبده یم که شعردن نیچه دم اورر وشاعیر کچینور کوز شعرو شعر را زهم
نشناسد که اول شعردن شعری بری بر بندن آکلمز **مطایبه** دو شاعیر
بر یک مایده جمع آمدند ایکی شاعیر بر مایده اوزره جمع اولدیلر پالوده آوردند
بغایت گرم غایت ایله ایسی پالوده کتوردیلر یکی از ایشان دیکریرا گفت آنلردن بریسی
او بر یسنه ایتدی این پالوده گرم ترست بو پالوده ایسی رکدر از حمیم وغساق که
فردا در جهنم خواهد آت مید حمیم وغساقدن که یارین قیامت کونده جهنمده ایچه که
لرکوز و دیکری در جواب گفت واو بریسی جوابده ایتدی یکه بیت از اشعار
خود بخوان کندو اشعارکدن بر بیت اوقو وبر انجادم و آنکه اوزرینه اوفور
تا هم تو بیاسایی وهم دیگران تا هم سن دکلنه سین وهم غیریلر دخی دکلنه لر یعنی راحت
اوله لر **قطعه** از خنکی شعر خوشی یک مصراع کندو سووق شعرکدن بر مصراع
گر کنی نقش بر در دوزخ اگر جهنمک قیوسی اوزره نقش ایلیه سین از جهنم بر د حرارت
نار جهنمدن نارکه حرارتنی ایلدیر در حمیم آورد برودت یخ جهنمک ایسی لغنه
بوزکه صوو قلغی سجق صوده کتورر حمیم ایسی صوه در سجق صونکه سجقلغی بوزکه
سووقلغی کتورر دیمکدر **مطایبه** شاعیری بیتی صاحب عباد بر شاعیر
عباد که قتنه قصیده آورد بر قصیده کتوردی که هر بیتی از دیوانی بود که هر بر
بیتی بر دیواندن ایدی و هر معنی زاده طبع سخن دانی بود و هر بر معنا بر سخن
دانکه زاده طبعی ایدی صاحب عباد گفت صاحب عباد ایتدی از برای ما عجب
قطار شترآورده بزدن اوتوری عجب دوه قطارینی کتورمشی سن که کرکسی مهاری
ایتان بکشاید که اگر بریکی آنلرکه یولارینی آچه یعنی جوزه هر بریکی بکلنه دیکرایر هر بر
بر غیری سور یه میل ایلر یعنی کیدر **قطعه** هیچ گفتی بدعوی دی که باشد دون دعوی
ایله ای دودوکه که هیچ شعر عزیم انکین هیچ که بنم لذیذ شعروم با ال هیچ اولور
بلدکه معنای مصراع ثانیه ده قید سرز هر جا جمع کردی چند بیتی هر بیردن
بر قاج بیت دوشیر دکه بدیوانت نه بینم غیر این هیچ سنک دیوانکده بولندن
غیری هیچ بنسنه کورمزم اگر هر یک بجای خود رود باز اگر هر بر یسی کیرو کیدو
بر بینه لیده بجز کاغد نماند بر زمین هیچ کاغد غیر بیله بیر اوزره هیچ قلماز یعنی
بر دده کاغددن غیری قلماز **مطایبه** فرزوق ملک بصره را که خالد نام

داشت مدح كرد فرزوق ديدوكلرى شاعر بصره ملكنيه كه خالد آدى وار در مدح
ايلدى وصلهٔ مدح خود كند ومدحنك جائزه واصله سنه چناكه ميخواست نيافت
آنجلاين كه استدى بولمادى بابن دو بيتنى هجو كرد بو ايكى بيت ايله هجو
ايلدى **شعر عربى** لقد عزنى من خالد باب داره الله حقيچون تحقيق
بنى مغرور ايلدى آنك خانه سنك قپوسى كه ظاهرا بن آخى صاحب كرم ظن ايدوب
مدح ايلدم وكم ارات اللوم حشوا ثيابه جالكه بوكه بن بلمدم كه تحقيق ليئم لكه آنك
پوستينه ايچنده در لقد قسم محذوف جوابدر لؤم لئيمدر اهاب پوستدر ظاهرنده
سنى ظن ايدوب مدحنه شروع ايلدم حسيس ايدوكنه غافل اولمشم ولست
وان احطات فى مدح خالد باوّل انسان جرى فى ثيابه اكرچه بن خالدك مدحنده
خطا ايلدم واول انسان كه ثيابنه صچدى بن دكلم بلكه بندن اول نيچه سى بوخطا
كرفتار اولدى **رباعيه** آراسته بيرون سراچه ديدم طشرا سنه مزين بر
سراى كوردم درمدح خداوندى سرابچيدم احسان اميدى ايله سراى صاحبنك
مدحنه صارلدم آلوده شعار شد باكيزه من منم باكيزه شعرمك شعارى بولاشق
اولدى از لوث حديث جو مدحنا انديشيدم چونكه آنك مدحنه فكر ايلدم
ازلوث حديثك معناسى اولكه مصراعه قيد اولندى چون اين دو بيت
بجالد رسيد چونكه بو ايكى بيت خبرى خالده ايرشدى ده هزار درم بوى
فرستاد اون بيك آقچه كوندردى وپيغام داد وخبر ويردى يعنى خبر
كوندردى كه باين درهما مضى راكه ازباطن خود نموده شو ايچكى كه كندى
باطنكدن كوستردك سن وظاهر خود را بان آلوده بشوى وكندى ظاهرك
قطعه كه آنك ايله بولاشمش سن بو آقچه لر ايله يو يعنى پاك ايله
عجب مدار ممدوح كر كند احسان مدح لنفسه عجب طوتمه اكر احسان ايده بجاى مادح
خود كرچه نيكو وبدكويد مدح ايدنه حقينه اكرچه ايو وفنا دير زيرا خود كندرسكه
روان كه بدان مدح شمك سخاسى درياسندن برصو صرنز وسه روان ايلر كه آنك
ايله زلوح خاطر او حرف ذم خود شويد مادحك خاطرى لوحندن كندو ذمى
حرفنى يور **مطايبه** شاعرى بافاضله شعرى خواند برشاعر برفاضله
برشعر اوقودى چون باتمام رسانيد چونكه آخرينه ايرشدردى كفت اين را درخلا

جاي كفته

جاي كفته ام ايتدى بونى قدمكانمده ايتمشم فاضل كفت فرمودكه والله راست
ميكوى فاضل بيوردى كه والله دوغرى ديرسين كه ازين بوى خلاى آيد كه بوندن
يعنى بو شعركدن خلا رايحه سى كلور يعنى بوق قوقر **قطعه** سخن ور مكو او
كه اشعار وى سوز بيليجى ديم اكاكه آنك شعرلرى زبحرى كدر يا صفا آمده ست
كدر يا صفا بحر بزن نهر كلمه سى زند صاحب ذوق را برمشام ذوق صاحبنك
دماغنه اوره نسيمه كه آن ازكجا آمده ست بر قوقوكه اول قنده ن كلمشدر **مطايبه**
شاعرى پيش طبيب رفت وكفت برشاعر طبيبك قتنه كلدى وايتدى چيزى
در دل من بند است بنم كوكلمده برنسنه عقده اولمشدر وقت مرا ناخوش ميدارد
وبنم وقتيمى ناخوش طوتار وازانجا فردكه هم اعضاى من ميرسد واول يردن
بنم دوكلى اعضامه طوكلو واضطراب ايرشور وموى بر اندام من برخيزد وبنم
عضولرم اوزره قيللرم قالقار طبيب مرد ظريف بود طبيب ظريف كمسه ايدى
كفت تازه كه هيچ شعر كفته ايتدى تازه لكده هيچ شعر ديدكمى ميسن كه
هنوز بركسى نخوانده باشى كه هنوز كمسنه يه اوقومش اولاسين كفت آرى
اول كمسه ايتدى بلى كفت بخوان طبيب ايتدى اوقو شاعر بخواند شاعر او
اوقودى باز كفت بخوان طبيب كيرو آكا ايتدى اوقو بخواند اوقودى طبيب
كفت برخيز كه نجات يافتى طبيب ايتدى قالق زيرا نجات بولدوك اين شعر
بود كه در دل تو كره شده بود بو شعر ايدى كه سنك كوكلكده بوغم اولمش ايدى
خنكى آن به برون سرايت مى كرد اول شعرك صوقلغى هر اعضاكه سرايت ايلردى
چون از دل خود بيرون دادى چونكه آنى كندو قلبكدن ديشارى ويردك يعنى
اخراج ايلدك خلاص يافتى خلاص بولدك **قطعه** چه شعرست اين چون
كه نامش زد افانه شعر در بوكه چون آنك نامنه دانادن بيريسى بر زبانش
هرزه آيد سوراسنى آلكه ديلا اوزره هرزه كلو يعنى هرزه در دينيه اكر برشربت بيمار
خواند اكر اول شعرى خسته نك شربته اوزره اوقويه سپاتب محرق رود تب كرزه آيد
جاى محرق كيده يعنى زائل اولا خالص ستمه كله يعنى زياده اضطرابه كله **مطايبه**
واعظى بر بالاى منبر بر واعظ منبر اوستنده شعرى ازهر جه بمزه تر خواند هرنسنه
دن طتسيزرك بر شعر اوقودى وترويج آن ازكفت وآنكار رواج ويرمك ايچون
ايتدى والله اين را در ثناى نماز كفته ام والله بو شعرى نماز ايچنده ديمشم

شنیدم که یکی از مجلسیان گفت اشندم که اول مجلسده اولانلردن بریسی ایلدی شعری
که نماز گفته شده است چنین بی مزه است بر شعرکه نماز ده دینلمش اولمشدر بو یله
داد سیز در نماز زیرا که درو‌ن این شعر گفته شده باشد چه مزه بوده باشد بر نماز زکره
که بو شعر آنده دینلمش اولمش اوله نه دادی و نه لطافتی اولمش اولور **قطعه**
گفتی که دوش گفته ام اندر نماز شب دیدو کرکه دون کجه نماز نده دیدم
شعری که قدر جمله اشعار از و شکست بر شعر که جمله شعرلرک قدری آندن صنمدی
آن شعر کر ز منغز سفل آمدی فرود اول شعر اکر منفذ سفلدن آشغه کلیدی
یعنی اکر دو برندن چقیدی زان یافتی نماز تو همچون وضو شکست
اول شعردن آبدست کبی سنک نماز که صناردی یعنی اشغه که یلدن نیجه
آبدست بوزولور ایسه اول شعر کونکلدن سویلنسه نماز که دخی اویله
بوزولوردی **مطایبۀ منظومه** شاعری خواند بر خلل غزلی بر شاعر
خلل و نقصان ایله دولو بر غزل اوقودی گفت کین بحذف الف بود موصوف
که بو حذف الف ایله موصوفدر یعنی بونده الف حذف اولنمش در دیدی گفتمش
نیست صنعتی بر ازان اما ایتدم آنکه او زرینه بر صنعت یوقدر که کتمه
حذف ازان تمام حروف که اول غزلک تمام حروفنی حذف ایده سین **مطایبه
منظومه** دی همی خواند بدعوا مطلع دون بر شاعر دعوی ایله بر مطلع
اوقودی کین نه مطلع بحر کو هرست که بو مطلع دکلدر بحری کوهردر
گفتم ایک بحر نشنیده خوانده اما یا لکز بر بحر اوقومق مجان لایق اولور زانکه هر
مصراع بحری دیگرست زیرا هر مصراع بر غیری بحردر حاصل معنا
موزون دکلدر دیمک **مطایبۀ منظومه** گر نباری خور رند و نوازی
نوشتن یا زودن اوقومغه قادر اولمیه سین و اگر یا زمغه قادر اولمیه سین
زاده طبعت برون افتد که نظمنی آوری سنک زاده طبعک و زندن طشره
دوشه که آنی نظم کتورسین زین سه خصلت که توان در شاعری عیب تو کرد
بو اوچ خصلتدن او توری شاعر لقده سنی تعیب ایلمک مجان ممکین در چون
نیامد زان خلل در منصب پیغمبری چونکه اول اوچ خصلتدن پیغمبرلک منصبنه
خلل و نقصان کلمدی سنک نه نقصان اوله کرکدر حضرت رسول صلی الله
تعالی

تعالی علیه وسلم کلمه دن اوقومدی و یازمدی و شعر سویلمدی **روضه**
**هفتم یدنجی روضه در داستان مرغان تما
قافیه سنج سرا بوستان سخن وری** سوز اهلینک
بوستان سرای نک قافیه سنج یعنی شاعر قوشلرینک و طوطیان غزل سرای شکرستان
نظم گستری و نظم دوشمه لک شکرستاننک غزل ایرلامه سی بوستاننی تقریر ایدنده در اول
کمسه کی شعر دیدی حضرت آدم ایدی علیه السلام قابیل هابیلی قتل ایلدکده سویلدی
شعر تغیرت البلاد و من علیها فوجه الارض مغبر قبیح تغیر کل ذی طعم ولون
وقل بشاشة الوجه الصبیح فوا اسفا علی هابیل ابنی قتیل قد تضمنه الضریح
شعر در عرف قدمای حکما شعر اولکی حکمانک اصطلاحلرنده کلامیست مؤلف از مقدمات
مخیله مقدمات مخیلدن مؤلف بر کلام در یعنی از نشان ان باشد که در خیال سامع اندازد
یعنی کلامک شاندن اولا که اشیدیجیک خیالنه آنه معانیی راکه موجب اقبال باشد
بر چیزی یا اعراض از چیزی شول معنالری که اول معنالر بر نسنه نک میل و اقبالنه
یا بر نسنه دن اعراض و تنفره سبب اوله خواه فی نفسه صادق باشد و خواه نه
اول کلام کرکه نفسنده صادق اوله و کرکسه صادق اولمیه و خواه سامع اعتقاد
صادق او داشته باشد یانه و کرکسه سامع آنک صدقنه اعتقاد طوتمش اوله یا
اعتقاد طوتمش اوله چنانکه کویند آنجلیی که دیرلر خمر لعلیست مذاب یا یاقوتیست
سیال شراب اریمش بر لعل در یا آقیجی بر یاقوت در یا عسل چیزیست
تلخ یا شوری کردۀ زنبور بال بر نسنه در آجی یا طوزلو قوسندر که آری ایلمشدر
نفسنده بونلرک بریسی صادق دکلدر و متاخرین حکما و حکمانک متاخرینی
بان وزن و قافیه را اعتبار کرده اند اول وزن و قافیه اعتبار ایلمشلردر
فاما در عرف جمهور فاما جمهور علمانک عرفنده جز وزن قافیه را معتبر نیست
اول شعرده وزن و قافیه دن غیری معتبر یوقدر یعنی شعر کلامی باشد موزون
و مقفی یعنی جمهور رک عرفنده شعر موزون و قافیه لنمش بر کلامدر و تخیل و
عدم تخیل و صدق و عدم را او کمسنه کمانه بر فرق و یوقلق بونلرک انا نمق در حقیقت
ان اعتبار نه آنک حقیقتنده اعتبار یوقدر والله در اشعر تشاعر شعر کره

عوضنے وبرمك الله مخصوص در **مثنوی** طبیچ ھرچو سخن موزون نیست
صبیح سوز کبیے موزون وزیبا محبوب یوقدر سرخوبی خطنی بیرون نیست بر محبوبك
باشے آنك خطندن طشره دکلدر زیرا جمیعے سوزه محتاجدر صبرازو صعب وصالے مشکل
آندن صبر دشوار وصلے مشکل در خاصه وقتے کہ بی بر دل خصوصا شول وقت
کہ کوکل التمکدن انوری کمتد از وزن بیرا خلعت ناز وزندن الکنه ناز خلعتنے حکه
کندازقافیه داماننی طراز قافیه دن آنك اتغینے معلم ایلیه یا بخلخال ردیف
آرایه ایاغینے ردیف حلخالیله زینت ایده بر جبین خال خیال افزایه الینے اوزره
خیال خالنے زیاده ایده رخ زشبیه دهد جلوه چو ماه یکاغنه تشبیه دن آی
کبیے جلوه ویره ببر دعقل صد افتاده زراه یوز یولدن دوشمك عقلنے ایلده
مو بتجنیسی زهم بشکافد تجنیسی ایله قیلے بردن یارا خالے از فرو دوکیسو
بافد رونق دن بر حال ایلے کیسو ورا لب زترصیع گهر ریز کند لبنے ترصیع ده
گهر ریز ایده یعنے گوهر دوکیجے ایده ترصیع برنسنہ یی جواهر ایله تزیین اتمکدر جعد مشکین
گہر آویز کند مشکین قیوبر جعنے کوهر ایله قریشیق ایده یعنے قیوبر ساچنے جواهر ایله مزین
ایده چشم از ایهام کند چشمك زن کوزن اوجیله کوز قیپے کوز کہ طیور مقدن ایلر
برسر چهر نهد زلف مجاز چهره سے اوجنه مجاز زلفنے قویه شود از پرده حقیقت پرواز
پرده دن حقیقت اوجق اولا حاصل معنا صورت مجازده حقیقت مراد ایده نه
سبحة الابرار ده شعر کہ جوق شرحه تحملے واردر اما حقیقتده بوکتابده اوکمدر عنل
اوتوری اختصار اولندی وانکه حضرت حق سبحانه وتعالی واولکه حق سبحانه وتعالی
حضرتی کلام معجز طراز قرآنزا قرآن عظیمك معجز ایله نته لنمس کلامے بمایه نفی وماکبیقول
شاعر بو آیه کریمه ده اولان ماء نفی ایله از آلایش تهمت شعر شعر تهمتك الایشندن
مطهر ساحتة پاکے ایلمشدر و علم بلاغت موردش را و قرآن عظیمك بلاغت موردلو
علمنے زحضیض تدنس بل هو شاعر تدنسنك حضیضنده باوج تقدس وماعلمناه
الشعره وماینبغی له وماعلمناه الشعره وماینبغی له تقدسنك اوجنه افراخته یوجلتمشیدر
تقدس یا کلك آیه کریمه نك معنے سے بزآکا شعر تعلیم اتمدك وشعر اکا لایق دکلدر نه اثبات
این معنے راست بو معنے یی اثبات ایچون دکلدر کہ شعر خود ذاتہ مذموم است
کہ شعر

کہ شعر جد ذاتنده مذموم در و شاعر بسبب ایراد کلام منظوم وشاعر کلام منظومك
ایرادی سببے ایله معاتب وملوم عتاب لنمش وملامت لنمش در بو یله دکلدر بلکے
بنا بر انست بلکے آیات کریمه مزبوره نك نزولنه سبب اولدر کہ قاصران کہ عقل
وفهم ده قاصرلر نظم قرآن را مستند بسلیقه شعر ندارند قرآن عظیمك نظمنی
شعر سلیقه سنه مستند طوتمه لر سلیقه طبیعت ومعاندان متصدی تحدی با آنرا
صلی الله علیه وسلم از زمره نشمارند وایلرو تابجی واقدام ایدیجی معاندلر تحدی
باجے کہ مراد حضرت رسول در صلی الله علیه وسلم شعرا زمره سنده عد اتمیه لر تحدی
خصمنی کندو نك عجزنی بلدرمك ایچون خصمنے مقابله ومباحثه یه طلب ایلمکدر حضرت
رسول کبیے صلی الله علیه وسلم کہ منکرلری ومعاندلری بو ایکی آیه کریمه ایله
ملزم ومخجل ایلدی وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة من مثله و
ادعوا شهداءكم من دون الله ان کنتم صادقین قل لئن اجتمعت الانس و
الجن علی ان یأتوا بمثل هذا القرآن لا یأتون بمثله ولو کان بعضهم لبعض ظهیرا
وانی واضح ترین دلیلست وبو واضح ترکے بر دلیل درایی دن مراد وما هو
بقول شاعر وما علمناه الشعره وماینبغی له در بر رفعت مقام شعر شعرا شعر
وشعرانك مقامنك رفعتے اوزره وعلو منزلت سحر آفرینان شعرارا
قطعه وشعر زینت ولطافت ویریجی سحر آفرلرك علو منزلتے اوزره
بایه شعر بین کہ چون زتنبے شعرك قدر وپایه سنے کور کہ نبے دن صلی الله علیه
وسلم نفی لغت بیمبری کردن کاحز لر بیغمبرلوك صفتنے نفی ایلدیلر بیغمبر دکلسین
شاعرسین دیدیلر بهر نصحیح نسبت قرآن قرآن عظیمك نسبتے تصحیح واعلام
ایچون تهمت او بشاعری کردند آنی شاعرلك ایله متهم ایلدیلر زیرا کفره بل
هو شاعر دیدی وما علمناه الشعر وماینبغی له ایتے تار الجدی نازل اولدی
شعر بر چند اقامست شعر بر نیچه قسم اوزره در چون قصیده وغزل
ومثنوی وقطعه ورباعی جو متکورات کبیے اما شعرا در عمارست آنها متفاوت
اما شعرا آنلرده دورشمکده متفاوت در بعضے متفنین اندکہ بر جمیع اقسام شعر
لغته اند بعضیلری متفنین لردر کہ جمیع اقسام اوزره شعر دیمشلر در وبعضے
ازان قبیل اند وبعضیلری اول زمره دن درکہ میل ایشان ببعضے ازین

اقسام بیشتر بوده است که بواقع مدن بعضی سنه آنلرکه میلی زیاده
رکه اولمشدر چون متقدمان که اهتمام ایشان بقصاید بوده است
شعرانکه متقدملری کیبی که آنلرکه سعی و اهتمامی قصیده کرده اولمشدر
در مدایح و مواعظ و غیر ان مدح کرده و موعظ کرده و آنکه غیر بسنده
و بعضی اهتمام بمثنوی و بعضلرکه اهتمامی مثنویه اولمشدر بخلاف
متأخران شعرانکه متأخرینی آنلرکه خلافیله درکه سخنان ایشان اکثر
برطریق غزل واقع شده است که آنلرکه اکثر سوزلری غزل طریقی اوزره
واقع اولمشدر و عدد این طائفه از حد و حصر بیرون است و بو طایفه نک
عددی حد و حصردن طشره در و ذکر تفاصیل ایشان و آنلرکه تفصیل لرینک
ذکری از قاعدهٔ احاطه متجاوز است احاطه و ضبط قاعده سندن متجاوزدر
لاجرم اول سببدن بر ذکر جندین از مشاهیر ایشان آنلرکه مشهورلرند
بر نیچه سنک ذکرین اوزره اقتصار کرده میشود اقتصار ایلمش اولور

او رحمة الله وی از ماوراء النهر است اول ماوراء النهر ندر و از ما
نابینازاده است و آنا سندن کور طوغمشدر اما جنان ذکی و تیزفهم بود
اما آنجیلین ذکی تیزفهم ایدی که در هشت سالگی که سکز یاشنده قرآن را
بتمامی حفظ کرد قرآن عظیم بتمام حفظ ایلدی و قراءت بیاموخت و
قراءتی اوکرندی و شعر گفتن گرفت و شعر دیمکه شروع ایلدی و بواسطهٔ
حسن صوت و [illegible] خوب آواز سببی ایله در مطربی افتاد بر مطربه
دوشدی و عود بیاموخت و عود اوکرندی و دران ماهر شد و آنده ماهر
اولدی و نصر بن احمد سامانی او را تربیت کرد و احمد سامانی اوغلی نصر
آنا تربیت ایلدی او را دو صد غلام بود آنک ایکیوز قولی وار ایدی
و چهار صد شتر در زیر رخت بار او میرفت و دورت یوز دوه آنک اسبابنی
ویوکنی التنده کیدردی و بعد از وی هیچ شاعر را این مکنت نبود و آندن
صکره هیچ بر شاعره بو قدرت اولمدی و اشعار وی و آنک اشعاری

العهدة علی الراوی روایت ادیجینک دیمی اوزره صد دفتر برآمده است
یوز دفتر اوزره کلمشدر و در شرح یمینی مذکور است و یمینینک شرحنده ذکر لنمشدر
که اشعار وی هزار هزار و سیصد بیت بوده است که آنک اشعاری بیک
کره بیک اوچیوز بیت اولمشدر و از سخنان وی بیست در صفت شراب
و بو قطعه شراب وصفنده آنک سوزلرندندر **قطعه** آن شراب عقیقی هرکه
بدید اول عقیق رنکلو شرابی هرکم کوردی از عقیق کداخته نشناخت اریمش عقیقدن
آنی آکلمدی یعنی فرق ایلمدی هر دو یک جوهرند لیک بطبع آکیسی یله برجوهردر اما
طبع ایله اینی بیغردو آن دیگر بگداخته بو معده نی اولدی اول بری اریدی
نابسوده دو دست رنگین کرد یا بستمشی الکن الی رنگین ایلدی ناچشیده
بتارک اندر تاخته طاتمشی الکن بانکه دیبسنه چاپدی یعنی چقدی و در
نصیحت گوید و نصیحته ایدر **قطعه** زمانه پندی آزادوار داد مرا زمان
بکا آزادکیبی بر نصیحت ویردی زمانه را چو نکو بنکری همه پند است زمانه یه
چونکه ایو بقه سین دوکلی نصیحتدر زروز نیک کسان گفت غم مخور زنهار یعنی
زمان ایدی که لرک ایو کونندن زنهار غم یم بسا کسا که بروز تو آرزومند
است ای جوق کمسه که سنک کونکه مشتاقدر و بعضی تواریخ راجنان مذکو
مذکورست و تواریخک بعضی سنده بو نیجلین مذکوردرکه نصر بن احمد که احمد
اوغلی نصر بخارا با مرو شاهجان فرمود بود بخارادن مرو شاهجانه نزول ایلمش ایدی
و مدت مکثاوی احمد اوغلی نصرکه مکث و اقامتی زمانی انجا متماری شده بود
آندن متماری و دراز اولمش ایدی ارکان دولت را خاطر دولت روکنلرکه خاطری
بخارا و قصور و بساتین آن میکشید بخارایه و آنک قصرلرینه دوشمه چه اول
چکدی از رودهٔ که ارکان رودکی دن جیزی بسیار تقبل کردند بر جوق نسنه
تقبل ایلدیلر تا بیتی چند مشوق و مرغوب وی بخارا بکوید تا نصر بخارا یه
شوق و رغبت ویرنجی بر قچ بیت دیه و در محل مناسب و مناسب
محالده نبر آهنک عود عودک آهنکی اوزره بدان ترنم کند اول بیت لر ایله
ترنم ایده در سحری که پادشاه صبوحی کرده بود شول سحرده که پادشاه صبوحی
ایلمش اوله این ابیات را بر آهنک عود ساز کرد و بخواند بو ابیاتی عود کرکه

آصفی اوزره دوزدی واوقودی **قطعه** بادجوی مولیان آید همی
مولیان ایرماغینک ییلی کلور یعنی اسر مولیان بر موضعکه اسمی در بوچی یار
مهربان آید همی محبت طوتوجی یارک قوقوسی کلور ریک آموری درشتهای او
آمورکه قوی و آنک درشت لکلری زیر پایم چون پرنیان آید همی ایاق آلتنده منقش
کلور آمو ریکلری اسمیدر آب جیحون و شکرفیهای او جیحون صوی و آنک دریک
لکلری خنک مارا تا میان آید همی برزوم بوز آتمزکه بیلی نه دکینی کلور ای بخارا
شاد باش و دیرزی ای بخارا شاد اول و چوق زمان دیری اول شاه نزدت میهمان
آید همی ای شاه سنک قتنکه قونوق کلور شاه ماهست و بخارا آسمان شاه
ای در و بخارا کوکدر ماه سوی آسمان آید همی ای کوکه جانبنه کلور شاه
سروست بخارا بوستان شاه سرو در بخارا بوستاندر سرو سوی بوستان
آید همی سرو بوستان جانبنه کلور چنان در نفس وی تاثیر کرد بو ابیات
پادشاهک قلبینه انجلین تاثیر ایلدی نفس بر نیچه معنا ایچون موضوع در اما
بونده قلب معناسنه روشن درکه بانقهٔ خاص و کفش سوار شد که همان
انجق شقه و کفش ایله سوار اولدی شقه زیبون کفش پابوج ویکه منزل
برفت و بر منزل کتدی و در بعض تواریخ و بعضی تواریخده این حکایت
بوحکایتی نسبت سلطان سنجر وامیر معزی نسبت کرده اند سلطان سنجره
وامیر معزی یه نسبت ایلمشلر در **دقیقی** از شعرای ماتقدمست
شعرای متقدمین دن در وابتدای شاهنامه وی کرده است و شاهنامه‌یی اول ابتدا ایلمش
وبیست هزار بیت کم بیش کفته است و یکرمی بیک بیت اکسک آرتق سویلمشدر
وفردوسی آنرا بتمام رسانیده وفردوسی آنی تمامنه ایرشدرمشدر و از جمله
سخنان ویست این دو بیت و بو قطعه که ایکی بیت در آنک سوزلرینک
جمله سندن در **بیت** یاری گزیدم از همه مردم پری نژاد جمع خلقدن بری
اصللو بر محبوب اختیار ایلدم زان شد زپیش چشم من امروز چون پری
آندن بو کون بنم کوزمدن او کنده پری کبی اولدی لشکر برفت و آن بت لشکر
شکن همی برفت لشکر کتدی و اول لشکر بوکلومی دخی دلبر دخی کتدی
هرکز مباد کس که دهد دل بلشکری هرکز اولمسون که کمسه لشکری دلبره
کوکل ویره

کوکل ویره واین قطعه هم وبو قطعه دخی آنک سوزلرندندر **قطعه**
من آنجا دیر ماندم خوار کشتم بن اول یرده کچ قالدم یعنی بن آنده چوق اولدم خور
اولدم عزیز از ماندن دایم شود خوار عزیز دایم قالمقدن خور اولور چو آب اندر
شمر بسیار ماند چونکه صو کولده چوق زمان قالسه عفونت کیرد از آرام بسیار
چوق قراردن عفونت طوتار ورایحه سی بد اولور **عماد رحمة الله علیه**
وی نیز متقدمانست او دخی اولکلردندر و در زمان دولت سامانیان
بوده است و سامانیلرک دولتی زماننده اولمشدر وطبع خوش و شعر دلکش
داشته است و خوش طبع و کوکل چکیجی شعر طوتمشدر و از جمله سخنان ویست
این دو بیت و آنک سوزلرینک جمله سندندر بو ایکی بیت **بیت**
جهان برف اگرچند گاه سیمین بود جهان اکرچه نیچه زمان قاردن کومشی و بباز ایدی زمرد آمد
وبکرفت جای توده سیم زمرد کلدی دخی سیم توده سنک برینی طوتدی زمرددن مراد
چمندر توده سیم دن مراد قاردر توده یعنی نکارخانهٔ کشمیریان بوقت بهار کشمیرلولرکه
نکارخانه سی بهار وقتنده بباغ کرد همه نقش خویشتن تسلیم کندو نکه دوکیلی نقشی باغه
تسلیم ایلدی کشمیر بر شهردرکه چینه یقین در نکارخانهٔ چین که کوناکون نقوشی ایله مزین در
واین قطعه هم وبو قطعه دخی آنک سوزلرندندر **قطعه** غره مشو بانکه جهانت
عزیز کرد مغرور اولمه آنک ایله که جهان سنی عزیز ایلدی ای بسی عزیز را که جهان کرد زود
خوار ای چوق عزیزکه جهان تیز خور ایلدی ماریست این جهان جهان جوی کیر مار
جهان ایلاندر و جهان استیجی اولو ایلان واز مار گیر مار بر آرد کهی دمار و کاه
ایلان اولو ایلانی بوقار و کتورر انتقام ایله و در مقامات سلطان طریقت طریقت
سلطانینک مقاماتنده شیخ ابوسعید ابوالخیر سلطان طریقت شیخ ابوسعید
ابوالخیر در قدس سره مذکورست قدس سره مذکوردرکه روزی در پیش
ایشان که برکون آنلرک قتنه این بیت بخواند بو بیتی اوقودی **بیت**
اندر غزل خویش نهان خواهم کشت کندو غزلم دن او توری نهان اولمق استرم
تا بر لب تو بوسه زنم چونش بخوانی تاسنک دوداغکی اوپم چون آنی اوقویه‌سین
شیخ را وقت خوش شد ازین بیت شیخک وقتی خوش اولدی بو بیت دن
پرسید که این شعر کیست شیخ سوردی که بو کیمک شعریدر کفتند از آن عماد

ایدیلر عماده تنك شعریدر فرمود بر خیزید تا بزیارت اوروییم بیوردی قالقلز تا
آنك زیارتنه کیده یم و با جمیع مریدان بزیارت او رفتند وجمیع مریدلریله آنك
زیارتنه کتدیلر **عنصری رحمة الله علیه** مقدم شعرای خود بوده است
کندو زماننده اولان شعرانك مقدمی اولمشدر و وزیرا یمین الدوله سلطان محمود سبکتکین
واما یمین الدوله سبکتکین اوغلی سلطان محمود بنظر قبول ملاحظات فرمود قبول
نظری ایله نظرلر بیورمشدر یعنی زیاده رعایتلر ایلمشدر واز سخنان وی است
این دو بیت وبو ایکی بیت آنك سوزلرندندر **بیت** تو آن شاهی که اندر شرق
درغرب ستی اول شاه سین که شرقده وغربده جهود کبیر و ترسا و مسلمان جهود در
دهی آتشی پرستلر دهی بوت پرستلر دهی مسلمانلر هپ گویند در تسبیح و تهلیل تسبیح
وتهلیل ده ایدرلر که یارب عاقبت محمود گردان که یا رب سلطان محمودك عاقبتنی
مدح لنمش ایله و این رباعی هم وبو رباعی دهی آنك سوزلریندندر **رباعی**
بکرفت سر زلف تو رنك از دل تو سنك زلفك اوجی رنكی سنك کوکلکدن طوتدی
یعنی کوکلکه قتی در اصلا ترحم یوقدر آنك قتیلکی تعشقن زولفکه رنك ویردی
آنك ایچون بك قتی در بشردم او وفا زنك از دل تو محبت دهی وفا سنك
کوکلکدن پاسی ایلتمدی یعنی ازاله ایلمدی زیرا کوکلکده مهر و وفا یوقدر
تا کم نشود کبر پلنك از دل تو ما دامکه قپلانك کبری سنك کوکلکدن زایل
ایلمدی یعنی قلدور مادی موم از دل من برند و سنك از دل تو موم
نیم کوکلمدن و طاشی سنك کوکلکدن ایلدیلر کندو کوکلمنی مومه تشبیه
ایلدی و محبوبك کوکلنی طاشه تشبیه ایلدی و گویند ویرا مثنویات
بسیار بوده است وایدرلر آنك مثنویاتی چوق اولمشدر مورخ
بمدح سلطان مذکور سلطان مذکورك مدحینده بز لنمش مذکوردن مراد
سلطان محمود در مورخ بز نغش دیمکلدر ویکی از جمله واول جمله دن بیری
موسومست بوامق عذرا وامق عذرا ایله موسومدر اما از ان عین اثر
پیدا نیست اما انلردن عین واثر پیدا دکلدر **عسجدی رحمة**
الله وی از مروست اول مروه دن در و از جمله مداحی یمین دوله
بود و سلطان محمودك مداحلرینك جمله سندن ایدی و در تهنیت
فتح

فتح وی هندوستانرا وسلطان محمودك هندوستانی فتح تهنیه
سنه قصیدهٔ دارد بر قصیده طوتار یعنی دیمش درکه مطلعش
اینست که اول قصیده نك مطلعی بودر تهنیت مبارك کملدر
مطلع قصیده تا شه خرده بین سفر سومنات کرد تا عقل با مقبحی
یعنی اهل نظر شاه سومناته سفر ایلدی کردار خویش را علم معجزات کرد کندو
ایشنی معجزاتك علمی ایلدی علم سنجق سومنات دن مراد کفره ایله بر
بریرك اسمی در هندوستانده سلطان محمود آنی فتح اتمکله کویا معجزه اظهار
ایلدی و در صفت خربوزه کوید وبو قطعه یی خربوز وصفنده ایدر **قطعه**
آن زبرجد رنك مشکین بوی طعمش طعم شهد اول مشك ریحلو زبرجد رنکلو
که آنك لذتی بال لذتیدر رنك دیبا دارد او کوچه و بوی عود خام دیبر سینی که او
دیبا رنکلی و عود خام رایحه سنی طوتار چون ببریدی شود هر یك ازان ده
مانند چونکه قطع ایلدکه آندن هر بری اون یکی آی اولور و رنبری باشد اندر
ذات خود ماه تمام واکر قطع اتمیه سنی کندو ذاتنده آی تمام اولور خربوزه
قاون درزیرا خربوزه رایحه یوقدر هم فارسیده دلنه قاوونه خربوز دیدیلر **فرخی**
رحمة الله وی نیز در ایام دولت یمین الدوله بود اول دخی سلطان
محمودك دولتی زماننده ایدی و از فواضل انعامات وی وآنك انعاملرینك
فضله لرندن مالی خطیر بدست آورد بر وافر مال اله کتوردی عزیمت
تماشای سمرقند کرد سمرقند تماشاسنه قصد ایلدی چون بنزدیك ان خطه
رسید چونکه سمرقند یرینه یقین ایرشدی قطاع طریق هر چه داشت ببردند
یول کسیجی لر هر نیه که مالك ایدی ایلتدیلر سمرقند را آمد سمرقنده کلدی
وخود را ظاهر نکرد وکندو سنی ظاهر ایلمدی روزی چند آنجا بود بر قاج
کون آنده اولدی این قطعه را بکفت وباز کشت بو قطعه یی دیدی وکیرو
دوندی **قطعه** هم نعیم سمرقند سر بسر دیدم سمرقندك باشدن باشه
نعمتنی کوردم نظاره چو بکردم بباغ و وادی و دشت باغه واوه وادیسنه
چونکه بر نظر ایلدم چو بودکیه وجیب من از درم خالی چونکه بنم کیسهم

وجبیم انجه دن حالی اولدی دلم بصحن امل فرقتی حرمتی بنوست کوکلم امل صحن
سرور دوشمه سینه طی ایلدی یعنی سرور دن امیدی کسدی بنی ز اهل هنر بارها بهر
شماری چوق اهل هنردن نیجه کره هر بر شماره شنیده بودم کوثر یکیست جنت
هشت اشتمش ایدم که کوثر بر در جنت سکز در هزار کوثر دیدم هزار جنت
لیکن بیک کوثردن آرتق بیک جنتدن آرتق کوردم ولی چه سود چو لب تشنه
خواهم گشت اما نه فایده چونکه صوسز طودق دنمسم گرک گشت دونمک معناسندر
چو دیده نعمت بیند بکف درم نبود چونکه کوز نعمت کوره الده اقچه اولمیه سر برید بود
درمیان زرین طشت التون لکن ایچنده باشی کسلمش اولور **فردوسی**
رحمة الله طوسی از طوسی است اول طوسی دن در طوس بر شهر ادیدر
وفضل وکمال وی ظاهرست وآنکه فضل وکمالی ظاهر درکسه راکه چون شهنامه
نظمی بود بر کمینک که شاه نامه کبی بر نظم اوله چه حاجت بمدح وتعریف
دیگران غیرلرکه مدح وتعریفنه نه احتیاج وار میکویند که وی بدهقنت مشغول بود
ایدرلرکه اول کویلکده مشغول ایدی دهقنت زراعت معناسنه در دهقان لفظ عربیدر
آنکه اوزرینه بر ظلم واقع اولدی بقصد
اهل زراعته دیرلر بیروی تعدی رفت قصدیله غزنینه یوز ایلدی که تختگاه سلطان
تظلم روی بغزنین کرد شکایت قصدیله غزنینه یوز ایلدی چون بانجا رسید چونکه اورایه
محمود بود که اول سلطان محمود ذکر تختگاهی ایدی واول شهره کری باغلرینه اوغرادی دیدکه
ایرشدی وبر باغبان آن میگذشت وبمعاشرت استغال تمام دادند
کس نشسته اند کوردیکه اوج کمسه اوتورمشلر دانست که از ملازمان سلطان اند بلدیکه
ذوقه ومصاحبته تمام مشغول طورترلر ... روم کندوسنه ایتدی انلرکه
سلطان ملازملرندندر باخود گفت پیش ایشان روم وکیفیت حالی انلردن معلوم
قتنه کیده یم وازایشان کیفیت حال معلوم کنیم چونکه انلرک قتنه ایرشدی آزوی متوحش شدند
ایده یم چون نزدیک ایشان رسید وایشان بزم مجلسمزی مکدر
ایدن اورکتدیلر وگفتند مجلس مارا منغص خواهد ساخت که چون بیاید کلمه
ایله کرکه هیچ یه ازان نیست هیچ آندن یکی یوقدر شاعرلر ایز وبغیر شاعران
بیلکوییم که شاعران پادشاهیم دیلم که بز پادشاهک شاعرلری ایز مصراع بیلکوییم
صحبت نمیداریم وشاعرلردن غیری ایله صحبت طوتمازوز
واوج مصر

واوج مصراع دیلم که رابع نداشته باشد که دوردنجیسنی طوتماسی اولابیلسین
بیلکوییم هرکس دیلم هرکس که مصراع رابع بکوید باوی صحبت میداریم هرکمسه که
دوردنجی مصراعی دیه آنکه ایله صحبت طوتاروز واکرنه مارا معذور دارد
واکر بره معذور طوتارلر برهانیدیم مور نولورز چون بایشان رسید چونکه فردوسی
آنلره ایرشدی آنچه باخود مخمر ساخته بودند گفتند آنی که کندولری ایله قرشملر
ایدی اکا ایتدیلر گفت آن مصراعها را که گفته آید بخوانید فردوسی آنلره ایتدی
اول مصراعلری که دیمشسیز اوقوکز عنصری گفت عنصری ایتدی ع چون عارض تو
ماه نباشد روشن ای سنک عارضک کبی روشن اولماز عسجدی گفت عسجدی ایتدی
ع همرنک رخت کل نبود در گلشن کلستان که رخلرک همرنکی اولماز فرخی
گفت فرخی ایتدی ع مژکانت همی گذر داز جوشن سنک کیرپوکک جوشندن
کچر چون فردوسی این مصراع شنید چونکه فردوسی بو اوچ مصراعی اشتدی بر بدیهه
گفت فوری ع مانند سنان کیو در جنک وپشن پشن جنکنده کیوک نیزه سی
کبی ایشان ازان تعجب شدند انلر اول مصراع دن تعجب ایدیجی اولدیلر واز
قصه کیو وپشن استفسار نمودند وکیو وپشنک قصه سندن صوردیلر آنرا
شروح بازگفت فردوسی آنی شرح ایلدی کیو رستمک برادریدر وپشن افراسیابک
ارکاندن بر ارکیسیدر بعد ازان بمجلس سلطان افتاد اندن صکره سلطانک مجلسنه
دوشدی ومقبول نظر وی شد وانک نظرینک مقبولی اولدی واول گفت که مجلس
مارا فردوس ساختی وسلطان محمود آکا ایتدی بزم مجلسمزی فردوس ایلدک وبر آن
سبب فردوسی تخلص کرد اول سبب اوزره فردوسی تخلص ایلدی وچون
چندگاه برآمد وچونکه بر نیجه وقت مرور ایلدی بنظم شهنامه مأمور شد شهنامه
نک نظمنه مأمور اولدی هزار بیت بگفت وبپیش سلطان آورد بیک
بیت دیدی وسلطانک قتنه کتوردی تحسینها یافت سلطاندن تحسینلر
بولدی وهزار دینار زر سرخش بداد وآکا بیک التون ویردی پس درمدت
سه سال پس اوچ ییل مدتده یعنی اوچ ییل ده شهنامه را تمام ساخت
شهنامه یی تمام دوزدی وپیش سلطان آورد وسلطانک قتنه کتوردی
وبدستور آنچه پیشتر واقع شده بود واول اسلوب ایله که اول ارکه واقع

اولمشی ایدی که هر بیت طلا بر آلتون ویرلمش ایدی در مقابلهٔ هر بیتی هر بیت
مقابله سنده بیک دینار زر سرخ توقع میداشت بر زر سرخ دیناری یه امید طوتدی
حاسدان خوض کردند حسودلر آنک حقنده نا معقول سویلمکه شروع ایلدیلر و
وگفتند وایتدیلر که عربی راچه قدر آن باشد بر شاعرک نه اول قدری اوله که ویرا
بدین قدر عطا سرافراز گرداند بو قدر عطا ایله آنی عالی قدر ایده لر و صله و یرا
بر شصت هزارم هزار درم قرار دادند و آنک احسان و صله سینی التمش بیک
آقچه او زرینه قرار ویردیلر فردوسی ازان برنجید فردوسی آندن انجندی میکویند
دران وقت آیدرلر اول وقتده که آن درمها را آوردند اول آقچه لری کتوردیلر
وی در حمام بود فردوسی حمامده ایدی چون از حمام بیرون آمد چونکه حمامدن
طشره چقدی بیست هزار حمامدار را داد یکرمی بیکی حمامجی یه ویردی و
بیست هزار بفقاعی داد و یکرمی بیکی شربتجیه ویردی که فقاعی چند از پی
وی آورده بود که آندن اوتوری بر قاج شربت کتورمش ایدی و بیست
هزار بان کسانی که آن درمها آورده بودند و یکرمی بیکی اول کمسنه لره ویردی که
اول آقچه لری کتورمشلر ایدیلر و سلطان را بچهل بیت که بیشی مذمت
کرد و سلطان محمودی تمام قرق بیت ایله ذم و هجو ایلدی که ازان
جمله است این چند بیت که بو بر قاج بیت اول جمله دندر **مثنوی**
اگر شاه را شاه بودی پدر اگر پادشاه محمودک باباسی شاه اولیدی بسر برنهادی
مرا تاج زر یعنی باشم اوزره آلتون تاج قوردی چو اندر تبارش بزرگی نبود
چونکه آنک اصلنده اولولق و پادشاهلق یوق ایدی نیارست نام بزرگان
شنود اولولرک نامنی اشتمکه قادر اولمادی درختی که تلخست ویرا سرشت
بر درخت که آنک طبیعتی و اصلی آجی در گرش در نشانی بباغ بهشت
اگر آنی جنت باغنده دیکه سین ور از جوی خلدش بهنگام آب دهی اگر جنت
ایرمغندن صوار وقتنده به بیخ انگبین ریزی و شیر ناب آنک کوکینه بال و صافی
سوت دوکه سین سر انجام گوهر بکار آورد صوکرا اوجه یعنی عاقبت اول درخت
اصلنی ایشه کتورر اول قدر تربیتک اصلا اکا فائده سی اولماز همان میوه
بار تلخ آورد همان یمشی آجی کتورر یعنی ازان مختصر آندن بنهان اولدی
هرچند

هرچند ویرا طلب کردند نیافتند هر نه قدر آرادیلر بولمدیلر بعد از چند گاه
برنجه وقتدن صکره خواجهٔ حسن میمندی که مرتبهٔ وزارت داشت خواجه حسن میمندی
که وزیرلق پایه سنه طوتدی در شکارگاهی بر شکار برنده بیتی چند از شاهنامه شاه
نامه دن برقاچ بیت بتقریبی که واقع شده بود بخواند شول مناسبت ایله که واقع
اولمش ایدی اوقودی سلطان را بسیار خوش آمد سلطان محموده زیاده خوش کلدی
پرسید که این شعر کیست صوردی که بو کیمک شعریدر گفت شعر فردوسی
حسن میمندی ایدی فردوسینک شعریدر سلطان از کردهٔ خود پشیمان شد
سلطان محمود کندو ایلمه سندن پشیمان اولدی و فرمان داد تا شصت هزار
دینار زر سرخ با خلعتهای خاص ویبوردی تا التمش بیک قزل آلتون
خاص خلعتلر ایله تا مزد فردوسی کنند تا فردوسیه اجرت ایلیه لر و بطوس
برند و طوسه ایلده لر اما طالع مساعدت نکرد اما طالع مساعده ایلمدی
چون این عطیه را چونکه بو بخششی بیک دروازهٔ طوس در آوردند طوسک
بر سوقاغنده کتوردیلر تابوت فردوسی را از دروازهٔ دیگر بیرون بردند فردوسنک
تابوتینی بر غیری سوقاقدن طشرا ایلتدیلر و ازوی وارث یک دختر مانده
بود و آندن وارث بر قیز قالمش ایدی آنرا بروی عرض کردند اول عطیه
اکا عرض ایلدیلر همت ورزید و قبول نکرد همت اوزندی و قبول ایلمدی که
باباسی آلتمش بیک آقچه یی قبول ایلمیوب اوج کمسنه یه ویردی کویا بدرینه اولان اهانتدن
رنجیده خاطر اولمش ایدی اظهار همت ایدوب قبول ایلمدی و گفت دختی ایتدی
مرا چندان مال و نعمت که کفاف معیشت باشد موجود است بکا اول قدر
مال و نعمت که معیشتم کفایت اوله وار در احتیاج بان ندارم اکا احتیاج
طوتمازم کماشتکان اول عطیه ایله کوندرلمش کمسنه لر آنرا بعمارت رباطی دران
نواحی صرف کردند اول مالی اول ناحیه ده بر کاروان سرای عمارتینه صرف
ایلدیلر **قطعه** خوشست قدر شناسی که چون خمیده سپهر قدر شناسلق
خوشدر یعنی هر شیئک قدرینی بلمک ایو در فلکک سهام حادثه را کرد عاقبت
قوسی فلک بلا اشعرک یکی ایتدی پایه لرینه عاقبت پایه مخصوص ایلدی یعنی
پایه قوبوب آندی دیمکدر سلطان محمودی و فردوسی هلاک ایلدی بر فرق شوکت

محمود و در زمان نماند سلطان محمودک شوکتی کیتدی و زمانه ده قالمدی
جز این فسانه که نشناخت قدر فردوسی بو مثل دن غرضی که فردوسی نک
قدر بیلمدی **ناصر خسرو رحمة الله** در صناعت شعر ماهر بود
و در فنون حکمت کامل صناعت شعرده ماهر و فنون حکمتده کامل ایدی
اما سوء اعتماد و بزندقه و الحاد متهم بود اما سوء اعتماد ایله و زندقه و الحاد
میل ایله متهم ایدی و اورا سفرنامه هست و آنک بر سفرنامه سی وار در
یعنی برکتاب دیمدر که نامی سفرنامه در که در اکثر معموره سفر کرده است
که معموره نک اکثرینده سفر ایلمدر و محاوراتی که با افاضل کرده و اول
جواب لشملری فاضل لو ایله مذر در آنجا نظم آورده اول کتابده نظم کتور
مذر و این ابیات که عین القضات قدس سره و بو ابیات که عین القضات
همدانی قدس سره در کتاب زبدة الحقایق ایراد کرده زبدة الحقایق نام کتابده
کتورمذر از جمله منظومات اوست آنک منظوماتنک جمله سندندر
قطعه همه جور بمن بلغار یان نست هم دوکلی جورم
بلغار دلبرندندر که مادام همی باید کشیدن که بکا دایم الملردن جور چکمک کرکر
گنه بلغار یانرا نیز هم نیست گناه هم بلغار
دلبرلرینک دخی دکلدر بکو هم کر تو بتوانی شنیدن دیه یم اکر سنی اشتمکه قادر
قادیر ایسک خدایا این بلا و فتنه از تست ای خدا بو بلا و فتنه سندن در
ولیکن کس نمی یارد چخیدن اما کمسه حجت کتور مکه و مقابله ایتمکه قادر اولماز
همی آرند ترکانرا ز بلغار محبوب لری بلغاردن کتورورلر زیهار برده مردم در بدنا
خلقک برده سینی یرمقدن اوتوری لب و دندان آن خوبان چون ماه اول ماه
کبی خوبلرک لب و دیشلرینی بدین خوبی نبایست آفریدن بو خوبلق ایله
یرتمق کرکمزدی زیرا خلقه بلا و فتنه در که از عشق لب و دندان ایشان که
آنلرک لب و دندان عشقندن بدندان لب همی باید کزیدن دیشی ایله
دوداغی اصرمق کرکدر زیرا محل تعجب در **ازرقی هروی**
رحمة الله در قواعد شعر و فضل ماهر بود و در قوانین علم و حکمت
کامل شعر و فضل قاعده لرنده ماهر و علم و حکمت قوانیننده کامل ایدی
ممدوح اورا عارضه حادث شد آنک ممدوحنه بر عارضه ظاهر اولدی
که پادشاه را که پادشاهلرک قوت

قوت مباشرت ساقط گشت که جماع ایتمک قوتی ساقط اولدی اطبا از معالجه
آن عاجز آمدند اطبا آنک معالجه سندن عاجز قالدیلر ازرقی کتاب الفیه
و شلفیه را بنظم آورد ازرقی الفیه و شلفیه نام کتابی نظمه کتوردی و تصویر
کرد دخی تصویر ایلدی و غلامی را از خواص پادشاه و پادشاهلرک خاص
لرندن بر غلامی پاکنیزکه عقد نکاح ببست بر خلایق ایله نکاح بغلادی و ایشان
را در حرم پادشاه و آنلری پادشاه حرمنده که میان ایشان و پادشاه که آنلرک
ایله پادشاهک اورتاسنده شبکه بیشی حایل نبود بر شبکه دن زیاده حایل اولمد
منزل داد منزل و یردی یعنی ایکیسینی آنده قودی شبکه دلک دلک اولان نسنه در و آن
کتابرا و اول کتابی پیش ایشان نهاد آنلرک اوکنه قودی و فرمود و بیوردی
که بآن صورتهای مختلف که در آن کتاب مصور شده است که اول مختلف
صورتلر ایله که اول کتابده تصویر اولنمشدر بمباشرت مشغول شوند جماعه
مشغول اولالر پادشاه را فرمود و پادشاهه بیوردی که از قفای شبکه
بوقف ایشان که شبکه نک اردندن آنلرک بلمک سیزین احوال ایشان
مشاهده کند آنلرک احواللرینی مشاهده ایلر چون مشاهده مکرر شد چونکه
مشاهده مکرر اولدی حرارت عزیز قوت گرفت طبع و جبلی اولان حرارت
قوت طوتدی و آن ماده را که مانع قیام آلت بود منقطع کردانید و اول ماده
که آلتک قیامنه مانع ایدی منقطع ایلدی و بر مثال پیشتر و پیشتر مثالنه
مایه منجمد بر منجمد نسنه از منفذ احلیل بیرون آمد ذکر دلکیندن طشره کلدی
و مقصود حاصل شد و مقصود حاصل اولدی که جماعه قوت و
قدرت پیدا اولدی و از سخنان ویست در وصف شراب و آنک سوزلرندندر
بو رباعی شراب و اصفنده **رباعیه** ساقی بیار لعل می کز فروغ آن
ای ساقی کتور شول لعل رنکلو شرابی که آنک شعله سندن اندیشه لاله زار شود
دیده گلستان فکر لاله زار کوزه گلستان اولور کر بکذرد دهر بشب اندر شعاع آن
اکر کیجه ایله آنک شعاعنده کذر ایده از چشم آدمی نتواند شدن نهان ادمینک
کوزندن کیزلنه اولمغه قادر اولماز خوشی بوی تر ز عنبر و رنکین تر از عقیق

عنبردن لطف قوقورکه و عقیقدن رنکلورکه در روشن تر از ستاره و صاف تر
از روان یلدزدن روشن رکه و جاندن صاف رکدر **معزی رحمة الله**
وی در زمان دولت معز الدنیا والدین سنجر بن ملکشاه بود اول معز الدنیا
والدین ملکشاه اوغلی سنجرک دولتی زماننده ایدی و از مداحان اوست
و آنک مداحلرندندر و معزی نسبت با اوست و معزی تخلصی اکا نسبتدر
و آنچه او را اول سنه که آنها در زمان وی سنجرک زماننده از علوشان
و رفعت درجه علوشاندن و درجه فلک رفعتندن میسر شد میسر اولدی
اما کم شاعری را میسر شد اما بر شاعره آز میسر اولمشدر و کویند که سه کس از شعرا
وایدرلرکه شعرادن اوج کمسه در سه دولت اوج دولتده یعنی اوج پادشاه
زماننده اقبالها دیدند و قبولها یافتند دولتلر و سعادتلر کوردیلر و قبوللر بولدیلر
رودکی در عهد سامانیان رودکی سامانیلر زماننده و عنصری در دولت محمودیان
و عنصری محمودیلرک دولتنده و معزی در دولت سنجریان و معزی سنجر
دولتنده و سبب وفات آن بود و آنک وفاتنه سبب اول اولدی
که روزی سلطان از درون خرکاه تیری انداخت که بر کون سلطان اوتاق
ایچندن اوق آتاردی و او بیرون خرکاه ایستاده بود و اول خرکاهک طشره
سنده ایاق اوزره طورمش ایدی ناکاه تیر خطا شد ناکاه اوق خطا ایلدی
و بروی آمد و آنک اوزرینه طوقندی بیفتاد و در حال جان بداد دوشدی
و اول حالده جان ویردی و از جمله سخنان وییت این چند بیت
و بو برقاچ بیت آنک سوزلرینک جمله سندندر **رباعیه** تا که نکار
من ز سنبل بر جبین نهاد تا که بنم نکارم سنبلدن بکلم قودی یعنی زلفینی قودی
زاغ زحسرت صورت کران چنین نهاد قرغه حسرتدن بو چکلین آغر صورت
قودی هر دلی که سرکشی نهاد سر بر صبح خط هر بر کوکل که سرکشلکدن صبح
برخط اوزره باش قومدی زیر زلف او کنون سر بر خط مشکین نهاد
شمدی آنک زلفی آلتنده مشکین خطی اوزره باش قودی مراد شول عاشق که
صبح بر دلبرک خطنه سر فرو اتمدی بنم نکارمک زلفی آلتنده اولان خطه باش قودی
من غلام آن خط مشکین که کوی مورچه بن اول مشکین خطک قولیم که دیرسین
مورچه

مورچه پای مشک آلود بر کل و نسرین نهاد مشک ایله بولشمش قریشقه ایاغی
کل و نسرین اوزره قودی و این چند بیت نیز و بو برقاچ بیت دخی از قصیده شول
قصیده دنکه بر اسلوب شعرای تازی زبان کفته که لسان عرب شعراسنک اسلوبی اوزره
دیمشدر **رباعیه** ای ساربان منزل مکن جز در دیار یار من ای ساربان بنم یارمک
دیاریندن غیری برده منزل ایلمه تا یک زمان زاری کنم بر ربع و اطلال و دمن
تا بر زمان طراقلری و خراب اولمش سرایلری بقیه و نشان اولمش منزللری اوزره
بر فغان ایدم ربع از دلم پرخون کنم اطلال را جیحون کنم طراقلری و خراب اولمش
یری کوکلم دن طولوقان ایدم اول قلمش نشان یرلری جیحون ایدن جیحون
مجم ده برا و لوایرمق اسمی در خاک دمن کلکون کنم از آب چشم خویشتن
دمنک طپراغنی کلکون ایدم کندو کوزم صویندن از روی یار خرکهه امروز هیچ بینم نشان (?)
یارک یوزیندن اثاغی و کوشکه بوسی کورم و زقدان سرو سهی حالی همی بینم چمن
و اول دوغری سروکه بویندن چمنی حالی کورم جایی که بود آن دلستان
با دوستان در بوستان شول یرکه اول کوکل آلیجی بوستانده دوستلر ایله
اولوردی شد کرکه و روبه را مکان شد کف و کرکسی را وطن اول یر شمدی
قورت و تلکیه مکان اولدی و اوکوشه و بابا قوشه وطن اولدی
عبد الواسع جبلی رحمة الله وی فاضل کامل بود و شاعری
ماهر اول کامل فاضل و شاعری ماهر ایدی بهر دو زبان تازی و فارسی
سخن کفته عربی و فارسی هر ایکی لسان ایله سوز سویلمشدر و اتفاقست
و اتفاق وار در که هیچکسی از عهده جواب قصیده مشهور وی که هیچ
کمسه آنک مشهور قصیده سنک جوابی حقنده که مطلعی اینست
که اول قصیده سنک مطلعی بو در **مطلع** که دارد چون تو معشوق
نکار و چابک و دلبر سنکیلین نکار و چابک و دلبر معشوقه کیم طوتر
بنفشه زلف و نرکس چشم و لاله روی نسرین بر بنفشه زلفلو و نرکس
کوزلو و لاله یوزلو و نسرین سینه لو در مقتنح بعضی قصاید کفته
است و بعضی قصائدن آخرنده ایتمشدر **شعر** در دهر نیست
از تو دل افروزتر نکار دهرده سندن کوکل یاندریجی رکه نکار بو قدر در کش نیست

از تو جگر سوز تر بیر سکلرده سندن جگر یاقیجی رک اوغلان بو قدر تا کرده ام
بلالهٔ سیراب تو نگاه تا که سنک لاله عذارکه نظر ایلمشم کاه چو لاله ام ز
وصالت شگفته روی کاه لاله کبی سنک وصالکدن شگفته روی خندانم
کاه چو نرگسم ز فراقت فکنده سر کاه نرگس کبی سنک فراقکدن باشمی اوکمه
براقمشم **ادیب صابر رحمة الله** وی شاعری فصیح و فا
ضل لبیب بوده است اول فصیح بر شاعر و لبیب بر فاضل اومشدر
لبیب عقللو و اشعار وی را لطافتی کامل و ملاحتی تمام حاصلست
وآنک اشعارینه کامل بر لطافت و تمام بر ملاحت حاصلدر و افاضل
بتقدم معترفند و افاضل آنک تقدمنه معترفلردر چنانکه انوری
وی را بر خود ترجیح نهاده آنچلین که انوری آنی کندو اوزره ترجیح قومشدر
آنجا که اول پرده که در قطعه بر قطعه ده تعداد کمالات خود میکند کندو کمالاتنی عد و بیان
ایلر و در آخر آن میگوید و آنک آخرنده ایدر **بیت** این همه بگذار با شعر مجرد آمدم
بود و کلی کمالاتمی قوجا بو کتوره فرض ایله که صافی شعر ایله کلدم غیری نسنم یوقدر
چون سنایی هستم آخر کرنه همچون صابرم آخر سنایی کبی ام اگر صابر کبی دکل ایسم
و از جملهٔ سخنان وی است این چند بیت و بو بر قاچ بیت آنک سوزلرنک
جمله سندندر **قطعه** ای روی تو چو خلد و لب تو چو سلسبیل ای جانان
که سنک یوزوک جنت کبی و طوداغک سلسبیل کبی در بر خلد و سلسبیل تو جان
و دلم سبیل سنک خلد و سلسبیلک اوزره بنم جان و کوکلم سبیلدر یعنی
ناهید پیش طلعت تو کی دهد فروغ زهره سنک طلعتک قتنده مجن جمیل اولور
و نور و بیز خورشید نزد خدمت تو کی بود جمیل کونش سنک خدمتک قتنده
مجن جمیل اولور یعنی کونشک نسبت خوب دکلدر خدمت بونده حضور و قربلر
بغداد حسنی و مصر جمالی و چشم من حسنک بغدادی و جمالک مصری بنی
بنم کوزوم بغداد را چو دجله بود مصر را چو نیل بغدادک شاطی کبی مصرک
نیلی کبی در از بار رنج هجر تو قدم شده چو نال سنک فراقک رنجینک یوکندن
وجودم قلم اینجنده اولا ینیل کبی آزقدر و از زخم دست عشق تو خدم شده چو نیل
و سنک عشقک النک زخمندن عذارم چو بیت کبی در و از جملهٔ اشعار وی است
این قطع

این قطعه و آنک اشعارنک جمله سندندر بو قطعه **قطعه** دوات ای پسر
آلت دولتست ای اوغلان دوات دولت آلتیدر بدو دولت تند ارام کن فقیعان و
سرکشی دولتی آنک ایله رام ایله چو خواهی که دولت کنی از دوات چون استریف
که دوات دن دولت ایده سین الف را بپیوند تا لام کن الف تا به اول لام دردلا ایله
لام ایله **انوری رحمة الله** حکیمی کامل و فصیحی فاضل بود کامل بر
حکیم و فاضل بر فصیح ایدی و حسن شعر و لطیف نظم شمه ایست از علو
حال او و خالیست از جمال کمال او حسن شعر و لطیف نظم آنک علو حالندن
بر شمه در و آنک کمال جمالندن بر بک در سخنان او مشهور است و دیوان
او مسطور آنک سوزلری مشهور و آنک دیوانی مسطوردر و از لطایف
اشعار او و آنک اشعار لطایفندن بر قطعه که شعریت بنصیحت
شعرا بر قطعه که شعرانک نصیحتی ایله شعر لنمشدر **قطعه**
ای برادر شاعر که گفت غزل میگوئی بر شاعر که بکا ایدی غزل دیرمیسن
گفتم از مدح و هجا دست بیفشاندم هم ایدم مدح و هجودن هم ال
ساچدم یعنی فراغت ایلدم گفت چون گفتمش آن حالتی کم راه بود اول اید
نیچون فراغت ایلدک ایدم اول ایدم اول حالتی از عشق حالتی ایدی حالت رفته
دیگر باز نیاید ز عدم گتمش حالت عدمدن کیرو کلمز غزل و مدح و هجا هر سه
از آن میگفتم غزل و مدح و هجو اول اوچنی اول سببدن دیر دم
که مرا حرص و غضب بود و بان شهوت صنم که بنم حرص و غضبم وار ایدی
و آنک ایله شهوت صنم دخی وار ایدی آن یکی شب همه شب در غم و اندیشه
آن اول بریسی دوکیجه اول غم و فکر ده که کند وصف لب چون شکر و
زلف بخم که شکر کبی لذیذ و بوکلملو زلفی وصف ایده وان دیگر روز همه
روز در آن محنت و رنج و اول بری دخی دوکون محنت و رنج ده که کجی
وز که چون کسب کند پنج درم که قنده و کیمدن که بش اقچه کسب و حاصل
ایده و آن سه دیگر چو سگ حسنه تلبس بدان و اول اوچنجی حسنه
و مغلوب کوپک کبی آنک ایله متسلی که زبونی بکف آید که از و پاشدم که بر
زبون الفه کیره که آندن کم و ضعیف اوله تا که آخر انجیده چون خدای ایق سکر

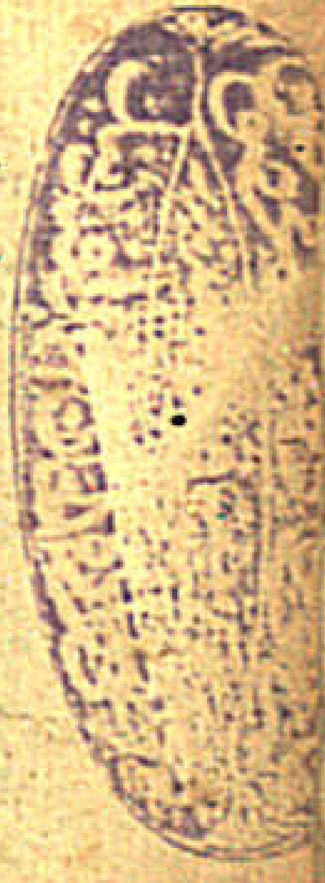
سر سنه را حاشا کم چون خدای تعالی بو اوج آج کوبکی باز کرد از سر من بندهٔ عاجز بکرم
کرمی ایله بن عاجز قولوکه پاتندن رفع ایلدی حاشا کم غزل و مدح و هجا کویم
یا رب زنهار غزل و مدح و هجو دیم یا رب امان بنی که با عقل جفا کردم و علم ستم
زیاده که عقله جفا و علمه ظلم ایلدم انوری لاف زدن شیوهٔ مردان نبود ای
انوری لاف اورمق ارلر شیوه سی اولماز چون زدی باری تو مردانه نکه
دار قدم چونکه اوردک باری سن ارلر کبی ایاغکی حفظ ایله تا که سر جیمیه سنی
کوشهٔ کیر و سر راه نجاتی بطلب. بر کوشه طوت و بر نجات یولینک اوجینه اسنه یعنی
[illegible] این دوسه دم ستیزرا بو ایکی اوج سنک اوزره چوق
که نه [illegible] بسی بر آید بو آن این دو سه دم زیرا بو ایکی اوج نفس سنک
باشکه سالمکه چوق الکمز کویند که بسمع ملک غور رسید نه ایدرلر که غور شاهنک
سمعینه ایرشدر دیلر که انوری وی را هجا گفته است که انوری سنک ایچون هجو دیمش
بملک هرات نامهٔ نوشت و انوری را طلب کرد هرات پادشاهنه بر نامه یازدی
و انوری استدی و نسبت بوری اظهار تلطف و نوازش نمود و اما لطف ایلمک و محبت
ایتمک اظهار ایدی کوستردی اما مقصودش انتقام وی بود اما ملک غورک مقصودی
انوریه انتقام ایتمک ایدی ملک هرات بفراست دریافت ملک هرات ملکی
غورک مقصودینی فراست ایله بولدی اما بصریح نتوانست نوشت
آشکاره یزمغه قادر اولمادی در مکتوب شول مکتوبده که از برای مطالبهٔ انوری
جواب نوشت انوری طلب ایتدکدن انوری جواب یازدی این ابیات را ازدران
نامه درج کرد بو بیتلری اول نامه ده درج ایلدی عربی تقول بجلاء منها او بعنی
دنیا سکا اعز طلوسی ایله دیر یعنی سکا آشکارا دیر حذار حذار من بطشی و فتکی
حذر ایله حذر ایله بنم قصدمدن و قتلمدن یعنی ناکاه قتلمدن فلا یغررکم طول
ابتسامی بنم کثرت تبسم سزی مغرور و غافل ایلمسون فقولی مضحک و الفعل مبکی
بنم سوزم کلدریجیدر و فعلم اغلادریجیدر زنهار بنم قولمه اعتماد ایلمه کز انوری
اثر ایچن فراست دریافت انوری آندن فراست ایله بلدی و وسیله
انکیخت و وسیله لر و شفیعلر پیدا ایلدی ملک هرات را از آن مطالبه در کذرانید
هرات پادشاهی کندونک مطالبه سندن فراغت ایتدردی دیکر ملک غور وی را طلب کرد تکرار
غور پادشاهی انوریی طلب ایلدی و ملک هرات را و هرات پادشاهنه هزار کوسفند
در مقابله

در مقابله وعده کرد انورینک مقابله سنده بیک قویون وعده ایلدی ملک هرات
کسی را متوکل انوری کرد هرات ملکی بر کمسنه یی انوریه موکل ایلدی که ناچار باید
شد بغور که البته غوره کیتمک کرکسین که مرا در مقابله تو هزار کوسفند میدهد
که سنک مقابله کده بکا غور پادشاهی بیک قویون ویرر انوری گفت انوری ایتدی
ای شاه مردی که بهزار کوسفندی ارزد ای شاه بر ار که هزار قویون دکر ترا ایکافی
نیمه ارزد سکا معنت دکزمی ترا بکذار که باقی عمر در سلک ملازمان تو باشم بنی قو که باقی
سنک ملازملرینک زمره سنده اولام و جواهر مدایح در پای تو باشم مدایح جواهرینی
سنک ایاغکه نثار ایدم ملک هرات را این سخن خوش آمد هرات پادشاهینه
بو سوز خوش کلدی و اورا نکاه داشت و آنی صقلدی **رشید الدین**
رحمة الله وی از شعرای ماوراء النهر است اول ماوراء النهر شعراسندن در
و در وقت خود و کندو وقتنده استاد شعرا و مقدم و پیشوای آن طبقه بود
شعرانک استادی و اول طبقه نک مقدم و پیشواسی ایدی و کتاب حدائق
السحر در صنایع شعر تصنیف اوست و صنایع شعرده حدائق السحر نام
کتاب آنک تصنیفدر و در مخاطبهٔ بعضی از وزرا میکوید وزرادن بعضی
سنکه مخاطبه سنده ایدر مخاطبه سوز یوزه سویلمکدر **قطعه** تو وزیری
و مدح کوی تو من سن وزیرسین و بن سنک مدح دیجیکو کیم یعنی مداحکم
دست من چو عطارد و بینی بنم الومی بخششسیز روا کورمیسین
تو وزارت بمن کذار و مراسنی وزیرلغکی بکا تسلیم ایله مدحتی کوی تا عطا
بینی و بکا بر مدح دی تا بنم بخششمی کوره سین و بو ایکی رباعی دخی
آنکدر زاده طبعیدر **رباعی** بر باد رخ تو این جهان کذران سنک رخکک
یادی اوزره بو کچیجی و فانی جهان بکذاشتیم ای ماه و تو بیخبران کچیردم
ای ماه و سن چو خبرسین دست از همه شستیم و نشستیم بکنار
جمله سندن ال یودم و کناره اولتوردم چون با تو کذشت بکذرد با دیکران
چونکه جهان سنک ایله کچدی غیری لر ایله دخی کچر مراد فانی دنیا چو وفا ذرکمسه یه
وفا ایلمدی سکا دخی وفا ایلمز اویله بیله سین **رباعی** چشمی دارم همه
پر از صورت دوست دو کوزم دوستک صورتندن طولو بر کوز طوتارم
با دیده مرا خوشست چون دوست دروست کوز ایله بکا خوشدر

چونکه دوست آنده در انجو از دیده و دوست فرق کردن نه نیکوست دیده و دوست
دن فرق ایلمک ایو دکلدر یا دوست بجای دیده یا دیده همو ست یا دوست
کوز برینده یا کوز دهی اولدر یعنی دوست ایله کوز آنک جانبنه فرق یوقدر
بیت آدمی دیده است و باقی پوست است دیده آن دید است که دید
دوست است **عمیقی رحمة الله** وی نیز از شعراء ماوراء النهر است
اول دهی ماوراء النهرده شاعرلر بیکدر و استاد شعراء وقت خود و کندو
قتنده اولان شعرانک استادیدر و این چند بیت که در مقتبح یکی از قصاید
گفته و بو بر قاچ بیت که قصایدن بریدکه مقتضدن ایشمدر بغایت بدیع و لطیف
بغایت بدیع و لطیفست غایتیله عجب و لطیفدر **شعر** اگر موری سخن
گوید و گر موی روان دارد اگر قرنیجه سوز سویلیه و اگر بر قیل جان طوتا من آن مور
سخن گویم من آن مویم که جان دارد بن اول سویلیجی قرنیجه یم بن اول قیلم که جان
طوتارشم چون سایهٔ موییست و دل چون دیدهٔ موران شنم قیلک کولکه سی
کبی در دهی کوکلم قرنیجه لرک کوزی کبی در زلحهٔ غالیه موجی که چون موران میان
دارد بر مشکین خوش قوقولو قیلک فراقندن که قرنیجه لر کبی بل طوتار اگر با مور
با موی شبان روزی شو رهمره اگر چه کوندوز قرنیجه یه و قیله یولداشی اولام نه
مور از من خبر یابد نه موی از من نشان دارد نه قرنیجه بندن خبر بولور نه قیل بندن
نشان طوتار **مثنوی** اگر در سایهٔ موی نشستی بر و خورشید مدت هانجی
و گر با مار کردی روزها روی نیاسودیتی زیر سایه یک موی بچشم موردر کنج
زبسی زاری و بسی سستی قرنیجه نک کوزنده صفارم زیاده زارلغمدن و زیاده سستلکمدن
لکمدن اگر خواهد مرا موری بچشم اندر نهان دارد اگر استرسه یعنی بر قرنیجه
نک کوزینه نهان طوتار من آن مویم که از زاری مرا موی ببوسد بن اول قرنیجه
یم که زارلغدن یعنی بر قیل اور ترمی آن مویم که سستی کم از موری توان دارد
بن اول قیلم که سستلکده بر قرنیجه دن کم یعنی از قدرت طوتار **سوزنی رحمة**
الله وی از نسف بوده است اول نسفدن اولمشدر نسف
بر بیرکه اسمدر بهر تحصیل بسمخارا آمد علم معرفت تحصیلندن اوتوری بخارایه
گلدی و بر شاگرد سوزنگری عاشق شد و بر سوزنگرک شاگردینه عاشق اولدی
ویشاگردی

٨٢
وبشاگردی استاد وی رفت و اول شاگرد که استادینک شاگردلکنه کتدی
و دران مهارتی تمام حاصل کرد و اول صنعتده تمام بر مهارت حاصل ایلدی و هزل بر
طبعت وی غالب بود و هزل آنک طبیعتنه اوزره غالب اولدی و بنابران واول
سببدن هزلیات بسیار گفته است چوق نامعقول سوزلر دیمشدر
و این دو بیت از قصیدهٔ اینست و بو ایکی بیت اول قصیده دن در که
شعر در اعتذار از انها میگوید که اول هزلیاتدن اعتذارده ایدر
تا کی زگردش فلک آبگینه رنگ قحبه دکی سیرچه رنگلو فلکک دونمه سندن بر آبگینه
خانهٔ طاعت زنیم سنک طاعت سیرچه خانه سنه طاشی اورام بر آبگینه سنگ
زدن کار ماو ما سیرچه یه طاش اورمق بزم ایشیمزدر و بز تهمت متهمیم بر فلکک
آبگینه رنگ سیرچه رنگلو فلکک اوزره تهمت قورروز و الحال استاد ایده رز
و این چند بیت از قصیدهٔ دیگرست و بو بر قاچ بیت بر غیری قصیده
دن در **نظم** زهر بدی که تو دانی هزار چندانم هر بر یرامزدن که سنی
بیلورسن بیک اول قدرم مرا انداز این گونه کسی که می دانم بو تک کبی بنی
کمه بلمز که بن بلورم باشکار بدم در نهان زید بترم آشکارده یرامزم
گیزلوده یرامزدن یرامزم خدای داند و من آشکار و پنهانم آشکار و گیزلوی
خدا بیلور و بن بیلورم بیک صغیره مرا رهنمای شیطان بود شیطان
بر صغیره گناهده یکا قولاغوز اولدی بصد کبیره کنون رهنمای شیطانم
شمدی یوز کبیره گناهده شیطانه قولاغوزم و در قصیدهٔ دیگر نه ازین
اوسلوب میگوید و بر غیری قصیده ده بو اسلوبدن دیر **نظم** چون تیر
غمزه بناز و کرشمه اندازی ناز و کرشمه ایله چونکه غمزه اوقنی آته سین
نشانه از دل مسکین من کنی
ای غازی ای غازی نشانه بن مسکین تکرکو کلمدن ایله تخت باقو
بدل بازی اندر آمده ام اول سنک ایله کوکل اوینندن اوتوری کلمشم
چون دل نماند تن در دهم بجان بازی چونکه کوکل قالمدی تن جان اوینغه
قالدی یعنی کوکل آلدکی تن جان اوینغه قالدی جان و برسان چو هیچ زخم
ای دوست چونکه سنک زخم کرد وجودی
نوای دوست بی نوازش **نیست** بنوازی بنی غمزه ایله اور
صبح اوخشامق سز دکلدر مرا بغمزه بزن تا ببوسه بنوازی

قابوس ایله او خشایه سین هزار عاشق داری وبی هزار ویکم بیک عاشق طوتارسین وبی
بیک وبرم بمن نیایچی قازان هم نبردازی یکا کلمزسین تاکه اول بیکی آتمایه سین
بیت معشوقه هزار دوستار دل ندهی وزانکه دهی دل بخدا بفنهی ودر مدح
حمید الدین مستوفی جوهری وحمید الدین مستوفی جوهرینکه مدحنده که از
فضلاء ماوراء النهر بوده است که اول حمید الدین ماوراء النهر که فضلاسندن
ایمشدر قصیده گفته است موقوف موقوف بر قصیده دیمشدر موقوف
که کلمه نک بعضی بر مصراعده وبعضیسی بر غیری مصراعده که مراد حصولنده
بری برینه محتاج در میگوید مخترع خاطر وبیست ایدرلرکه اول قصیده
آنکه خاطرینک مخترعی در و مطلعش اینست واول قصیده نک مطلع
بودر **مطلع** زندگانی مجلس مستوفی دولت حمید دین الجوهری
مستوفی نک مجلسنک دیرلکی حمید الدین الجوهری نک دولتی که حقیقتده
بر در بو بیته بوندن زیاده شرح میسر دکلدر زیرا باقی ابیات سر معنا
نه ایدوکی ظاهر دکلدر نولیدی قصیده تمام مسطور اولیدی وپوشیده نمانند
که اگر درین الفاظ ومخففالمزدی که اگر بو الفاظده که ازان در هر مصراع جزوی

افتد که اول قصیده دن هر مصراعده بر جزومی شرح دوشدی چنان رعایت کنند
آنجلین رعایت ایلرلر که بعضی ازان اجزا راهی نفس معنی مستقل باشد
مقصود مقصوده
که اول اجزادن بعضیسنک مستقل معنیسی اوله مناسب بر لطافتدن حالی دکلدر چنانچه درین
مناسب ازلطافتی حالی نیست
قطعه دی فرستاد
قطعه انجلین که بو قطعه ده واقع اولمشدر دی تکلیه داخی ز زمره
قطعه سوی من دون بنم جانبیمه بر قطعه گوندردی
فضلا زمره سندن بر تکلیه بلیجی کرده لفظیه چار ازان بدو نیم
اوج دورت لفظی اول قطعه دن ایکی پاره ایلمشی تا کند عاجز از جواب
مرا تا که آنک جوابندن بنی عاجز ایده گفتم اندر جواب او کای مفخر آنک
جوابنده ایدم که ای خلق خدانک مفخری بیلی خلق خدا و قاضی حا
واصحاب حاجتنک قاضیسی یعنی آنلرکه مرادنی ها حاصل ایدیجی حاجت
اصحاب ومتصف بعضی وحقوق فضیلت ایله متصف لیت بسیار خواهم
بد عا دعا ایله سکا حقوق چومانی استرم **خاقانی شروانی**
رحمة

رحمة الله ویرا بسبب کمالی در صناعت شعر داشته حسان العجم
لقب کرده اند صناعت شعرده شول کمالی که طوتمش ایدی آنک سببی ایله که
حسان العجم لقب ایلمشلردر زیرا که حضرت رسول زماننده صلی الله علیه وسلم
حسان دیمکله مشهور بر فصیح شاعر وار ایدی که اصحابدن ایدی که تنجه کره
حبیب اکرم حضرتنه مدح ایلمشدر از همه شعرا در اسلوب سخن ممتازست
اسلوب سخنده دوکلی شعرادن ممتاز در و دران شیوه غریب انبازست
اول عجیب شیوه ده لانظیر وبی انباز در یعنی شریکی یوق طریقه حکیم سنایی
سپرده است حکیم سنایی نک اوسلوبینه گتمشدر و دران معنی
واول معناده کوی سبقت از اقران خود برده و کندو اقرانندن سبقت
یعنی اسکی گچمش توبیبی التمش و درین قطعه بر وجه مفاخرت می
گوید وبو قطعه ده تفاخر طریقی اوزره ایدر **قطعه** شاعر مبدع منم
خوان معانی مراست مبدع شاعر بنم معانی صفراسی بکا مخصوص در ریزه
خور خوان من عنصری ورودکی بنم نعمتمک فضله سی پیچیدر عنصری
ورودکی او وارق پیچی دیمکدر خوار زنده چو نفس حلم نام من از نازکی چاکدر
نفسی گبی بنم نامم نازکلکدن دیریدر کشته چو مال کریم حرص من از اندکی
آزلکدن بنم حرصم کریمک مالی گبی اولمشدر زیرا کریم احسان ایتمکله مالی
آزلور و رشید الدین طواط در مدح وی گفته است و رشید الدین طواط
آنک مدحنده ایتمشدر **رباعیه** ای سپهر قدر را خورشید ماه ای
قدر کوکی ملک کوکشی آی وی سر بر فضل را دستور شاه وای فضل تختنک
وزیری و شاهی افضل الدین بو الفضائل بحر فضل دینک افضلی بنا نک
اصلی فضائلی معنی فضائلک بناسی فیلسوف دین فزای کفر کاه کفری
نقصان ایدیجی دینی زیاده ایدیجی فیلسوف واز مقطعات ویست
این دو بیت و بو ایکی بیت خاقانی نک مقطعاتندندر **رباعیه**
بس کی از سودای خوبان داشتن خاقانی یا خوبلرک سوداسندن نیجه
ایله بعضی فراغت ایله ای خاقانی گر سر سودا چه خیزد را بر سر آید چه جو که
زیرا سودا اوجهدن عقلک باشنه اوپوشی لق و بلاسیلق گلور

صورت خوبان بمعنی کر ببینی آینه است اکر بفارسی خوبلرک صورتی
معنا ایله حقیقتده آینه در کر بیرون سوز وشتی دارد درون سو تیره کی
کی طشرا جانبندن روشن لکی طوتار ایچ جانبندن خشم وکین در
یعنی بولانق زیرا آینه نک بر طرفی روشندر و بر طرفی بولانقدر خوبلر دخی اکرچه لطفده
لطیفدر اما آنلره قباحت ایله میل وتقرب زیاده قبیح در **بیت** مبین
دلفریبتی چو حور بهشت کزان روی دیکر خود بوست زشت وبو برامثنوی
تحفة العراقین نام وآنک بر مثنویسی وار در نامی تحفة العرقین وآنی
چند بیت از مفتح آنست وبو برقاج بیت آنک مفتحندندر **مثنوی**
ماتم نظارکان نمناک زین حقهٔ سبز ومهرهٔ خاک بز بر حقهٔ سبزدن ومهره
خاکدن نمنا نظر ایدیجیلر مراد انلردن صاحل اولان نمک دفعنه قادیر
دکلوز همان تحیر ایله نظر ایدوب طورورز زیرا غم والم نوع انسان درغیری
نوع ده یوقدر لکن حقه ومهره تا نچاییند زیرا بو حقه ومهره مادامکه یرلرنده در
سرکیسهٔ عمر میکی بند عمر کیسه سنی آچرلر وتلف ایدرلر وین طرفه کی بر بساط
هرمان وبو عجب کی امر مباطی اوزره مهره زمینست وحقه کردان مهره کوترم
کی اصلا حرکت ایلمز وحقه دور وحرکت ایدیجی امر در مراد مهره دن زمین درکه
کوترمدر اصلا حرکت ایتمز وحقه دن مراد فلکلدر که دایم حرکت ودورده در
خود بو العجبان سحر کارند بونلر خود سحر ایدیجیلر بو العجیلر درکه قایم کاه قندز
آرند کاهی قایم وکاهی قندز کتوررلر قایمدن مراد کوندزر وقندزدن مراد کیجه در
وقتست کی وقت در سراید وقتی درکی وقت باشنه کله یعنی بونلرک نهایت
بوله سیلاب عدم بسر درآید عدم سیلابی بونلرک باشنه کله یعنی معدوم اوله لر
وقتست کی این چهار حمال وقت درکی بو درت حمال کی مراد عناصر اربعه در
بنهند محفه مه سال ای ویل محفه سنی قویه لر یعنی معدوم اوله لر وقتست
کی مرکبان انجم وقتدر کی انجم مرکب لری هم نعل سم بیفکنند وهم هم نعل
وهم طرنق براغه لر انجم مرکبلره تشبیه اتدوغندن اتورر نعل طرنق اته لر دیمک
یعنی اتلر دخی معدوم اوله لر **فخر جرجانی رحمة الله**

ازاماثل

ازاماثل وافاضل روزکارست روزکارک ایلرلنمشی وفضل لنمشی دن در میزان
کمال وفضل ودقت شعروی آنک کمال وفضل میزانی ودقت شعری
تاحدیست کی کتاب ویسی ورامین راویرا تالیف کرده است بر مرتبه درکه
ویسی ورامین نام کتابی اول تالیف ایلمشدر وآن در روزکار ماه جور نایابست
واول کتابده زمانده متروک اولنمش وبولنماز در واین چند بیت وبو برقاچ بیت
از مواضع متعدد آن کتابست اول کتابک متعدد محللرندندر **مثنوی**
خوشست این نکته از کتب شناسان جهان بیلجیلردن بو نکته لطیف در
کی باشد جنک بر نظار آسان کی نظر ایدیجیه جنک قولای اولور مرا آن طشت
زرین نیست درخور اول زرین لکن بکا لایق دکلدر یعنی مقبولم دکلدر
کی دشمن خون من بیند در وپیر کی دشمنم قانمی آنده طلو کوره نباشد مار را بچه
بجز مار ایلانک یوریسی ایلاندن غیری اولماز نیارد شاخ بدجز تخم بد بار
برامز بودق برامز تخمدن غیری کتورمز نباشد خوش شعر درتی درستی صحتده
شعر خوشی اولماز تنکرتا چون بود با رنج وسستی مارض وضعف ایله نجه اولور
کور یعنی نظر ایله کل ونرکس نیکو باشد بدیدن کل دخی نرکس کورمک ایله ایو اولور
یعنی بقمغه ایو کلور ولیکن تلخ باشد درچشیدن اما دادتمغده آجی اولور کناه
برمردم بود نه نغتن خلق اوزره اولمشی کناهی سترا ایتمکدیسی نیکوتر از نابود
کفتن چوق ایودر الحی سویلمکدن یعنی خلقک کناهنی ~~...~~ اورتمک یعنی
دیله الیمق ایودر خلقه برهان اتمکدن مثالی پادشه چون آتش آمد باد مالکی
مثالی آتش کبیدر یعنی آتش کبی در بطبع آتشی همیشه سرکشی آمد
دایم آتش طبع ایله باشی چکیجی کلدی زیرا کوهر علوی در اکر با زور پیل و
طبع شیری فرضا اکر فیل قوتی ایله دخی آرسلان طبیعله ایسک یعنی فیل کبی
قوی وشیر کبی شجیع اولور ایسک مکن با آتش سوزان دلیری یا قبیجی آنک
یکتلک واقدام ایلمه زیرا یاقوب هلاک ایلر **ظهیر فاریابی رحمة**
الله وی از مشاهیر جهانست اول جهانک مشهورلرندندر واز افاضل
دوران ودورانک افاضلیندندر وتمام دیوان او مقبول ومطبوعست

آنک دیوانی مقبول و مطبوعدر و اشعار وی بر زبانها مذکور است و آنک تعولری
دللرده مذکور در بلطافت و سلاست سخن او هیچ کس نیست آنک
سوزینک لطافت و سلاستنده هیچ کمسه یوقدر در ایام دولت اتابک
ابوبکر تربیتها یافته است اتابک ابوبکرک دولتی زمانتده تربیتلر بولمشدر
شبی در مجلس وی این رباعی گفت بر کیجه ابوبکر مجلسنده بو رباعیی ایتدی
رباعی ای ورد ملائکه دعای کرتو ای پادشاه که ملائکه نک وردی سنک
بانکه بقاسی دعاسیدر سر نیست زمانه را بجای کرتو سنک بانکک یرنده
زمانه نک باشی یوقدر یعنی زمانه سنک امروکه محکوم و منقاددر با دشمن تو
نیام شمشیر تو گفت سنک دوشمنکه سنک قلجک قینی ایتدی سر دل
من باد قضای سر تو نیم کوکلمک باشی سنک باشکک قضاسی اولسون
بفرمود تا هزار دینار زر سرخ ابوبکر بیوردی تا بیک قزل التون التونی در
نثار ایلدیلر بر اثر آن این رباعی دیگر در آن
مجلس نثار او کردند مجلسده اول حالتده دیدی
حالت گفت بو بر عنبرین رباعی دخی آنک اول حالتده ای شاه ملک دینک
رباعی شاها ز تو کار ملک و دین با نسقست نظام و قانون در روز عدل
ایشی سندن قانون و انتظام ایله در نسق ظلم و فتنه جانی رمق
تو جان ظلم و فتنه رمقست و سنک عدلکدن ظلم و فتنه جانی سنک زمانکده
رمق جانکه صوکیدر در عهد تو رافضی و سنی باهم
رافضی و سنی مری بر بیله کردند موافقت که ابوبکر حقست موافق
موافقت ایلدیلر که ابوبکر حق در و از لطایف اشعار وی بیت
این چند بیت در مثنوی و مثنوی ده بو بر قاج بیت آنک اشعار
لطایفندندر **مثنوی** عالمی بر فراز منبر گفت بر عالم
وعضده منبر اوستنده ایتدی که چون پیدا شود سرای نهفت
که چون گیزلی سرای پیدا اوله یعنی قیامت پیدا اوله ریشهای
سفید را از گناه گناهدن بیاض المش صقاللری بخشد
ایزد بر ریشهای سیاه الله تعالی سیاه صقاللولری بغشلر
بازریشی

بازریشی سیاه روز امید کر وقت صقاللر امید کونی یعنی قیامت
کونی باشد اندر پناه ریش سفید آق صقاللونک صغنماسنده اولور
مراد حق تعالی حضرتی آق صقاللونک گناهلرینی تمام عفو ایده دیمکدر
مرد که سرخ ریش حاضر بود قزل صقاللو بر ارکه آنده حاضر ایدی
دست در ریش زد چون این بشنید چونکه بونی ایشتدی الینی
صقلنه اوردی گفت ماخوذ درین شمار نه ایم ایتدی بز جود بو شمار
و بو حسابده دکلیز در دو گیتی بهیچ کار نه ایم ایکی جهانده هیچ ایشده
دکلیز و بیرنسنه یرامزوز و کمال وی در شعر بمثابه ایست و شعرده آنک
کمالی بر مرتبه ده در که شعرای متقدم میان وی و انوری و ترجیح یکی بر
که شعرای اول آنک ایله انوری اورتاسنده ترجیح یکی بر دیگری
برینک اوبیرینک اوزرینه ترجیح ایتمکده اختلاف داشته اند
اختلاف طوتمشلر در حتانکه بعضی انجلین که شعرادن بعضی بر سبیل
شعرانک بعضی سی
استغفار از بعضی دیگر گفته اند استغفار طریقی ایله ایتمشلر در
قطعه ای آن زمین وقار که بر اسمان فضل ای شول یر وقارلو که فضل
آسمانی اوزره ماه خجسته منظر و خورشید و پیکری قوتلو منظر و کونشی صورتلو
ای سی قوی زبان طقان سخن گفته ظهیر سوز صرافلرندن بر قوم ظهیرک دیمه سنی
یعنی ظهیرک شعری ترجیح می نهند بر اشعار انوری انورینک شعرلری اوزره ترجیح
قولر بعضی ظهیرک اشعاری انورینک اشعارندن اعلادر دیرلر قوی دیگر برین سخن
انکار میکنند شعرادن بو غیری قوم بو سوزی انکار ایدر لکن فی الجمله در محل نزاعند
داوری فی الجمله اول ایکی طائفه نزاع و خصومتده در ترجیح یک طرف تو بدحکم
ایشان نیما کیا هست سن انلره بر طرفک ترجیحنی کوستر زیرا زیرککسن
حکم تو ملک سخن وری سنک حکمک یوزوکه آلتنده در سخن ورلک ملکی
هست معناسی صکنی که مصرعه قید شد امام ظهروی در جواب وی گفته است
ظهروی امام اول قطعه نک جوابنده ایتمشدر **قطعه** ای سالک ممالک

فکرت درین سؤال ای بو سؤال دن فکرت مالکنه سلوک ایدیجی معذور سینه
بحقیقت چو بنکری حقیقت ایله معذور دکلسین چونکه بعدا سین تمیز را بعده ثنا
درین دو طور بو ایکی طورده بعدندن تمیزه هیچ احتیاج نیست
بدین شرح کستری هیچ احتیاج یوقدر بو شرح ایله دوشمکه یعنی بو اشاره در
دو طوردن مراد اول ایکی شاعرکه شعریدر کین معجز است و آن سحر این نور آن
چراغ یعنی بو معجز و اول سحردر بو نوردر و اول چراغدر این ماه و آن
ستاره و این حور و آن پری بو آی و اول یلدیزدر بو حوردر و اول پریدر
و دیگر گفته است در جواب همان قطعه و بر غزیسی همان اول قطعه نک
جوابنده ایتمشدر **قطعه** هر مبتدی بیهده ترجیح می نهد هر مبتدی
که عبث یره ترجیح قور یعنی ترجیح ایلر شعر ظهیر بر سخن پاک انوری ظهیرک
شعرینی انورینک پاک سوزی اوزره ماند بدان گروه که فتنا جستند باز
اول طایفه یه بکزر که گرو اکلمادیلر یعنی فرق ایلمدیلر

شیخ نظامی رحمة الله وی از گنجه است اول گنجه دن در
و فضایل و کمالات او روشن است آنک فضایل و کمالاتی روشندر احتیاج بشرح
ندارد شرحه احتیاج طوتماز و آن قدر لطایف و دقایق و اول قدر لطایف
و دقایق که در کتاب پنج گنج که گنج پنج کتابدر که مراد خمسه سیدر درج کرده
که کس میسر نیست درج ایلمشدر که کمسنه میسر دکلدر بلکه مقدور انواع
بشر نیست بلکه نوع بشرک مقدوری دکلدر و بیرون از آن کتاب
و اول خمسه دن طشره یعنی اول کتابدن غیری از وی شعر کم روایت کرده
اند آندن شعر که روایت ایلمشلردر و این غزل از سخنان اوست و بو
غزل آنک سوزلرندندر **غزل** چو بی جو محنت می زان رخ گندم گونست
آربه کبی بنم محنتم اول بوغدای اکلو یکا عقدندر که همیشه رخ چون کاه ازان
که دوکله بنم صمان کبی صاری یوزم آندن طولو قاندر جو زکری
یوز خونست
کندم

کندم مناسبتله جو واقع اولمشدر دانه گندم او سنبل تر دار دبار آنک
بوغدای دانه سی تر و تازه سنبل حاصلنه طوتار کمترین خوشه او سنبله
گرد و نشست آنک کمترین خوشه سی گرد و نکه سنبله سیدر دانه گندم
دن مراد خالدر بار حاصلدر خوشه باشق سنبله گردندن مراد بورجدر
دلبردن مراد یاری تقا دریا خود سرور کاینات در جو من نخوردم بر ازو صبرم
ازو گندم خوردنی آندن یمش بمدم صبرم اندن گندم یدی که ز بهشت
در او چشم رهی بیرون نشست که جنت قپوسندن آنک گوزی طشره در
از ترازوی دو زلفش چو جوی مشک خرم آنک ایکی زلفی ترازوسندن
برآربه مقداری مشک صاتون آلدم گندمی خواهم افزون که سخن موزون نیست
بر بوغدای مقداری زیاده استرم ازیرا سوزم موزون دکلدر زلفدن مراد
اسرار الهیه در که آندن بر نفحه تک و صول ریاضت ده زیاده قدر تک حصولنه
سبب اولورمی جو گندم شده ام زغم دل بدو نیم بن بوغدای کبی آنک
غمندن کوکل ایکی پاره اولمشم و این غم ادرا ببکی جو که نظامی چو نیست
و بو غم آکا بر جو یعنی برآربه مقدار ایدر که نظامی گنجه در دیه **کمال اسماعیل**
رحمة الله وی را خلاق المعانی لقب کرده اند آکا خلاق المعانی لقب
ایلمشلردر ازبس معانی دقیق که در اشعار خود درج کرده است
زیاده معانی دقیق دن که کندو اشعارنده درج ایلمشدر و هیچ کس
از شعراء متقدم و متأخرین را و متقدم و متأخرین شعرادن هیچ
کمسه ان دست نداده که وی را دست داده اول قدرت ویرلمشدر
که آکا اولمش و نصیب اولمشدر اما مبالغه او در تدقیق معانی
اما تدقیق معانی ده آنک مبالغه سی عبارات وی را از حد سلاست
بیرون برده است آنک عباراتنی سلاستدن طشره التمشدر
و اشعار وی بسیار است و دیوان وی مشهور و آنک اشعاری
چوق و دیوانی مشهوردر **سلیمان ساوجی رحمة الله**

وهم شاعری فصیح وسخن کزاری بلیغ است اول فصیح بر شاعر و بلیغ بر سخن
کوی در در سلاست عبارات و دقت اشعارات بی نظیر افتاده است سلاست
عبارات ده و دقت اشارات ده بی نظیر واقع اولمشدر در جواب استادان
قصائد دارد و استادلرک جوابنده قصیده لر طوتار بعضی از اصل خوبتر
اول قصائدک بعضیسی اصلدن خوبرک و بعضی فروتر و بعضیسی
اصلدن اشغه رکک و بعضی برابر و بعضیسی اصله برابر و ویرا معانی
وخاصه بسیارست وآنک معانی وخاصه سی چوقدر و بسیاری
از معانی استادان و استادلرک معانی سندن چوق بتخصیص
کمال اسمعیل خصوصا کمال اسمعیلک معانی سندن در اشعار خود
ایراد کرده کندو اشعارنده کتورمشدر وچون آن در صورت خوبتر واوب
مرغوبتر واقع شده وچون که اول معانی خوبرک صورتده و مرغوب
رکک اسلوبده واقع اولمشدر محل طعنه ملامت نیست طعن
وملامت محلی دکلدر **قطعه** معنی نیک بود شاهد پاکیزه بدن ایو
وخوب معنا پاکزه بدنلی شاهدرکه بر چیزدر وجامه دیکر کون پوشند که بر
نیجه وقتده اناکونا کون جامه کیدررلر کسوت عار بود با زیبنی خلعت او
آنک صلکه که خلعتی عار و عیب کسوتی اولور اکرنه در خوبیشی از بستر
افزون پوشند اکر خوبلقده بیشتر اولان جامه دن زیاده وخوب
جامه کیدورلر لرهنر ست انکه کهن حرقه پشمین زبر شی هنر در
اول که آنک اوزرنده کهنه پشمین حرقه بدررلر اندو درها اطلس و اکون
پوشند حقیر الروآما اطلس واکون کیدورلر اکون بر نوع قماشدر
وآنک ایکی مثنوی کتابی واردر بری جمشید
و ویرا دو کتاب مثنویست
وخورشید مرینی جمشید وخورشید در و دران چندان تکلف کرده
واول کتابده اول قدر تکلف ایلمشدر که آنرا از چاشنی بیرون
برده که اول کتابک چاشنی ولطافتندن چقارمشدر و دیکری
فراق نامه

فراق نامه وبریسی فراق نامه در وآن کتابی بدیع ونظمی لطیفست و اول عجیب بر کتاب
ولطیف بر نظمدر و غزلیات وی نیز بسیار مصنوع و مطبوع است وآنک غزللری دخی
زیاده مصنوع و مطبوعدر اما چون از چاشنی عشق ومحبت اما چونکه عشق ومحبت
چاشنیسندن که مقصود از غزل آنست که غزلدن مقصود اودر خالیست
خالیدر طبع ارباب ذوق بدان اقبال نمی نماید ذوق صاحبلرینک طبعی اکا توجه
ومیل کوسترمز واز جمله مقطعات ویست این چند بیت ونیز بر قاج بیت
آنک جمله مقطعاتندندر **قطعه** کنار حرص دلا پر چه نوا کرد ای کوکل سن
حرصک کناری طمعدن طولو اتمکله قنده قادرسین نوا زطمع که سه حرف میان تهی افتاد
که طمع لفظی اورته سی بوش اوچ حرفدر دوشدی یعنی اوچ حرف واقع اولدی نتو حرفک
معناسی اولکه مصراعه واقع اولدی عزیزی در درویشی وقناعت زن ای نیم عزیزی
درویشلک وقناعت قپوسنی قاق یعنی بونلره چالشکه خواری از طمع و عزت از قناعت
عزت زاد زیرا خورلق طمعدن وعزت قناعتدن طوغر یعنی ظاهر اولور اکر بلغزد
پای توانکری سهلست اکر بایلو یعنی زنکینلک ایاغی طیرنه یعنی سورچه آسانتدر
سعادتی سر درویشی وقناعت باد درویشلک وقناعت هوسنک سعادتی
اولسون **محمد عصار تبریزی رحمة الله** وی صاحب کتاب
مهر و مشتری است اول مهر و مشتری نام کتابک صاحبیدر و در آنجا لطایف
وبدایع بسیار درج کرده است واول کتابده چوق لطایف وبدایع درج ایلمشدر واین چند
بیت از آن کتابست در صفت بینی معشوق ونیز بر قاج بیت اول کتابدندر
معشوقک بورنی صفتنده معشوقدن مراد مهر درکه شاه بورنی هکذا فرمود **مثنوی**
کشیدن بر کل نسرین زبینی کل نسرین اوزره بینی دن بر خط چکلمش خطی در
عین لطف ونازنینی لطف ونازنینلکده حددن زیاده دیبا ولطیف بر خط چکلمش
بقدرت ستونی بسته سیمین قدرت الی کومشدن بر درک بغلمش بنزر آن دو
طاق عنبر آیین اول عنبر بوره اول ایکی عنبر بوره آلتنده میان چشم ولعلی آن کل اندام
اول کل عضوک کوزی ودوداغی اورته سنده منبت از شوشه نقره خام بورنی خام کومشدن
برشته در کل زنبق ولیکن ناشکفته آنک بورنی کل زنبق ایدی اما هنوز اچلمش
قراز یاسمین لاله خفته اول کل زنبق یاسمین ولاله استنده یاتمش **قطعه** محمد عصار
مهر از طبع مردم ای عصار خلقک طبعیندن محبت استمه که کل هرکز زشورستان نخیزد

[illegible]

زیرا شورستاندن هرگز کل قلعماز یعنی بتمز وحاصل اولمز وفا از صورت چه معنی خلق خلقک
معنا سیز صورتندن وفا جو از صورت ملائکه میگریزد ملائکه صورتندن مجدوعی کیمه مجرد
مراد ملائکه صورتندن نتیجه مجرلسه وفا دخی انساندن اولیه مجرد **بیت** وفا مجوی زکس
ور سخن نمی شنوی بهرزه طالب سیمرغ وکیمیا میباش **بیت** غربال فلک برفرق انها
بونلرکه دیبه اوزره فلک غربالی ایله قضا جز گرد غداری نه بیزد قضا غدارلق ووفا
سیزلق غبارندن غیری الهمز ایندن مراد خلقدر بیهوده انزاکه بنکه بیتی خواهی محبت
ایله آنلرکه ایلکه واحسانه زیاده استدسین به گینت هرزمان بدتر سیزد کین
ایله هرزمان سنکه ایله بحت فنارکه خصومت وانکار وعناد ایلر چو انسنکه آنرا
که سازی جای در چشم کوز یاشنه کیبی آنلره که کوزکدن یره دوشرسین یعنی کوزدن یره
افکنده سین اگر دستش دهد خونت بریزد اگر آنکه الله قورسه یعنی قدرت
وفرصت میسر اوله سنکه قانکه دوکر **شیخ سعدی شیرازی**
رحمة الله نام وی مصلح الدین است آنکه آدی مصلح الدین در بونده
تسامح وار در زیرا اسمی مصطفادرکه مصطفایه مصلح الدین دیدیلر وهمانا که
سعدی نسبت بنام ممدوح است وبلمزکه سعدی ممدوحنک نامنه نسبت در
که آنکه نامی سعد اولدوغندن اوتوری سعدی تخلص ایتمشدر وی قدوه
متغزلانست اول غزل دیجی لرکه مقتدا ایسیدر هیچ کس پیشی ازوی پیش ازوی
هیچ کمسه آندن اول آندن زیاده طریق غزل نور رفیده است غزل طریقنه گتمشدر
جالسمه مشدر وسخنان وی همه طوایف را مقبول افتاده وآنکه سوزلری
دوکلی طایفه لرکه مقبولی دوشمشدر یکی از شعرا گفته شعرادن بیری دیمشدر والحق
کوهر انصاف سفته وحق بودرکه انصاف کوهرنی دلمشدر **قطعه** در شعر
سه کس پیمبر انند هرچند که لا نبی بعدی
شعرده اوج کمسه پیغامبرلردر هرچند که
هرچند که نبی بعدی کلامی حضرت رسولدن وارد اولمشدر صلی الله علیه وسلم که بنم
صکره صاحب شرع بر پیغمبر یوقدر دیمشدر اوصاف وقصیده وغزل را فردوسی وانوری
وسعدی اوصافه فردوسی وقصیده یه انوری وغزله سعدی مراد بو اوجی
شاعرلرک اعجاز طبیعه سنه ایرشدر دیلر **حافظ شیرازی رحمة**
الله اکثر اشعار وی لطیف ومطبوع است آنکه شعرلرینک اکثری لطیف
ومطبوعدر وبعضی قریب بسرحد اعجاز بعضی شعری اعجاز سرحدینه قریبدر

غزلیات وی آنکه غزلیاتی نسبت بغزلیات دیگران غیریلرک غزلیاتنه نسبت
در سلاست وروانی حکم قصائد ظهیر دارد سلاست وروانلقده ظهیرک قصائدینک
حکمنده طوتر یعنی سلاستده اما شاعر ظهیر نسبت بقصائد دیگران غیریلرک قصائدینه
نسبت وسلیقه شعر وی وانکه شعرینک اسلوب وسلیقه سی متیزدر نسبت
بسلیقه شعر نزاری قهستانی نزاری قهستانینک شعری سلیقه سنه یعنی در
اما در شعر نزاری غث وسمین بسیار است اما نزارینک شعرنده آریق وسمیز چوقدر
بخلاف شعر وی آنکه شعرینک خلافیله در که برابر در وچون در اشعار وی اثر تکلف
ظاهر نبود وچونکه آنکه اشعارندن تکلف اثری ظاهر اولمدیکه اکثر موصفه
تأویله محتاج اولدی وی را لسان الغیب لقب کرده اند انی لسان الغیب لقب
ایلمشلردر **شیخ کمال خجندی رحمة الله** وی در لطافت
سخن اول سوز لطافتنده دقت معانی بمرتبه ایست دقت معانیدن بر مرتبه ده در
که بیشی ازان متصور نیست که آندن زیاده متصور دکلدر اما مبالغه در آن
اما اول دقتده مبالغه شعر وی را از حد سلاست بیرون برده آنکه شعری
سلاست حدندن طشره ایلتمشدر وازچاشنی عشق ومحبت خالی مانده
عشق ومحبت چاشنیسندن خالی قالمشدر ودر ایراد امثال ومثل لرکتورملکده
واختیار بحرهای سبک وخفیف بحرلر اختیار ایتمکده باقافیهها وردیفهای
غریب عرب قافیهلر وردیفلر ایله که سهل ممتنع نماست که سهل ممتنع کوریتور
وتتبع حسن دهلوی میکند وحسن دهلوینک اشعارینه متابعت ایلر
اما آن قدر معانی لطیف که در اشعار وی هست اما اول قدر لطیف معانی که آنک
اشعارنده در در اشعار حسن نیست حسنک اشعارنده یوقدر وانکه وی را دزد
حسن میگوید واول که انی دزد حسن دیرلر یعنی کوزلک خرسیزی بنا بر همان تتبع
بتواند بود سببی همان تتبع اولمق ممکندر ودر بعضی دیوانهای وی ابیات فرد دیده
شده است وآنکه دیوانلرینک بعضنده بو فرد کورلمشی اولمشدر **مفرد**
کس برسر هیچ رخنه نگرفت مرا کمه بینه هیچ کدک باغنده طوتمدی معلوم
همی شود که در خشم همان معلوم اولدی که حسنک دوزدی ام وبعضی
از عارفان که بصحبت شیخ کمال وحافظ بهر دو رسیده بودند وعارفلردن
بعضی که شیخ کماله وحافظه ایکیسنک بیله صحبتنه ایرشمش ایدیلر چنین

فرموده اند بویله بیورمشلر در که صحبت شیخ به از شعروی بود شیخنک
مصاحبتی شعریدن یک ایدی و شعر حافظ به از صحبت او و حافظنک شعری
مصاحبتیدن یک ایدی **خسرو دهلوی رحمة الله**
در شعر متفنن است شعرده متفنن در و غزل و مثنوی را ورزیده و غزل و مثنوی
سعی ایلمشدر و همه را بکمال رسانیده و دوکلی سنک کمالنه ایرمیدی سنی کماله
ایرشدرمشدر تتبع خاقانی میکند خاقانی ینک اشعارنی تتبع ایلر هرچند در قصیده
نرسید هرنه قدر قصیده ده آنکا ایرشمدی اما غزل را ازوی در گذرانیده اما غزللری
آندن کچورمشدر غزلهای وی آنک غزللری بو واسطه معانی آشنا آشنا و فهم قریب
اولان معانی سببی ایله که ارباب عشق و محبت که عشق و محبت صاحبلری بجهت
ذوق و وجدان ذوق و وجدان حسبی ایله آنرا در می یابد اول معانی بیولورلر
مقبول همه کس افتاد است دوکلیکه تک مقبولی دوشمشدر خمسه نظامی را
کسی به ازوی جواب نداده است نظامی خمسه سنه برکسه اندن یک جواب
ویرممشدر و ورای آن و قصاید و غزلیاتدن غیری مثنویهای دیگر دارد همه
مطبوع و مصنوع غیری مثنویلری واردر دوکلی سی مقبول و مصنوع **حسن**
دهلوی رحمة الله و برا در غزل طریقه خاص است آنک غزلده
بر خاص طریقه واردر دهلوی هنددن بر معظم شهرنک اسمی در اکثر قافیهای
تنک و ردیفهای غریب و بحرهای خوش آینده که اصل در شعر خاصه در غزل ملاحظه
اینهاست اختیار کرده است اکثر قافیه لری و عجیبه ردیفه لر و خوش کلجی بحرلر
که شعرده اصل خصوصا غزلده بونلرکه ملاحظه سیدر اختیار ایلمشلر در
لاجرم از اجتماع اینها اول سیدن آنلرکه اجتماعندن شعر و برا حالتی حاصل
آمده است آنک شعرینه بر حالت حاصل اولمشدر اگرچه بتحجب وی که
نظرکه اگرچه آنی حسبی ایله بر نظر آسان مینماید قولای کورونور اما در گفتن دشوار
اما دیمکده مشکلدر و لهذا اشعار وبرا و اول سیدن آنک شعرلری سهل
ممتنع گفته اند بعلماسی سهل دیمشلر و معاصر خسرو بوده است و خسرو
دهلوینک عصرنده ایمش در و با یکدیگر صحبت داشته اند و بیری بریله
مصاحبت

مصاحبت طوتمشلر در و مباسطات کرده اند و ملاطفه لر ایلمشلر در چنانکه
حسن میگوید آنجلین که حسن ایدر **قطعه** خسرو از راه کرم بپذیرد
خسرو کرم یولندن قبول ایلر آنچه من بنده حسن میگویم آنی که بن بنده حسن
دیرم سخنم چون سخن خسرو نیست نیم سوزم خسروکه سوزی کبی
دکلدر سخن اینست که من میگویم سوز بودر که بن دیرم **عماد**
فقیه رحمة الله و دیگر از شعرای متغزل عماد فقیه است
و کرو غزل کوی شعرادن عماد فقیه در و وی شیخ خانقاه دار بوده است و اول
خانقاه طوتوجی شیخ اولمشدر شعر خود را بر همه واردان خانقاه میخوانده است
کلنلره شعرینی دوکلی خانقاهه کلیجیلره اوقومشدر و استدعای اصلاح میکرد و آنلردن
شعرینک اصلاحینی طلب ایلمشدر و از اینجا میگویند و بو سببدن ایدرلر
که شعروی که آنک شعری شعرا اهالی کرمانست کرمان اهالی سنک
شعریدر **خواجه رحمة الله** وی نیز از کرمانست اول دخی کرمان
دندر کرمان اسم شهردر و در تزیین الفاظ و تحسین عبارات الفاظ تزیینده و
عبارات تحسینده جهد بلیغ دارد مبالغه بر جهد قویار و لهذا او را نخل بند
شعرا میخوانند و بو سببدن انی نخل بند شعرا اوقورلر **ناصر بخاری**
رحمة الله وی اشعر ماوراء النهر است اول ماوراء النهرکه شعراسیندندر
و در اشعار وی چاشنیی از تصوف است و آنک اشعارنده تصوفدن بر چاشنی در
عصمت رحمة الله وی از بخارا است اول بخارادندر و وی در غزل
تتبع خسرو میکند و اول غزلده خسروی تتبع ایلردی **بساطی رحمة الله**
وی سمرقنده است اول سمرقندیدر و شعر وی خالی از لطافتی نیست
و آنک شعری بر لطافتدن خالی دکلدر اما از فضایل مکتسبه بسیار عاری
بوده است اما کسب و سعی ایله حاصل اولان فضایلدن زیاده عاری و خالی
اولمشدر چنانچه از اشعار وی ظاهرست انجلین که آنک اشعارنده ظاهردر
خیالی رحمة الله شعر وی خالی از حالی نیست آنک شعری بر حالدن
خالی دکلدر و از اشعار و بیت اینی و بو آنک شعرلرندندر **غزل** ای تیر غمت را
دل عشاق نشانه ای جانان که سنک غمک اوقی عاشقلرک کونکلی نشانه در که
بر آن غمکدن حالی اولمز خلقی بتو مشغول و تو غایب ز میانه بر خلق سکا مشغول در

وسن اوریه دن غایب سین که جمالگه عرض ایتمسین خطاب خدایه در بیت
یارب بلکه شاید کفت این نکته که در عالم رخساره بکس ننمود آن هرجایی
که معتکف دیرم وکه ساکن مسجد که دیرکه معتکف وگاه مسجدکه ساکن ام
یعنی که ترا می طلبم خانه بخانه یعنی که سنی خانه بخانه آرارم مراد فی الله فی کاهی
مرتبه شریعتده وکاهی پایه حقیقتده طلب ایده رم حاجی بره کعبه وما طالب
دیدار حاجی کعبه یولنده وبز دیدار طالب که اول زیارت وطواف سعینده
وبز مشاهده جمال الهی طلبنده ایز او خانه هی جوید وما صاحب خانه اول
خانه نی استر وبز صاحب خانه نی استروز یانی جمالت که فی بیت
مقصود من از کعبه و بتخانه توئی کعبه و بتخانه دن بنم مقصودم سنی سین
سنک جمالگه حقیقتی که بایه هرنه وار
یاه بجمالت که فی قونیت وفانه تقصیر خیالی یا امید کرم
ایمه فون فانه دیرکه اصلا اعتماده لایق دکلدر یعنی که کنه رایه
توست خیالی انک تقصیری سنک کرمک او مید ینه در
از نی نیست براته یعنی که کنا بوندن ایو بهانه یوقدر آذری رحمة
الله اسفراینی است اسفراین لودر که بر بر که اسمی در و در اشعار
وی طامات بسیار است وانک اشعارنده طامات جوقدر واز مطلعهای
وی مقبول مطلع لرندندر بیت باز شب شد
پسندیده وبیت
چشم من میدان کریه آب زد کبرو کچه اولدی بنم کوزم آغلمق میدانیه صو
اوردی یعنی کوزم وافر آغلدی سیل اشکم آمد شبیخون بر سپاه خواب زد
کوزیاشی سیل کلدی ایکو عسکری اوزره شبیخون ایلدی مراد جوق آغلمق
ایله ایکو قلمدی کاتبی رحمة الله نشابوریست نشابور لودر و وبرا
معانی خاصی بسیار است وانک خاصی معانی لری جوقدر و در ادای معانی نیز
اسلوب خاصی دارد ومعانی ادا سنده دخی کندو سنه مخصوص اسلوب
خاصی طوتار اما شعروی یکدست وهموار نیست اما انک شعری یکدست
وهموار دکلدر ستر وکبریه افتاده است بری بربنه مناسب و موافق دکلدر
شاهی رحمة الله سبزواری است سبزوار
لودر واورا اشعار لطیفست وانک لطیف اشعاری واردر یکدست وهموار
بری برینه مناسب وهموار با عبارات پاکیزه ومعانی برجاست پاکیزه
عبارات وبرجا معانی ایله بو بیت انک اشعارندندر بیت
دربین

درین صحیفه بخوانندم خط خطا زانرو که هرچه می نگرم نقش کار جانانه اوست
عارفی رحمة الله هروی است هروی در که صاحب کتاب مقاوله
گوی وچوکان چوکان طوب مقاوله سی کتابنک صاحبیدر در مقاوله مباحثه ومخاطبه
معنا سنه در و آن از نظم های سرآمدوی است واول نظم لر سرآمدی انکدر درصفت
اسب چوکان وچوکانه منسوب انک صفتنده مثنوی چون کوی [illegible] گرد سپهر
او آت فلک طوب کبی اولوردی میدان میدان چوکی جستی سرعت [illegible]
وحابک لکندن طوب کبی میدان میدان صحرا زنی هر بار که در عرق شد غرق
هر بار که اول آت تره عرق اولیدی باران بودی و در میان برق [illegible] اولوردی
واورتاده برق اولوردی باران مراد تری برق دن مراد نعل لردر بکر بیخته وی آزر
ازسم او آتش انک طرناغندن کچمش ایدی او بیخته صرصر از دم او قندیل
انک قویروغندن آصلمش ایدی هرکه دوبیده در برکوچی هر ابرو آدم اول انک
قتنده یلمش ایدی کردبده زسرعتش سرکوی انک سرعتندن طوبیکه باشنه دوشمش
ایدی آن لحظه که در شیر در رفته اول لحظه که اول آت چتلکه کتمش ایدی صدبار
صبا بکر در رفته یوز صبا یل طوزه کتمش ایدی که انک چولاغی قتنده محو اولمش ایدی
از کوه چوسیل در کذشته طاغدن سیل کبی کچمش ایدی که اصلا دوشوار کورمش اید
وز بحر چوباد در کذشته و دریادن یل کبی کچمش ایدی که الم کورمش ایدی
میر نوایی رحمة الله صاحب دولتی که زمان ما بوجود او مشرفست
بر صاحب دولت که بزم زمانمز انک وجودیله مشرفدر هرچند پایه قدروی
هرقنجی که انک قدری پایه سی نظر مراتب جاه وحشمت وقرب پادشاه صا
صاحب شوکت منسوب عصمت مرتبه قرینه وصاحب شوکت پادشاهک یقینی
مرتبه قرینه نظر وقیاسی بمناقب معنوی از فضل وادب وفضائل موهوب و
مکتسب ومناقب معنوی یه قیاسی فضل وادب ده وکسب ایله اولان
بخششی دن ارزان بلندتر است آندن یوکسکرکدر هرچند پایه قدروی ازان
بلندتر است هرقنجی انک قدر پایه سی آندن یوکسکرکدر که ویرا بجنی شعر
تعریف کنند وبجودت نظم توصیف که آنجی شعرایله تعریف وجودت
نظم ایله توصیف ایله لر اما چون خاطر شریفش اما چونکه خاطر شریفی بو اسطه
کسب فضیلت تواضع کسر نفس تواضع وکسر نفس فضیلتنک کسبی واسطه سی
ایله بو آن فرود امده است الا انتقال انتهد که خود را در سلک این طایفه

منحط کرداننده که کندو سینی بو طایفه نک سلسله‌سنه منسلک ایتمشدر دیگرلرا حجاب تحجابیه
غیر یلرکه وحشت پرده سی آزان معنی که ویرا از طبعهٔ ایشان داندو از زمرهٔ ایشان
شمارند مرتفع گشته اول معتادن که آخ آنلرکه طبقه سندن طوتارلر و آنلرکه زمره سندن
صیالر مرتفع اولمشدر بتقدیر کلام دیگررا کلامات قصوری که مراد شعرا در اما انصاف
آنست اما انصاف اولدر که هرجا که این طائفه باشندوی کرباشد هر یره که اهل
بو طائفه اولالر اول باشی اولا و هرکجا نام این طبقه نویسند نام وی سردفتر نویسند
وهرقنده که بو طبقه نک نامی یازالر آنک نامی سردفتر یازالر و هنان معما باسم شریف
آنجلین که آنک اسم شریفنه اولان بو معما مبنی ازین معنی است بو معنادن
مخبر و معلم در ازین معنادن مراد سردفتر اولمسیدر که بو قطعه دن ظاهردر **معما**
علی شیر علیشیر الافاضل سرت دهرا افاضلک سیری اوزره برزمان کیبر
ایلدرکه واحرزت الفضائل بالفواصل وفاضله لرایله اولان فضائلی تمام ضبط
وحفظ ایلدرکه وباسمک فقت اهل الفضل طرا واسمک ایله اهل فضلک
جمیعسی اوزره فائق اولدرکه لذا صورةً فوق الافاضل بو سببدن نامی فا
ضللک اوزرینه بتصویر وتقدیم ایلدرکه صورةً ایله تصحیفنه وفوق الافاضل
ایله تنصیص علیه اسمه اشارت ایلر وچونکه هرناشی وچون آنکه نامی کوهری
بزرکتر از آنست آندن اولور کدر که هرمحل از نظم که نظم دن هرمحل صدف آن
نوالدر بود آنک نام کوهرینه صدف اولمغه امکان اولمه و هرمقام از شعر شرف
آن نوا اندیافت و شعردن هرمقام آنک نامنک شرفنه بولمغه قادر اولمه و
تخلصی اشعارشی و آنک اشعارنک تخلصی یا نیچه اول نسخه ایله که این معما
معمای نوایی کنه نامشی
دیگر مفهوم میلر در بو غیری معمادن مفهوم اولور
در تخلص هانیاید هیچ کس تخلص لره هیچ کمسه آنک نامینک حقیقتنی بوکماز برلب یا بعده
کان ازوی نوایی دان و بسی بو لبیجیلرکه طوداغی اوزره آندن آنجق نوایی بیلیر نوایی او از معنا
روشندر فرسی ده مخلصی فانی در ترکیده نوایی در واگرچه ویرا واگرچه اما بحسب قوت
طبعت وسعت قابلیت قوت طبعت وسعت قابلیت حسبیله هر دو نوع شعر
ترکی و فارسی میسر است هرایکی درلو شعر ترکی و فارسی میسر در اما طبع
وی بترکی از فارسی بیشتر اما آنک طبعنک میلی فارسیدن ترکیه زیاده ایکندر
وغزلیات وی بآن زبان و ترکی دیلی ایله آنک غزللری ازده هزار زیاده خواهد بود
اون بیک دن زیاده اولور در و مثنویاتی که در مقابلهٔ خمسهٔ نظامی وقوع یافته
وشول

وشول مثنویات که خمسهٔ نظامینک مقابله سندن وقوع بولمشدر بیستی هزار
بیت نزدیک اوتوز بیک بیته یاقین در وهمانا که وشول یله معلوم اولور که به
آن زبان به ازوی پیش ازوی پیش کسی نگفته است اول دل ایله آندن
خوب و آندن اول و اندن زیاده بر کمسه دیمشدر و کوهر نظم نه سفته و نظم
کوهرینی دلمشدر و از جملهٔ اشعار فارسی وی بیست و آنک فارسی اشعارنک
جمله سندندر قصیده‌ای که در جواب قصیدهٔ خسرو دهلوی شول قصیده که خسرو
دهلوینک قصیده سنک جوابیدر که مسمی به دریا ابرار است که دریای ابرار ایله مسمیدر
واقع شد واقع اولمشدر و مشتملست بر بسیار از معانی دقیقه و خیالات
لطیفه و اول قصیده معانی دقیقه دن و خیالات لطیفه دن چوق نسنه اوزره
مشتملدر و مطلعش اینست و اول قصیده نک مطلعی بودر **مطلع** آتشین
لعل که تاج خسروان را زیورست شول آتشی رنکلو لعل که پادشاهلرکه تاجینک
زیب و زیوریدر اخگری بهر خیال خام پختن در سرست حقیقتده اول لعل آنلرکه باشنده
اولان خام خیالی پشورمکدن اوتوری بر اخکردر اخکر کور آتشی اخکرییدر و این رباعی را
و بو رباعیی در تهنیت قدوم بعضی آیندگان از سفر حجاز حجاز سفرندن کلیجیلرکه
بعضیسنک قدومی تهنیتده در رقعه نوشته بود بر کاغذ پاره سنه یازمش ایدی
مولانا جامی کعبه دن کلدوکی وقت تهنیت ایچون دیدوکی رباعیدر **رباعی**
انصاف بده ای فلک مینافام ای صرحه رنکلو فلک انصاف ویر یعنی انصاف
ایله تا زین دو کدام خوبتر کرد خرام که بو ایکسندن قنغیسی خوب ترک صالندی
خورشید جهانتاب تو از جانب صبح صبح جانبندن سنک جهانی روشن ایدیجی
خورشیدک یا ماه جهانکرد من از جانب شام یا شام جانبندن بنم جهانی دوران ایدیجی
آیم می و این رباعی دیگر را در رقعهٔ دیگر نوشته بود و بو غیری رباعیی بر غیری
کاغذ پاره سنه یازمش ایدی **رباعیه** این نامه نه نامه دافع درد منست
بو نامه نامه دکلدر بلکه بنم دردمی دفع ایدیجیدر آرام درون رنج پرورد منست
بنم رنج ایله بسلنمش درونمک آرامیدر تسکین دل کرم و دم سرد منست
بنم استی کوکلمک و صووق نفسمک تسکینی در یعنی خبر از ماه جهانکرد منست
یعنی اول نامه بنم دکرمی یعنی بنم آیمک خبر یربودخی جامی ایچون دیلمشدر
و این رباعی دیگر را در رقعهٔ نوشته بود و بو غیری رباعیی بر کاغذ پاره سنه

بازمشی ایدی **رباعیه** گر در بریم بگفت وگویت باشم اگر دیرده اولام سنگ کفت
وگویکه ایله بیم اولورم در وقت حضور و بر رؤیت باشم حضور وقتنده و یانکده سکا
باقیجیم در غیبت نیز دل بسویت باشم غیبتده دخی کوکل سنگ یانکده اولام
یعنی قلبم ایله سکا متوجه اولام

روضه هشتم

سکزنجی روضه در حکایت چند که از زبان احوال بزبانان دلپذیر گرکه دلی خیالرلندن برقاج
حکایت بیاننده در که خردمندان و نکته دانان امثال آن وضع کرده اند که عاقللر و نکته
دانلر انک امثالینی وضع ایتمشلر در تا بجهت غرابت و ندرت تا غرابت و ندرت
سببی ایله غریب و نادر طبعت بران اقبال نماید طبعت انک اوزرینه اقبال
کوستره و بیرون ابواب فهم حکم و مصالح بکشاید و انک اوزره حکم و مصالح فهمی
بابلرین آچه **قطعه** آن ندیدی که خرده دانی بشکر آغی کورمدکمی که خرده دان
شکر ایله داروی تلخ را کند شیرین آجی داروی شیرین ایلر تا بان حیله ازتن رنجو
تا اول حیله وظرافت ایله رنجور تننده ببرد رنج و محنت دیرین دیرین اسکی رنج
و محنتی ایلدیر خرده دان عقلانک مراد طبیب در دارودن مراد علاج ایچون
اولان نسنه در **حکایت** روباهی با گرگی دم مصارفت میزد بر تلکو بر قورد
ایله کورشملک و انسلک دمنی اوردی و قدم موافقت می نهاد و دوزلک و رفقلک قدمنی
قودی با یکدیگر بباغی بگذاشتند ایکسی بیله بر باغه اوغرادیلر در استوار بود دیوارها
انک دیوارلری محکم قپوسی محکم و دیوارلری دورت طرفدن یوکسک ایدی گرد آن بگردید
اول باغک اطرافنی دولاندیلر تا بسوراخی رسیدند تا بر دلوکه ایرشدیلر بر روباه فراخ
تلکویه تنکشی و بر گرگ تنگ و قورته طار روباه آسان در آمد و گرگ بزحمت فراوان
تلکو قولای ایچرو کیردی و قورت وافر زحمت ایله ایچرو کیردی انگور های گوناگون دید
طورلو طورلو اوزملر کوردیلر و میوه های رنگارنگ یافتند و رنگارنگ میوه لر بولدیلر
روباه زیرک بود تلکو مار بول ایدی حال بیرون رفتن را ملاحظه کرد طاشره کیتمک حالنی
ملاحظه ایلدی و گرگ غافل چندانکه بخورد توانست غافل قورد اول قدر که قادر
ایدی یدی ناگاه باغبان آگاه شد ناگاه باغچی آگاه اولدی چوب دستی بر داشت
بردسته چوب قالدردی و روی بدیشان نهاد و انلره یوز قودی روباه باریک
میان تلکو انجه بللو زود از سوراخ بجست دلوکدن فوری طاشره صچرادی
و گرگ بزرگ شکم و بیوک قرنلو قورد انجا محکم شد اول دلوکه محکم ایلدی
طاشراید

طاشرایه چقمغه قادر اولمادی باغبان بوی رسید باغچی آکا ایرشدی و چوب دستی
کشید و دسته چوبی چکدی چندان بزدش آنی اول قدر اوردی که نه مرده و
زنده که نه اولی و نه دیری پوست دریده بپشم کنده پوستنی برتلمش و
یونی قوپمش از سوراخ بیرون رفت دلوکدن طاشره کتدی **قطعه** زورمندی
مکن ای خوجه بزر آلتون ایله ای کشی زورمنلک وظلم ایلمه که آخر کار زبون خواهی رفت زیرا
عاقبت زبون وعاجز گیتمک کرکدر فربهی کرده بسی نعمت و ناز سنی نعمت و ناز زیاده
سمیز ایلمش زان بباید که چون خواهی رفت آندن فکر ایله که نیجه کیتمک کرکدر
باجنین جثه ندانم که چه سان بو نجلین جثه ایله یعنی قالین وجود ایله بلمزم که بدر مرکه درون
که الوم قپوسینک ایچنه خواهی رفت که الوم قپوسینک ایچنه نه وجهیله کیتمک کرکدر
چه سان معناسی مصرع ثانیده مقید شد **حکایت** کژدمی زنبور مضرت در نیش ونیز
خباثت در کیش بر عقرب مضرت زهری نیشنده وخباثت اوقنی ترکشنده نیتی
صوقمقدر کیشی ترکش عزیمت سفر کرد سفر قصدین ایلدی بلب آبی پهناور رسید
بر اینلو صوینک کنارینه ایرشدی خشک فرو ماند فرو متحیر قالدی نه پای گذشتنی
و نه رای بازگشتنی اول صویی کچمکه نه آیغی قدرتی و نه کیرو دونمکه رایی وار ایدی
سنگ پشتی آن معنی را از وی مشاهده کرد بر قپلوبغه اول معنایی عقربدن مشاهده
ایلدی بروی ترحم نمود آکا مرحمت کوستردی بر پشت خودش سوار ساخت آنی
کندو آرقه سنه بیندوردی و خود را در آب انداخت و کندو سنی صویه آتدی و با
شناوری روی بجانب دیگر نهاد و یوزرک صوینک او بر طرفنه یوز قودی در ان
اثنا آوازی بگوشش رسید اول اثناده آنک قولاغنه بر آواز ایرشدی که گزدم
چیزی بر پشتش میزند که عقرب آنک آرقه سنه بر نسنه اورر سؤال کرد که این
چه آوازست قپلوبغه صوردی که عقربه که بو نه آوازدر جواب داد که این آواز
نیش منست عقرب جواب ویردی که بنم نیشمک آوازیدر که بر پشت
تو میزنم که انی سنک آرقه که اورورم هرچند میدانم که بر آنجا کارگر نمی آید اگرچه بیلورم
که اکا اثر ایتمز اما خاصیت خودرا نمی توانم گذاشت اما کندو عادت وخاصیتمی
ترک ایتمکه قادر دکلم سنگ پشت گفت هیچ به آزان نیست قپلوبغه ایدی
هیچ آندن یگ یوقدر که این بد سرشت را از خوی زشت برهانم که بو بد سرشتی قبیح
خویندن خلاص ایدم و نیکو سرشتانرا از آسیب وی ایمن کردم و ایو سرشتلولری آنک

ضرب زدن امین ایدم بآب فرو رفت قبلو یغه صوبه طالدی وی را موج در ربود آنی
طلاز قیدی و بیچاره بردکه گویا هرگز نبود و بر بیره آلدی که گویا هرگز اولمدی عالی

قطعه هر عوانی که درین بزم که شر و فساد هر برظالم که بو شر و فساد بزمکده

تا رصد حیله بار لحظه از و ساز دهند هر لحظه ده اندن یوز حیله تارنی دوز ریغه
پیدا ایده ر تار ساز منبط در که ساز مناسبته ایله خوب واقع اولمشدر به ازان نیست

که در موج قناعت غوطه خورد آندن یک یوقدر که قناعت موجنده غوطه یه
تا وی از خلق خود و خلق زوی باز دهند تا اول ظالم کندو خوبندن و خلق آندن

خلاص بولالر **حکایت** موشی چند سال بر سجان بر قاچ ییل در دکان خواجه
بقال از نقلهای خشک و میوه‌های تر مالامال بسر میبرد قوری یاش تر مالردن و کلی و
یاشی میوه لردن طولو خواجه بقال آنرا میدید و اغماز میکرد خواجه بقال آنی کوردی
و کورمزلکه اوردی و از مکافات وی اعراض مینمود و انکا انتقام اتمکدن یوز دوندردی
تا روزی تا برکون بحکم آنکه گفته اند اول سبب ایله که ایتمشلردر **بیت**
سفله چون راحو کرد معده سیر آچی کیمسه نک معده سی طوق و قرنی طولو
اوله بر هزاران شور شر کرد دلیر نجه بیک شور شر اوزره یکیت ایلر حرصی بران داشت
سچانک حرصی انک اوزره طوتدی که همیان خواجه ببرد که خواجه نک
کیسه سینی کیدی و زر و سیم هرچه که بود بخانه خود کشید و التونی گهرینه کهوار
ایدی کندو یواسنه چکدی چون خواجه بوقت حاجت چونکه خواجه نک حاجتی
وقتنده دست بهمیان برد الینی کیسه یه ایلتدی چون کیسه مفلسانشی
تهی یافت وچون معده گورسنگان حالی اول کیسه نیچ مغلسلرک کیسه سی
کیبی بوش و آچلرک معده سی کیبی حالی بولدی دانست که آن کار موشت
بلدی که اول ایش سچانلرک در گربه وار کمین کرد کدی کیبی پوسو ایلدی
و موش ایکرفت و سچانی طوتدی و رشته دراز باوی بست و انکا بر اوزن
ایلک بغلدی و بگذاشت و قودی تا بسوراخ خود درون رفت تا کندو
دلکینه کیردی و باندازه رشته و ایلک مقدار ایله غور آن پدا نیست اول مغا
مغاره نک نهایتی بلدی دنبال آن رشته گرفت اول ایلک کوشه سینی طوتدی
و آن سوراخ را بکند و اول دلیکی قزدی تا بخانه وی رسید تا سچانک پواسنه

ایرشدی

ایرشدی خانه دید چون دکانچه صرافان صرافلرک طبله سی کیبی بر خانه کوردی
زر و سفید بر هم ریخته صرو بیاضی بری بری اوزره دوکلمش و دینار درم با هم آمیخته
والتون آقچه بری بری ایله قرشمش حق خود را تصرف نمود کندو حقیقتی تصرف
کوستردی یعنی اوراده بعینه صقلدی و موش را بیرون اورد و سچانی گربه سپرد تا
جزای خود دید آنچه دید و سچانی طاشره کتوردی و کدی به اصمارلادی یعنی حقالله
اصمارلدی تا کندو جزاسنی کوردی آنی کوردی و مکافات خود کشید آنچه کشید
ولتدو انتقامنی چکدی آنی چکدی **قطعه** گر شور و شری هست حریصی جهان راست
اگر بر غوغا و بلا وار ایسه جهان حریصی ایچنده در حرم دل قانع که ده هر شور و شری رست
حرم و مسرور در قانعک کونکلی که هر بر شور و شردن خلاص بولدی در عز قناعت
هم روح آمد و راحت قناعت عزنده دونکلی نعمت و راحت کلدی در حرص فزو
دنی نیست اگر دردسری هست حرص زیاده لکنده در اگر بر دردسر وار ایسه
حکایت روباهی بر سر راهی استاده بود بر تلکی بر یولک اوجنده طور مشی
ایدی وچشم مراقبت بر چپ و راست نهاده قرقمق کوزینی صوله و صاغه قومشی
ایدی ناگاه از دور سیاهی پیدا شد ناگاه ایراقدن بر قره نسنه ظاهر اولدی
چون نزدیک آمد چونکه اول قره یقین کلدی دیدی که یک درنده گرگ با سگ بزرگ
کورمش که بر بیرنجی قورد بیر اولو کوپک ایله بر صورت یاران صادیق و دو ستان
موافق صادیق یارلر و موافق دوستلر صورتنده اوزره همراه می آیند یولداشی
کلورلر نه اورا ازین توهم فریبی نه آنا بوندن بر حیله و بر الدمق و قورقو وار
و نه این را از و دغدغه آسیبی و نه بونکا آندن بر ضرر اضطرابی روباه پیشی
دوید و سلام کرد تلکو آنلرک اوکنه یلدی و سلام ایلدی یعنی سکردی و
سلام و یردی و وظیفه احترام بجای آورد اسلمک وظیفه سینی یرینه کتوردی
وگفت الحمد لله که این دیرین بهم تازه بدل شده است وایتدی الحمد لله
که اسکی کین تازه محبته تبدیل اولمشدر اما میخواهم که بدانم اما
استرم که بیلم که سبب جمعیت چیست که بو جمعیته سبب ندر و با
عث این امنیت کیست و بو امین لکه باعث کمدر گرگ گفت

سبب این جمعیت دوشمنی شبانیست کوپک ایتدی بو جمعیت سببی چوبان
ایله دوشمنلکدر اما دوشمنی گرگ و شبان بیانیست اما گرگ ایله چوبانک
دوشمنلکی اشکاره در و سبب دشمنی منی باوی آنک و بنم چوبان ایله دوشمنلکمه
سبب اولدر که دی روز دونکی کون این گرگ که امروز بو قوزدکی بو کون مراد
مرادولت و فاقت او دست داده است یعنی آنک موافقتی دولتی ال ویرمشدر
بر رمهٔ ما حمله کرد و یک بره بورده بود بزم سوریمزه حمله ایلدی و بر قوزی قپدی
من چنانکه عادت من بود بن انجلین که بنم عادتم ایدی در عقاوی بدویدم
اردنیجه یلدم تا آن بره را ازوی بستانم تا اول قوزی یی آندن آلام
اما بوی نرسیدم اما آکا ایرشمدم چون باز آمدم چونکه کیرو کلدم شبان چوب بر من گرفت
چوبان بکا اورومه چوب چکدی و بو موجبی مرا رنجانید و سبب سیز بنی انجیتدی منی
نیز از او رابطهٔ دوستی بگسستم بن دخی آندن دوستلق بغلمغنی قطع ایلدم و با
دوشمن قدیم او پیوستم و آنک اسکی دوشمننه اولاشدم و دوستلق ایلدم

قطعه بدوشمن چنین دوست شو که هرگز دوشمن انجلین دوست
اول که هرگز بتیغ دوشمنی نخراشدت پوست دوشمن قلیجی ایله سنک
پوستنکی طرملمیه ملکی با دوست چندان دوشمنی ساز دوست ایله اول
قدر دوشمنلک ارتکاب ایلمه که بار غم تو با دوشمن شود دوست که سنک
غمکله دوشمنک ایله دوست اوله

حکایت روباهی را گفتند بر
تلکویه ایتدیلر که صبح توانی که صد دینار بستانی که صبح قادر بر
میسین که یوز التون آلاسین و پیامی بستان ده رسانی و کوپک کوپکه
لر بینه بر خبر ایرشدره سین گفت والله مزدی فراوانست ایتدی والله
بو بیر و اقرا اوجرتدر اما درین معامله خطر جانست اما بو معامله ده
جان هلاکی واردر

قطعه از سفله نیل مکرمت امید داشتن الجقدن کرم ایرشمک
اومید ایتمک طوتمق کشتی بموج لجه خرمان فکندنست کمیی بحر ملق دریکه کغنک
طالارینه براقمقدر در پیش عدو زبون شدن از میل مال و جاه عدو قتنده مال و جاه
میلندن زبون و حقیر اولمق خود را بورطهٔ خطر جان فکنده نیست کندوسنی
جان هلاکی کردابنه براقمقدر

حکایت شتری در صحرا چرا میکرد بر دوه

صحراده

صحراده اوتلردی و از خار و خاشاک آن صحرا غدای خورد و اول صحرانک خار و خاشاکندن
غدا یردی بخار و بنی رسید بردکن قدانته ایرشدی چون زلف خوبان در هم خوبلرک زلفی
کبی بوکلم بوکلم و چون روی محبوبان تازه و خرم و محبوبلرک یوزی کبی تازه و خرم گردن آز
دراز کرد اول دوه حرصی بوینی اوزاتدی تا از آن بهره گیرد تا اول دیکن قداننده نصیب طوته
دید که در میان آن افعی حلقه کرده کوردیکه آنک اورته سنده بر قره ایلان حلقه اولمشی
وسر را بادم فراهم آورده و باشنی قویروغنه بر یرده کتورمشی بازپس گشت اندن فراغت
ایدوب اردینه دوندی و از آرزوی وی بگذشت و آنک آرزوسندن کچدی یعنی فراغت ایلدی
خار بن پنداشت دیکنی قدانی ظن ایلدی که احتراز او از زخم سنان و نیست که دوه تکنی قندوغی
آنک نیزه سنکی دمور بوندر و اجتناب وی از تیزی دندان وی ایست و آنکه بقلنغی آنک دیشلری
کسکین لوغندندر شتر آنرا دریافت دوه دیکلنک بو ظننی فهم ایلدی گفت که بیم منی از نیش
میهمان پوشیده است دوه دیکنه ایتدی بنم خوفم بو کیزلی قونقدندر نه از نیز بان اشکار
اشیکاره اولان قونق آلیجیدن دکلدر و ترس من از زخم دندان مار است و بنم خوفم
ایلانک دیشی زخمیندندر نه از زخم پیکان خار دیکنک دمرنی زخمندن دکلدر اگر نه قول
میهمانا بودی اگر قونق قورقوسی اولمیه یدی میزبانرا یک لقمه کردمی قونق الیجیبی بر لقمه ایلردم

قطعه گر از لئیم بترسد کریم نیست عجب اگر کریم خبیثدن خوف ایده عجب دکلدر
ز خبث نفس نه از نیش و استخوان ترسد نفسنک خباثتندن قورقر یونه کمکندن
قورقمز کسی که پا بنهد درمیان خاکستر کمسه که کول ایچنه ایاغنی قومز مقرراست
که از آتش نهان بترسد مقرر در که مستور اولان آتشدن قورقر یوخسه کولدن قورقمز

حکایت سگی از بهر طعمهٔ بر کوپک بر طعمه دن اوتوری بر دری دروازه شهر استاده بود
شهر قپوسی اوکنده طورمشی ایدی دید که قرص نان گردان کوردی که بر قرص اتمک
دونه دونه از شهر برون آمد شهردن طاشره کلدی و روی بصحرا نهاد و صحرایه یوز قودی
سگ در دنبال او روان شد کوپک آنک اردنیجه روان اولدی و آواز داد که قوت تن و
قوت روان و چاغردی که ای تنک قوتی و جانک قوتی و آرزوی دل و آرام جان و کوکل آرزوسی
و جانک آرامی عزیمت کجا کرده قنده عزیمت ایلمشسین و روی که آورده و کیمه یوز کتوردک
گفت درین بیابان قرص ایتدی بو بیابانده با جمع از سرهنگان گرگان پلنگان قورتلر و قا
پلانلر و سرهنکلردن بر طائفه ایله آشنا دارم بیلیشی طوتارم احرام زیارت ایشان
بسته ام آنلرک زیارتی احرامنی باغلمشم سگ گفت مرا مستر سان کوپک عرصه ایتدی

بینی قورقتمه اگر بکام نهنگ ودمن شیراست زوی منی در قفای نوام اگر نما خنک طمانعنه و
ارسلانک اغزینه کیده سین بنی سنک قفا کده یم اصلا سندن آیرلمام **قطعه** آنم که عمر خویش
هرگز کنندو عمر مده هرگز اولم حالی نشدم زار زوبت سنک آرزوکدن حالی اولمازم گرکرد همه
جهان بگردی اگر دو تکی جهانک اطرافینی دور ایده سین ساکین نشوم زجست وجوبت
سنک جست وجویکدن ساکین اولمازم **قطعه** آنان که جز بنان نبود زنده جان شان
آنلر که اتمکدن غیری ایله آنلرک جانی دیری اولماز آرند رو بخدمت دونان برای نان اتمک
ایچون الچق لرک خدمتنه یوز کتوررلر کرفی المثل زدست خان صد قفا خورند فرضا اگر
خان لر الندن قفالرینه یوز سیلی یه لر هیچ سکند گرسنه اندر قفای نان اتمک اردنده
آنلر آج کوبک کبی **حکایت** بیچ پابک را گفتند بینجله ایدیلر چرا بشکل کج
بیکران افتادی نیچون کج بیکرلر شکلنه دوشدک و پای در میدان کج روی نهادی وکج
رولک میدانته ایاق قودک گفت ازمار تجربه برداشتم ایدی ایلاندن تجربه حاصل ایلدم
که بآن راستی و راست روی که اول دوغرولق و دوغرو یورومکلک ایله همیشه از سنک جفا
سرکفته است دایم جفا طاشندن یاشی دوکولمشدر یا از زخم ستم دم بوریده یا ظلم زخمندن
قویروغی کسلمشدر **قطعه** هرجا بری بصورت خود کرد آشکار هر پرده پری
کندو صورتیه ایله آشکار اوله او را چو جان کنند دیر آغوش خویش تنک آنی جان کبی
کندو آغوشلرینه محکم چکرلر یعنی محبتلرندن باره قوجرلر هرجا بشکل راست بر آید بشکل
مار هر برده که ایلان شکلنده راست شکل ایله ظاهر اوله سنکین دلان زدور زندشی
بچوب سنک طاشی کوکللولر آنی اراقدن چوب و طاشی ایله اوررلر **حکایت**
غوکی از جفت خویش جدا مانده بر قورباغه کندو جفتندن جدا قالمش
و محنت بی جفتی اش بر کنار دریا آمده و جفت سزلک محنتی آنی دریا کنارنده کتورر
هرسو نظر می انداخت هرجانبه بر نظر آتاردی و خاطر غمدیده خود را و کندو
تنک غمکورمش خاطرنی از غم بی جفتی جفت سزلک غمندن می پرداخت آتاردی
ناکاه اکیزدن **مثنوی** ماهی دید در میان آب بر بالیق کوردی صو اورته سنده
همچو آب روان روان بشتاب آب روان کبی سرعت ایله کیدیجی ایدی یا چو معراضی از ستلکه سیم
یاکومشی پاره سندن بر معراض کبی ایدی اطلس سطح آب ازو بدرید صو دوشمه سی اطلسی
اطلسی آندن ایکی پاره یا چو ایمی هلالی از کم و کاست یا خود کم و کاستدن امین واری بر هلال کبی
متمایل

متمایل بجنبش از چپ و راست صول و صاغدن جنبش و حرکته میل ایدیجی چون غوکی ویرا
بدید چونکه قورباغه آنی کوردی خاطرش بصحبت او کشید آنک مصاحبتنه خاطر چکدی و میل ایلدی
قصه بی جفتی خویش را درمیان آورد کندو جفت سزلق قصه سینی اورتایه کتوردی و آرزوی طلب
و مصاحبت کرد و بالقدن مصاحبت طلب ایلدی ماهی گفت مصاحبت را مناسبت باید است
بالیق ایدی مصاحبته مناسبت کرکدر و مصاحب نامناسب صحبت را ناشایست
و مناسبت سز مصاحبت لایق دکلدر و مرا با تو چه مناسبت است و بنم سنک ایله نه
مناسبتم وار در مرا جا در قعر دریا بنم یرم دریا دیبنده و ترا منزل در کنار ساحل و سنک منزلک
ساحل کنارنده مرا دهان خاموش بنم آغزوم ایسم و ترا زبان پر از خروش و سنک دیلک فغاندن طولو
ترا قبیح لقا و سیر بلا سنک صورتک زشت و بلا سیری در بو وجه دخی سنک هر کیمی صورتک و
و سیرتک سیر در هر که شکل ترا بیند هر کیم که سنک شکلکی کوره نخواهد که با تو نشیند استمز
که سنک ایله او توره و مرا حسن منظر سرمایه خوف و خطر و بنم خوب صورتم خوف خطر سرمایه سیدر
هر کیم بجمال من دیده برافروزد هر کیم بنم جمالمه کوره چشم طمع در وصال من دوزد بنم وصالمه
طمع کوزینی دیکر و بینی شکار اتمکه قصد ایلر مرغان آسمان در هوای منند آسمانک قوشلری
بنم محبتمده در و وحوش صحرا در سودای منست و صحرانک وحشیلری بنم سودامده در
صیادان که چون دام صیادلر که آغ کبی در جست و جوی منی با هزار دیده بیک کوز ایله
بنم جست و جویمده در و که چون شست و که اوله کبی از بار آرزوی من با پشت
خمیده بنم آرزوم یوکندن بوکلمش ارقه ایله در این بگفت و راه قعر دریا برداشت
بالیق بونی دیدی و دریانک دیبنک یولینی طوتدی و غوک را بر ساحل دریا بگذاشت
و قبلی بغه یی ساحل دریاده قودی **قطعه** با کسی منشین که نبود با تو در کوهر یکی
بر تمه ایله او تورمه که کوهر و اصلده سنک ایله برابر اولمیه رشته پیوند صحبت اتحاد
کوهرست صحبتک بر بکلمک الا شمه سنک ایپلکی کوهردر یعنی اصل اصله اولاشیر
جنس را با جنس اگر کیری قیاسی یا ناجنسی جنسی جنسی ایله و جنسی ناجنسی
ایله اگر تقریر طوتاسین این بیان آب و روغن و آن چو شیر و شکرست بو صو و یاغ کبی در
که هرگز اختلاط و امتزاج میسر دکلدر و اول صوت ایله شکر کبیدر که کمال مرتبه ده
بربر ایله ممتزج لردر این دن مراد جنسی و ناجنسی در و آن دن مراد جنسی با جنسی ایله در
حکایت کبوتر را گفتند کوورجینه ایدیلر چون است که دو بچه بیش نیاری بچه در
که ایکی یوریدن زیاده کتورمزسین یعنی ایکی یوردن زیاده کتورمکه قودرتک یوقدر و چون
مرغ خانکی بر بیشتر ازان قدرت نداری و طاووق کبی آندن زیاده رک اهرزه طوتمازسین

گفت بچه کبوتر غذا از حوصلهٔ مادر می خورد ایدی کوکونجیر یورسه غذای انا سنکه
قورصغندن بر وجوزهٔ مرغ خانکی از هر مزبله در رهگذر وطاوق یورسه هر بر مزبله دن بر ازیک
حوصله غذای دو بچه بیش نتواند داد بر قورصغدن ایکی یوردن زیاده غذا ویرمک ممکن دکلدر
وازنیم مزبله در بی روزی وبارم مزبله دن رزق قپوسنی بر هزار جوزه توان گشاده بیک بلبیچ اوزره
آجمق ممکن در **قطعه** خواهی که شوی حلال روزی استر سک که حلال رزق اولاسین
یعنی سکا حلال رزق اوله کمی انه مکن عیال بسیار چوق عیال بر اوه ایلیم مراد چوق عیاله
جالشیم دانی که در بین سراچهٔ تنگ بیلورسن که بو دار حجره ده که مراد دونیادر حاصل نشود
حلال بسیار چوق حلال حاصل اولماز الگری یعنی چوغی حرامدر **حکایت** کنجکی
خانهٔ مورنچه خود را باز برداشت بر سرچه کندونک آرث ایله انتقال ایتمشی خانه سینی کبر و آتی
یعنی ترک ایتدی و در فرجهٔ آشیان لقلقی خانه ساخت بر لقلغک یوواسی آراسنده یووه
دوزدی باوی گفتند اکا ایتدیلر تراچه مناسبت که باجثه بدین حقیری سکا نه مناسبت
که بو حقیرلق ایله و بوجثه ایله باجانوری بدان بزرگی اول اولولک ایله بر جا نوره همسایه
باشی قیمتی اوله سین وخود را باوی وکند که آنک ایله در محل اقامت و منزل استقامت
در غرمق محلنده و هر ایتده طفرلق ایلمک منزلنده برابر همسایه داری قیلق
طرتاسین گفت می نیز این قدر دانم سرچه ایتدی بن دخی بو قدر بیلورم اما ندانم
اما ندانستهٔ خود عمل نتوانم اما کندو بلکوم ایله عمل ایتمکه قادر دکلم عمل ایتمدوکمه
سبب بو درکه در همسایهٔ کیٔ می یک مارست بنم قوکشی لکمده بر ایلان در که چون
هر سال بچه تا بر آورم و بچون جگر پرورم که چون هر ییل یوریلر حاصل ایده روم
وجگر قانیله بسلرم ناگاه بر خانهٔ می تازد ناگاه بنم اومه سکر در و بچه کان مرا قوت
خود سازد و بنم یاوریلرمی کندوسنه آزق دوزر امسال ازوی گریخته ام بو ییل آندن
قچشم و در دامن دولت این بزرگ او بخته ام و بو اولو لونک دولتی اتکینه محکم
طوتنشم امید میدارم که داد من ازوی بستاند امیدوارم که بنم دادمی آندن
آله و چنانکه هر سال بچکان مرا قوت خود گردانیده است او بچلین که هر ییل بنم یوری
لرومی کندوسنه آزق ایلمشدر امسال وبرا قوت بچکان خود گرداند بو ییل آنی کندو
یوریلرینه آزق ایده یعنی لیلک ایلانی یاوریلرینه آزق ایده **قطعه** چو روباه
درست شیر باشد چونک تلکو ارسلان اولدوغی محنه ده اوله زید ایمن از رحم چنگال
گرگان قورد ترک پنچه سی زخمندن امین اولور دیر بلور زید دیرلمک معناسینه در
یعنی امین اولور زبیر اد خردان امان یابد آنکس اشلیچی والچق دن امان بولور
ترکم ظلمندن

ترک ظلمندن امان بولور اول کمسه که گیرد وطن در جوار بزرگان که اولولرک جوارنده
وطن طوته **حکایت** سگی را گفتند سبب چیست بر کوبکه ایتدیلر سبب
نه در که در هر خانهٔ که باشی هر بر اوده که اولاسین گدا گرد آن نتواند گشت گدا آنک اطرا
فنه دوراتمکه قادر اولماز و بر بر هر آستانهٔ که خسپی و هر برا شیکک باشی اوزره که یاتاسین
ازانجا نتواند گذشت اول بردن گچمکه قادر اولماز گفت من از حرص و طمع دورم کوپک
ایتدی بن حرص و طمعدن ارائم و بی طمعی و بقناعت مشهور و طمع سز و قناعت
ایله مشهورم از خوانی بلب تانی قانعم بر نعزادن بر دیلم اتمک ایله قناعت ایدیجیم
واز بر یانی بخک استخوانی حرسنز وایر بریان دن بر قوری کمیک ایله راضیم اما
گدا سخرهٔ حرص و طمعست اما گدا حرص و طمعک مغلوب و زبونی در ومدعی
جوع و منکر شبع آجلق دعوی ایدیجی وطقلغه انکار ایدیجیدر تان یک طعمه اش
در انبان آنک طغرجیغنده بر طعمه لک اتمک وار و زبانش در طلب نان یکجهه
جنبان وآنک دلی بر کچه لک اتمک طلبنده دپرنیجیدر غذای ده روزه اش در
پشت وعصای دریوزه اش در مشت آنک اون کونلک غذاسی ارقه سنده
و دیلنمک عصاسی آنک النده قناعت از حرص و طمع دورست قناعت
حرص و طمعدن ایراقدر وقانع از حریص طامع نفورو قانع طمعکار حریصدن
نفرت ایدیجیدر **قطعه** در هر دیلی که عز قناعت نهاد پای هر بر کوکلده
که قناعت عزتی آیق قودی از هر چه بود حرص و طمع را ببست دست هر نه دی
ایدی یعنی جمیع نسنه دن حرص و طمعک اللرینی بغلدی هر جا که عرض کرد قناعت متاع خویش
هر یره که قناعت کندو متاعنی عرض ایلدی بازار حرص و معرکهٔ آز را شکست حرصک
بازارینی وطمعک جنک جمعیتنی پریشان و منهزم ایلدی **حکایت** روباه بچهٔ
با مادر خود گفت بر تلکو یاوریسی کندو آناسنه ایتدی مرا حیله بیاموز بکا بر حیله
اوکرت که چون بکاکش سگ درمانم که چون کوپک چلکیمه سنده عاجز قالم خود را از و
برهانم کندومی آندن خلاص ایدم گفت آن حیله فراوانست تلکی کندو بچه سنه ایتدی
اول حیله وافر در اما بهترین همه آنست اما دوکلسنک یکرکی اولدر که در خانهٔ خود
بنشینی که نه او ترا بیند و نه تو او را بینی نه اول سنی کوره و نه
سن آنی کوره سین **قطعه** چو با خصم شود دسفلهٔ نه از خرد دست چونکه بر الچق سنک
ایله خصم اوله عقلدن دیلدرکه در خصومت او مکر و حیله ساز کنی که آنک خصومتنده

مکر و حیله دوزه سین هزار حیله توان ساخت ور همه آن به بیک حیله دوزمک ممکین در
ودوکلی سندن اول بیک که هم ز صلح و هم از جنکش احتراز کننده هم آنکه صلحندن
وهم جنکندن احتراز ایده سین **حکایت** سرخی زنبوری بر مکسی عسل زور آورد
براشکه آروسی بر بال آروسیه اوزره زور و هجوم کتوردی تا ویرا طعمه خود سازد تا آکه
کندوسنه بیملک دوزه بزاری درامد یال **آروسی** فغانه کلدی که با وجود این همه شهد و عسل
که بود وکلی شهد و عسل وجودی ایله مراجه قدر محل هست بنم نه قدر و اعتبارم وار
که انرا بکذری و بیمی رغبت آری که آنی قوبه سین و بکا میل کتوره سین زنبور کفت
اشکه ارسی ایتدی اکر آن شهد ست تو شهد را کاذی اکر اول کو بیچ بالی ایسه سن
شهدکه کافی سین واکر آن علت تو سر چشمه آنی واکر اول عسل ایسه سن آنکه
سر چشمه سی سین **قطعه** ای خوشی آن مرد حقیقت که ز پیام والسلام ای خوش
اول حقیقته وصول بولمش ارکه خیر و سلامدن رو بتابد بسوی مائده وصل رود
یوز چویره وصل مائده سی جانبنه کیده اصل چون روی نماید ز پس پرده فرع چونکه
اصل شعله پرده سی آردندن یوز کوستره فرع را باز کذار د بیرا اصل رود فرعی
ترکه ایده اصل طرفنه کیده سر بونده طرف معنا سنه در و مثنوی نک بو بیتنده
هم **بیت** عاشقی کر زین سر و کر زان سرست عاقبت ما را بدان سر رهبرست
حکایت موری را دید تند بزور مندی کمر بسته بر قرنجه که کور دیلر زور مندلکه
کمر بغلمش و ملخی را ده [illegible] برابر خود بر داشته واون کندو برابر بر حکرکه فالدرمش
بتعجب کفتند این مور را به بنید تعجب ایله ایتدیلر بو قرنجه یی کورینکز که با این
ناتوانی که بو ضعیف لک ایله باری را باین کرانی چون میکشد بو آغرلق ایله بر یوکی
نیجه چکر مور چون این بشنید قرنجه چون بو نی ایشتدی بخندید و کفت کولدی
وایتدی مردان بار را بهمت مردان و بازوی حمیت کشند ارلر یوکی ارلرکه همتی
جلنو همتی قوه تیله و غیرت بازوسی ایله چکرلر همة الرجال تقلع الجبال
قطعه نه بقوت تن و ضخامت بدن تن قوتی و بدن ابرلکا ایله دکلدر یعنی چکیلمزلر
باری که اسمان و زمین سر کند از ان بر یوکی که کوک دخی یر آندن باش ایلر یعنی تحمل
ایلمز مشکل توان بیاوری جسم و جان کشید ممکین دکلدر جسم و جانک معاونتی ایله
بیت آسمان باری امانت نتوانست کشید قرعه کار بنام من دیوانه زدند چلکک

همت قوی کی

همت قوی کن از مدد رهروان عشق رهرو یلرینک مدد ندن همتکی قوی ایله
تان بار را بقوت همت توان کشید زیرا اول یوکی همت قوتی ایله چکمک ممکین در
یوکدن مراد امانت در که آنی انساندن غیری بر مخلوق قبول ایلمدی اهل شرع
قتنده امانتدن مراد تکالیف شرعیه در ارباب طریقت قتنده دخی اولکیدر اما
شیخ عطار قتنده درد و نامرادلقدر که منطق الطیرکه بو بیتندن روشن و ظاهردر
بیت قدسیان را عشق هست و درد نیست درد را جز آدمی در خورد نیست
امانتدن مراد عشق اولدوغی تقدیرجه ملکلر دخی امانتی قبول ایتمشی اولورلر
مع ذالک که اویله دکلدر بلکه شیخ عطارکه قولی ما بیننده تطبیق بودر
که آنلرکه قتنده دخی عشقدن مراد درددر زیرا ثمره عشق درد و نامرادلقدر
نته که جامی نوننک بو بیتندن روشندر **بیت** عرضی عشق توام چاشنی درد
غمست ورنه زیر فلک اسباب تنعم چه کمست **حکایت** اشتری مهار
در پای کشان در صحرا چرید بردوه یولارینی آیاغنده سوریوب صحراده اوتلردی
موشی بوی رسید بو صحراده آنا ار شدی و برا خداوند دید وآنی صاحب سیز کوردی
حرصی بران داشت صحرانک حرصی اول فکر اوزره طوتدی که مهارشی کرفت وبخانه
خود روان شد که آنک یولارینی طوتدی وکندو یواسنه روان اولدی شتر نیز دوه
دخی از انجا که فطرت او مضطر بر انقیاد ست اول سببدن که آنک خلقتی انقیاد
اوزره مخلوقدر و جبلت او مجبول بر عدم مخالفت و عناد وآنک جبلتی عدم مخالفت
وعدم عناد اوزره مجبول درکه اصلا مخالفت و عناد بو قدر با او موافقت کرد صحانه
موافقت ایلدی چون بخانه وی رسید چونکه صحانک یواسنه ایرشدی سوراخی
دید بغایت تنک بر دلک کوردی غایت ایله طار کفت ای محال اندیش دوه
صحانه ایتدی ای محال فکر ایدیجی این چه بود که کردی بو نه ایدی که ایلدک خانه
تو چنین خرد سنک اوکه بویله طار و جثه من چنین بزرک و بنم تنم بویله اولو
نه خانه تو ازین بزرکتر تواند شد نه سنک اوکه بوندان بیوکراک اولمق ممکین در
ونه جثه من ازین کوچکتر ونه بنم تنم بوندن کوچک راک اولمق ممکین در
میان من و تو صحبت چون در کیرد بنمله سنک اورتانده صحبت نیجه قرار طوتار
قطعه صورت بغلر نیجه صورت و مجالست چون صورت بنداد و مجالست
چون روی راه اجل زین سان که مبیینم ترا اجل یو لنه نیجه کیده سین و نه تدارکه ایلرسین

بونک کبی دن کی سینی کوررم در قفا از بار حرص و آز استر وار ها قفا کده حرص طماع بوکلنی
دوه بوکلری وار بارهای خویشی را جیزی سبک کرد آنی که نیست کندو بوکلروکی
بر مقدار تخفیف ایله زیرا تنکلتای کوررا کنجایی این بارها قبر طالمغینه بو بوکلره صحیح
صیغمق لق بو قدر نیسنک معناسی مصراع تانیده قید ایلدی

حکایت

میشی از جوی بیجست بر قوبون برابر معدن صحرادی دنبه وی بالا افتاد
آنک قویروغی بوقارو قالغدی بز بخندید که عورت ترا دیدم کجی کلدی و ایتدی سنک
ادب یروکی کوردم میشی روی باز پس کرد که ای بی انصاف قوبون یوزنی آردینه
ایلدی و ایتدی کی ای انصافسیز منی سالها عورت ترا برهنه دیدم بن بیللرسنک
ادب یروکی کوروررم عریان و هرکز نخندیدم و هرکز کولمدم و طعن تونه پسندیدم
و سکا طعن اتمکی یکتمدم تو بیس از عمری سنی بر عمردن صکره که یکبار مرا چنین دیده
سن بر کره بیتی بویله کورمیشی سینی چه در رز نشی منی بیجیده که نه بنم طعنم صار لمش سینی
و اقدام اتمش سین

مثنوی

چون لیئم با هزاران عیب و عار نیچه بیک عیب و
عار ایله روز و شب بر خلق عالم اشکار کچه کوندز عالم خلقنه اشکار بر لئیم چون که بیند اندکی
عیبی از صاحب کرم صاحب کرمدن چونکه بر آزاجق عیب کوره بر میارد جز بطعن
و لعن دم طعن و لعن دن غیری ایله نفسی یوقاری کتورمز مراد کندو سنده اولان
هزاران عیب و قباحتی کورمز صاحب کرمدن بر عیبی کورسه لعنت و طعنه
شروع ایلر آن بعیب این شود یکسر زبان اول بونک عیبنه تمام دیل اولور
که متصل اول بر عیبی دلندن کیدرمز و این بذکر آن نیالاید دهان و بو آنک ذکر یله
آغزینی بولاشدرمز کریم لیئمی خاطرینه کتورمز و لیئمی دیلندن کتورمز

حکایت

کاوی بر کلهٔ خود سالار بود بر اوکوز کندو سورسی اوزره اولو ایدی و در میان کاوان
بقوت سرو نامدار بود و اوکوزلر اورته سنده بو بینوز ایله نامدار ایدی چون کرک بر ایشان
زور اوردی چونکه قورد آنلرک اوزرینه زور کتوردی یعنی حمله ایلدی آفت وی بزخم سرو
از ایشان دور کردی قوردک ضررینی آنلردن بو بینوز ایله ایراق ایلدی یعنی قوردک ضرری
دفع ایلردی ناگاه دست حادثه بروی شکست اوردی ناگاه حادثه الی آنک اوزرینه شکست
کتوردی حیه حادثه بالای شکست صنق و سروی ویرا آفتی رسید و آنک بو بینوزینه آفت
ایردی بعد از آن چون کرگ را بدید آندن صکره چونکه قوردی کوردی در پناه دیگر کاوان جیربدی
غیری اوکوزلرک صغنیمینه صیغندی سبب آن را ازو سوال کردند آنک سببینی آندن
صوردیلر جواب کفت آنک جوابنه ایتدی

مثنوی

ز انرو زکه از سروی خود ماندم
فرد

فرد اول کوندن بری که کندو بوینوزمدن فرد وجدا قالدم شد معرکهٔ دلاوری بر من سرد دلاور
لک معرکه سی بنم اوزریمه سرد اولدی اصلا جنکدن حظ لنمام دیرین مثلی هست که در روز
نبرد اسکی بر مثل وار در که جنک کوننده ضربت بود از حرب و دعوی از مرد اورمق
حرب دن و دعوی اردن بو ضرب مثل قلمشدر

حکایت

اشتری و دراز کوشی
همراه میرفتند بر دوه و بر اشک ایله یولداشلق کیدرلردی بکنار جوی بزرگ رسیدند بر بیوک
ایرمق کنارینه ایرشدیلر اول اشتر در آمد صو ایچنه اول دوه کیردی چون بمیان جوی
رسید چونکه ایرمقک اورته سنه ایرشدی آب تا شکم وی بر آمد صو دوه نک قرننده
چقدی دراز کوش را آواز داد اشکه چاغردی که درای که صو ایچنه کل آب تا شکم بیش
نیست صو قرنمه دکن در زیاده دکلدر دراز کوش کفت اشک ایتدی راست
میکوی راست دیرسین اما از شکم تو تا شکم من تفاوتست اما سنک قرنکدن بنم
قرنمه دکین فرق وار در آبی که بشکم تو نزدیک گشت بر صو که سنک قرنکه یاقین اولدی

قطعه

از پشت من بخواهد گذشت بنم آرقمدن کچه کر کر
ای برادر از تو بهتر هیچ کس نه شناسدت ای قرنداش سینی سندن یکرک هیچ
کمسه اهلیمز انچه هستی یک سر مو خویشی را افزون منه آندن که وارسین کندو که
بر قیل اوجی زیاده قومه کر فزون آید از قدر تو بستایدت بیخردی اکر بر جاهل
سنی مقدارکدن زیاده مدح ایده قدر خود بشناس و پا از حد خود بیرون
منه کندو مقدار وکی اکله و کندو حدکدن طاشرا ایاق قومه

حکایت

طاوسی و زاغی در صحن باغی فراهم رسیدند بر طاوس و بر قرغه بر باغ صحنده بری
برینه قریب ایرشدیلر یعنی جمع اولدیلر و عیب و هنر یکدیگر را بری بری نک عیب
و هنرینه نظر ایلدیلر طاوس با زاغ گفت طاوس زاغه ایتدی این موزه
سرخ که در پای تو است بو قرمزی ادک که سنک ایاغکده در لایق اطلس
زرکش و دیبا منقش منست بنم زرکش اطلسم و منقش دیبا
مه لایق در قفتانا که بگزرکه آن وقت که از شب تاریک عدم بروز
روشن وجود می آمده ایم اول وقت که عدمک قرنکو کیجه سنده
وجودک روشن کوننه کلمشوز در پوشیدن موزه غلط کرده ام موزه
کیمکدن غلط و خطا ایلمشم منی موزه کیبجت سیاه قرا بن سنک قرهٔ صغری

موزه‌کی کیمشم و تو موزه‌ٔ ادیم سرخ مرا و سن بنم قرمزی سختیان مزه‌می کیمشی سنی
زاغ گفت قرغه ایتدی مراد بوردی وایاغی قزل اولان قرغه در حال بر خلاف اینست
حال بونک خلافی اوزره در اگر خطا چه رفته است اگر بر خطا واقع اولمش ایسه
در پوستهای دیگر رفته است غیری کیمجک لرده واقع اولمشدر باغ خلعتها
تو مناسب موزه‌نیست موزه منست سنک باغ خلعتلرکه بنم موزه‌مه مناسب در
غالبا دران خواب آلوده که غالبا اول بولشمش وعدم اویقوسنده تو سر از گریبان
می برزده و من سر از گریبان تو سن بنم یقه‌مدن باشن چیقرمشسین و بن سنک یقه‌کدن
باش چیقرمشم دران تزدکه اول یقین برده کشف سر بجیب مراقبه فرو برده بود
بر قیلوبغه باشنی مراقبه یعنی سنه التمش ایدی و ان مجادله و معاوله را می شنود
اول مباحثه و مصاحبه‌ٔ ایشیدردی سر برآورد و گفت که ای یاران
عزیز و دوستان صاحب تمیز باشنی قالدردی و ایتدی که ای عزیز یار
لر و مصاحب تمیز دوستلر این مجادلهای بی حاصل را بگذارید بو حاصل سز
مجادله‌لری قویوکز یعنی ترک ایلکز خدای تعالی حضرتلری همه چیز را بیک کسی نداده
اللهی تعالی حضرتی دوکلنسنه یی بر کمسنه‌یه ویرمشدر وزمام همه مرادات
در کف یک کس ننهاده و دوکلی مرادانک یولارینی بر کمسنه‌نک الینه سنده
یعنی بر کمسنه‌نک الینده قویمشدر هیچ کس را نیست که ویرا خاصه نداده
که دیگرانرا نداده است هیچ کمسنه یوقدر که خدای تعالی انکا بر خاصه
ویرمشی که آنی غیریلره ویرمشدر یعنی اول خاصه انکا مخصوص دکلدر
غیریلره دخی ویرلمشدر ودروی خاصیتی ننهاده که در دیگران
ننهاده و آنده بر خاصیت قویمشی که آنی غیریلرده قویمشدر یعنی
اول خاصیت همان انکا مخصوص دکلدر بلکه غیریلرده داخی واردر
هر کسی بداده‌ٔ خود خرسند باید بود و بیافته‌ٔ خشنود هر کمسه کندویه
ویرلمشه قانع و کندو بولنمشه خوشنود اولمق گرکدر **قطعه**
بردن حد از حال کسان طور خرد نیست کمسه‌لرک حاللرندن حد
التمکده عقلک اسلوبی دکلدر زنهار از طور خرد دور نباشی صقین که
عقلاک

عقلاک اسلوبندن ایراق اولمیه‌سین همچو حد از خلق طمع مایهٔ رنجست
حد کبی مجنت و مراض (?) سرمایه‌سی در خلقدن طمع امیدین ایلمک بکل طمع از
خلق که رنجور نباشی خلقدن طمعی قطع ایله که مریض اولمیه‌سین
حکایت روباه بچینک گفتاری گرفتار شد بر تلکو بر سرتلانک بینجه سنه
گرفتار اولدی دندان طمع دروی محکم کرد طمع دیشنی انکا محکم ایلدی روباه
فریاد بر آورد تلکو فغان یوقرو گتوردی که ای شیر بیشهٔ زورمندی که ای زورمندلک
بیشه سنک آرسلانی و ای پلنک قله سر بلندی سربلندلک قله سنک قبلانی
بر عجز و شکستگی می ببخشای بنم عجز و شکسته لکم اوزره ترحم ایله و شکال اینی
اشکال را بو کوستک شکلنی از پای جهان پیمای من بگشای بنم جهانی سیر
ایدیجی ایاغمدن آچ یعنی چوز من مشتی پشم و استخوانم بن بر آوج یون
و کمیکم از خوردن من چه خیزد بنی یمکدن نه فائده یعنی نه حاصل اولور
و دها وردن منی که آویزدوینی رنجیده کیم مباشرت ایلر هرچند ازین گونه سخن گفت
هر نه قدر که بونک کبی سوزلر سویلدی ازو نگرفت سرتلانه تأثیر ایلمدی گفت
یاد ارحقی که مرا بر تست روباه سرتلانه ایتدی خاطره کتور شول حقی که بنم
سنک اوزرکده ازمنی آرزوی مباشرت کردی بندن مباشرت آرزوسنی ایلدکده
آرزوی ترا بر آوردم سنک آرزوکی یوقاریه کتوردم یعنی حاصل ایلدم
و چند بار متعاقب با تو مباشرت کردم و بنجه کره بری بری آردنجه سکا مباشرت
ایلدم یعنی سنی یفعل لدم گفتار چون این گفتار شنیع شنید سرتلان چونکه
بو قبیح و نامعقول سوزی ایشتدی آتش غیرت وی بجوشید آنک غیرتی
آتشی جوش ایلدی دهان بگشاد که این چه سخنی بیهوده است که تو میکویی
سرتلان آغزنی آچدی که بو نه عبث سوزدر که سنی دیرسین واین واقعه کی وکجا بوده
است و بو واقعه قنجان و قنده اولمشدر ازوی دهان گشاده همان بود
آندن آغزینی اچق همان اولدی روباه روی در گریز نهادن همان و تلکودن
یوز قچوره قومق همان مراد سرتلان آغزینی آچمقی کبی تلکو قاچدی **رباعیه**
بقول خوش چو نیابی زجنگ خصم رهایی خصم پنجه سندن لطیف سوزله

چونکه خلاص لق بولمیسین یعنی خلاصلق بولمزسن لطیفه به مبتلا به آن بود که زبان را
بنا خوشی بکشاید اول یکه که دیلکه سویلمک و نامعقول لغه آچاسین
چو قفل خانه یا آهسته کشاده نکرد چونکه اوکه کیلدیکی لطف و آهسته لک
ایله آچمیه در شکستنش آن به که سوی سنک کرانه آنی صیقدن او توری
اول یکه که بر آغیر طاشی بانی یعنی بر اغیر طاشی ایله قیرمق کرک
حکایت شغالی خروسی را در خواب سحر بگرفت بر چقال بر
خروزی سحر ایقوسنده طوتدی فریاد بر داشت که من موذنی بیدارانم
خروز فریاد ایلدی که بن اویانقلر موذنی ام و شوزن شب زنده دارانم
وکجه یی احیا ایدیجی لرک موذنی ام ازکشتن من بر حذر کن یعنی دیلمکدن حذر ایله
وخون مرا به تیغ تعدی مریز و بنم قانمی ظلم قلجی ایله دوکمه **بیت**
چراغ موجب بامن سیتزی سبب نیز چون بنم ایله انکلاک و خصومت ایلکه بن
که خواهی دکنه خونم بریزی که کنایه بنم قانمی دوکمک استرسین شغال گفت
چقال ایتدی من درکشتن تو بی سنک قاتلکه جنان بلجهت نیستم آنجلین
بر جهت دکلم که صحیح وجه ازان باز ایستم که صحیح وجه ایله آندن کرو طورم
یعنی صحیح بر وجه ایله سنک قتلکدن فراغت التزم خاطر خود را از اختیار
بیرون داختیم کند و خاطرومی اختیاردن چالی ایلدم و ترا درین صورت محیر
ساختیم و سنی بو صورتده محیر ایلدم اگر خواهی بیک ضربت جان ترا بستانم
اگر استرسک بر ضرب ایله سنک جانکه المم و کر خواهی لقمه لقمه ترا طعمه خود کردانم
واگر استرسک لقمه لقمه سنی کندومه جورم یعنی یودام **قطعه**
جز بند بر حذر از سر خود دفع مکن عقل تدبیرندن غیری ایله کندو
باشکدن دفع و منع ایلمه بالو شریری اگر شوری و شری کیرد پیشی بر شریر
اگر سنک ایله بر شور و شری او کنه طوته بتضرع مسیر راه خلاص که بان خلاص
لق بولنه تضرع و نیاز ایله کتم زیرا اول از بد شی کرکذراند بتری کیرد پیش
اول شریری بر نامعقول لدن اگر فراغت ایتدوره سینی بر آندن نامعقول راک
او کنه طوره

اوکنه طوره مراد بو در که ادنا و اشرایه تضرع و نیاز مفید اولماز بلکه خلاص ایچون
تدبیر عقل ایله تدارک لازم در **خاتمة الکتاب** در دل جنان
میکذشت و در خاطر جنان میکذشت کوکل ده انجلین اولمش و خاطرده
انجلین کچدی که این نامه بنوردی با آخر نینجامد بو نامه اول نامه لرک
مقاصدنک طی و سلوکنده حرکتدن شیمدی آسوده اولمیه بلکه بوندن
زیاده جنبش و حرکت ایده اما چون آینه طبع کوینده زنک ملالت
گرفت اما چونکه سویلینجی نکه طبیعی آینه سی ملال پاسنی طوتدی یعنی
طبیعته ملال ایرشدی و بصیقل صدق رغبت شنونده صیقالت
نپذیرفت و استماع ایدیجک صدق رغبتینی صیقلی ایله صیقل لنمق قبول
ایلمدی مراد ایشیدیجیلرکه صدق ایله رغبت و میلی ظهور بولمدو
غندن اوتوری قلبه ملال عارض اولوب بوندن زیاده یه اقدام ایلمدم
بدین قدر اقتصار افتاد یلکه بو قدر ایله قلیل اولمغه دوشدی **قطعه**
ای جامی سوز دو شمیه دوشدی یعنی سوز کویله
بسط کن جامیا بساط سخن
که ازان خوبتر بساط نیست که آندن لطیف اکه بر دوشمه بو قدر لیکه خاموش
نشین ودم درکش اما ایسم اوتور و نفسکی چک طبع را کر دران نشاطی
نیست اگر سوزده طبعک بر سونکلی یوق ایسه کافی نشاط طبع تو نیز
سنک طبعک سویلمی دخی کافی در اگر از سامع انبساطی نیست
اگر ایشیدیجیلردن بر رغبت یوق ایسه من کثر کلام کثر ملامه و هر چه از
معقوله نظم کذاشته و نظم معقوله سندن هر نه که کچجی در و بناظم
منسوب نکشته و بر ناظمه منسوب اولمدر زاده طبع محرر این رساله
بو رساله یی تحریر ایدیجینک زاده طبعیدر و نتیجه فکر مقرر این مقاله
و بو مقاله یی تقریر ایدیجینک نتیجه فکریدر که غیریدن اولمدر **بیت**
کرده حرفه خویش پیراستن به از جامه عاریت خواستن **رباعیه**
جامی هر جا که نامه انشا آراست احاجامی هر پرده که انشا نامه سنه

زینت ایلدی یعنی گهربار کی برنسنه انشا و تألیف ایدوب ظهوره کتوردی
از کفته کسی بعاریت هیچ کلمه نک سوزندن عاریت ایله هیچ استمداد
آنرا که زصنع خود دکان پرکالاست انلرکه کندو صنعتندن دکانی طولو متاع
ایله در دلالیه کالای کسانش نه سزاست کلمه لرک متاعنک دلال
لغی اکا لایق دکلدر امیدواری بمکارم اخلاق مطالعه کنندکان مطالعه
ایدیجیلرک مکارم اخلاقنه امیدلولکم آنکله اولدر که چون بر خللی مطلع شوند
چونکه بر خلل ونقصانه اوزره مطلع اولالر بدامن عفو و اغماز بپوشند
عفو و اغماز اتکی ایله اورته لر اغماز کوز یممق و کلزلک ایله معامله ایلمک
معناسنه در و در افشای آن بزبان عیب و اعتراض نکوشند و
عیب و اعتراض دیلیله آنک افشاسنه سعی اتمیه لر **قطعه**
چون بپوشی ز آشنا عیبی چونکه آشنادن بر عیب کورن سن کر به بیگانه کان
نکوچه باکر آنی بیگانه لره سویلیه سن یکدر زانکه در کیش اخیر از نیشان زیرا اخیر
عاقبت فکر ایدیجیلرک مذهبنده عیب پوش ز عیب جوی به عیب اورتیجی
عیب استیجیدن یکدر زیرا حق تعالی حضرتلری ستار العیوب در
بیت یعنی بیشوا زمن که بمن روز بعین نبیند بد مرد نیک بین
قطعه در تاریخ کتاب نک و یوی خامه دریں طرفه نامه
بو طرفه نامه ده خامه نک نک و پویی که جای بدو کرد طبع ازمایی که جای اول
نامه ایله طبع ازمایلق ایله طرفه نامه دن مراد بو کتاب در که بونک ایله ازمایشی
طبع انشا در نک و پوی بلویه بو یور مق طرفه عجیب معناسنه در بو قتی سنه آخر که تاریخ هجرت
شول وقتده آخر و تمام اولدی که هجرت تاریخی شود نه صد از هشت بروی فزاید
طقوز یوز اولور اکر آنک اوزرینه سکز زیاده ایده سین پس بو کتاب هجرت
تاریخینک سکز یوز طقسان ایکی سنده تمام اولمش اولور والمسؤل من الله ذا الجلال
والاکرام جلاله اکرام صاحبی الله دن مسئول و مقصود م الظفر بنیل المرام والفوز
بحسن

بحسن الاختتام مراده وصول بولمغه ظفر درو حسن خاتمیه فوز در بنیل ایرشمک
فوز نجات و ظفر بولمقدر والصلوات والسلام علی محمد وآله الکرام وصلوات
وسلام محمد اوزره و آنک آل کرامی اوزره اولسون صلی الله علیه وعلی آله
وسلم قد وقع الفراغ من تسطیر هذه الرسالة الشریفة النسخة اللطیفة
فی اوائل ربیع الاول بعد الظهر سنه ثلث واربعین والف بخط شارحه ۸۹۲
الشیخ المحتاج الی رحمة الله الغنی حامد او مصلیا اولا واخیرا
لنسخ کاتب الحقیر فقیر علی ابن حسین
یا بنه لی اینل اباسی زاعم سنه ثمانیه
وسبعین والف ١١٧٠

حسد قلب عدو لطفیله زائل اولماز
سنکده مظهر اولمانه آتشه آب اثر

ط